

RMK. I.

928

ori

y

Prossor hujus Libri
Valentinus Chalaj
etnao 1812
Pärkäiensis

1812
1757
— 69 —

1812
1757
— 155 —
1812

Szalaj Péteré
Pátkánn

1812. benn

Kaplam. ajándékann.
Szibik Miklóstól.
Császárann.

Ugyan 1812. benn

$$\begin{array}{r} 1889 \\ 1657 \\ \hline = 232 \end{array}$$

R. W. K. I.
928.
2. 1. 1. 1. 1. 1.
To 95.

M. N. K. 1. 1. 1. 1. 1. 1.
H. Nyom. 1. 1. 1. 1. 1. 1.
1907 av 347.

UTI-TARS,

Melyben

Majd minden alkolmatofsá-
gokra tartozo rövid és
együgyű

TANITASOK

foglaltatnak-bé.

Mellyeket irt, és ki-is bocsátott a
hiveknek épületekre.

SELYEI BALOG ISTVAN,
Mostan Fejérváratt egyik
Udvari Prædikátor.

V A R A D O N,

Nyomtatta SZENCZI K. ABRAHAM.

M. D C. LVII.

A F E L S E G E S

E S

G Y Ő Z H E T E T L E N

K I R A L Y N A K,

A' szent Háromságban imádando és
örökké áldando dicsőséges és

méltóságos

M A S O D I K S Z E M E L Y N E K,

az áldott

U R J E S U S C H R I -
S T U S N A K,Földnek, menynek, és azokban való min-
den teremtetett állatoknak teremő és

győzedelmes

U R A N A K,

K I R A L Y Á N A K,

A' választott hiveknek egyedül való

M E G - V A L T O J A N A K,

K Ő Z B E N - J A R O J A N A K,

Nékem bölcsen teremő,

és

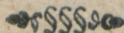
kegyelmes meg-válto,

s'

idvezitő

U R A M N A K,

K I R A L Y O M N A K.

DEDICALAS.

Stennek Báránnya áldott
UR JESUS CHRISTU-
SOM, én teremtőm, meg-
váltóm, és egyedül való
közben-járom, édes Iste-
nem és Királyom; En szegény, por, fé-
reg és hamu magamra nézve, hogy te
elődben borulok, és ez kis éretlen gyű-
mölcshez hasonló munkátskát a' te ál-
dott szent neved tutorsága alá aján-
lom. Kérem Isteni hatalmasságodat,
ne gerjedgyen-fel ellenem haragod;
hanem ô én idvezítő JESUSOM, én
vezérem, én oltalmom, vegyed a' te Is-
teni méltóságos szárnyad alá. A' mi eb-
ben URAM hibányos, azt URAM Iste-
ni kegyelmeddel simogassad, a' mi
gyenge, erőssítsed. O én URAM, KI-
A 2 RÁLYOM,

4 D E D I C A L A S,
KALYOM, adgyad hogy mind a' kik
ezt olvassák, s' mind penig a' kik hal-
gatándgyák, vehessenek magoknak in-
nét mind lelki épületet, s' mind penig
az által a' te dicsóségedre valo hasonlo
munkára serkennyenek-fel.

A M E N.

CHRI-

CHRISTUS URUNK
Születéséről való

I. PRÆDIKATIO.

Text. Zach. 6. 12. 13.

12. Imé egy férfit támad, kinek neve Csemete, és az ő helyéből fel-nevekedik, és az Urnak templomát meg-építi.
13. És ő építi-meg az Ur templomát, és dicsőséges leszén, és ülén uralkodik az ő székében, és Pap-is leszén az ő székében, és békeségnek tanácsa leszén e' kettő között.

S Ok buzgo Propheták, szent Atyák, és Királyok kívánták látni testi szemekkel a' mi édes Jესusunkat, kit az Atya Isten még a' Paradicsomban meg-ígért vala a' mi első szűleinknek. De mivelhogy az Istennek minden igireti mind valóságosak az Ur Jესus Christusban, annak bé-telylestedését halasztotta vala az utolsó időre, mellyet szent Pál Apostol telyes időnek nevez. Erről jóvendőlként volt a' Propheták, és ezt mutogatták az ábrázoló dolgok és áldozatok. Melyről Zachariás Prophetá-is e' jelen való igékben emlékezik. Mellyekben summa szerint jóvendől a' Christus Jესusnak születéséről, holott mind személyét s' mind peng tisztit le-írja.

Két részei vadnak ezeknek, mert az
Elsőben, *vagyon a' jóvendőlés.*

Másodikban, *annak cselekedeti és tiszti a' kiról a' jóvendő-
lés vagyon.*

E L S Ő R E S Z.

Az első részben rendel ezek vadnak: I. A' *jóven-
dő* személy, *Zachariás Prophetá.* Nem az a' Zachariás,
ki Jojadának fia vala, Joás idejében, ki mikoron mind
a' Királyt, s' mind penig az egész népet szemtől szem-
ben meg-feddette volna, reá rohanván a' nép a' Király
parancsolattyából, meg-ölek az Urnak tornáczában,
2 *Chron.* 24. 21. Mellyet Idvezitőnk Izemekre hánya a'
Sidoknak, *Matt.* 23. 25. Nem-is az a' Zachariás, ki O-
fiás Király idejében élt és prophetált, 2 *Chron.* 26. 5. Ha-
nem az a' Zachariás, ki élt és prophetált Dárius Király
idejében, mely Zachariás atya vala Barachiás, ez vala
Iddo, avagy a' mint némellyek akarják, Addo Prophe-
tának fia, *Zach.* 1. 1.

II. *Vagyon a' Prophetának fel-serkentő szava, Imé;*
mellivel a' dolognak nagy voltát akarja ki-fejezni, és
a' halgatokat mint egy csudálkozásra indítani.

III. *Vagyon az a' kiról jóvendő* mondván: *Egy férfitu
zámád.* Itt en nem hozomoló némellyeknek e' férfiurol
valo veledeséket, mert a' Prophetá azon a' férfiurol érti
amaz áldott magot az Ur Jesus Christust, kit az Atya
Isten meg-ígért vala a' mi első szüleinknek, *Gen.* 3. 15. E'
Férfiurol izol szent János a' titkos könyvnek 12 részé-
ben, s' született egy aszszonyi állattól, &c.

Férfiunak nevezi penig a' Prophetá; Először, hogy
meg-mutassa igaz embernek lenni, ki nem az égből ho-

zott magával angyali testet, hanem az Abrahám magvát öltözte-fel, Hebr. 2. Másodszor, hogy meg-mutassa e' Férfinak erős és csudálatos cselekedetét, melyet ugyan világossan le-ir;

Először nevérol, midőn csemetének inondgya. Csemetének mondgya penig azért, hogy a' Prophetáknak erről valo eggyező értelmeket meg-mutathassa. Esaiás Prophetá 4-kben az első versben erről így jövendölt-
vala: *Az időben az Urnak csemetéje dicsőséges és tiszteséges lesz.* Ismét a' 11-dik résznek első versében ez csemetét *veszszó szálnak* nevezi, kinn az Urnak Lelke megnyugszik. Ezen Esaiás az 53-dikban, v. 2. *Fel-nevekedik az Urnak előtte mint egy veszszó szál, és mint egy gyökér a szomjuhozó földből.* Ezen Zachariásnál az Ur ilyen módon szolott *6. 3. v. 8. Imé én előhozom az én szolgámat a' csemetét, és imé egy kő lesz, melyet én helybeztetek Jehosua Pap előtt, és az egy kőnek két szeméi lesznek.*

Másodszor le-irja születésének módgyát, midőn így szol: *Es az ő helyéből fel-nevekedik.* Melyhő előnkbe adja;

I. Születésének idejét, melyet szent Lukás négy kiváltképpen valo dolgokban ad előnkben: 1. Mert a' Messiás születése lónakkor, mikor a' Sidok szolgálat alá vettetenek vala, a' Jákob Pátriarcha jövendölése szerint, Gen. 49. 10. *Nem vétetik-el Judától a' birodalom, és a' törvény tévő az ő maradékától, miglen el nem jó a' Messiás.* és sok népek gyűlnek ő hozzája. 2. Lón Augustus Császár birodalmának negyvenkettődik esztendejében, ki annakelőtte Octáviánusnak hivattatik vala. 3. Lónakkor, mikoron egész Sidoságban mindennek fel kell vala nevét iratni, hogy a' Császárnak adót adna; mely

fel-iratás lőn Cyrenæus tisztarto idejében. 4. Lőn közönséges békeségnek idején születése, mert Julius Császár fok ideiglen hadakot viselvén, az után Augustus idejében nagy békeség lőn, melyre nézve a' JANUS temploma tizenkét esztendeig álla bé-zárva.

II. Születésének helyét adgya előnkben, midőn azt mondgya, hogy az ő helyéből fel-nevekedik. Itt a' helyen érti Bethlehemet, melyről az Isten szolott vala régenten Micheás Propheta által mondván, *cap. 5. 2. De te Ephra-tának Betbleheme jollehet kicsiny város vagy a' Judának fő városi kőzött: mindazáltal te belőled származik ennékem a' ki Izraelben uralkodo leszén, kinek az ő ki-jöveteli eleitől fogva és örökreül fogván vadnak.*

M A S O D I K R E S Z.

A' második részben immár a' személynek, ugymint a' Messiásnak cselekedetét és tisztit mondgya-meg, holott emlekezik; Először, Munkájáról: mert az Urnak templomot épít. Itt a' templomon érti a' választott hiveknek gyülekezetit, az Anyaszentegyházat, a' kik Istent templomának mondatnak, 1 Cor. 3. 6. & cap. 6. 19. Item 2. Cor. 6. 16.

Másodszor; Meg-kettőzteti a' munkát. Es ő építi-meg az Urnak templomát. Mellyen érti a' pogányoknak hivatallyokat, kikről Idvezitőnk ilyen modon szolott, Joh. 10. 10. Még mas féle juhaim-is vadnak énnékem, azokat-is ide kell hoznom.

Harmadszor, le-írja állapottyáról, hogy dicsőséges leszén, melyben mind személyét s' mind csuda cselekedetét bé foglallya. Dicsőséges leszén személyére nézve, mert az egy személyben két természet leszén, Isteni és

és emberi. Dicsőséges lesz en cselekedetire nézve, mert a' vakoknak látást, a' sántáknak járást, a' fiketeknek hallást, a' belpoklofoknak meg-tisztulást ad. Holtakat fel-támaszt halottaiból, és a' szegényeknek hirdetteti az Evangeliomot.

Negyedfzer, le-irja hatalmáról és tisztiról. Es ülén uralkodik az ő székiiben, és Páp-is lesz en az ő székiiben, és békeségnek tanácsa lesz en e' kettő között. Holott három rendbeli méltóságos tiszteit adgya előnkben a' Messiásnak, tudni- illik Királyi, Prophetai, és Papi tisztit.

T U D O M Á N Y.

A' született Messiás Ur Jesus Christus minékünk oly közben-járonk, ki mind Királyunk, mind Prophetánk, s' mind pedig fő Papunk.

Ez a' tudomány az igékben vagyon. Erről szent Dávid Király régenten ilyen módon éneklett, Ps. 132. Meg-erkűtt az Ur Dávidnak igazsággal, és azt meg nem másollja, ezt mondván: A' te ágyéknak gyümölcséből ültetek Királyt székedben. Esaiás 9-dik részének 6-dik és 7-dik verseiből ezent erőssíti: De minékünk egy gyermek születék, és fia adaték minékünk, kinek az ő vállán vagyon fejedelemség, kinek nevet nevezed csudálatosnak, tanácsosnak, erős hatalmas Istennek, örökkévalóságnak attyának, békeségnek fejedelmének annak fejedelemségének és békeségének nem lesz en vége, &c. Ezent erőssíti az Angyal, ki a' mi édes Idvezítőnknek éjtczakáján a' pásztorokat vigasztalván batorirá, Luc. 2. 11. Ne félljétek, mert imé hirdetek tinéktek nagy örömet, mely mind az egész népnek öröme lesz en. Mert született tinéktek ma a' meg-tartó (ki a' Christus) a' Dávidnak városában. E' tudománynak ez

ELSŐ OKA. Mert soha senki az emberi nemzet bűnéért elegendő áldozatot nem tehetett volna ; ha az Istennek báránya az áldott Ur Jesus Christus az ő szent testét a' keresztfán a' mi bűneinknek el-vételéért az ő mennyei szent Attyának meg nem áldozta volna, és minékünk a' Melchisedechnek rendi szerint Papunká nem lőtt volna.

II. OKA. Mert soha mi az Atya Istennek el-rejtett titkait meg nem tudhattuk volna a' mi idvességünknek titkai felől ; ha ez a' mi édes Jესusunk az ő mennyei Attyának kebeléből alá nem hozta volna , és nekünk Prophetánk lévén meg nem jelentette volna.

III. OKA. Mert senki a' mi lelki ellenséginknek, az őrdögnek, halálnak, és a' kárhozatnak hatalmából ki nem szabadithatott volna, és örökké állandó dicsőséges országot nem szerezhett volna ; hanem e' mi édes Idvezítőnk minékünk oly Királyunká lőn, ki minden ellenséginken hatalmat vőn, az őrdögöt, a' bűnt, a' halált és a' kárhozatot erejével meg-rontá, semmivé tévé minden erejét, fegyvereit, mellyekben bizakodik vala, kezéből ki-tekeré ; Es minket minden ellenséginktől meg-szabadítván , a' mi mennyei örökségünkben új-jonnan bé-iktata, és e' privilegiummal meg-ajándékoza minket e' mi Királyunk, hogy Isten fiainak és leányi-nak hivattassunk. Ezt várták a' régi szent Atyák , és nagy suhajtással kiáltották Jácobbal : A' te szabadításod-ra várom az Urat. Ezt ohajtották Dáviddal : O vajha valaki adna énnékem a' Bethlebembéli forrásból. Ez után vá-razott nagy suhajtással ama' buzgo Esaiás : Egek bar-matozzatok onnan feljúl, és az egek csepezzék az igazságot, nyissa-

nyissa-meg magát a' föld, és származzon onnan a' szabadító és az igazság. Ugyan-is hívek ilyen fő Pap, Prophetá, és győzedelmes Király kívántatott minékünk, (a' ki mindenekben a' bűnökön kívül) meg-probáltatott, a' kigyónak fejét meg-rontotta, keserűségünket meg-probálta, hogy mikor mi ő hozzája kiáltunk, tud-gyon mi rajtunk könyörölni.

H A S Z N A I.

ELSŐ HASZNA e' Tudománynak szolgál minékünk intettetésünkre, holott minékünk ilyen közben-járonk vagyon, ki minékünk az Istennek el-rejtett tit-kait tudo és meg-jelentő Prophetánk, mind minékünk oly fő Papunk, ki nem valami oktalan állatokat vitt áldozatra az Atya Istennek a' mi bűneinkért; hanem önnön magát adta egészen valo áldozatul az Atyának mi érettünk, kinek vére által meg-is tisztultunk, 1. Joh. cap. 1. v. 7. e' mind penig oly hatalmas Királyunk, ki minden ellenséginkel szemben szálván mi érettünk meg-vivott, azokat meg-győzte, hatalmokat el-vette, meg-rontotta, kezekből az ő szolgálait szolgálóit hatal-malon meg-szabadította; Es oly országot-is szerzett minékünk, melyben semmi nyomoruság, változás nin-csen: hanem vég nélkül valo boldogság, és unalom nélkül valo öröm. Legyünk azon azért telyes minden mi érzékenséginkel, hogy minden mi bizo-dalmunkat velsük és helykeztessük ebben a' mi Pro-phetánkban, fő Papunkban, és hatalmas Királyunkban, és nagy lelki örömmel örvendezzünk-is ő benne.

Ebben velsük minden bizodalmunkat, mert ő az asziszonyt-állatnak amaz áldott magva, ki a' kigyónak
fejét

fejét meg-rontotta, 1. Job. 3. 8. Azért jelent-meg az Istennek Fia, hogy az ördögnek cselekedetét el-rontsa. Ő amaz áldott mag, kiben a földnek minden (hivó) nemzetségi meg-áldatnak, Gen. 12. 3. Ő a' Jácobbol támadott fényes csillag, mely minékünk világosító lámpásunk az idvességnek utára, Num. 24. 17. Ő ama' világosságnak napja, kinek világánál idvességre juthatunk. Ő az erős férfiu és Oriás, ki minden ellenséginket meg-győzte, és az ő mennyei szent Attyát velünk meg-békéltette.

Örvendezzünk-is pedig ő néki nagy lelki örömmel, né részegségekben és egyéb vétkes cselekedetekbē: hanem szentségben, igazságában, nagy lelki buzgósággal, mert ő minékünk Izerelmes atyánkfia. Ő minékünk tanító mesterünk, és a' hol ő vagyon, azt akarja hogy mi-is ott legyünk, hogy láthassuk az ő dicsőségét. Ő építette-fel mi bennünk az Urnak templomát, és ő magát mi bennünk dicsőfégsé tette, hogy jövendőben minket-is dicsőlégefsekké tenne, tehát ő benne bizunk, és tellyes lelekkel néki örvendezzünk.

De gondolod: örvendezném bizony, és csak ebben a' született Christusban vetném tellyes bizodalmost, ha tudnám hogy én Királyom, én Prophetám, és én fő Papom volna.

Felelet. A' mi az ő Királyi és Prophetai tiszteit illeti, kiilyeb terjednek hogy sem mint az ő Papi tiszti. Mert ő oly Király, ki mindenekkel, jokkal és gonoszokkal bir, földön mennyen minden teremtettt állatoknak Királya. A' híveknek igalmas kegyelmes szabadító és idvezítő Királya. A' meg-nem térőknek pedig haragos, meg-emészto és büntető Királya. Az ő Prophetai tisz-

ti-is

ti-is ki-terjed meszse, mert minden személy válogatás nélkül az ő Attyának titkait meg-jelentette, mindenkinek hirdetteri szent akarattját, hogy a' meg-térő bűnösök bűn bocsánatot vehessenek az ő benne való hit által, és meg-tartassanak: A' meg-keményedett és meg-nem-térő istentelenek pedig magok menthetetlenek legyenek. A' mi az ő Papi tisztit illeti, az csak a' hivekre tartozik, kikért az ő drágalátos szent vérét a' keresztfán bőfűgessen ki-ontván, magát érettek az ő mennyei Sz. Attyának meg-áldozá. Azért ezeket ilyen módon értvén, magadban imé következendő jegyekből eszedben veheted, ha tenéked Királyod, Prophetád, és fő Papod az Úr Jésus Christus:

Először. Ha egyedül csak az ő szent szolgálattjára kötelezed magadat: 1. *Beszédedben*, ha olyakat akarisz szollani beszélni, a' mellyekben ő gyönyörködik, mellyek által magasztaltatik és dicsőíttetik. 2. *Elmélkedésedben*, ha olyakrol elmélkedel, a' mellyek jók, tiszták, idve ségessék és szabadosok. 3. *Cselekedetedben*, ha olyanokat cselekezzel, mellyeket ő szeret és cselekedni parancsol.

Másodszor. Meg-isméred te Királyodnak, Prophetádnak és fő Papodnak lenni, ha árultatásban nem léledzel, az az, ha semmi teremtet állatra az ő közbenjárásának méltóságos tisztit nem ruházod, és több közbenjárókat nem keresz ő nálánál.

Harmadszor. Ha egyedül csak az ő szavát halgatod, és a' néked adatterott kegyelem szertint szentséges hagyományban gyönyörködöl, és semminemű idegen bérefnek bottya alá magadat nem adod.

Negyed-

Negyedszer. Ha az ő érdemes áldozattyának drágalátos vérét talpadalá nem tapodod, és meg-átalkodott gonofzsággal ellene nem vétkezel.

ötödször. Ha el-híszed, hogy az ő vére által tisztított-meg tégedet kárhozatos bűneidből, és azt mindek előtt nyilván valová tészed, az igaz hitből származott munkálkodo jo cselekedetek által.

Hatodszor. Ha az el-kezdett jokban mind végiglen meg-maradcz, el-hívén azt, hogy az el-kezdett jokat te benned ő végben viszi, és jövendőben meg-is dicsőíti.

II. HASZNA. Szolgál a' bűnben meg-keményedett embereknek rettentésekre. O ti tisztátalan világnak istentelen fiái és leányi! kik olyanok vadtok mint a' bűdös babuk, kinek szép czifra bokkrétája vagyon a' fején, mellyel a' több madaraknál ékelesebbnek íteltetik; De azért minden madarak között leg-bűdösebb; Ti is a' keresztyén nével mint valami bokkrétával csak hejában dicsekedtek, mert minden utálatos vétkeknek bűzivel éktelenül magatokat meg-bűdösítettétek. O ti titkos bűnösök! nem féltéké ettől a' született Christustól, mert ez oly Propheta, ki igaz Isten, és minden vétkeket jól láttya, tudgya, mert semmi ő előtte elrejtve nincsen? Nem féltéké, hogy ezentől Herrel és Onánnal együtt meg-ól? Nem tudgyátoké, hogy örökké valo Pap, s' nem féltéké tőle, hogy titeket a' ti fertelmességtekért a' szenteknek gyülekezetiből a' menyei dicsőségből, meg-átkozván, ki-rekeszt? Hatalmas Király ez, nem féltéké, hogy a' kevély Angyalokkal együtt a' győtrelemre taszít? Nem féltéké, hogy az utolsó napon ezt kezdi mondani? *Bizony nem ismérlek*

tite-

titeket, kőszétek meg kezeiket és lábokat, és vésétek a' külső
setétségre, &c.

III. H A S Z N A. Szolgál a' hiveknek lelki vigasztalásokra. Ti azért Christus Jesus szent születésével megszenteltetett hivek, ne félljétek semmit, mert ha tudatlanok vadtok, vagyon tinéktek tanító Papotok, ki az Istennek parancsolatit igazsággal taníttya. Ha a' ti bűneitektől féltek, rettegték, vagyon tinéktek oly fő Papotok, a' ki minden bűneitekért elegendő fizetést tőrt, megáldozván magát ti érettetek az ő szent Attyának. Ha háborgat titeket e' világ az ő istentelen cselédivel együtt, ne félljétek, mert oly Királyotok vagyon tinéktek, a' ki meggyőzte e' világot; ki az őrdógnak minden munkáit elrontotta; ki a' halálnak fulákját elvőtte, s' meggyőzte; ki országot is szerzett tinéktek, és jóvendóban a' ti földé leendő testeiteket felkölti a' földnek porából, és titeket megdicsőítvén az ő Királyi győzedelmes székiben ültet, hogy örökké ő néki szolgállyatok, és vele uralkodgyatok az egekben.

A M E N.

C H R I S T U S U R U N K

Születéséről valo

II. P R A E D K A T I O.

Textus Luc. 2. 14. Dicsőség a' magosságos mennyeiben az Istennek, és a' földön békeség, és az emberekhez jó akarat.

S iralmassan említhettyük, hivek, a' mi első szüléinknek szomorú eseteiket. Mert midőn az élő Istennek minden

minden drága kővekkel fel-ékefttetett épületeket szépséggel fellyúl halado teremtet állatya az E M B E R, ama' minden állatokat gyönyörködtető, és a' mennyei boldogságot ábrázoló hajlékból, a' Paradicsomból, e' világnak puszájára a' meg-cselekedett bűnért ki-űzetett volna; Akkoron az Istennek minden teremtetett állati láttatának ily szomorú eseten keserveffen sirni és bánkodni. De mikoron ama' kedves és tellyes idő el-jött volna, melyben az Ur Isten az ő szent ígéreti szerint az ő szent Fiát az emberi nemzetnek váltságára testben el-bocsátotta volna; akkoron minden teremtetett állatok meg-vidulának, és ugyan mint egy meg-ujulának; mert az ég meg-nyilatkozott, és az Istennek Angyali seregenként nagy örömmel a' földre le-szállottanak, és ilyen módon énekletnek, mondván: *Dicsőség a' magosf-ságos egekben az Istennek, a' földön békeség, és emberekhez jo akarat.* Holott summa szerint előnkben adatik, mi módon dicsőítették az Istent a' szent Angyalok a' Jesus Christus testben való el-bocsáttatásáért, és azt-is meg-jelentik, mitsoda jokat hozott az ő Sz. születésével.

Két részei vadnak az igéknek, mert az

Első részében, vagyon az Angyali szép éneklés, melyben áldgyák az Ur Istent.

Második részben azt mutatták-mag a' szent Angyalok, mitsoda jokat hozott Idvezitőnk az ő Sz. születésével, tudni-illik, I. Békeséget.

II. Emberekhez való jo akaratot.

E L S Ő R E S Z.

Az első részben ime' következendők vadnak:

I. Az Idő, mikoron éneklették a' szent Angyalok ezt a' szép

a' szép Hymnust? Akkoron midőn a' mi édes Idvezítőnk a' prophetiák szerint Ephratának Bethlehem nevű városában születék, Augustus Császár birodalmának negyvenkettődik esztendejében, mikoron az egész Sidoságnak meg-kelleték számlálatni, ez előtt 1657 esztendőkkel, világ teremítése után, a' mint némellyek számlállyák, 3965-dik esztendőben, Karácson havának 25-dik napján, mikor a' napnak réli meg-fordulása lőn.

II. A' Hely, holott énekeltének? Bethlehemnek tartományában, mely Bethlehemben születék a' Király Christus, Micheás Prophetának 5-dik részében való jó-vendólése szerint: *Mert mikoron azon tartományban valami juh pásztorok volnának, és éjel az ő nyájok mellett vigyáznának, &c.* En el-hiszem istenes dolgokrol, és a' meg-ígért Messiás felől egymás között beszélgetvén, azon-közben az Urnak Angyala hozzájuk jöve, és nagy világoság fogá őket környúl. Midőn igen meg-ijedte-nek volna, azonban kezdé az Istennek Angyala őket bátorítani, ezt mondván: *Ne féltetek, mert imé hirdetek tinéktek nagy örömet, mely mind az egész népnek öröme lesz, mert született tinéktek ma a' meg-tartó a' Dávidnak városában.* Azonban midőn ilyen módon vigasztalná az Angyal a' meg-rémült pásztorokat, mennyei soka-ságu seregek jelenének-meg, kik az Istent dicsőítvén, ezt a' szép éneket mondgyák vala: *Dicsőség a' magossá-gos mennyégben az Istennek, és a' földön békeség, és emberek-hez való jó akarát.* Holott azért magasztallják az Atya mindenható Istent, hogy az emberi nemzetet nem had-ta az ördögnek rabságában, hanem az ő szent igéreti-ről meg-emlékezcven, testben el-bocsátotta az ő szent

Fiát, hogy ő általa az el-vesztett emberi nemzettel megbékéllyék, és kegyelmében vegye.

M A S O D I K R E S Z.

A' második részben két kiváltképpen valójokat emlegetnek a' szent Angyalok, melyeket az ő szent Fiában az Atya Isten az emberi nemzettel közlött:

Első jo, *Békeség*. Ugyan-is bizonyára, vala a' békeségre mind a' földnek, s' mind penig az emberi nemzetnek szüksége: Mert a' föld az első szüléknek bűnök miatt meg-árkoztatott vala, mely átok alól, azt éneklik és hirdetik az Angyalok, hogy a' Jesus Christus születése által immár fel-szabadult, és az átok áldáfra fordult. Ezt ő maga-is az Atya Isten így adgya előnkben szent Máthenak 3-dik részében 17-dik versben: *Ez az én szerelmes Fiam, kiben én meg-békéltettem, &c.* Vala szüksége a' bekéségre az emberi nemzetnek-is, mert a' bűnöknek cselekedeti által el-pártoltunk vala az Istentől, és Istennek ellenségivé lőttünk vala: Mostan penig azt éneklik az Angyalok, hogy az Atya Isten az emberi nemzetnek joakarójává lőtt, és az ő szent Fiát testben el-bocsátotta váltságul, hogy valakik hisznek ő benne, el ne veszzenek, hanem örök életek legyen.

T U D O M Á N Y.

Valaki igaz Karácsoni örömmel akar örvendezni, annak az Angyalokkal egyetemben csak az Istent kell dicsőíteni.

E' tudománynak fundamentoma vagyon az igékben, holott az Angyalok Karácsoni örömmel örvendezvén, az Istent dicsőítik mondván: *Dicsőség a' magosságos mennyégben az Istennek.* Szent Pál Apostol e' tudománynak igaz-

igasságát így adgya előttben, 1. Cor. 5. 8. *Innepet szentel-
lyünk azért nem régi kovászbán, nem gonoszságban: hanem
kovász nélkül való kenyerekben, tudni illik, tisztaságban és
igasságban.* Hogy pedig a' keresztyén embernek az
Istent kell dicsőíteni, és úgy meg-mutatni az ő Kará-
csoni örömet, ez

ELSŐ OKA: Mert az Isten az ő szent Fiának test-
ben való el-bocsátásának ígérte ez innepekben töltöt-
te-bé. A' mi első szüléinknek azt ígérte vala, hogy el-
bocsátaná az aszszonyi-állatnak magvát, ki a' kígyo-
nak fejét meg-rontaná, Gen. 3. 15. Imé mostan hűség-
gel bé-is tellyesítette. Abrahámnak oly áldott magot
ígérte vala, melyben minden nemzetségek meg-áldat-
nának, Gen. 12. 3. Imé mostan hűséggel bé-is tellyesítette.

II. OKA: Mert az ő bölcsességét meg-mutatta a'
mi meg-váltásunkban. Mert midőn sem az égen az An-
gyalok, sem a' földön az emberek közzül nem találta-
tott volna senki, ki a' közben-járásnak tisztit fel-vehette
volna, az Isten igasságának meg-bántása nélkül, az ő Sz.
Fiát öltözteté testben, hogy minket meg-válthatna. A'
régí szentek nagy örömmel várták ez áldott napot, és
lélekben meg-is szemlélték. Abrahámról azt mondja
Idvezítőnk, hogy látta az ő napját, és örvendezett rajta.
Dávid Király nagy lelki örömmel akart innya a' Bethle-
hembéli forrásnak vizéből. Esaiás mintha szemeivel lát-
ta volna ez áldott Jესusnak születését, nagy örvende-
zéssel illyen módon szolott: *Gyermekek születék minékünk,*
és *Fiu adaték minékünk.* Sz. Simeon annyira üllőtte, és
kivánta látni ez napot, hogy mikoron a' gyermek Jესust
a' Jerusalembéli templomban meg-látta volna Máriának
őleiben,

ölében, ki-ragadgya öléből, meg-apolgattya, és nagy örömében kíván meg-halni, mondván: *Mostan bocsát el Uram a te szolgádat békeséggel a te beszéded szerint. Mert látták az én szemeim a te idvezítődet, Luc. 2. 19. 20.*

Ertők e' tudománynak igazságát, halljuk hasznait-is.

E L S Ó H A S Z N A. Szolgál e' tudomány azoknak meg-feddésekre, a' kik ki-vonnyák ő magokat e' dicsőséget éneklő Angyalok közzül; Várták ugyan némelyek ez innep napot, de nem azért hogy Istent dicsőítsék: hanem hogy kevélyen fel-öltözheessenek, nagy vendégségeket űtheessenek, és lelkek veszedelmére részegeskedheessenek. Énekelnek ugyan nagy sokan: de nem Isteni dicsireteket, nem hymnulusokat és sóltárokat; hanem holmi fajra faj undok énekeket, mellyekkel mind lelkek-isméretit meg-motskollyák, mind másokat meg-botránkoztatnak, s' mind penig a' szent innepet meg-rontyák.

II. H A S Z N A, Szolgál embernek maga meg-probálására. Probáld-meg azért ember te magadat, mint alkalmazzattad te magadat a' dicsőséget éneklő Angyalokhoz? Talám az el-múlt heteket és napokat csak vigyázatlanságban töltötted-el, a' Jerusalembéli fő emberekkel és Augustus Császárral, s' azért nem énekelhetisz az Istennek dicsőséget az Angyalokkal? Talám az el-múlt heteken és napokon csak vendégeskedésekben és borozásokban töltötted-el idődet, a' Bethlehembben gyúlt vendégekkel, s' azért nem énekelhetisz dicsőséget az Istennek az Angyalokkal? Talám merő haraggal és irigységgel buzgottál, és mostan-is gerjedesz ama' féltékenk Herodesszel, s' azért nem énekelhetisz dicsőséget az Istennek

Istennek az Angyalokkal? O ki nyomorult és siralmas Karácsonod léfzen tenéked, világi gyönyörűségekben buborekolo, bűneiden nem siránkozo, Isten ellen járo háládatlan ember! Mert az Urnak dicsősége tégedet kőrayúl nem fog; az Angyaloknak örvendetes enekléseket nem halhatod; a' re földedet az Isten békeséggel meg nem áldgya, és az ő irgalmasságának jo akaratyában semmi részed nem léfzen.

III. HASZNA, Szolgál minékünk intettetésünkre; Hadgyunk békét minden e' világi hejábanvalóságoknak, istentelenségeknek, tobzodásoknak, és rendeletlen cselekedeteknek: Hanem öltözzük-fel a' mi érettünk született Ur Jesus Christust. Örvendezzünk nékie nagy lelki örömmel, és a' szent Angyalokkal egyetemben enekellyünk dicsőséget az Istennek; hogy a' mi képpen test szerint született a' Bethlehembéli istállóban a' mi Jesusunk, azonképpen lelek szerint a' mi lelkünkben is születtség meg-boldogítatásunkra, és ugyan valóban igaz Karácsoni örömmel örvendezhesünk ő benne.

Ezekre inditsanak minket ime' következendők:

I. Gondoljuk-meg a' régi Szentek fuhajtozo várakozásokat, mely nagy buzgosággal várták a' meg-ígértett áldott magot. Eva mikoron szülte volna a' Caint, kezde igen örvendezni, mondván: Nyertem férfiat az Urtól, Gen. 4. 1. azt gondolván hogy talám az szabaditja-meg az átok alól. Abrahám nagy kívánsággal kívánta látni az Urnak napját, látta és örvendezett rajta. Jákob Pátriarcha nagy örömmel jövendőlt a' mi édes Jesusunknak születéséről, hogy el nem vétetnék addég Jádától

dától a birodalom, és a törvény tévő, miglen el nem jőne a Messiás. Ezeknek példájokat követvén mi-is örvendezzünk az született Messiás Király Christusnak nagy lelki örömmel.

II. Gondoljuk-meg a' szent Angyaloknak példájokat, kikre noha a' meg-váltás nem tartozott, noha ők-is a' Jéhus Christusban meg-erősítettének, még-is mely igen örvendeztenek az ő szent születésén, és sergenkéntalájóvén az égből meg-üllőtték születésének napját, és Istennek dicsőséget tulajdonítottanak. Örvendezzünk hát mi-is nagy lelki örömmel a' született Messiás Király Christusnak, és dicsőítsuk az Ur Istent az ő irgalomságáért.

III. Gondoljuk-meg az Atya Istennek ki-mondhatatlan nagy szeretetét, ki az ő vele egyenlő hatalomban Uralkodó Fiát az emberi nemzetnek meg-váltásáért, emberi testben öltöztette, és bizonyos időben e' világra el-eresztette, mely napnak meg-szentelésére Angyalát-is alá bocsátotta.

IV. Gondoljuk-meg a' mi édes Jéhusunknak cselekedetét, ki nem tartotta szegyennek a' mi erőtelen testünkben öltözni. Miért szegyenlenők hát mi nagy lelki örömmel szent születésének napját meg-ülleni, és az Atyának dicsőséget énekelni?

Hogy pedig annál nagyobb lelki örömmel örvendehessünk és szívesebben a' mi Istenünket dicsérhessük, imez regulákat kövessük.

I. Szenteljük-meg mi magunkat az Urnak, az az, ve-
gyünk örökös bűcsüt előbbeni fertelmes bűneinktől,
a' mellyek közöttünk és Isten között szakadást téznek,
és min-

és minden mi bennünk való erőt, érzékenségeket és indulatokat fordítsunk és kelzitsünk az Ur szentséges szolgálattjára, hogy így a poenitentia tartás által ugyan meg-njulván élhessünk a mi Istenünknek dicsőségére.

II. Istentől reánk biztatott hivatalukban, melyben ő felsége állatott bennünket, hiven és igazán járjunk-el, tudván azt hogy Istenek szám-adó szolgálai vagyunk; hog' az Istennek bőséges irgalmát várhafluk magunkra.

III. Kegyes és Istenes beszélgetésekbe és elmélkedésekben foglallyuk magunkat; azokról tudakozzunk, beszélgeflünk egymás között, azokról elmélkedgyünk magunkban, mellyek jók, tiszták, szabadofok; Mellyek az Isten dicsőségére, a' mi lelkünk idveflségére, és felebarátinknak előmenetelekre való, tudván jól azt, hogy azoknak jelenik meg a' Jépus Christus, azokkal jár és azok között vagyon, a' kik ezeket cselekedik.

IV. Igen vigyázók legyünk, hogy a' mi Istenünknek kegyelme szerént való látogatását, lélekben hozzánk való jóvetelit eszünkben vehessük, és szállást adhaflunk ő néki a' mi lelkünkben és szivünkben. Imátkozzunk-is a' vigyázás közben, hogy az Isten méltókká tegyen bennünket arra, hogy az ő dicsősége körül fogjon minket, és szent Angyali járjanak tábort körül-löttünk, őrizzenek mindē veszedelmektől, és meg-ijedett félelmes lelkünk-ismiretit vigasztallyák és bátorítsák.

V. Tartssunk tanácsot magunkban, és indullyuk az Ur Jépusnak keresésére; Lám a' pásztorok midőn az Angyalok énekléseket hallák, mihelt a' Messiásnak mind születéséről, s' mind penig születésének helyéről bizonyost értének, nem restelkedének, nem hagyák csak unomban: Hanem tanácskozni kezdenek egymás

között mit kellesték cselekedni, és ezen egygyezének meg mindnyájan: *Mennsünk el mind Bethlehemig és lássuk meg mind azokat melyek minékünk mondatnak.*

O ti szegény meg-keseredett bűnösök, im halljátok, hogy a' Jésus Christus a' ti idvességekre született. Im halljátok hogy az Atya Isten immár riveletek ebben az ő szent Fiában meg-békéltet. Im halljátok hogy a' szent Angyalok immár a' földnek békefényét, és az embereknek az Istennek jó kedvét és akarattját hirdetik. Ne restelkedgyetek hát ti is, hanem minden szolgai féltelmet ki-vertvén szívetekből, jertek egyenlő tanácsal, egygyező értelemmel és nagy lelki buzgosággal induljatok a' Jésus Christus keresésére a' Bethlehembeli pásztorokkal edgyütt. O szegény bűnös ember, nem kell tenéked mélszre fáradnod, ihol mostan Bethlehemben vagy, az az, a' kenyérnek házában; A' született Ur Jésus Christus a' te szegény éhező bűnös lelkednek kenyére, buzdulj-fel kerlek, vedd ide szemeidet, erezd ide suhajtó elmelekedesedet s' nézd-meg, hogy a' te éretted születtetett áldott Ur Jésus Christus meg-teríttette tenéked az ő kegyelmének asztalát. Nézd-meg ő szegény bűnös ember a' te Jésus Christusod ki-terjesztett kezekkel a' kegyelemnek hegyén hol áll! Hald-meg ha lelked idvességet szereted, ő sok bűnökkel meg-terhelte, és ugyan meg-fáradott el-alélt szegény bűnös ember, mi módon hi tégedet nagy-fel szóval ő magához ez a' Jésus Christus: *Jőjtek én hozzáim mindnyájan kik meg-fáradtatok, és meg vadatok terheltevé, és én meg nyugotlak titeket: Es találtok nyugodalmat a' ti lelketeknek.* Matt. ii. 28. 29. Erzedé, szerelmes atyám-
fia,

fia, velem együtt a' te bűneidnek rettenetes nehez terhét, mely alatt jaj majd el-csüggetsz? Készüly és jőj ide, és itt minden terhet ragd a' te éretted született áldott Ur Jéhus Christufodnak vállaira. El-fáradtálé velem együtt a' te bűneid alatt? Ó kérlek ne kétsél, készüly és jőj ide, mert itt talál a' te szegény lelked örökös nyugodalmat. O ki boldogtalanok azok, a' kik a' bárány Ur Jéhus Christusnak lakodalmát meg-vetik, mert azoknak semmi részek nem leszzen az ó kegyelmének vacsorájában! Jaj ki félelmesen és nagy keferúséggel kezdik az utolsó napon hallani ime' szokat: *Köcsétek össze kezeket és lábokat, és vessétek a' külső setétségekre, holot leszé sírás rivás, és fogaknak csikorgatási.* De ó jo Iste mely ki-beszélhetetlen boldogok azok, a' kik a' báránynak lakodalmára el-készült lélekkel el-jőnek, mert ők jövő-dőben le-telepednek az Istennek országában Abrahámmal, Isákkal, Jácobbal, és a' több hivatalos szentekkel.

Hogy pedig jo készülettel járulhass ide az Urnak asztalához, két dolgokat kell tenéked végben vinned: *Először,* Meg kell tudnod, mivel vendégel téged e' szent lakodalomban az Ur? Itt én mostan nem disputálok, ha az Ur vacsorájában lévő elementomok kenyér és bor Christus testvé által tűnnék? mert ezt a' veszedelmes tudományt soha az Apostolok nem tudták; hanem Christus Urunk születése után hatzáz esztendőkel koholá a' Romai curia. Azt sem disputálok, hogy ha a' borban és a' kenyérben avag' benne, avag' alatta, avagy felette a' Christus valóságos teste? Mert ezt is nem réggen találák a' hartzra termett elmék, ugymint 1525 esztendőben, mellyet soha senki az Evangelisták és Apostolok

stolok között nem tanított: Hanem csak azt tudd meg, hogy ebben a' szent cselekedetben, semmi el-tűnés, által-állatozás, avagy őszve-állatozás nincsen, mindazáltal, ugyan né csak pufzta kenyeret és bort vészsz; hané ha jó lelki ismerettel, bűneidről való penitentiával, és erős hittel járulsz, veszed egészle az Ur Jésus Christust tellyes minden érdemével, nem a' te testi száddal, mert ezt a' te bűnös fogaidal nem rághatod, mivel immár a' Christus Jésus teste meg-dicsóított, és többé változás és szenedés alá nem adatik. Igaz hit kell azért ide, mert ha hit nélkül járulsz ide, és eszel s' iszol ez a' sztról, semmit nem használsz vele: *Mert valami hitből nincsen, bűn az, azt mondgya szent Pál Apostol.*

A' Christus testét enni és szent vérét innya, semmi nem egyéb, hanem a' Christushoz menni, és igaz hittel ő benne hinni. Az az, a' Jésus Christussal való lelki közössülésnek általa, az ő szent testével és vérével mint lelki étellel és itallal lelekben meg-ujulni, meg elégedni és lelki életre való erőt, hatalmot és nedvességet venni, melyben hitnek általa a' Jésus Christust egészen miénk térszük, és minden érdemével magunkhoz ugy kapcsoljuk, hogy ő minékünk fejkünk lévén, és mi ő néki tagjai; ő mi bennünk lakozzék mi pedig ő benne. *Joan. 6. 35. 56.*

Agoston Doctor erről ilyen módon tanít, *Sermone 2. de verbis ap.* Enni semmi nem egyéb hanem meg-élegetni, meg-ujulni; innya pedig, (tudni illik a' Christus vérét) mi volna egyéb, hanem élni. Az az, Enni azt az eledelt és innya azt az italt, a' Christusban lakni, lenni, és a' Christust is ő benne lakni, a' mint ő maga magyaz

magyarázza a' Christus, Joan. 6. v. 56. A' ki észí az én testemet és iszja az én véremet, az én bennem lakik és én ő benne lakom. Es így a' ki nem lakik a' Christusban, és a' kiből a' Christus nem lakik, kétség nélkül az sem nem észí lélek szerént a' Christusnak testét, sem nem iszja az ő vérét, noha testiképpen és láthatójúl fogaival rága a' Christus testének és vérenek Sacramentomát, az az, a' kenyeret és a' bort. Eddig Sz. Agoston. Meg-tet-szik azért, hogy a' Christus testének étele, és vérenek itala nem csak ő maga az hit, hanem az igaz hitnek munkálkodó gyümölcse-is, mely annak erejében mutatódik-meg, tudni-illik a' Christussal való belső egygyűlésünk, melynek gyümölcse, a' mi Istenben való örö-münk, és az örök élet. Joan. 6. 56. 2. Cor. 5. 1.

Másodszor. Meg kell magadot próbálnod igen okos-san és szemessen; I. Ha vagyoné Istenben való erős hi-ted és tökéletes bizodalmod, mellyel el-hiheted ezeket: 1. Hogy az Isten állatnyában egy, de személyben há-trom, Atya, Fiu, és Szent Lélek. 2. Hogy a' te bűneid-nek el-vételére és örökös el-törlésére jött-el az áldott Ur Jésus Christus. 3. Hogy ugyan személy szerént a' te bűneidért-is eleget tött az ő Mennyei szent Attyának, és immár te veled meg-békéltette. 4. Hogy te immár a' Christusban, az igaz hitnek általa, úgy meg-erősöd-tél, úgy meg-gyűkereztél, hogy immár tégedet sem-mi el nem szakaszthat az Istennek szeretetitől mely va-gyon a' Jésus Christusban.

II. Próbáld meg magadot, 1. Ha vagyoné te ben-ned, az az, a' te szivedben lelkedben sok meg-cseleke-dett és elmédben forgó bűneidért való bánkodás, sírás és szo-

és szomorúság. 1. El-hadtadé ama' régi fertelmes életedet, avagy csak mostan-is nagyon jól el-rendelt akaratod és szándékod, hogy mind azokat el-hadgyad, és többé visfzsa nem akaríz azokra menni es térni. 2. El-hadrálé minden ördögi gyűlölségeket, visfzsa vonásokokat, haragtartásfokat, és felebarátoddal való veszekedéseket. 3. Meg-békéltélé Isteneddal a' serény pœnitentia tartás és szünetlen valo könyörgéssed által a' Jesus Christusban? Meg-békéltettélé a' te felebarátiddal, oly tiszta szivből meg-engedtelé neki, hogy bátran azt mondhatod, hogy az Isten-is ugy bocsássa-meg tenéked a' te bűneidet, a' mint te meg-bocsátottál a' te ellened vétett felebarátidnak? Meg-békéltélé lelked-isméretivel, ugy, hogy semmi szerelmes bűneidet magadnak nem tartottad-meg, mellyért vádolhatna tégedet a' te lelked-isméreti; hanem mind azokat avagy immár el-hagytad, avagy el-hagyni fogadod az Ur előtt?

III. Meg-akarízá maradni mind végig az el-kezdeti jobban, a' hitben, a' reménségben, a' tiszta szent szeretetenben, és napról napra mind ezekben akarízá nevedkedni jo példa adásoddal, szent kegyes életeddel mások előtt járni, félni, mind addig, valamig az Ur Isten világi életedet jóvoltából meg-tartya? Ha ezeket érzed magadban, nagy leiki örömmel és Istenben valo bizodalommal járulhatí az Urnak meg-terített asztalához, melyben hogy az Ur Isten kegyelmessen meg-segéllyen mindnyájunkat, mondgyuk. *Sequatur Confessio, &c.*

CHRI-

CHRISTUS URUNK

Születéséről való

III. P R Æ D I K A T I O.

Textus, Hebr. 2. v. 16. *Nem az Angyalokat vőtte-fel, hanem az Abrahamnak magvát.*

KEserűségnek és fíralomnak napja lón az egész emberi nemzetnek akkor, mikoron a' mi első szü-
leink az eset miatt a' kárhozatban mint valami feneket-
len mély morotvában bé-merülének. Mert abból sem
a' teremtetett Angyalok közzül senki, sem a' halando
emberek közzül-is egy-is, ki nem vonhatá, ki nem-
szabadithatá, mely miatt mikoron lelkek ismérési vá-
dolni kezdette volna őket, meg-ijedvén el-futamodá-
nak, keresvén magoknak rejtek helyet az Isten előtt.
De a' könyörülő nagy Ur Isten, meg-száná az ő kezei-
nek munkáit, őket meg-bátoritá, meg-vigasztalá, meg-
igérvén nekik váltságokra az Ur Jésus Christust, mond-
ván: *Az Aszszonyi-állatnak magva, meg-rontya a' kígyónak*
fejét. Ugyan ezenről igen nevezetessen tón igéretet
Abraham Pátriárchának, mondván: *A' te magodban meg-*
áldatnak minden nemzetségek.

Meg-emlekezvén azért az Ur az ő igéretiről, im é
bizonyos időben el-bocsátá az ő szent Fiát e' világra
az emberi testnek fel-vételére, kinek test szerént való
születéséről emlekezik itt szent Pál Apostol, holott
summa szerint meg-mutattya mitsoda testet vőtt-fel
az Ur Jésus Christus, mondván: *Nem az Angyalokat vőtte-*
te-fel, hanem az abrahamnak magvát vőtte-fel.

Két

Két részei vadnak ezeknek, mert az
Elsőben vagyon tagadás; *Nem az Angyalokat vőtte-fel.*
Másodikban vagyon erőssen való állítás: *Az Abra-*
hám magvát vőtte-fel.

E L S Ő R E S Z.

Voltak az Apostolok idejebé olyyak a' kik azt állat-
 ták, hog' Idvezítőnk az ő Sz. testét az égből hozta volna
 alá, és nem a' boldog Szűznek méhéből vőtt volna ma-
 gára testet. Kiket az Apostol tudományokban meg akar-
 ván hamisítani, egyenesen ellenek való tudományt ál-
 lat, ezt mondván: *Nem az Angyalokat vőtte-fel, hanem*
az Ábrahámnak magvát vőtte-fel. Noha Isten az Angya-
 lokat is mind szentségben teremtetten vala, hogy len-
 nének ő előtt engedelemmel szolgáló lelkek; mindaz-
 által egy része pártot útvén, Istentől az égből le-hánya-
 tának a' pokolra: A' másik része pedig az ő eredet
 szerint való tökéletességét meg-tartván, az Isteni szent
 szolgálatban mind ez ideig meg-maradtnak, és mind
 örökké meg-is maradnak; mivel-hogy ezeknek is
 meg-erősíté fejek az Ur Jesus Christus. Ezek pedig
 Isten előtt szüntelen szolgáló lelki állatok lévén;
 1. Sem húsok sem csontyok nincsen. 2. Sőt a' mi na-
 gyob semmi erejek nincsen, hogy a' meg-haragutt Isten
 és az el-veszett emberi nemzet között közbenjárók le-
 hetnének. 3. Nem is ők hágták vala által az Istennek az
 almárol adartarott szent parancsolatját, hanem az em-
 beri nemzet. 4. Továbbá, az Istennek is meg-vál-
 toztathatatlan igasága azt kívánja vala, hogy a' mely
 természet a' törvényt által hágtá vala, ugyan azon ter-
 mézet is tenne eleget a' bűnért. Mellyekre nézve
 igen

igenerőszen tagadgya szent Pál Apostol, hogy nem Angyali természetet vett-fel a' mi édes idvezítőnk: Az az, nem az égből hozott ő magával Angyali természetű testet, mert erről az irás sohol semmit nem emlekezik.

M A S O D I K R E S Z.

Immár a' második részben azt állattya-meg az Apostol, hogy a' Jéhus Christus emberi testet vött-fel ő magára. Itt három dolgot kel minékünk meg látnunk.

I. *Kitsoda vötte-fel? II. Mit vötte fel;*

III. *Es mimodon vötte-fel a' testet.*

I. *Ki vette-fel?* Nem valamellyik az teremtetett Angyalok közzül, mert így az Isten igazságának eleget nem tehetett volna. Sem nem az emberek közzül valaki, mert így az Isten haragjának tüzeit csak ember lévén el nem viselhette volna: hanem az Istennek szent Fia. Itt pedig szent Pál Apostol nem ért oly Fia, a' kő nem természet szerint való Fia volna, hanem olyat kő az Atyának állattryából születet mindeneknek előtte kibeszélheterlen képpen, a' minemű az Ur Jéhus Christus, kia' szent Háromságban második személy lévén, egyenlő hatalomban uralkodo Isten az Atyával és a' szent Lélek Istennel. Honnét meg-teczik hogy a' fel-véő személy örökre áldando Isten. Kinek igaz örökkévaló Isteniségét szent Pál Apostol az első caputban meggyőzhetetlen erősségekkel mutogattya-meg. 1. Mert Isten mindeneket ő általa teremtet, v. 2. 2. Mert ő az Atya Istennek fényessége, v. 3. 3. Mert ő a' mi bűneinkből meg-tisztító és idvezítő, v. 3. 4. Mert ő az Atya Isten ábrázattyanak és személyének ki-meczeres belyege, v. 3. 5. Mert ő mindeneket táplál amaz ő hatal-

mas beszéde által, v. 3. 6. Mert ő minden Angyaloknál fellyeb való, v. 4. Mellyekre nézve az Apostol ott az első résznek második versében örökösnek, és a nyolczadik s' kilenczedik versekben Istennek nevezi. Erről szent János 1. Joan. 5. 20. így szól: Ez az igaz Isten és örök élet. Szent Pál azt tanította hogy az istenségnek minden teljessége ő bennelakozik, Col. 2. 9.

II. Mit vőtt-fel? Az Abraham magvát vőtte-fel, azt mondgya az Apostol. Az holott emlékeztet mindenekezt az Istennek ígéret tételére, mert ilyen módon szolgált vala Isten Abrahamnak, Gen. 12. 3. A te magodban áldatnak-meg a földnek minden nemzetségi, &c.

III. Mi módon vőtte-fel? Igen nevezetes a' mi idvezítőnknek szent fogantatása, mert midőn az Atya Isten ígéretinek tellyes ideje el-érkezett volna, választa Isten egy szeplőtelen szűzet a' David Király utolsó szegénységre jutott maradéki közzül Názarethben Máriát, kinek méhét meg-tisztította a' SzentLélek hathato erejével, és hatalmával környül-vévén őtet, formálá a' mi idvezítőnknek testét, és a' formált testben be-szálván az Isteniségben lévő második személy, el-válthatatlanképpen eggyesüle ő véle, a' honnét immár nem két személyű; hanem két természetű. Ebben pedig a' csudálatos eggyesülésben, a' természetek sem el nem változtanak, sem pedig őszve nem zavarodtanak; hanem mind a' két természet meg-tartja minden ő tulajdonságát, úgy annyira hogy az Isteniség, emberiség nem lőtt; sem pedig az emberiség, Isteniséggé nem változott és nem tűnt. Mind ezeket ilyen igékkel adgya előnkben szent Pál Apost. 1. Timot. 3. 6. Az Isten jelent-meg a' testb.

T U D O M Á N Y.

A' Christus Jézus igaz Isten lévén mi érettünk igaz emberré lőtt.

E' tudomány a' bűtőkben vagyon, mert azt taníttya az Apostol, hogy nem az Angyalokat; hanem az Abrahám magvát vőtte-fel. Ezent bizonyíttya szent János. *cap. 1. 14. Az ige testé lön.* Hogy pedig inkább megérthésük ez tudományt, lássuk-meg mitsoda az Isten? és azt-is vizsgáljuk-meg mitsoda az ember? Az Istent soha senki le nem írhattya, sem elméjével úgy meg nem foghattya, a' mint ő magában vagyon; hanem csak annyiban, a' menyiben ő magát a' szent írásban meg-jelentette. Mert ő örökké-valo Lélek, véghetetlen, jo, szent, irgalmas, meg-mérfékelhetetlen, magában valo elégség, semmi nélkül nem szűkölködő, szabad akaratu, mindeneknek teremője és gondgya-viseője. Ez a' meg-foghatatlan Istenség és semmi nélkül nem szűkölködő bőfég lön mi érettünk emberré. *Mitsoda az ember hogy meg-emlekezel Uram ő róla?* azt kérdi Dávid. Ugyanis bizonyára az ember csak a' szerenczésnek járékja, az időnek prédája, és minden utálatosságoknak csemert indító nyavalyája. Az Isten az emberről azt mondgya, hogy csak *porból vétetett, és ismét porrá kell lenni.* Abrahám ő magát *pornak és hamunak* nevezi. Dávid Király pedig *mindennemű híjábavalóság*nak mondgya. Az ember jajjal születik e' világra, munkával és nyomorúsággal nevededik, keسرúséggel, és fájdalommal mulik-ki ez árnyék világbol. Czudálkozzatok hát dvezítőnknek hozzánk valo nagy szeretetén, ki mi lön Isten volna, mi érettünk nyomorúságot szenvedő ember.

emberré lón; ki midőn semmi nélkül nem szükölködnek, mi érettünk ízegénnyé lón; ki midőn mindennek Királya volna, mi érettünk szolgává lón, halhatatlan Isten vala, és imé mi érettünk halando testet vön magára, hogy a' mi váltságunknak áldott munkáját végben vihetné. Ez az, a' melyet előnkben ada oda fel a' tudomány, hogy a' Christus Jesus igaz Isten lévén mi érettünk igaz emberré lőtt. Lassuk immár okait ennek a' tudománynak.

ELSŐ OKA. Mert soha külföldben az idvétségnek munkáját végben nem vihetné volna, hanem az Isteniségnek kellették emberséget fel-venni, hogy az az Isteniség az Atyának akarattját jól értené, nagy hatalmával minden ellenségünket meg-győzhetné, és a' szenvedésben az emberiségét táplálhatná, és meg-erősíthetné. Embersege szerint pedig, hogy a' mi bűnéinkért szenvedhetne, és nyomorúságinkat meg-köszölván tudna mi rajtunk könyörülni.

II. OKA. Mert az Istennek igasága azt kívánta, hogy a' mely természet vetkezett vala, ugyanazon természet-is lenne eleget a' bűnért. Csak csupa emberi természet pedig elnem viselheti vala az Atya Istennek meg-eméltő haragjának tűzét; kellették azért a' fizető személynek Istennek és embernek lenni egyszermind, hogy az emberi nemzet váltságának munkáját végben vihetné, &c.

ELSŐ HASZNA; Meg-győző hason. 1. Lelkek ellen vétkeznek hát a' hihetetlen Sidok, kik el nem hiszik a' mi idvézítőnknek testben való el-jöveletét; hanem még más után váraкоznak, holott minden jövedőlések

dőlések bé-töltenek, a' prophetiák meg-szűntenek, 2
 Ceremonias törvények, mellyek a' Messiást példázták,
 el-töröltetrenek, mivel a' Christus lón azoknak végék.
Rom. 10. A' Jérusalembeli templom, melyben kellett a'
 Christusnak prædikallani földig le-rontatott. Sohol
 semmi áldozatokat nē téstnek, és immár nem egyéb va-
 gyon hátra, hanem hogy az ítéletre el-jőjön, holtákat
 és eleveneket itélni. 1. Örégbitik Istennel valo gyűlöl-
 ségeket a' Christus Jesus Istenségének káromkodo ellen-
 ségi, kik azt tanítták hogy a' Christus csak idő szerint
 valo Isten, és az ő Istenségének nincs több 1657 eszten-
 dőnél, holott az Atyának bölcsesége lévén mindeneket
 egyenlőképpen teremtet az Atyával. Ő magát az ő
 testamentomban sokszor meg jelentette, az Izraelnek
 népét a' pusztában vezérlette. A' pusztában a' szomju-
 hozo népet meg-elegítette; Erről szent Janos illyen bi-
 zonyoságot teszen *cap. 1. Kezdetben vala az Ige, az az Ige*
Isten vala; holott nem azt mongya az Evangelista, hogy
 kezdetben lón az Ige; hanem mindenik tanobizonyosá-
 ga után ezt a' mutato és valóságot jedző szót teszi *vala,*
 mellyel az ő meg-határozhatatlan örökkévalóságát mu-
 tattyá-meg. Ugyan-is mert ő erőssítette-meg az egeket,
Psal. 33 6. Ő gyógyítá-meg a' pusztában a' mérges ke-
 gyoktól meg-mardosztatott Sidokat, *Sap. 16. 12.* Mi-
 velhogy ő egyedül a' mi orvoslo Doctorunk; *Exod. 15. 26.*

Kérdhetnéd: *Miért akarta az Isten hogy az ő szent Fiá*
emberré legyen?

Felel. 1. Hogy az ő igéretit igazsággal be-teljesítse,
 ki ezt mondotta vala: *Az Aszszonyi állatnak magva meg-*
téri a' kígyónak fejet. 2. Mert különben az Isten és az
 C 2 el-eset

el-esett emberi nemzet között való békeség végben nem mehetett volna, mivel-hogy az Atya Isten csak az ő szent Fiában nyugovék-meg, és ő benne telékbe minden kedve s' akarattya, a' mint ő maga az Atya Isten mondgya, *Matth. 3.* 3. Mert egyedül a' Christus az a' ki által szól minékünk az Atya Isten, és mi-is ő általa bátron beszélhetünk az Atyával; a' mint szent Pál Apostol mondgya, *Heb. 4.*

II. HASZNA, Intes; Intetünk azért mi hivek, hogy a' Christust ismérjük az egy személyben igaz Istennek és igaz embernek egyszers' mind; és nagy lelki örömmel örvendezzünk a' született Messias Király Christusnak, mert minékünk az ő szent születésével sok jókat hozott. Először, mert a' mi természetünket igen felmagasztalta, midőn méltoztatott emberré lenni. Az előtt az emberi meg-romlott természet a' bűnért Isten előtt utálatos vala, ugyannyera, hogy meg-bánta vala Isten hogy az embert teremtetten volna, *Gen. 6. 6.* Mostan pedig a' mi természetünket úgy meg-szentelte, úgy felmagasztalta az ő szent születésével a' mi Király Christusunk, hogy az Atyának minden gyönyörűsege mi bennünk vagyon. Másodszor, mert minket a' meg-haragutt Atya Istennel meg-bekeltetett. Erről mondgya szent Pál Apostol, *Col. 1. 20:* Ugyteczett az Atyának hogy ő általa békelesség-meg mindenekkel mellyek a' földön és az eghen vadnak. Harmadszor, mert minékünk idvétséget szerzett. Az előtt Ádámban elvesztettük vala a' mi mennyei örökségünket s' kárhozatnak fiaivá leányvá lőttünk vala. Mostan pedig a' Jesus Christusban ismét meg-találtuk a' mi tőlünk el-vezett örökségünket. Mert ha az Atya

azt minékünk adta a' melynél dragább kincse nem volt, tudni-illik, az ő szent Fiát, mi lehet immár oly drága a' mit minékünk meg nem adna? azt kérdi szent Pál Apostol. No azért, szerelmesim az Ur Jéhusban, örvendezzünk mindnyájan nagy lelki örömmel ennek a' mi érettségünk született és emberré lőtt Király Christusnak. Erre pedig inditson minket.

Először, az Atya Istennek ki-beszélhetetlen szereteti, ki az ő szent Fiát testben el-bocsátá mi hozzánk, hogy minket az ő érdemes áldozattyának általa az ördögnek rabságából meg-szabadítsa, és örök élettel meg-ajándékozza. Erről ő maga Idvezítőnk azt mondgya: Ugy szerette Isten e' világot, hogy az ő szent Fiát adná érte, hogy valaki őtet láttya és hiszen ő benne el ne vészsen, hanem örök élete legyen, *Joan. 3.* Oly ki-beszélhetetlen nagy szereteti ez az Istennek, hogy a' mint szent Péter mondgya, még az Angyalok-is kívánnának a' meg-váltásnak tükörében bé nézni.

Másodszor. Inditson minket a' lelki örvendezésre, a' mi édes Jéhusunknak cselekedete, ki midőn az Atyával egyenlő hatalomban és egyenlőségben volt, nem szégyenlette mi érettségünk a' mi erőtelen testünkben öltözni, melyben menyit munkálkodott, éhezett, szomjuhozott, és végtére keserves halált-is szenvedett a' mi idvességünkért, fel-támadott Isten előtt való meg-igazulásunkért, fel-ment az egekben hogy minékünk örökös maradando hajlékot szerezzen, holott jóvendőben ő vele együtt-is örvendezni kezdünk vég nélkül.

Harmadszor. Indítsanak minket a' lelki örvendezésre az Istennek szent Angyali, kik a' mi idvezítőnknek születésének

tésének idején meg nem tartoztathatták magokat az egekben, hanem seregenként alajóttének, örvendeztek, és Istennek dicsőséget éneklének. Kezdgyük-e azért a' hálá-adással, igaz poenitentiával, és szűnetlen valo könyörgésekkel öszve-köttetett lelki örvendezést, ugy kezdgyük-e pedig, hogy minden jokban nevedvén meg ne csüggedgyünk az el-kezdeti jokban; hogy örökké örvendezhesünk a' mennyei Paradicsomban. A M E N.

CHRISTUS URUNK Születéséről valo

IV. P R Æ D I C A T I O.

Textus, Esai. 11. v. 6. *Es lakozik a' farkas a' bárányal, és a' párducz a' ketske fiuval, a' borju és az oroszlán kólyók és a' kővér barom egygyütt léfznek, és egy kis gyermek őrzi azokat.*

Summa fzerint ezekben az igékben az adatik előnkben, hogy a' Jesus Christus születésének ereje által a' bűn miatt Istentől el-vadult emberek, szép lelki engedelmeiséggel és szelidséggel fel-öltetvén engedni fognak a' Christusnak.

Két részei vadnak ez igéknek, mert az Elsőben az adatik előnkben, hogy a' kegyetlen vad természetű állatok a' szelid állatokkal meg-eggyeznek. Másodikban, hogy a' kis gyermek vezeti, őrzi, és igazgattyamind azokat.

E L S Ő R E SZ.

Az első részben ezeket kell meg-látnunk:

1. A' farkas, párducz, és oroszlán mit jegyeznek? Ama' bűnökben meg-vaftagodott, kemény szívű, Isten-től ugyan el-vadult bűnösök, akár Királyok, Császárok, Fejedelmek, akár Urak, köz népek és tzegevények legyenek, kik semmit nem engednek az Istennek, semmit nem hajtanak az Isten parancsolatra, semmi gondot nem viselnek idvefségekre; hanem csak merő baromi modra élnek. 2. A' bárány és a' ketske fia mit jelentnek? Az Istennek együgyű, szelid, bárány természetű fiait és leányit érti a' Propheta, kik a' nekik adattott kegyelem szerint istenes életben gyönyörködnek, szeretik a' békeséget mindenekkel, és másoknak nem károokra, nem veszedelmekre, hanem inkább javokra és meg-maradásokra igyekeznek és vigyáznak.

M A S O D I K R E SZ.

Ebben a' második részben két dolgot ad előnkben a' Propheta: I. Kitsoda legyen a' gyermek. Az nem egyéb, hanem az Istennek természet szerint való Fia, ki a' szűznek méhéből testet vőtt ő magára. Gyermeknek mondgya pedig 1. Hogy az ő igaz emberségét meg-mutassa. 2. Hogy eszünkben juttassa, a' mit oda fel a' kilenczedik résznek hatodik versében monda, *De minékünk egy gyermek születtetik, és fia adattatik minékünk.* II. Ennek a' gyermeknek cselekedetét írja-le, hogy tudni-illik mind a' vad természetű s' mind pedig a' szelid természetűeket őrzi és vezérli, az az, oly engedelmeslék lesznek a' Christusnak, hogy nagy örömmel és vig kedvel kezdik őtet mind követni, mind szolgálni, s' mind pedig engedni néki,

T u.

T U D O M Á N Y.

A született gyermek Ur Jhesus Christus az ő birodalma al-
latt valokat minden el-vadult természetekből ki-
tisztítja, engedelmeffekké teszi, és bölcsen ve-
zérli őket az idvességnek útában.

Ennek a tudománynak igazsága meg-tetszik a fel-
vőtt igékből, holott a' Prophecia azt adgya előnkben,
hogy a' Christus a' vad természetűeket szelidekké té-
szi. Erre mutat ő maga is Idvezitőnk Matt. 21. Tanul-
lyatok én tölem, mert én szelid és alázatos szívű vagyok.

EL S Ő O K A. Mert ennek a' gyermeknek nagyon
hatalma és akarattya is arra, hogy a' vad engedetlen
szívet el-veszi a' kikből akarja, engedelmes hus szívet
ad nékik, és az idvélségre vezérő szent törvenyt önti
az ő szívekben, és azokat ugyan fel-írja szívekre, Ezec.
36. 26. 27. Veszede efzedben, ember, mitől lehet az,
hogy a' ki tegnap ragadozo vala, ma meg-utállya előb-
beni életét, meg-tér, és el-ofztogattya azokat a' mel-
lyeket erőszakkal másoktól el-vőtt vala? Ezért mert e'
kis gyermek el-vőtte az ő vad szívet, és az ő törvényét
szívében be-írta. Némely tegnap Parducz modgyára
kegyetlenkedett az Istennek szelid juh természetű fia
és leányi ellen: De ma vére-hullásával is kez az Isten
nepét oltalmazni, védelmezni, és magát is érette ha-
lálra adni, mint szent Pál Apostol, Act. 9. 4. seq. Mert
ez a' kis gyermek el-vőtte a' vad szívet belőle, és enge-
delmes szívet adott nékie.

II. O K A. Mert ez a' gyermek vezérő és tanító
mesterül az ő Szent Lelkét adgya és bocsáttya azoknak
szívekben, a' kiket vad természetekből meg akar szelidi-
teni.

téni. Lám Máthe vámos vala, s' e' gyermek szelid Evangelistává változtatá; Peter halászávala, és szelid Apostollá változtatá; Pál Isten káromló, hiveket kergető fene oroszlán vala, s' a' pogányoknak engedelmes és tudos Doctorává változtatá. Lattyuk immár a' tudománynak igazságát; hallyuk hasznait-is.

ELSŐ HASZON, Meg-győző haszon. Meg-gőzetnek azok e' tudomány által a' kik semmi gondot nem akarnak viselni az ő alattok valoknak idvességekre, kik nem őrizik őket a' bűnöktől, és a' mételyes hamis tudományoktól. Kik nem oktatták őket az Isten törvényére és lelkek idvességének keresésére. 1. Illyenek azok, a' kik az ő alattok valokkal csak magokat gyönyörködtetik, de az idvességre nem igazgatták. 2. A' kik az ő alatta valokat csak azért tartják, hogy nekik hasznot keressenek: De hogy valaha idvezüllyenek, arra semmit nem vigyáznak. De oh gondviselőtlen ember, kárhozatos bűnökkel bezzeg igen megterheled szegény bűnös lelkedet! mert el-jő meg-hidd az idő, mikoron az Isten a' te alattad valoknak szívüket meg-sebesíti, ezekben jutattya sok gonosz bűnöket, ezekben jutattya hogyők el-tévelyedtenek az idvességnek utáról, és akkoron tegedet kezdenek Isten előtt terhelni és vádolni. Mert, Először, átkozni kezdenek tegedet, hogy valahol jársz és kelsz átkozott légy, hogy az ő hasznokat és gyönyörűségeket el-vetted; azonban őket az idvességnek utarát nem igazgattad. Másodszor, Imátkoznak az Istennek hogy még a' te temetődnek helyén-is a' te koporsódban ne hadgyon az Isten nyugodni; hanem a' napnak fényére minden

csontaidat ki hannyassa, *Jerem. 8. 1.* Mert az idvességnek utára nem igazgattad őket. *Harmadszor.* Azon kérik az Istent hogy még a' te maradékidot is jutassa olyan állapotra a' minemű állapottyok volt ő nekik a' te szárnyad alatt. Mert az idvességnek utára nem igazgattad őket.

Meg se gondold peng ő gondviseletlen ember, hogy magadot el-vonhatnád azok előtt, a' kik te alattad vadszának, mert még holtod után-is együtt járnak te veled azok. *1.* Mert a' mely földben a' te testet tetetettük ug'an azon földben temetternek ő-k-is, mivel ez a' közönséges anya, *Gen. 3. 19.* *2.* Mert mikoron az utolsó napon az ítélő székben ülő bironak eleiben állattatol, és minden bűneidről számot kell adnod, azok lélsznek egy felől te ellened tanu bizonyságid veszedelmedre. *3.* Mert mikoron az ítélő biro előtt mind ketten examináltatni fogtok, valami kicsiny mentsége lélszen azoknak a' kik te alattad voltanak, mert te ő tőlők soha nem kívántad az Istenhez való meg-térést. hanem csak a' te tárházadnak bőségét: De tenéked semmi mentséged nem lehet az Isten előtt, és így-is nagyobb lélszen a' te győtrelned azok győtrelnél.

De mondod: *Nem mondom én hogy az enyimet lelka veszedelmével bővirse.*

Felelet. *1.* Mondodé tehát azt, hogy a' te szolgád, gondviselőd az Istennek törvénye ellen soha semmit be ne vigyen a' te tárházadban? Nem itélem. *2.* Mondodé ezt nekik, meg-lásátok úgy gyűjtsetek nékem kintset hogy a' magatok lelkét el ne veszésetek? Nem itélem. *3.* Mondodé azt, hogy soha eggyetlen egy omkernek is köny-

is könyhullatásával semmit tárházadban se bé ne tegyenek, sem penig orben ne tartsanak? Nē ítélem. Bezzeg ő nagy emberek ez áránt ketőt kellene cselekednetek. Először, inkább kellene a' ti alattatok valoknak lelkek idvességére vigyáznotok, hogy sem mint a' ti tárházatoknak hamissan való meg-töltésére. Másodszor, te-néked a' te alattad valokhoz ugy kellene viselned magadot, a' mint az Isten viseli te hozzád ő magát; Az Isten penig ugy viseli te hozzád ő magát, hogy minde-nekről tenéked Instructiot ad, ezt mondván: 1. Ugy munkálkodgyál e' világi életednek keresésében, hogy mindeneknek előre keresséd az Istennek országát és az után a' földiek-is meg-adatnak tenéked, *Matth. 6. v. 33.* 2. Ely e' világon és győryörkődtesd magadat ihsuságodban; de tudgyad hogy mind azokért az ítéltre vonnattatol Istentől, *Ecc. 11. 9.* 3. Mit használ tenéked ha mind e' széles világot rieddē tehernéd-is, ha a' te szegény lelkedet el-veszted, *Matt. 10. v. 39.* 4. Azt mondgya tenéked az Isten, job egy marokni igaz a' te házadban, hogy sem mint hamissan gyűjtött matháknak sokasága, *Psf. 37. 16.* 5. Sok gazdagságok vagy ő az Urat félőknek, *Psf. 112. 3.* Tenéked-is azt kellene mondanod a' te alattad valoknak, és ha el-mulatod, vétkezel a' te Istened ellen, vétkezel lelked-isméreti ellen-is.

De mondod: *Mind ezeket az Isten meg-mondotta az ő igéjében, tanullya-meg ő-is onnét.*

Felelet: 1. Ugy vagyon; de adott Isten ő neki-is elmér, okosságot, mint szintén tenéked-is, mindazáltal ugyan nem bizod arra világi dolgaidat, hanem kü-lömb féle regulákat adsz eleikben. Miért hát, hogy a' lelki dolgokban-is azon formán nem cselekedel vé-

lek? 2. Istene gyanánt vagy te a' te alattad valoknak, azért nem kellene el-mulatnod, hanem eleikben kellene írnod, az Istennek szent akarattját, *Exod. 4. 17.* 3. Meg-mondhatta volna a' szegény Eli Pap-is az Istennek: Uratom, lám meg-mondottad az én fiaimnak a' te akaratodat, miért haragszol ó érettek én réám? De nem lehete, hanem hogy derekasson eleikben nem adta, bűnökről meg nem feddette, s' lelkek idvességéről semmi gondot nem viselt, az Isten mind fiaits' mind magát ki-törle ez életből, *1. Samuel. 3. 14.*

II. HASZNA, Intó haszon. Intettetnek azért mind azok, valakik ez ideig el-mulatták az ó alattok valokra való vigyázást, valakik csak külső szolgálattyokban gyönyörködtenek, s' azonban lelkekre semmit sem gondolának, bankodgyanak igen rajta, de idvesség és Istenes bánattal.

De talám akarod meg tudni mitsoda az idvesség bánat? Ha azt meg akarod tudni, először meg kell tanulnod mitsoda a' kárhozatos bánat; Ezt pedig három utakon értheted-meg; 1. Midőn meg-cselekeded a' bűnt, bankodol rajta, de semmi vigasztalást nem vehetsz, hanem igen igen ketelkedel bűneidnek bocsánattya felől mint Judas, *Matt. 27.* kárhozatos bankodás ez. 2. Mikoron bankodol bűneiden, de csak azért, mert látod rajtad lenni az Istennek külső nagy büntetését. Azért bankodol, hogy büntetettel, mint Pharaoh, *Exod. 10. 16. 17.* nem azért hogy az Istent meg bántottad; kárhozatos bankodás ez. 3. Mikoron bankodol hogy vékeztél Isten ellen, de azonban csak külső ábrázatodban mutatod-meg a' bánatot, szivedben azért semmi bánat

banat nincsen. Mint Akáb Király fákbán öltezék ugyan külsőképpen az Isten látogatásának idején, de azért az ő szívét nem öltözteté fákbán, 1. Reg. 21. 29. Kárhozas banat ez-is.

Másodszor, az Istenes banatot imez utakon veheted eszedben; 1. Midőn a' bűnben bé-esel, és veszed eszedben hogy az Istennek törvényét által-hágtad, busulsz, sírsz és kefervesen bánkodol, meg-iréled tennen magadat, és jól látod hogy meg-érdemlenéd az örökkévaló kárhozasat: De azért kétségben nem esel, hanem meg-alázván magadot az Istennek széki előtt, azt mondd a' szegény Publicánussal: *En Istenem légy irgalmas énnekem bűnösnek.* Luc. 18. 13. Idvességes banat ez. 2. Mikoron verkezzel és ki-mondhatatlanul busulsz, bánkodol, de nem azért hogy az emberek meg-tudták és meg-pirúl az orczád, sem nem azért busulsz, hogy az Istennek büntetésétől félsz: hanem azon busulsz, azon síráskozol és bánkodol, hogy a' te veled jól tevő Istenedet a' te bűneiddel meg-bántottad, és a' tékozló fiúval mind addig tanácskozol szivedben, miglen ismét nagy keferű sírással meg-köverted a' te Istenedet, és kedvet találsz. Idvességes banat ez. 3. Mikoron nem csak külsőképpen mutatod-meg a' te bűneiden való szomorú bánatidat, hanem szivedben-is ugyan megszompolyodol, és azokról gondolkodván el-fakadisz sírva Péterrel. Idvességes banat ez.

De mondd: *Miről ismérhetem én meg, hogy az én bánatom nem kárhozas, hanem istenes banat?*

Felelet: Ha istenes es idvességes banat vagy szivedben könnyen meg-ismérheted, mert három képpen erzel

zész magadban változást: 1. *Lelked isméréstiben.* 2. *A² karatodban.* 3. *Belső indulatidban.*

Lelked isméréstiben négy-keppen változol-meg:

Először; Az előtt valamely véték teneked kedved szerint volt mindgyárt meg-cselekedted; de immár mostan el-kerülöd még az alkolmatosságot-is, bándol igen meg-cselekedett bűneiden, és igen szorgalmatosan imezekről gondolkodol: 1. Hogy az Isten igen gyűlöli a' bűnt és soha büntetetlen el-nem szenvedti. 2. Hogy a' hol a' bűn fészket verhet, ott minden kárhozatos erejével ugyan meg-szaporodik, és tőbről többre tenyészik. 3. Hogy noha a' bűnnek sok csemetéi vadnak, de annak leg artalmassab fajzattya az örök-kevalo halál. Azért bűneiden bándodván lelked-isméretit igen oltalmazza a' bűntől mint a' mérges ki-gyotol.

Másodszor; Az előtt ha valamely emberben láttál valami világi gyönyörűséget, avagy te-is követted, társ lévén hozzá, avagy peniglen nem intetted meg, hanem csak el-mentél mellőle, *Gen. 38. 16.* De mostan azokat meg-veted, nem követed, sőt a' kik azokat követik is el nem szenvedheted, hanem ime' dolgokat cselekeded: 1. Inted őket az ő lelke-isméréstire és az Istenre, hogy hadgya-el az ő vétkei, *Heb. 3. 13.* 2. Ha meg nem fogadgya intéfédet, és meg nem tér, keserget szivedben rajta, hogy az Isten annyira el-hadta. 3. E-fedezel az Istennek magadban, hogy a' meg-átalkodott gonoszoknak példájok ne vigyenek tégedet hasonló bűnre.

Harmadszor; Ha valaki tégedet ennek előtte hypo-critá-

critának mondott, úgy meg-haraguttál reá, hogy kész
váltai fegyverre kelni érte: de most immár bánkodik
rajta hogy azt cselekedted, és imezeket meg-vi-
sálgalod magadban: 1. Ha a' mely bűnt másban gyűlölsz,
magad jó kedvel élszé abban a' bűnben, *Genes. 38. 24.*
2. Ha valamely bűnnek bocsánattjáért imátkozol, de
azonban annak kedveségét szivedben meg-tartod. 3.
Ha bánod ugyan a' bűnt, de azért el-mulatod azokat az
eszközöket mellyek által magad a' bűntől meg-tartoz-
tathatnád. Mind ezeket magadban fel-találván nem
haragszol arra hogy tégedet hypocritának mondott
valaki.

Negyedszer: Az előtt gyönyörködteél a' rothat beszé-
dekben, trágárságokban, haja-huja életben, mellyeket
ha ki szemedre vetett, bántad és tagattad: Mostan pe-
nig az istenes bánat benned lévén, mind azokat gyű-
lölsz, és azoktól magadot igen szemesen meg-ol-
mazod; Es ha valaki mostan-is ollyannak találma mon-
dani, nem induliz-meg rajta, hanem meg-vísálgalod
kedvezés nélkül magadot. 1. Ha ugyan keresed a' go-
nosz társaságokat, a' kik affelében gyönyörködnek.
2. Ha csak azokat tartod boldogoknak, a' kik az hi-
tetleneknek tanácsokon nem járnak, nem álnak azok-
nak utokon, sem pedig né ülnek az ember csufolóknak
az ő székekben. *Psal. 1.* 3. Ha ugyan fogadást te-
szesz, hogy a' néked adatott kegyelemnek mértéke
szerint el-távoztatod a' csufondáros trágár embere-
ket, és magad-is bizonyos kötélben tartod nyelvedet.
Ha ezeket meg-találod magadban, vagyon istenes bánat
a' te szivedben, és meg-változtál lelked-isméretiben.

II. Akaratodban-is meg-változtál ha idvességes bánat vogyon szivedben.

Először. Ha az előtt mások valamit javallottak, minden proba nélkül csak meg-cselekedted, mint Acháb, 1. Reg. 22. 6. De már most akar mint javallyák mások, nem cselekeded-meg, hanem meg-kérded először az Istennek igaz Prophetáit, meg-kérded az Istennek törvényét, ha tetszik az Istennek avagy nem, és ha eszedben veheted, hogy nem tetszik az Istennek, semmi módon meg nem cselekeded, 1. Reg. 22. 7.

Másodszor, Ha az előtt valami oly dolgot hittel fogadtal, mely miatt mind mások meg-botránkoztanak, s' mind az Isteni tisztelet a' miatt káromoltatott, melyet senki szavára meg nem változtattál az előtt, forgatván azt hogy hittel fogadtad: De immár mostan ha valaki tégedet meg-int rola, hogy hadd-el azt a' szokást, nem forgatod fogadás tételeder, hanem ezeket vizsgálod meg: 1. Vallyon Isten törvénye szerint töttél fogadást avagy nem? 2. Vallyon nincsené valakinek botránkozására? 3. Vallyon idvességesé avagy veszedelmes ha meg-állod? És ha fel-találsz hogy Isten törvénye ellen vagy, botránkozására vagy valakinek, és semmiben elő nem mozdítottad lelked idvességét, meg-fogadod, és áldod azt az embert a' ki tégedet arról meg-intett, s' meg-változtatod Dáviddal.

Harmadszor, Az előtt a' szenteknek eseteiket nagy örömmel hoztad elő, ugy mint David szerezte a' más ember feleségét, 2. Sam. 11. Abrahámnak több felesége is voltanak, Gen. 16. Loth-is közösült a' maga leányival, Gen. 19. De már mostan ha Istenes bánat vagy on te benned,

benned, nem forgatod az ő vétkedet; hanem azt forga-
 tod szivedben, Dávid Király mely keserveffen bánko-
 dott és sírt, mikoron elvetemedet bűnös embereket lá-
 tott, *Pf. 119. 36.* Es mely igen kívánczozott ő az Urhoz,
 mint a' szomju szarvas az kút fejekhez, *Pfal. 42. 1.* Es
 mely igen szerette ő az Urnak törvényét, hogy még éjel-
 is ágyában az Istennek csuda dolgairol elmélkedett, *Pf.*
119. 123. Az Abrahamrol azt beszéled, mely nagy hi-
 tû volt, mely engedelmes volt az ő Istenéhez, hogy
 az ő szerelmes egy fiát-is kész vala meg-áldozni az
 Istennek, *Gen. 22. 10.* A' Lothrol azt beszéled, ő Ur
 Isten, mely igaznak mondgya őtet az irás, mert látván a'
 Sodomabélieknek istentelenségeket mindennap gyö-
 trötte az ő igaz lelkét, a' mint szent Peter szól, *2. Pet. 2.*
8. Sőt ha vétkedet elő-hozod-is a' szenteknek, nem
 úgy hozod-elő hogy magadnak példát vennél a' bűn-
 re; hanem onnét a' vigyázást meg-tanullyad, mondván
 O felséges nagy Isten, ha ezek a' te nagy szenteid el-
 cstenek, hát én talpig bűnben keveredett s' igen meg-
 fertezet szegény bűnös hová légyek, ha a' te Szent Lel-
 kednek hathato erejével meg nem erőssítesz és meg
 nem tartasz? könyörülj azért rajtam Uram a' te irgal-
 malságodnak sokosága szerint.

III. Indulatidban is meg-változol, ha istenes bánat
 vagy szivedben. Ennek az Indulatnak változása ket-
 tőt tész fel: Az embereket és az Istennek igéjét;
 Először az emberekhez való indulatodban meg kell
 változnod ilyen módon:

I. Szolga voltál és vagy, s' ez ideig Uradat igé serénye,
 szolgáltad de csak azért, hogy tőle valami jót nyerhesz
 D magad.

magadnak, semmit nem néztel ebben az Isten törvényére: De mostan nem a' magad javát nézed úgy, mint az Istennek parancsolatját, ki őtet teneked uraddá tőtte, és meg-hadta, hogy a' szolgák az ő Uroknak hűséggel szolgállyanak, *Eph. 6. 5. 6.* mert jól tudod hogy a' te Urad reád bizta magát.

II. Szolga tartó Ur voltál, és mostan-is az vagy, s' ez ideig a' te szolgádat csak azért becsüllötted, s' azért fizettél néki, mert sok jokat vártál az ő szolgálatyából, és hasznát vőtted, mint Lábán Jákobnak, *Gen. 30. 30.* De már mostan bőcsüllód a' te szolgádat, és örömeft meg-adod szolgálatyának jutalmát, azért mert jól tudod hogy idvezítőnk regulája ez: *Mélto a' béres az ő jutalmára, Matth. 10. 11.* mert te-is szolgája vagy az Istennek, és így teneked a' te szolgád szolgál, társod. Mert az Isten-is azt parancsolja hogy ki-k az ő szolgáját becsületben tarisa, *Eph. 6. 6. 9.*

III. Barátidnak ez ideig sok ajándékokat adtál, majd érdemek felett-is bőcsüllötted, magad köntösbén öltöztetted: De nem az Isten tiszteségeért, hanem csak azért, hogy annál inkább magadhoz vonhasd őket, hogy az emberek előtt tégedet dicsirjenek, és hiredet nevedet megszize ki-terjeszszék; De mostan meg-változott ez az indulatod, mikoron adakozol ezekért cselekeded: 1. Mert látod hogy a' te felebarátod szűkölködik a' te segítséged nélkül, 2. *Samuel. 17. 48. 29.* 2. Hogy a' te igaz szeretetedet felebarátidhoz meg-mutathasd, 1. *Samuel. 18. 4.* 3. Mert azért adott Isten néked bővebben, hogy több szűkölködőkre-is ártadgyon a' te házadnak bőlege, *Galat. 6. 9.* 4. Azért adakoz

adakozol, hogy te általad-is dicsőíttessék az Istennek neve, *Mat. 5. 16.* 5. Hogy naponként várhasd az Istennek kegyelmét te-is magadra és maradékidra, *Luc. 6. 38.*

IV. Ez ideig a' te barátidnak kedvéért sok bűnös-
ker cselekedtél, ugymint goromba részegeskedést, rá-
galmazást, kérkedekenfégeket, gyermekekhez illendő
nyaláskodásokat, sőt talám betegségnek színe alatt va-
ló paráznafigot-is cselekedtél Ammonnal, *2. Samuel. 13. 15.* Demár mostan senki el-mulando barátságáért
fel-emelt kezzel a' te Uradnak Istenednek ellene nem
vételez Josophel, *Gen. 29.* Sőt ha házadat arannyal meg-
raknák-is, szánszándékból, okos ravaságból, emberek
kedvéért az Isten mondásánál és hagyományánál egye-
bet nem cselekezel, *Nam. 22. 18.*

V. Ez előtt az istentelen lator bűnös embereket
minden hamis ügyökben igen oltalmazád, csak azért
hogy tenéked szolgáltak, hogy régen ismèred, hogy eg-
gyút nevedeteket, és ők-is mások előtt oltalmaztak
tégedet: De most olly változás vagyon benned, hogy
ámbár barátod legyen Aristoteles, bátor barátod legyen
Plátó, de sokkal nagyobb és kötelelesebb barátod az igaz-
ság, és senkit külömben nem oltalmaz, hanem csak
igaz ügyében. *Proverb. 17. 15.* Mind ezeket ember-
szabd magadra eggyenként, és ha így találod, magad-
ban meg-változtál a' te indulatidban, és vagyon benned
az istenes bánat.

Másodszor, az Isten igéjéhez való indulatodban-is
változáfnak kell lenni, ha idvésséges bánat vagyon fzi-
vedben, mely ilyen urakon léfzen:

Először; Ez előtt az Istennek ígéjét halgattad és olvas-
 tad szorgalmatosán, de csak azért hogy tanulhass va-
 lamit, a' mely által az ellenkezőket meg-tudd czáfolni,
 hogy meg-mutathassad hogy te-is nem estél a' lágyadra,
 és nehéz kérdéseket tudcz támasztani, *Tit. 3. 9.* mivel
 a' szent írásban minden bölcséleg vagyon, *2. Tim. 3. 16.*
 De már mostan nem csak azért olvasod a' szent irást, ha-
 nem. 1. Hogy meg-köszölhassad mely édesíseges lé-
 gyen az Istennek beszéde, *Pf. 119.* 2. Hogy az Isten-
 nel szüntelen beszélgethess mind a' te bűneidnek ingyen
 kegyelemből való meg-bocsátásáról, mind pedig a' te
 örök idveffégedről. 3. Hogy az Istennek szent ígéné-
 ből lelki tökéletességet szerezhess magadnak idveffé-
 gedre, *2. Tim. 3. 17.* 4. Hogy tudgyad mind maga-
 dot vigasztalni a' te háboruságidnak idejében, s' mind
 pedig a' bűnben élőket tudgyad az Isten ígéből meg-
 feddeni, oktatni, tanítani, és meg-győzni, *2. Tim. 3. 16.*
 5. Hogy a' tégedet ostromló és rettentő Sátánnak mind
 ellene tudgy állani, *Jacob. 4. 7.* s' mind pedig napon-
 kenta' jó cselekedetekre és a' szent életre tudhassad ma-
 gadat isteneffen készíteni, *2. Tim. 3. 17.* 6. Hogy a'
 te szivedben az Istennek szent ígését olly szívesen és
 erőssen el-rejtheessed, hogy ne vétkezzél többé tudva
 a' te Istened ellen, *Pf. 119. 106.*

Másodszor; Ez előtt akar mi nevetséges dologra-is a'
 szent írásból hoztál valamit elő, hogy azzal másokban
 nevetséget indithass: De mostan immár, minden erő-
 del, minden tehetségeddel el-kerülöd, sőt másban-is
 feddés nélkül el nem szenveded, tudván azt, hogy az
 Isten

Istennek igéje erős, hatalmas, és bőszerű Urnak beszéde, Jer. 15. 16.

Harmadszor; Ez előtt a' te bűneidnek mind megkönnyebbitésére, mind oltalmazására, s' mind pedig ugyan el-palástolására s' mentségére az Istennek igéjéből szedegettel alkalmatosságokat; ugymint: *Nintsen egy igaz-is, Rom. 3. 11.* Hát csak haszontalanul igyekezik ember azon hogy ő igaz legyen. *Az igaz-ú hűszer napjában el-esik, Proverb. 24.* Igaz lehetek azért, ha szinten hűszer vétkezem-is napjában. Lám ugymond a' Salamon-is mikor meg-vénhedék akkor kezdé mondani, hogy hijábanvalóság minden a' mi az ég alatt van, *Ecccl. 1. 2.* de azért míg iffiu volt nem tartotta hijábanvalóságnak: De immár mostan el-hadtad efféle Isten bőszerűségára való ingerlő beszédeket, hanem az Istennek beszédéből ugyan meg-feszítet a' te tested, minden ő testi indulatival, *Gal. 5. 24.* Ezt pedig azért cselekeded: 1. Hogy meg-láthassad és ugyan c-fzedben vehessd miképpen fedezi-el az élő Isten a' te kárhozatos lok hamisságidat az ő szerelmes szent Fiának az áldott Ur Jესus Christusnak érdemes igaságával, *Rom. 4. 7.* 2. Hogy meg-tanulhassad a' szemfényvesztő világnak buborékhoz hasonló hijábanvalóságát, melyben midőn valaki ma igen gyönyörködik, holnap az Urnak Angyala arczul verheti, és a' férgeknek eledele lesz, *Aët. 12. 23.* 3. Hogy a' te éjeli és nappali siralmas könyhullatásoddal, buzgó áhítatos könyörgésszel a' néked született Ur Jესus Christust meg-foghassad, és minden érdemes cselekedetivel te magadévá tehesd, ki a' te ragadozó farkasi természetet el-vál-

toztassa, ki a' te oroszlányi és párduczai vad keménységdet meg-szelidítse, és tégedet Szent Lelkének hathatós ereje által ujonnan szűlvén, az ő pásztori bottyával mind igazgasson, mind vezéreljen az ő szent akaratjának ősvényiben, s' mind pedig minden testi lelki veszedelmek ellen oltalmazzon-meg. Tartson-meg az ő vitézkedő Anyaszentegyházának társaságában e' földön, hogy ama' győzedelmeskedő Anyaszentegyházban örökké néki szolgálhass az egekben. A M E N.

V. P R A E D K A T I O.

Judás Arultatása.

Textus, Matth. 26. 14. 15. 16.

14. Akkor el-ménvén egy a' tizenkét tanítványok között, ki mondatik vala Judás Iscariotesnek, a' Papi fejedelmekhez. 15. Monda nékik: Mit adtok énnékem, és én ötöt néktek kezetekben adom? ők pedig rendelkez néki harmincz ezüst pénzt. 16. Az időtől fogván keres vala alkalmatosságot Judás hogy ötöt el-árulná.

Summa szerint ez igékben előnkben adatik, miképpen az áruló Judás adta-el harmincz ezüst pénzeken a' mi édes Idvezítőnket.

Három részei vadnak az igéknek, mert az Elsőben le-iratik, mi módon adta-el Judás harmincz pénzzen Idvezítőnket.

Másodikban, a' Papi fejedelmek mi módon egyeztenek Judással az el-árulásban.

Harmadikban, miképpen keresett Judás alkalmatosságot, hogy szándékát végben vihesse.

Nincsen semminémű homály ezekben az igékben, melyre nevezve hoszszu magyarázattal sem időmet nem töltöm, sem az halgatoknak unalmat szerzeni nem akarok, hanem csak egy ilyen tudomant hozok-ki.

T U D O M Á N Y.

Valakit a' Sátán el-foglal magának, még az ő szerelme atyafiát-ú kész el-árulni.

E' tudomány a' börtönből foly-ki, mert midőn az ördög el-foglalta volna magának Judást, a' mint szent Lukácsnál vagyon, *cap. 22. 3.* el-méne a' Papi fejedelmekhez, és az ő Urát, az ő Doctórárt, az ő Mesterét és szerelmes gazdáját harmincz pénzen adá-el.

Első OKA ennek ez; Mert a' Sátán munkálkodván affelének elméjében, még az igaz emberhez-is mindenkor gyanúsága vagyon, hogy veszedelme ne következék miatta, *1. Sam. 18. 9.* melyre nézve azon igyekezik, hogy mentől hamaréb ki-törölhesse az élőknek számaiból.

II. OKA; Mert a' Sátán afféle emberben a' magatulajdon természetit önti-bé, azért nem nyughatik semmi módon, hanem elméjében alá s'fel jár, keresvén kit kaphatna a' kiraz ő gonosz szándékával tellyeséggel el-nyelhetne és meg-ölhetne, *1. Pet. 5. 8.*

III. OKA; Mert afféle ember sem az Istennek kemény fenyegetésével, sem mások jó intésekkel semmit nem gondol, hanem a' mi az ő gonosz szívének tetszik csak végben veszi. Ha példák kelljenek erre, találunk a' szent írásban; Josephet az ő gonosz bátyjai el-adák, mert tarranak vala tőle, hogy az ő Attyoknak bé-vádolgya, el-foglalá az ördög ebben sziveket, és vér áru-

lökká lőnek. Világos példa erre Judás, nem fél semmit az Istennek fenyegetéséről, melyet Idvezítőnk mőda: *Jaj annak az embernek a' ki által az embernek Fia elárultatik, job' lőtt volna annak ha nem született volna.* Halálá ő mind ezeket, de ugyan nem gondola semmit véle, mert az őrdög el-foglalta vala immár az ő szívét. Igaz tehát a' tudomány, &c.

I. HASZNA, meg-feddő haszon. Meg-feddetnek azért itt azok az emberek a' kik oly meg-veszett elmével vadnak, hogy semmit nem irtoznak el-árulni az ő fzerelmes attyokfiait. Ezt pedig azért cselekedik:

1. Mert a' Sátán irigységet nemz az ő szívekben, úgy hogy valaminémű előmenetelet láttya az ő attyafiának minden csalárdtságával meg akarja előzni, *Gen. 31. 7.*
2. Mert a' lelki-isméret reá támad efféle emberre, és azt diktálja néki, hogy ha az ő felebaráttjának egyenlő folyo boldog fzerencsáját most meg-nem előzi, jövő-dőben annak az ő jo fzerencséje keferűségére kezd fordulni, *Gen. 37. 8.* melyre nézve ugyan csak veszedelmére igyekeznek.
3. Mert afféle gonosz lelki-ismeretű emberek oly telhetetlenek, hogy ha e' világ javainak nagyobb része ővek volna-is, még-is meg nem elégedhetnek véle, hanem tebről többre vágyodnak, *Luc. 12. 18.* Melyre nézve ugyan csak veszedelmére igyekeznek az ő felebaráttjoknak.
4. Mert a' gonosz lelki-ismeretű ember igen ritkán gondolkodik arról, ha vagy-oné Isten? Igazé az Isten? haragsziké a' bűnért az Isten? Hanem csak az ő hamar el-mulo javaihoz ragadott az ő lelke, melyeket még a' menyországnál-is okkal feilyeb becsúl, *Matth. 9. 22.* Ezekből származik im;

zik immár az a' gondolz elme, hogy még az ő leg ked-
vessebb atyafiát-is, csak kaphassa az alkolmatolságot,
kész el-árulni.

De itt jól tudom mit gondolsz, nem tartozik én re-
ám ez a' feddés, mert én soha senkit Istennek hála még
el nem-árultam. Bár úgy volna, de ha jól meg-gon-
dollyátok és magatokat meg-rostállyátok, alig válik
közszülletek oly a' ki valami árultatásban nem talaltat-
nék. Gondolly ember két féle természetű embereket :
1. Gondoly oly embert, a' kinek íztintén olyan termé-
szeti vagyon mint a' viperának. 2. Gondoly oly ter-
mészetű embert, a' kinek olyan természeti vagyon
mint a' Crocodilusnak. Először, a' Vipera oly termé-
szetű, hogy ő minden állapotjának idején másnak ve-
szedelmével szerez ő magának meg-maradást; Illyen
természetű emberek vaj ki sokan vadnak, a' kiknek szá-
mok közzé te-is oda férsz; 1. Gyűlölsz néha vala-
mely embert, de ha azon ember valakit teneked el-árul,
szeretted érette, ha látod hogy abból az árultatásból va-
lami nyereséged lehet. 2. Ambátor hamis hittel vala-
kit el ne áruly te; De ha valaki hamis esküvésével mást
teneked el-árul, igen akarod, *Matth. 28. 12.* 3. Nem
olázkodol ugyan a' te felebarátod után; De azonban
ugyan csak mesterkedel benne, ha valaki által a' vesze-
delemnek töriben ejthetné, *Matth. 2. 8.* 4. Szánod
ugyan az ártatlannak véletlen esetit; De ha annak árul-
tatása által neked valami örömed lehet, nem bánkodol
semmit annak veszedelmén, hanem inkább gyönyörkö-
döl benne. 5. Még a' nevét-is utálsz néha az árulo-
embernek, azonban pedig nem veszed észvedben hogy

magadat ime' követerkezendő utakon árultatásban ejtred;

1. Végezz neha valamely szükséges dolgok felől a' te felebarátoddal; De azonban úgy végezz véle, hogy abban a' veszedelemben ejted, melyben akartad hogy essek a' te felebarátod, *Gen. 34. 13.* 2. Adcz neha valakinek kedve szerént való ajándékot; De azon adománt az után nem sokára annak veszedelmére fordítod, mint Simeon és Levi, *Gen. 34. 25.* 3. Valami tirkot szép szín alatt barátodtól ki-vészsz; De ugyan azon ki-vett titok által azt a' te felebarátodat ellenségének kezében ejted, *Jud. 16. 18.* mint Samsonnak lőn dolga. 4. Mondasz valamely nagy embernek barátod felől valamit, még penig igazat mondasz; De azért oly elmével és igyekezettel mondod, hogy ha lehet barátodra meg-haragítsad azt.

Mafodszor; vadnak *Crocodilus* természetű emberek, mely *Crocodilus* némely predat keserveessen meg-sírat ugyan, de azért semmit nem kedvez néki; hanem csak meg-öli és meg-észli. Szintén ilyen módon cselekednek az emberek között némellyek; 1. Némely ember baráttyát s' atyafiát oltalmazza hogy már szembeni; De azonban tirkon annak nem joakarojával úgy végez, hogy maga kedve szerint a' veszedelemnek hálojában ejti, *Jud. 8. 11.* 2. Némely ember midőn látja hogy baráttya dolgaiban el-kezd csüggedni, meg-szánnya s' segíti-is ideig; De mihelt más ellenkező tanács éri, csak hamar el-áll mellőle, hogy gyalázattyán annak nevetheessen, *1. Sam. 29. 6. 7.* 3. Némely ember oktat neha valakit mi módon mennyenelő világi dolgaiban; De mihelt veszti eszében, hogy annak előme-

netels

netele ő neki jövendőbeli kárára kezd lenni, alkalmatosságot keres hogy mentől hamaréb őtet ki-veffe sarkából, *1. Sam. 17. 18. & 1. Sam. 18. 9.*

II. HASZON, meg-vizsgáló és meg-probáló haszon. Ember ki ezeket hallod szálly lelked-ismereiben, s' probald-meg magadat, ha nem Vipera és Crocodilus természetű ember vagyé? Jól gondolkodgyál felőle; ha te a' te felebarátodnak, magadnak, és a' Jesus Christusnak nem voltálé avagy nem vagyé áruloja.

1. Menyiszer csaltad-meg felebarátodat, csak az Isten tudgya? Menyiszer fordított-él igaz ügyét a' te felebarátodnak, csak Isten tudgya? Menyiszer nyomorítottad-meg szép fizin alatt, menyiszer vötted-ki titkait, melyeket veszedelmére fordítottál? Menyiszer árultad-bé hamissan másoknak, csak az Isten tudgya? Látodé hogy felebarátodnak áruloja vagy.

2. Menyiszer voltál részeg? menyiszer loptál? hányszor paráználkodtál? hányszor ontottál minden igaz ok nélkül ártatlan vért? Hányszor adtál az ördögnek rajtad való örvendezésére alkalmatosságokat? hányszor szomorítottad-meg az Istennek szent Angyalit fertelmes életeddel? Csak a' nagy Isten tudgya. Látodé hogy magadnak-is áruloja vagy.

3. Hát a' Jesus Cristusnak drágalátos szent vérét menyiszer tapodtad undok bűnös lábaid alá? Hányszor tagadtad őtet meg Péterrel? Hányszor nem hittél neki Thamással? Hányszor mondottál ellene hamis tanubizonyosságot a' Sidókkal? Csak az Isten tudgya. Avagy ő bűnös ember nem a' te bűneid adaké a' vitézeknek kezében? Nem azok kótozék-meg? hiszem azok pökdöfték, verték, taglották, azok csufolták, azok lyuggatták-meg

meg kezeit és lábait; azok vonták fel-is a' gyalázatos keresztfára, és azok a' te bűncidőlték-is-meg. Látodé hogy a' Christusnak-is áruloja vagy?

III. H A S Z O N, rettentő. Rettennyetek-meg azért ti meg-átalkodott istentelen bűnösök, kik mind a' ti felebarátoknak, mind magatoknak, s' mind az Ur Jესusnak áruloi vadtok, és meg nem akartok térni, élete-teket nem akarjátok meg-jobbitani, mert ha ugyan meg nem jobbulsz, te gonosz ember, im e' rettenetes három dolgok esnek te rajtad:

Elsőszor: Az Isten meg-gyűlöl tégedet, és 1. A' mely gonoszt te végeztél a' te felebarátod ellen, az Isten sokkal nagyobb gonoszt végez te ellened az egekben, és meg-nevet tégedet, *Psal. 2.* A' mely végezésnek te soha végére nem meherész, mivel az Istennek tanácsában nem voltál, *Rom. 11. 34.* 2. Ad Isten tenéked gazdag megterítettet alízalt; de azt tenéked meg-fogo tör gyanánt adgya, hogy veszedelmedre szolgállyon tenéked, *Rom. 11. 9.* 3. Meg-vakította a' te szemeidet, hogy látván ne láthasd-meg le meg-jobbulásodnak, sem veszedelmed el-kerülésének módgyát, *Esa. 6. 9.* Füleidet úgy meg-néhezíti, hogy halván hall, de semmit ne érthess a' te időveléged felől, és meg ne térhess, *Esa. ibidem.* 4. A' te elmédet úgy el-fordította, értelmédet úgy a' kárhozatos vakságban hagyta, hogy nem hiherész semmit az igazságnak; hanem a' mi hamis és lelkednek veszedelmes, azt hiszed-el, *2. Thess. 2. 11.*

Másodszor: Az emberek-is igen meg-gyűlölnek tégedet, mert 1. Akár minémű változásokban és szomorúságokban forogj-is, de senki nem szán, senki nem könyö-

könyörül rajtad; hanem veszedelmeden mindenek örülnek, 1. Sam. 22. 7. 8. 2. Mikoron leg job szerezcsédet várnád és reménlenéd elmés és tanácsos voltodér, szin-tén akkoró csufoltatol-meg, mint Achitophel, 2. Sam. 17. 7. 14. 3. Ugy meg-gyűlölnek tégedet az emberek, hogy te hiszsz és nekik a' te dolgaiddban, de tenéked senki az Isten és emberek között nem hiszen, 2. Tim. 4. 15. 4. Oly kezerűlegre jutsz gyűlölségek miatt, hogy semmi busulásodban vigasztalást nem találsz, senkire nem mered magadat bizni, mert mindenekhez kérelkedel, mint Saul, 1. Sam. 22. 7. 8.

Harmadszor; Magad-is igen meg-gyűlölöd magadat; 1. Mert lelked-ilméreti fertelmes bűneidet szemedre hánnya, és meg-mutattya hogy sok ártatlan véreket ontottál, sok igaz vért el-árultál, mellyért úgy meg-gyűlölöd életedet, hogy kész lesz életednek el-fogyatására, Saullal és Judással. 2. Ugy meg-gyűlölöd magadot hogy mind ételedben italodban csak veszedelmedet kereszed, el végtére nem fogsz gondolni sem lelkeddel sem testeddel, hanem a' kárhozatra készülsz csak Caiñal.

IV. H A S Z O N, intő. Intettek azért mindnyájan, ő ti meg-átalkodott és vakmerő bűnösök, más ember dolgaiban practikálók, és vesztők, háboruság szerzők, kik a' ti vér szerint valo atyátokfiat-is csak könnyen el-áruljátok, mintől hamaréb térjete-meg, és jo idején tartsatok penitentiát, hogy a' Sátánnak derekasson ne adassatok. 1. Gondoljátok-meg, mennyi veszedelmek álnak környületek, mellyek mind idveségtekben s' mind világi életekben veszedelmessen meg-gátolnak, azért legyetek lelki vigyázók és lelki okosok.

2. Gon-

2. Gondollyátok-meg, hogy ha a' ti életeteknek fer-
telmeségét le-nem vetkezitek, az Isten meg- gyűlöl ri-
tettet. Valakit pedig az Isten gyűlöl, a' szent Angya-
lok-is gyűlölik azt; a' hivek-is semmi szereteteket nem
mutathatták ahoz: hanem a' rut ördögöknek predá-
jul hagyatik az olyan.

A' kik pedig magatokat a' vér árulástól ez ideig meg-
oltalmaztatok, ennek utánna-is okóffak legyetek, és
vigyázzatok ime' következendő orvosságokra:

Első Orvosság: Ha valakit látsz, hogy mindenektől
el-hagyatott igaz ügyében, te soha el ne hadd ötet-
Hogy pedig ezt meg-cselekedhesd, 1. Gondold-meg,
ha ma ötet minden joakaroj, barátj, s' atyafiai el-hatták,
holnap te rajtad-is ugyanazon meg-eshetik, és igen jo
leszen, ha kik te veled a' te kísértettedben meg-marad-
nak. 2. Gondold-meg, akár mely vétkes embert láss,
mely hertelen valo változásalá vagyón vettetvén a' te
világi életed, ugyannyira, hogy ha ma világi dicsőse-
gedben az égig fel-nevedtél, holnap olyan lehet
mint a' barom Nabugadonozorral, *Daniel. 4. 30.* Ha
ma nagy szent életű ember vagy-is, holnap rettenetes
vétekben ejtheted magadat Lotthal; *Gen. 19. 26.* 3.
Gondold-meg, hogy soha te senkit oly kénra nem i-
téihernél, hogy te-is az Istennek ítéleti szerint azon
kénra melto nem volnál. Mert ambár légy ma igen
tisztá életű jámbor ember, holnap parázñaságban és
gyilkosságban eshetel Dáviddal egyűt, *2. Sam. 11. 4.* Légy
bár az Istennek törvényében fegyheterlen ember,
holnap nagy hihetetlenségben eshetel Zachariással;
Luk. 1. 14. Légy bár ma igen erős hitű ember, holnap
meg-

meg-tagadhatod a' Christust Péterrel, *Matt. 26. 24.*
Légy ma nagy túrhető kerefsztyén ember, holnap zu-
golodásra ugy fakadhatz-ki, hogy magadat-is meg-át-
kozod Jobbal. Azert a' te szegény, mindenektől el-
hagyattatott és meg-vettetett atyádfiát soha el ne hadd,
hogy Isten-is el ne hadgyon tégedet.

Második Orvosság, avagy Regula; A' te felebarátod-
nak igaz ügyében még véred hallásával-is mellette légy,
és ugy mutassad-meg a' te igaz szeretedet ő hozzaja,
1. Joan. 3. 16. Hogy pedig ezt végben vehessed. 1. Gon-
dolkodgyál ilyen módon; Vallyon ha én az én atyám-
fiát nem szeretem, hanem azon igyekezem, hogy min-
den okosságommal el-fordítsam igaz ügyet, az Isten
nem bolondíté-meg engemet az én bölcselkedésem-
ben és másnak gyűlölségében nem vété? Fel-találod
hogy ugy cselekedik Isten veled, *1. Cor. 3. 19.* Azért tégy
jól a' te felebarátiddal. 2. Gondolkodgyál ilyen mo-
don; Vallyon ha én felebarátomnak karán, szomorú
esetén meg nem indulok, sőt inkább azt órúlóm, és vele
csufolom, az Isten az egekben nem neveté-meg, és nem
csufolé-meg engemet érte? Fel-találod igen-is, *Psal.*
2. 4. hogy az Isten-is tégedet mind meg-nevet s' mind
penig meg-csufol; Azért tégy jól a' te felebarátoddal.
3. Gondolkodgyál ilyen módon; Vallyon Ur Isten,
ha én azt cselekedném, hogy az én el-esett felebaráto-
mat jó utra vithetném, Istenemhez térithetném, órúl-
néneké az Istennek Angyali rajta? Fel-találod hogy
igen-is órúlnék, *Luc. 15. 10.* Azért tégy jól a' te feleba-
rátoddal. 4. Gondolkodgyál ilyen módon; Vallyon
Ur Isten, ha én valakit meg nyomorítok, lám vagyon
modom

modom benne, s' az az ember fel-kiált én ellenem az Istenhez, vallyon meg-halgattyaé az Isten ellenem való efederését? Fel-talalod hogy igen-is meg-halgattya az Isten, fcl-kél mellette, Psal. 12. 6. és ha jó idején meg nem téríz, nem téfszen nyomosá ez életben, hané mint valami parittyából úgy hajtya-ki e' világból a' te életeder. Tégy jól azért a' te felebarátoddal míg időd vagyon reá, őrizkedgyél minden bűnöktől, hogy a' meg-térő bűnösökért keserves kénokat szenvedett, meg-holt, és győszedelmes Ur Jesus Christussal örök-kön örökké élhesz az egekben, A M E N.

VI. P R Æ D I K A T I O.

Halálra sententiáztatik az Ur Jesus Christus.

Textus, Matt. 26. v. 57. 58. 59. 60. 61. usq. 66.

57. Amazok pedig meg-fogván Jesust vivék Caiphához a' fő Paphoz, holott az írás-tudók és a' vén tanácsok egybegyűtenek vala. 58. A Péter penig követi vala őtet távol mind a' fő Papnak házáig, és bé-menvén ül vala a' szolgálkkal hogy látná végét. 59. A' Papi sejedelmek penig és a' vén bírák, és mind az egész gyülekezet keresnek vala hamis bizonytságot Jesus ellen hogy őtet meg-ölnék. 60. Es nem találának: Es noha sok tanóc jöttek volna elő, mindazáltal ugyan nem találának: utolszor penig két hamis tanóc el-jövén mondának. 61. Ez azt mondotta: El-ronthatom az Istennek templomát, és harmad napra meg-épithetem azt. 62. Es felkelvén a' fő Pap monda néki: Semmit sem felelsz? mitsoda a' mi?

a' mit te ellened ezek vallanak? 63. Jësus pedig halgat vala. Es felelvén a' fő Pap, monda néki: Az élö Istenre kényszeritek, hogy mond meg minékünk, hogy ha te vagyé ama Christus, az Istennek Fia? 64. Mondanékie Jësus: Te mondd: Sőt annak-selette mondom néktek, ez időnek utánna, meg-láttjátok az embernek Fiát ülni az Istennek hatalmas jobja felöl, és el-jöni a' ködökben. 65. Akkor a' fő Pap meg-szakasztá a' maga ruháját, és monda: Káromlást szola, mit részünk töb bizonyossággal? imé most halljátok az ő káromlását; Mint tetszik tinéktek? Amazok pedig felelvén mondanak, méltó halálra.

EZekben az igékbe summa szerint meg-irattatik a' mi idvezitónknek meg-fogattatása és halálra valo sententiázása.

Két Részzei vadnak, mert az Elsőben a' Christusnak meg-fogattatása;

Másodikban pedig halálra valo sententiázása vagon.

Az első részben ezek vadnak rendel: I. A' meg fogó személyek azok a' kiket Jerusalemből az irás-tudók, a' vén bírák és a' Papi fejedelem adott valo Judás mellé, kik, midőn idvezitőnk a' kertben imátkozását el-vegezte volna, el-jövének fegyverekkel és fustélyokkal, Matth. 26. 47. és az ő kezeket reá vetvén meg-fogák őtet.

II. Vagyon az hely és a' személyek, a' hova és a' kikhez fogva vitték idvezitőnk, tudni-illik. 1. A' Cajaphas házához. 2. Az ott egyben gyültekhez, kik közzül némellyek Irás-tudók, némellyek pedig tanácsok. 1. Ez a' Cajaphas abban az esztendőben fő Pap vala, és mikoron bősíszonkodnának az irás-tudók

tudók idvezitőnkre, mivel Lázárt is fel-támasztotta vala, azon kívül is sok csudákat cselekedvén, sokan kezdettenek vala benne hinni. Tanácskodnak igen mit kellesték véle cselekedniek, ilyen tanácsot adott vala nékik: Job egy embernek meg-halni a' kőtségért. *Johan. 18. 15.* Noha ezt nem magától mondotta vala; hanem mivel hogy az esztendőbeli fő Pap vala, Prophetiai lélekkelmondá; Hogy a' Jésus Christus a' bűnösökért meg-halna, hogy el ne vesznének. Ugy vagy on a' mint Sz. János írja, hogy a' sok csőcselék gazság, kik idvezitőnket meg-fogták vala, előlzőr Annáshoz vitték vala, mely Annás mivel Ipa vala Caiphásnak, néki küldé kötözve. 2. A' kikhez vitték azok írás-tudók, a' kőtségnek ítélő vén bírái, kiknek kell vala jól tudniok a' Propheták írásiból, hogy el-jött volna a' Messiás, kik ítéletet tehetnek vala róla, és meg-ismérhetik vala az ő sok csuda cselekedetiből; kiknek kezekben valának a' Propheták írási és a' törvény; De irigységből ihol őtet meg-fogattyák.

III. Vagyon Péternek idvezitőnkhez való hűsége, ki, noba a' több tanítványok el-futának, ő mindazáltal, még-is távol követi az ő meg-fogattatott Mesterét, hogy láthatná mitsoda ki-menetele lenne.

IV. Vagyon a' Papi fejedelmeknek, írás-tudóknak, vén bíráknak, és az őszve-gyűlt sokaságnak Jésus ellen való gonosz indulatok; mellyet két képpen mutatának meg: 1. Mert hamis tanokat keresének ellene. 2. Mert el-ízánták vala hogy meg-öllyék.

V. Noha sok hamis tanók között két hamis tanokat hozának elő, kik azt mondák felőle, hogy hallották

ták mikoron azt mondotta: *El-ronthatom az Istennek
szent Templomát, és harmad napon meg-épíhetem azt.* Ma-
ga azt mondotta vala; Rontsárok-el ez Templomot
(szolván a' maga testéről) és harmad napon kéz nél-
kül fel-építem. Azért azt mondgya az Evangelista,
hogy mind ezek a' tanók nem lóttének elegek; és mi-
koron kívánta volna a' fő Pap tőle hogy mind ezeknek
vádolások ellen mentse ő magát csak halgat vala.

V I. A' fő Pap-is nem álhat-meg azoknak a' hamis
tanóknak vallás-rételeken, azért az élő Istenre kénfsze-
rni idvezitőnket, hogy meg-mondgya ha ő-e a' Messi-
as ama' Christus az Istennek szent Fia.

V II. Vagyon idvezitőnknek vallás-rétele; holott
először helyén hadgya a' fő Papnak szavát, hogy iga-
zán mondgya Isten Fiának lenni, mert az ő; Másodszor
világossan meg-mondgya ő az Istennek Fia, ki az ő
Attyának jobbjára ülendő és e' világot-is ítélendő.

V III. Vagyon a' fő Papnak cselekedete; mert, Elő-
ször midőn ezeket hallya meg-szággattya ruháját. Má-
sodszor, tanobizonyyságot téfzen, és mint egy protestál,
mondván: *káromlást szola.* Harmadszor, az őízvegyült
fokaságot hja bizonyyságul, hogy hallották káromko-
dasát ok-is, melyre nem kellenek immár több tanok.
Negyedszer, sententiát, voxot kérd, tőlők, mondvan:
Mint teczik tinéktek? Az az, im jól halljátok, hogy
ez az ember itt a' mi gyülekezetünkben-is, nem tagad-
gya a' mit a' kőtség előtt mondott, Isten Fiának mond-
gya magát ienni, maga hiszem minden nemzetségét
mindnyájan jól ismérjük, nagy káromlást szollott
előttünk, mit cselekedgyünk azért véle?

IX. Az egész kőtség mind egyyenlő szóval felkiált, és ötet halálra ítélvén ezt mondá: *Mélto halálra.* Ez a' fel-vett igéknek igaz magyarázattya.

T U D O M Á N Y.

A' mi édes idvezítőnk ártatlanul, mi érettünk halálra sententiáztatott.

Ez a' tudomány a' meg-magyarázott igékből jó-ki. Ennek a' tudománynak igazságát ilyen módon adgya előnkben Esaiás Propheta, *cap. 53. 7.* *A' mi bűnünknek büntetését szenvedte és kínosztatott, &c.* Szent Pal Apostol ugyan ezent adgya előnkben midőn így szól: *A' Christus a' mi bűneinkért meg-holt az írások szerint, 1 Cor. 15. 3.*

ELŐŐ K A. Mert mi mindnyáján az első szülékben halálra sententiázattunk vala a' bűnért; hogy azért az alol az örök halálnak sententiája alol a' hiveket ki-mentse és fel-szabadítsa, igaz és bűn nélkül való lévén a' bűnösökért szenvedede. Szenvede penig mind lelkében s' mind testében, mert minékünk-is mind testünkben lelkünkben kell vala szenvednünk az örök halálnak kinnyát. Hogy lelkében szenvedett meg-tetfzik, mert ő maga térsen tanobizonyyságot felőle: *Minden felől szomorú az én lelkem mind az halálig, Matt. 26. 38.* Mely keserveffen fohászkodott az ő mennyei szent Atyához, *Matt. 26. 39.* Mely igen reszketett, félt, és vérrel annyira veritekezett, hogy ugyan a' bűn miatt meg-átkoztatott földre le-csepegtének véres veritéki, *Luc. 22. 44.* Mely igen tulakodott és félt meg-tetfzik, mert Angyal jelent-meg ő neki, *Luc. 22. 43.* Ki felől a' régiek igazán mondták: *Angelus confortat, sed non portat.* Meg-erősítette, az az, meg-vigasztalta ugyan a' mi álnokságink-

ginkért kefergő Jêsus Christust; de azért az ő szénvedésének terhéből semmit el nem vett. Hogy testében szénvedett legyen, egyéb senki nem tagadgya a' Jêsus Christus elléséginél, holott el-árultatott, meg-fogatott, meg-kötöztetett, sok izbê meg-csufoltatott, tóvis koronával koronáztatott, nád pálczával verték szent fejét, pökdöfték undok nyálakkal szent orcáját, keményen meg-ostorozták, hogy még Pilatus is csudalkozott rajta, mert a' mint az előtt Esaiás Propheta meg-mondotta vala, *cap. 53. 2. Nem vala ő néki formája és ékesége, nézénk ő reá, és nem vala kívánatos ábrázatu.* Annakutánna fel-feszítették őtet egy nagy magos kereszt-fára, holott csufolták, nevették, káromlották, eczettel itatták, és végre fel-kiáltván az ő mennyei szent Attyához, lelkérki-bocsátotta, &c.

II. O K A. Mert mi az Istennek ellenségivé lóttunk vala, és semmi pusztá teremtetett állat az Istennel minket békelességre nem hozhata: Hanem a' Jêsus Christus igére magát a' bekelességnek végben vivésére, mely ugy lehetne-meg, ha ő magára emberi testet fel-venne, és abban mind azokat a' rettenetes büntetéseket és kinkokat el-szenvedné, mellyeket minékünk a' pokolnak rettenetes tűzében kell vala szenvednünk. Azért testet vévén ő magára az Istennek szent Fia, ő néki tulajdonítottanak ugymint kezésnek a' mi bűncink, és az Atya Isten ő benne bünteté-meg a' mi álnokságinkat. Igaz és ártatlan lévén ő, mi érettünk hamissakért és fenelemes bűnösökért szénvede, és a' mi Istennel valo békelességünket helyére állatá. Erról Esaiás Propheta ilyen módon tanit, *cap. 53. 4. 5. De a' mi betegségünket*

ő viselte, és a' mi fájdalminkat ő hordozta: Jollehet hogy mi azt alitottuk, hogy meg-ostoroztatott és meg-veretett Istentől s' meg nyomorittatott. De ő meg-sebebsíttetett a' mi alnokságinkért, meg rontatott a' mi bűneinkért, és a' mi békeségünknek veresége vagon ő rajta, és az ő sebeiivel gyógyultunk meg. Ernyük a' tudománynak igazságát, haláluk immar hasznait.

ELSŐ HASZON, meg győző haszon. Meg-győzetnek azok az emberek lelkekben; 1. A' kik önnön magokat szabad akarat szerént minden féle fertelmes bűnöknek cselekedetire adgyák, és nagy gyönyörűséggel viszik azokat végben. O ki veszedelmes állapotok vagon ez ilyeneknek; mert 1. A' Jéhus Christus keresztt, és keserves kinszenvedését ezek meg-csufolják és lábok alá tapodgyák, ugymint kik viszontag meg-felzítsek az Istennek szent Fiát, és azt gyalázatra adgyák, *Heb. 6. 6.* 2. Mert ezzel el-hitetik magokkal, hogy ők nem azok között valok, a' kikért az ártatlan Jéhus Christus szenvedett és meg holt; mivel nem az Istennek dicsőségére a' Jéhus Christus akarattya szerént, hanem a' gonosz kívánságoknak végben vivésekre igyekeznek. *1. Pet. 4. 2.* 3. Mert midőn a' nyomorúságok és a' késértetek ő rajtok ugyan őszve ütköznek, midőn mind az ördög kinek szolgálnak, s' mind a' magok lelki-ismértek reájok támadnak, és vádolni kezdik, semminémű vigasztalást nem találnak ő magoknak, mivel a' Jéhus Christust meg-csufolják, bűnőket el-moso szent vérét lábok alá tapodták, és szabad akarattyok szerént vétkeztenek; honnét csak az ítéletnek rettenetes sententiáját várhatták el-veszett bűnös fejekre, *Heb. 10. 26. 27.*

II. Meg,

II. Meg-győzetnek lelkek-isméretekben a' hamis bírák és hamis törvény tévők, kik tudván, gyűlölségből, félelemből, és adományért az igazakat halálra sententiázzák, mellyet mind nyilván s' mind penig álnok practica által végben szoktak vinni. Nyilván, midőn semmi bűnöket nem tudgyák valakiknek, tanok által meg nem győzetnek; de más ember tekintetiért, mint Pilátus, és gyűlölségből, az ártatlanokat meg-károstitják és halálra sententiázzák, mint az irás-tudók és a' Papi fejedelmek az Ur Jesus Christust. Practicával, ha nyilván nem lehet, az ártatlanokat meg-sententiázzák, ilyen csalárdságokon: 1. Hízeltkedő beszéddel meg-kerülik az ártatlanokat, hogy valamit vehessenek ki belőlök, a' mellyel mások előtt mind gyűlölségben, s' mind penig veszedelemben ejthessék őket, mint Christus Urunkal cselekedének a' Sidok, *Matt. 22. 6.* 2. Né-mel melyek keze egy táiban vagyon az Istenfelő emberrel, kedve szerint beszél, tetteti magát joakarojának: De ő ha szivét látná, csak azért hízeltkedik, azért csokolgattya, hogy annál inkább törben ejthessé, mint Judás cselekedék Idvezitőnkkel, *Matth. 26. 23.*

Ebben penig az istentelen practicalo ember ilyen rendet szokott tartani: 1. Ha oly igazat mondasz előtte, a' mellyet semmi uton veszedelmedre nem fordithat, részen egy avagy két szokot a' te beszédedhez, és így sokaknak elméjeket fel-indittya ellened; mint Christus Urunk ellen cselekedének ezek a' hamis tanók, *Matt. 26. 60.* 2. Ha beszédednek idején szemben meg nem ejthet; hátad megé oly dolgot fog reád, a' melyről soha nem-is gondolkodtál; mint amaz álnok Siba cselekedék

dék az ő urával, 2. Sam. 16. 3. 4. 3. Bátor igaz légy te mind beszédedben, s' mind cselekedetedben valakihez: De ha láttya hogy a' te igaságodért éléb-élb víszen az Isten, titkon valo csalárdsággal, alattomban valo okoskodással, vermet ás alá, a' melybē megfogjon; mint Lában cselekedék Jácobbal, Gen. 30. 39. 4. Elein csak kicsiny dologért meg-haragutt volt reád, azonban hogy eszedben ne vedd hogy még-is haragszik reád, hamis esküvésével szinli-bé magát hozzád, és így bátorságos lévén dolgaidban, meg-mondod néki szived titkát: Azonban ő egyfzers' mind ki-önti reád szívednek dúhós mérgét; mint Saul cselekedék Dávid Királlyal, 1. Sam. 19. 6.

II. H A S Z O N, serkentő haszon. Serkennyetek-fel azért mindnyájan, mind ti hamis tanók és hamis bírák, kik az ártatlanokat halálra sententiázzátok, s' mind pedig ti, igyetekre nézve igazak, és gondolkodgyatok a' ti dolgotok felől. Ti istentelen tanók, és hamis törvényt tévő bírák, gondollyátok-meg: 1. Hogy Isten láttya a' ti szíveteknek álnokságát, és el-jő ezentől az idő, hogy meg-fizet tinétek a' ti szíveteknek álnoksága szerint. 2. Hogy a' mitsodás mértékkel ti mostá mérték az ártatlanoknak; ezétől el-jő az idő hogy tinétek-is mások ugyan azon mértékkel s' még talám ki-folyobbal kezdenek víszsza mérni, Matth. 7. 2. 3. Hogy noha ti mostan hamissan cselekesztek az ártatlanokkal, de azért semmit nem árthattok lelkeknek; Ezentől el-jő az idő, hogy az igaságot szerető Isten meg-ítél titeket a' ti hamiságtok szerint, és meg-átkozván titeket a' pokolnak kinnyaira sententiáz benneteket,

ket, Matth. 25. 41. A' kiket pedig ti hamissan meg-nyo-
morítottatok, és halálra sentenciáztatok, azok mennek
az örök boldogságra, ti pedig az örök gyötörelme,
Matth. 25. 46. Ti pedig kiknek igaz igyetekben hamis
sentenciát mondanak ellenetek, ne csüggedgyetek-el
szívetekben, mert mi nem csak tinéktek vadnak hamis
vádoloitok.

1. Gondolylátok-meg, a' hamis vádlás miatt Joseph
két esztendei keserves rabságot szenvedé : De végre
Isten ki-menté a' rabságból, és Ægyptomi fejedelmé
tévé. 2. Gondolylátok-meg, ama' három iffiaikat a'
hamis árulók és fondorkodók a' tízes kemenczében
bévettették vala : De az Isté éppé meg-tartván őket ki-
szabaditá. 3. Gondolylátok-meg Daniel Prophetát az éh
oroszlányoknak vermékbe vittették vala az árulkodók:
De az Isten csudálatossan meg tartá őtet, és meg-szaba-
ditá; Titeket-is az Ur meg-szabadit minden vádoloit-
ok ellen. 4. Gondolylátok-meg a' mi édes Idvezi-
tónknak sok keserves állapotit, lám mely keserveffen
panaszolkodik : A' madaratskáknak fészkek vagyon, én-
nékem pedig nincsen annyi belyem, a' hová a' fejemet le-haj-
tanám, Matt. 8. 20. Ismét, Féreg vagyok én és nem ember,
embereknek szidalma, és népeknek utálatossága, mindenek
kik engemet látnak meg-csúfolnak, félre vonták szájokat,
és hajtogattyák az ő sejeiket. Psal. 22. 7. Ismét. Környül vót-
tenek engemet sok bikák, és a' Básnak erős bikái meg-kör-
nyékeztének engemet, Ps. 22. 13. Ismét. Meg-száradot mint
a' cserép az én erőm, az én nyelvem-is az inyemhez ragadt,
és az halálnak porában vetettél engemet, Psal. 22. 17.

III. HASZON, intő. Intették azért ti mind-
nyájam

nyájan Christus Jესusnak aláztatós fiai és leányi, hogy akár mint dűhősködgyék e' világ az ő istentelen fiai által; de ti ne félljete, hanem minden alkolmatossággal a' mi jo, a' mi igaz, és a' mi idvelséges, minden félelem nélkül az Istennek dicsőségére ki-mondgyátok, ne félljete semmit a' jővendőbéli szenvedéstől, melyre imezek inditsanak.

I. A' szenvedésnek rövid volta, melyben ezeket gondold-meg: 1. Lám Christus Urunkat csak hamar három izben késérté-meg a' Sátán, de hirtelen el-mulék mellőle, és az Istennek Angyali járulának ő hozzája, *Matth. 4. 11.* Így vagyon keresztyén ember a' te áliapottod, mitsoda két avagy három hamis tanók és hamis bírák te ellened? Azt sem tudod mely orában, ezentől hirtelen el-jőnek melléd az Istennek Angyali, és tábort járnak környülötted. 2. Christus Urunk halálának előtt nagy keserves szomorúságot szenvedé: De azonban az Istennek Angyala az égből alá érkezék hozzája, és meg-vigasztalá, *Luc. 22. 43.* Mit gondolsz te-is egy kevés ideig valo szomorúsággal? Láttya Isten szomorodot szivedet, és el-küldi mentől hamaréb te hozzád a' vigasztalo Szent Lelket. 3. Christus Urunkat gyaláztatossan ólék-meg a' Sidok: De harmad napon dicsőfégeffen halottaiból fel-támada, *Marc. 16. 6.* Mit gondolsz két avagy három napokig valo keserűséggel? Majd el-mulik a' te keserűségednek fergeteges téli ideje, és ezentől fel-tetízik a' te dicsőséges örömödnek szép tavasz ideje.

II. Inditson a' szenvedésre az Istennek reád valo gondviselese, ki el nem hágy tégedet, veled vagyon minden

den háboruságidnak idején, és mikor ő néki dicsősé-
ges, tenéked pedig idvességes, meg-szabadít tégedet,
Psal. 51. 15. Te veled vagyon, és kegyelmessen minde-
nek ellen meg-oltalmaz, *Johan. 1. 5.*

De gondolod: Lám az Isten sokakat még az ő sze-
relmes fiai és leányi közzül-is el-hágy sok ideig.

Felelet: Ugy vagyon bizonyára, és ha az Isten ke-
mény ítéleti szerint akarna velünk bánni, ugyan méltán el-hagyhatna. *Először*, mert e' tévelygéssel tellyes időben igen nagy bôcstelenségben kezdők tartani az ő szent Fia szenvedésének napját, mert némel-
lyek nem emlekeznek-meg miket szenvedett az Ur azon a' napon; némelleyek bé-jőnek ugyan az Urnak házában: de igen meg-motskolodott tisztátalan szívet hoznak-bé, kik tisztátalan kezeket-is emelnek-fel az ő tekinteti eleiben, *Esa. 1. 15.* mellyel bôzsfzontyák az Istent, *1. Tit. 2. 8.* *Másodszor*, mert igen engedetlenek vagyunk ő hozzá, holott minémű keserves kinokat vőtt ő magára mi érettünk, hogy az ő szent Attyának kedvében juttasson: Mi pedig csak akár mi kicsint-is nem akarunk szēvedni a' Jesus Christusért. *Harmadszor*, mert igen kemények, avagy inkább egymáshoz kegyetlenek vagyunk, holott a' mi édes Jesusunk oly könyörülő vala, hogy még az ő gyilkosinak-is bűnök bocsánat-
tiáért imátkozott az ő mennyei szent Attyának, *Luc. 23. 34.* Mi közzüllünk pedig némelleyek nem hogy el-
lenségekhez volnának könyörületességgel: De inkább egymást mint a' ragadozo farkasok, és a' préda után olálkodo oroszlánok csak szintén meg nem emésztiik. Ezeket cselekeded te oh gyarló ember; méltán el-hagy-
hatna

hatna tégedet az Isten; de nézd-meg reád való kegyelmes vigyázását és kegyes gondviseletét, mert mikoron láttatik az Isten a' te próbáidnak idején el-hadni, még akkor is ő szerzetinek kezét rajtad tartja, 2. Cor. 12. 8. 9. mellyet ezekből vehetsz eszedben: 1. Tudod hogy mikoron Isten egy kevesse el-hágy, elsőben igen meg-háborodol magadban; de az után erőt vészelsz lelkedben, és úgy ragaszkodol az Istenhez mint a' megmozdulhatatlan kőfálhoz, 2. Cor. 12. 9. 2. Mikoron az Isten el-hágy, úgy tetszik mint ha valami méreg hatotta volna el a' te szivedet: Azonban ha tekinted, a' te lelkednek gyönyörűséges gyogito orvosságot találsz, Heb. 12. 11. 3. Mikoron érzed hogy Isten tőled el-távozott, magadban békételenkedel, panaszolkodol, és kelletlen szokat-is szollasz: De egy kevés vártafván, meg-ismered hogy vérkeztél az Isten ellen, a' szádra tészed a' te kezeidet, a' földig meg-alázván magadat az Isten előtt, bocsánatot kérsz, Job. 3. 1. 2. 4. Voltalé valaha valami nehéz betegségben? voltanaké irigyid, gyűlölöid? Forgottalé fok próbákon? E' világnak gonosz fiai és leányi szerzeneké teneked fok siralmonkat? Lám meg-gyógyított az Isten. Lám a' te gyűlölöid el-hullottanak, te még-is ihol vagy. Lám hálá az Urnak el-multanak a' próbának habjaj, lám el-tórlótte az Isten a' te könyhullatafidat, és örvenderes napokra jutartott. Miért vadnak mind ezek? Azért mert az Isten mindenkoron rajtad tartja az ő szerzetinek kezét, mégakkor-is mikoron tettetí hogy el-hagyott tégedet.

III. A' békeséges szenvedésre indítson tégedet, ebben való nagy boldogságnak meg-gondolása. Ha tudnád

nád ember hog' nézetségről nemzetségre boldoggáten-
ne tégedet az Isten, mit ne cselekednél-meg? Ihol őrizd-
meg az ő ítéletit és járj az igazságnak után, mind örök-
ké boldog lélsz, *Pf. 106. 3.* Ha azt nyerhetnéd, hogy a'
szent Lélek mindenkoron a' te lelkedben lehetne, mit
nem cselekednél-meg? Birjad békeséges tűrés által a'
te lelkedet, és az Istennek szent Lelkét meg ne szomo-
ritsád, s' mind örökké te veled és a' te lelkedben ma-
rad, a' mely minden e' világi dolgaidban igazgatód, tu-
datlanságodban mestered, bánatodban vigasztalod, ha-
lálod oráján bátorítód úgy lélsz, hogy jó lelki-ismé-
rettel el-válhatz e' szemfényvesztő világtól, és a' te éret-
ted keserves halált szenvedett, fel-támadott, menyben
fel-ment, és mostan mindeneken hatalmason uralkodo
Ur Jესus Christus kezéből el-veheted amaz örök élet-
nek meg-hirvathatatlan Coronáját, A M E N.

VII. P R Æ D I C A T I O.

Az Ur Jესus Christus keresztfán fűg-
gésekor való ötödik
Szaváról.

Textus, *Joh. 19. 28.* SZOMJUHÓZOM!

A Sátor modra fejünk felett Isten hatalmával fel-
vont kerek Egalatt, életét gyönyörűséggel vise-
lő emberi nemzetnek, mely nagy lótt légyen az ő Iste-
nétől el-fajult háládatlanságának rutsága; Az égben
sem a' szentséges Angyalok meg nem mondhatják,
sem e' földön semmi emberi elmenek gyorsasági volta-
képpen

képpen meg nem foghatták. Mert e' miatt el-oltaték az emberek ama' tökéletességnek ékes és gyönyörűséges palotájára igazgató jofzágos cselekedetnek lámpással az I G A S S A G. Es ferényen való futással el-jöve az épségnek és halhatatlan gyönyörűségnek helyéből ki-üző, és a' pokolnak kinnyaira taszító H A M I S S A G, melyre nézve meg kellett halni az I G A S S A G-nak. Emberi elmét meg-halado dolog ugyan ez, hogy az igazság meg-hallyon a' hamisságért, és a' meg-haragutt Isten úgy békélyék-meg az el-esett emberi nemzettel. Kezében vala ugyan Istennek mind az I G A S S A G, s' mind pedig az I R G A L M A S S A G. Igasága azt mutatya vala, hogy az emberi nemzetet el-vesztené a' bűnért: De a' szent I R G A L M A S S A G magát érettünk halálra adá, és a' meg-átkoztatott keresztfán az ő nagy kényyaiban keserveffen kiált, mondván: S Z O M J U H O Z O M. Summa szerint ebben a' szoban előnkben adgya Sz. János, midőn az Ur Jéhus Christust a' kereszfára fel-feszítették volna, az ő ki-mondhatatlan kinnyáiban miképpen szomjuhozott. En a' fel-vőtt ígét nem oltom-el, s' nem-is élek hofszu magyarázattal, hanem csak egy tudományt hozok elő.

T U D O M Á N Y.

Minden tagjaiban szenvedett az Ur Jéhus Christus a' hűvekért.

E' tudománynak igazsága meg-terfzik, ha az ő kényszerűségének historiáját rendel meg-rázogatod. Mert minek-előtte meg-fogattatott volna a' kertben, panaszolkodik az ő lelkének szomorúságáról. Azon kertben fel és vérrel veritékezvén szorgalmazottan könyörög

nyörög az ő szent Attyának, mondván: Szerelmes Attyám, halehetséges mullék-él éntőlem e pohár. Az után a' fősvény Judástól harmincz pénzért kézben adattatván, illetlenül fogaték-meg a' kertben, melyről ő maga ezt mondá a' Sido seregeknek: *Mint valami gonosztévőre jöttetek én réam fegyverekkel és füstélyokkal.* Meg-fogattatván mindē tanítványitól el-hagyattaték, kötözve viteték a' fő Paphoz Caipháshoz, onnét Pilátushoz, Pilátustól Herodeshez. Veres bársonyban öltözteték, abban igen meg-csufolák, szemeit be-kötven arczul és nyakon verék, szent orczájára undok nyálat pókdósenek, tövis koronával áldott fejét meg-koronázzák, mellyet egy nád szállal verének fejében, ostoroztatván hamissan vádoltaték, és el-végtére a' meg-tagoltatott, meg-verettetett és meg-csufoltatott Ur J. Christust csudára ki-viteték a' kőtség eleiben, ki felől ezt monndá Pilátus nékiek: *Ihol ez ember!* Mint ha így szolott volna: Im láttjátok a' ti szemeitekkel mely igen meg-rongáltatott ez, úgy annyéra, hogy az emberi képis alig ismértetik-meg ő rajta, de én semmi bűnt nem találok ő benne. Az után midőn a' Sidoknak kívánságokra féltében Pilátus halálra ítélte volna, egy nehéz keresztfát adának vállára, ki-vivék őtet Golgotára a' holott meg-feszítendő vala. Ott az ő áldott kezeit és lábait vas szegekkel által-liggatták, és a' keresztfára felszegezek, fel-emelvén őtet nevetik, káromlyák és csufolják vala, és nagy kinnyában el-epedvén úgy kiált mondván: **ΣΟΜΗΝΟΖΟΜ.** Ennek pedig az ő nagy szomjuságának én csak három okait hozom elő.

ELSŐ OKA, az ő éjeli és nappali sok fáraságis-nyug-

nyughatatlan sági, tagaiban való ki-mondhatatlan nagy szenvedési, és az ő drágalátos szent vérének a' mi bűneinknek el-mosásáért nagy bőséggel való ki-folyása, honnét természet szerint való szomjuság következett.

II. OKA. A' meg-haragutt Istennek meg-emészto rettenetes nagy haragjának meg-epeesztő hévsége, melytől az emberi nemzet bűnejért mind szonrongattatik, s' mind penig ugyan égettetik vala. Holott rettenetes útközeti valának, mert viaskodik vala a' bűnnel, hogy minden erejét el-tórné. Viaskodik vala a' törvénynek árkával, hogy az alol az ő hiveit meg-szabadítaná. Viaskodik vala a' nagy halállal, hogy azt meg-győzvéen semmivé tenné. Viaskodik vala az őrdöggel, hogy minden munkáit el-rontaná. Ez vala 2-dik oka szomjuságának.

III. OKA; Az Istennek el-végezett tanácsa és el-változtathatatlan decretoma, ki világ fundamentomának fel-verésének előtte el-rendelte vala őtet a' választottaknak váltságokért halálra, kinek az ő szomjuságát látván Dávid lélekben, ilyen módon szol Christus Urunk képében: *Az én ételemre mérget adtának énnékem, és szomjuságomban eczettel itattak engemet, Psal. 69. 22.* Mely nagy volt penig az ő szomjusága meg-terfzik, midőn így írja-le Dávid: *Meg-száradott mint a' cserép az én erőm, és az én nyelvem inyemhez ragadott énnék, Ps. 22. 16.*

Erryűk a' tudománynak igazságát, hallyuk hasznait-is.

ELŐ HASZON; szolgál oktattatásunkra, hogy gondollyuk-meg mely rettenetes az Istennek bűn ellen gerjedező haragja. Ihol mikor az ő szent Fia a' mi adóságinkért fizetne, semmit el nem engede néki fizetlen. Csudálkozzatok én velem együtt hivek az

Isten-

Istennek bűn ellen valo keménységén. A' kemény nyakú és engedetlen Sidok, mikoron a' pusztaban szomjuhoznának, bőséges vizet ada nekik a' kősziklából; Ihol az ő engedelmes és szo fogado fia az Ur Jéhus Christus szomjuhozik! A' Sur pusztabán levő vizet meg-orvoslá az Ur, hogy a' nép szomjuságát meg-óltaná; Ihol az ő szent Fia szomjuhozik! Sir igen a' Hágár, mivel az ő Fiát az Ismaelt meg nem itathattya, kinek az Ur Isten vizet mutata; Ihol az ő szent Fia szomjuhozik! Sámson az ő diadalmas hartzának utánna meg-elégítették vizzel; Ihol az ő szent Fia szomjuhozik! O Isteni bölcseségnek ki-beszélhetetlen igasága! Ihol mi vétkeztünk, és az ártatlan Ur Jéhus Christus szenvedett mi értünk! A' mi bűnös kezeinkel mi adtuk halálra, mi kötöztük-meg, még-is mi értünk könyörög az ő mennyei szent Attyának! Mi pökdöztünk undok nyálat szent izemeiben, még-is ő fizet a' mi bűneinkért az ő szent Attyának! Mi csufoltuk, mi káromlottuk, mi vertük és raglottuk a' mi fertelmes bűneinkel, mi vontuk-fel kegyetlenül a' keresztfára, még-is az ő drágalátos vérével ő mosogatott-meg minket minden bűneinkből! Eő bekéltetett-meg minket a' meg-haragutt Atya Istennel, és az ő érdemes igaságával ő szerzett minékünk mennyei szabadságot és állandó boldogságot!

II. HASZON, Intő haszon. Intetünk azért mindnyájan, ő hivek, ha a' Jéhus Christus minden tagjaiban szenvedett mi értünk:mi-is minden tagainkat szenteljük az ő Sz.dicsőségre, és minden fertelmes bűnöktől, a' mellyek őtet kegyetlenül meg-öleék, tartoztassuk-

még mi magunkat. Ellyünk szent fegyhetlen kegyes életet, a' mint illik az Isten fiaihoz és leányihoz. Hogy pedig azt cselekedhesük vigyázzunk ime' következendőkre :

I. Gondollyuk-meg az Istennek hozzánk való nagy szeretetit, ki mi érettünk el-veszett bűnösökért, az ő szent Fiát keserves kényszeredésekre és gyalázatos halálra adta. Ez az ő ki-beszélhetetlen nagy szeretete, vonnyon-el minket a' bűnőknek mind szereteritől s mind pedig kárhozatos cselekedetitől. Es gerjeszsen-fel a' szent fegyhetlen életre.

II. Gondollyuk-meg a' mi édes idvezitőnknek érettünk való sok keserves kényszeredését. Ő a' latroknak kezekben adattatik; Hát te a' latrokkal tartanád barátságodat? Ő hamissan vádoltatot; Hát te a' hamis és csalárd fondor emberek tanácsán járnálé? Ő éktelenül meg-csufoltatott; Hát te a' csufoloknak székekben ülnele? Ő félt és reszketett mikoron a' te bűneidért szzenvedett; Hát te nagy örömmel és bátorsággal mennele a' bűnőkre? Ő a' te idveségedért szomjuhozott; Hát te lelked veszedelmére részegeskednele? Távul legyen.

III. Gondollyuk-meg, hogy a' mi édes idvezitőnknek kényszeredésekor minden teremtettt állatok szzenvedtek. A' Nap meg-homályosodott, mivel az igazságnak napja a' bűnösökért szzenvedne. A' föld reszketett, félt, mivel az a' ki az ő ujjával formálta a' földet, a' kerecszfára vonatott-fel. A' kő-sziklák meg-repedeztenek, mivel a' pusztában lévő kőszikla a' melly lelki kősziklát példázott, ki örök életnek itallyát adgya az ő hivei.

ő hiveinek, tudni illik az Ur Jesus Christus, szenved.
A templomnak kárpittya két felé szakadott, mivel a
mi ados levelünket az Ur Jesus fel-vitte a kereszfára,
és az Isten s' mi közöttünk valo közfalt az ő érdemes
halálával el-rögtta, s' az Atyához valo szabados men-
telt szerzett az ő hiveinek. O bűnös ember nyillyanak
fel teneked-is a' te szivednek rejteki, változzanak fo-
lyo vizeknek kut fejeivé a' te szemeid, sirj és kompolod-
gyál-meg a' te életednek vétkei cseickedetin. Sirasd
az ártatlan Christus Jesusnak sok keserves kinszenvedé-
sít és gyalázatos halálát. Ne felekezszél-el tellyes éle-
tedben azokról, hanem hálá-adással mindenek előtt
emlegecsd. Végy bucsút immár minden fertelmes bű-
neidtől, ély szent istenes életet, hogy ama' nagy harag-
nak idején, az ártatlan Ur Jesus Christus sebeiben el-
rejtezhessél, és véle örökké a' fényes egekben örven-
dezhessél. Amen.

VIII. P R Æ D I K A T I O.

Az Atya Istennek szerelméről, melly a'
Jesus Christus Halálában mu-
tatodot-meg.

Textus, Rom. 5. vers. 8

Az Isten az ő mi hozzánk valo szerelmét ebben mutattá-
meg, hogy mikoron bűnösök volnánk Christus mi éret-
tünk meg-holt.

NEm kicsiny szerelmének jelét mutatá-meg Isten
az Ægyptusban nyomorgo Sidokhoz akkor,
F 2 mikoron

Az Atya Istennek szerelméről,
 mikoron az egész országban az ő verekedő Angyala
 által minden első szülöttestet meg-ölete. A' Sidokat
 pedig bárány vérről különbözteté-meg, hogy a' vere-
 kedő Angyal őket ne bántaná, *Exod. 12.* Mely bárány
 vér példázza vala az Ur Jésus Christusnak szent vérét,
 mely által meg-mosogattának a' hivek minden bü-
 nökből, *1. Joh. 1. 7.* mellynek meg-mozdulhatatlan
 fundamentoma az Atya Istennek ki-beszélhetetlen nagy
 szereteti, a' mellyről summa szerént azt mondgya szent
 Pál Apostol, hogy a' Christus halálában mutatta-meg mi
 hozzánk az Isten az ő szeretetét.

Két részei vadnak az igéknek; az
 Elsőben, az Istennek az emberi nemzethez való nagy sze-
 relme.

Másodikban, ennek az Isten szerelmének meg-csalhatat-
 lan jegye vagyon.

E L S Ő R E S Z.

Az első részben ezek vadnak:

I. Annak a' szeretetnek origója, kezdete és kut-
 feje; melly nem az őigasságokban meg-maradott An-
 gyalok; mert ezek-is az Urnak szerelme által marad-
 tanak-meg az épségben. Nem az el-esett emberi szám-
 közzül valaki csak csupa ember: mert valakik szár-
 maznak vala Adámtól, természetekre nézve haragnak
 fiai valának. Nem-is az embernek semmit érdemlő
 igassága, mely a' havi vérhez hasonlatos: Hané ennek ki-
 merithetetlen kut feje egyedül csak az Atya Istennek
 imádando jó teczése, melyről idvezitőnk ilyen módon
 szol: *Vallást tészek tenéked Atyám, menyec földnek Ura,*
hogy ezeket el-rejtetted a' bölcséktől és értelmesepektől, és meg-
jelen-

jelentetted azokat a' kisdedeknek. Jól vagyon Atyám, mert úgy tetszett tenéked, Luc. 10. vers. 21. Szent Pál Apostol igen világossan tanít erről, midőn ilyen módon szól: Aldott az Isten és a' mi Urunc Jესus Christusunknak Atyya, ki meg-áldott minket minden lelki áldásokkal menyégben a' Christusban. Miképpen v' álasztott minket ő benne, minckelőtte e' világnac fundamentomi fel-vettetének, hogy legyűnc szentek és fegyhetetlenek ő előtte a' szeretet által, ki vál:stott minket, kiket fiaivá fogadna a' Jესus Christus által ő magában az ő akarattyanak jó teczése (avagy kedve) szerént, Eph. 1. 3. 4. 5.

II. Annak a' szeretetnek Objectoma, czéllya, a' mellyet néz és mellyre vitetik, nem az el-esett Angyalok, kik nem tartották-meg az ő eredeteket, hanem helyeket el-hagyván, a' veszedelemre örökké valo közelben tartatnak, Jud. v. 6. Nem-is az ő fertelmcségekben végig meg-marado istentelen bűnölők, kik sem Istennel, sem ördöggel, sem a' következő nagy gyötrelmekkel semmit nē gondolnak; hanem csak szabad szakálra akarnak élni e' gonosz világon, a' kikertidvezitőnk nem-is akart könyörgeni az ő mennyei szent Atyjának, Joh. 17. 9. Hanem azokra vitettetik a' szent szeretet, kiket az Atya Isten adott az ő szent Fiának, kiket világ fundamentomának fel-vetésének előtte az ő fiában az örök életre el-választott, hogy lennének szentek, és fegyhetetlenek a' szeretet által, Eph. 1. 4.

III. Annak a' szeretetnek ki-nyilatkoztatásának idejét-is meg-mondgya mikoron lótt. Akkor mikoron bűnölők valánk. Az az, Mikoron Isten mi bennünk semmi jot nem talált, mikoron az ő szent törvé-

Ró. 8.10. nyinek meg-nem tartói voltunk, avagy a' mint az Apostol szól; Mikoron az Istennek ellenségi voltunk, akkor az ő imádando kegyelmének jóvoltát nem vontamag mi tőlünk, hanem ingyen kegyelméből szeretett minket, és az ő szent fiát adta mi érettünk.

M A S O D I K R E S Z.

Gal. 4.4. A' második részben ennek a' szent szeretetnek megcsalhatatlan bizonyos jelét mondgya-meg az Apostol, Mert, ugymond, *A' Christus meg-holt.* Gondolkodgyatok hivek én velem együtt, hiszem az Isten az ő emberi nemhez való nagy szerelmét eléggé megmutatáakkor, midőn még paradicsomban az ő szent Fiának el-bocsátása felől ígéretet tőn a' mi szüléinknek, kinek bizonyos el-jövetelét sok ceremonias törvényekkel, áldozatokkal és ábrázoló dolgokkal meg-is erősíté. Az időnek tellyesége mikoron bé-tölt volna, emberi testben öltöztetvén el-is bocsátá. Ki az ő testének idejében mi érettünk éhezék, szomjuhozék, és ki-beszélehetetlen bűcstelenségeket szenvedé, kiről ugyan panaszkodik-is, hogy nincsen annyi helye e' földön hová fejét le tudná hajtani. De még ennél-is nagyobb szeretet mutatá-meg mi-hozzánk akkor, midőn az ő szent Fiát mi érettünk, tőle el-szakattakért, párt ütőkért és meg-fertezett bűnösökért, a' tisztátalan bűnösöknek kezekben adta, és minden könyörületesség nélkül megölette, és ennek halála által mind meg-békeltt mi-völünk, s' mind penig a' mennyei örökségben bé-iktatott pennünket.

T U D O M Á Y.

A' Jesus Christus halálában mutatta meg az Atya Isten a' választottakhoz való nagy szerelmét.

E' tudo:

E' tudomány egészen a' betűben vagyon; fundamentumát pedig ő maga a' Jესus Christus tőtte-fel ilyen igékkel. Ugy szerette Isten e' világot, hogy az ő egyyetlen egy szűlött Fiát adná, hogy minden valaki hitzen ő benne el ne vessen, hanem örök életet vegyen.

I. OKA. Mert nagy szeretet az, ha valaki az ő felebaráttjáért, jo akarójáért önön magát halálra adgya, hogy az ő baráttjának élete az ő halálával megmaradgyon, *Joh. 15. 13.* Az Isten pedig az ő mi hozzánk valo szerelmét ebben mutatta-meg, hogy mikoron bűnösök voltunk, Christus mi érettünk meg-holt, *Rom. 5. 8.* Es mikoron ellenségi voltunk az Istennek, az ő fia által békéltet-meg velünk, *Rom. 5. 10.*

II. OKA. Mert az Atya Istennek ennél kedvesebb és drágálatosabb kincse nem vala, kiben minden kedvebe-istölt ő felségének, a' mint ő maga kiáltá az ég-ből: Ez amaz én szerelmes fiam kiben én megengeszteltettem, *Matth. 3. 17.* Még-is az ő nagy szerelméből ezt az ő kedves fiát mi érettünk a' megátkoztatott keresztfán meg-öleté, hogy a' kik az előt az ígértnek ízövettségétől távol valánk, *Eph. 2. 12.* lenénk az egeknek polgári, és Istennek cselédi, *Eph. 2. 20.* Nem kicsiny szeretetet mutatta volna Isten mi hozzánk, ha csak a' paraszt emberek között valasztott volna-is edgyet, ki a' közönséges bűnért meg-hallyon, és abban meg-békéltet volna mivelünk. Nagyob szeretetet jelentette volna, ha a' teremtetett Angyalok között bocsátott volna el valakit a' bűnökért valo szenvedésre: De mivel-hogy mindnyájan haragnak fiai valának az emberek, *Eph. 2. 3.* Sem pedig nem az Angyalok hágtak vala

rak vala által az Istennek az almárol valo parancsolat-
tyát, melyekre nézve az Isten igaságának meg-bántó-
dása nélkül meg nem lehetvén, az Isten az ő ki-mond-
hatatlan nagy szeretetinek meg-mutatására az ő szent
Fiának halála által békellék-meg az el-esett emberi
nemzettel.

Ennek pedig az Ur Jესus halálának, különböző
szerző okai vóltanak: 1. Volt az Atya Istennek el-
rendelt és meg-máfolhatatlan tanácsa, Decretoma, ki
világ fundamentomának fel-vetésének előtte el-ren-
delte vala hogy a' bárány Ur Jესus Christus meg-áldoz-
tásék, *Apoc. 13. 8.* Ugyan ezenről szolott vala az Isten
régente Zachariáának 13-dik részében az 7-dik vers-
ben mondván: *Fegyver serkeny-fel az én pásztorom ellen,
és a' férjü ellen, ki nekem társom, azt mondgya a' Seregek-
nek Ura, verd-meg a' pásztort, és el-öszolnak a' juhok, és
forditom az én kezeimet az én kicsinyemre.* 2. Vólt az
ördög ki bele menven Judásban harmincz pénzen el-
árúttatá, és halálra adatá. 3. Vóltanak mind a' Sidók,
s' mind pedig a' pogányok, az az, a' Romai vitézek.
A' Sidók között első valának a' Papok, az irás-tudók,
és a' népeknek vénei, kik mind az egész kólséget fel-
zendirék Ur Jესus ellen, s' mind pedig idegen fejed-
lemnek ugy mint Pilátusnak kezében adak. Hogy
pedig az Atya Isten az ő szent Fiát meg-sanyargattatta
és meg-ölette, nem a' Christusban vólt az indító ok,
mert ő a' bűnösöktől ki-választatott vala, és soha az ő
szájában nem találtatott semmi álnokság, melyről,
mind Judás ki őtet el-árulá, mind a' Pilátus felesége,
s' mind pedig ő maga Pilátus bizonysgot tőnek. Ha-
nem

nem indította erre az Atya Istent az ő nagy szerelme, melyről ilyen módon szól szent János Evangelista és egyszer s mind Apostol, első levelének 4-dik részében a' 10-dik vesbē: *Ebben vagyok a' szeretet nem hogy mi szeretünk volna az Istent, hanem hogy ő szeretet minket, és el bocsátotta az ő Fiát; hogy lenne engesztelő áldozat a' mi bűneinkért.* Rövideden. Judást indította a' főlvénység az el-adásra, *Matt. 26. 15. és 27. 3.* A' Sidókat pedig a' nagy őrdógi gyűlölség. *Joan. 15. 24. 25.*

Gyűlölték pedig a' Christust többi között ezekért.
1. Hogy magát Isten Fiának mondotta, és testi országot nem keresvén, egyenlővé tőtte volna magát az Atyával, *Joan. 5. 18.* 2. Hogy tudományokban őket ottan-ottan meg fogná, és hamis tanítóknak mondaná, *Matt. 7. 15.* 3. Hogy mind Jerusálem veszedelméről s' mind pedig a' Sidóknak pusztulásokról ugyan sírván jövendőlné, *Luc. 19. a' v. 41. usq; ad v. 44.* 4. Hogy minden kiméllés nélkül az Istennek házáat megtisztította, ki-űzvén abból minden kufárkodót, és a' pénz váltóknak asztalokat mind el-forgatná, *Luc. 19. 45.* Pilátust csak a' félelem vitte reá hogy a' Christust halálra sententiázza, mert ezt mondgyák vala neki a' Sidók: *Ha ezt el-bocsátod nem lélsz baráttya a' Császárnak, Joan. 19. 12.* Láttuk azért hogy ugyan ezen egy dolgot ugyan mint a' Christusnak halálát, mind az Isten s' mind pedig a' Christus ellenségei akarták; de külömb külömb végre nézve, &c.

ELŐ H A S Z O N, meggyőző; ha a' Christus halálában mutatta meg az Isten az ő szent szeretetét mi hozzánk, tehát a' tudomány sokakat meggyőz az ő lelke-

isméretekben; 1. A kik nem szeretik az Atya mindenhato Istent, nem szeretik pedig azok a' kik nem emlekeznek-meg az ő szent Szerelméről, hanem másokat szeretnek és másoknak szolgálnak, ugymint a' testnek, e' világnak és az ördögnek. Illyenek minden paráznak, gyilkosok, részegesek, és egyéb czégeres bűnben élő és gyönyörködő emberek, &c. 2. A' kik nem szeretik az Ur Jესus Christust, nem emlekeznek-meg róla, menyi keferúségeket, nyomoruságokat, szidalmokat, kinokat és keserves halált szenvedett az emberi nemzetért; hanem az ő fertelmes életekkel, gonosz példa adásokkal, ismét ujjonnan meg-feszítik az Ur Jესus Christust. Kik nem elégednek-meg az ő szent halálának érdemes közben-járásának javaival, hanem idegen teremtettt állatoknak adgyák azokat a' mellyekkel ő néki tartoznának. 3. A' kik az ő felebaráttjokat kikért a' Jესus Christus meg-holt, nem szeretik hanem gyűlölik, rágalmazák és minden úton és módon azon vadnak hogy meg-károfsák vagy javokban, vagy pedig emberek előtt való bocsúletekben.

II. HASZON, meg-vilgálo és meg-probálo. Ember, ki ezeket hallod, szály magadban, és lásd-meg, ha mind ezek nem illeneké te reád? Hányszor inger-tetted gonosz bűneiddel az Istent, mellyeket ugyan ő rómmel vittél végben? Nem szeretted az Istent igazán a' mint ő kívánnya, mely innét tetzik-ki: 1. Mert úgy vagyon te benned az Istennek szereteri, hogy meg-elegyitetted azt e' világnak veszedelmes szereterivel, mind a' szegény Dávid, mikoron Achis Király előtt boldoskodék, hogy életét meg-tarthassa, 1. Sam. 21. 14.

2. Mert

2. Mert el-ösztottad magadat, es az alkalmatossággal szolgálsz az Istennek-is; de szolgálsz azonban az ördögnek-is, és ilyen módon két egymással ellenkező uraknak szolgálván képmutato vagy, *Matt. 6. 24.* 3. Mert nem hiheted-el, hogy az Isten jól láttya, tudgya minden dolgaikat, azért mást mondasz nyelveddel, de ismét azzal ellenkező más dolog nagyon szivedben, mint Pharaonak, *Matt. 2. 8.* 4. Mert sem hé sem hideg nem vagy az Istennek tekinteti előtt, honnét ilyen káraid követhetnek.

1. Nyelveddel meg-tagadod a' Christust, de ő-is meg-kezd tégedet tagadni az ő mennyei szent Attya előtt, *Matt. 10. 32.* 2. Alhatatlan vagy minden dolgaiban, nem szereted igazán az Istent, és az Ur Jésus Christust, azért a' mit kérsz az Istentől el-nem vészed, *Jacob. 1. 7. 8.* 3. Nyelveddel inkább szolgálsz az ördögnek hogy sem mint az Istennek, azért ha jó idején meg-nem térsz, a' gazdaggal edgyütt a' pokolnak lángja között fogsz örökké kiáltani az hivesítő vizért. *Luc. 16. 23.*

Hogy felebarátodat nem szereted meg-terzik;

1. Mert magadat sokkal szentebnek tartod hogy sem mint felebarátodat. Magadot mind az emberek, s' mind pedig az Isten előtt dicséred, azonban felebarátodat kárhoztatod, ama' kevély kérkedékeny Pharisaeussal, *Luc. 18. 11.* Mert nem akarod meg-bocsátani elened való esetit; hanem azt mondod hogy a' lelked perelnyen lelkével a' más világon. ő átkozott mondás! tenéked-is nem bocsátja Isten meg a' te vétkedet, hanem perel az íeletnek napján te veled. 3. Ha meg-bocsa-

bocsátod-is ma felebarátodnak ellened való vétkeit, azon igyekezel, hogy hólnap tormát törhets orra alá, és egyfzer meg-engedett bősíszudat ki-tölthetd rajta.

4. Mert meg-bocsátod felebarátodnak vét két nyelveddel, de azért soha el-nem feletkezel felőle, hanem mikoron alkalmatosságod leszen reá, ugyan bősíszut állasz rajta. Látod-e hogy nincsen a' te felebarátodnak is igaz szeretete te benned.

III. HASZON; vigasztalás; Vigasztallyátok magatokat ti istenes hivek az Atya Istennek hozzátok való szeretetivel mind életetekben s' mind penig halálotokban. Noha ez életnek fok keserűizeit kell tőnéktek meg-köszölnötek, noha fok szorongatásokat kell szenvednetek, noha mikor e' világ örül, fokat kell tőnéktek sirnotok és zokognotok: De azért ugyan állandó örökre fordul minden dolgotok. Noha e' világnak istentelen fiai gyűlölnék titeket: De az Isten az ő szent Fiában meg-másolhatatlanul szeret titeket. Noha e' világnak istentelen fiai üldöznék és még gyűlekezetekből is ki-vetnek: De azért ugyan a' szenteknek polgár tarsai vadtok ti az egekben. Noha meg-ölnek titeket a' hitetlenek: De dicsőségeffen fel-támaszt az Ur Jésus Christus titeket az ő szent Atyának dicsőségére. Noha mig e' romlott természetben vadtok, vagy akarijátok vagy nem, ottan-ottan erőtelenségből el-eszenek: De ne félljétek, mert az Istennek szereteti meg-bánás nélkül való, és könyörgött ti érettetek az Ur Jésus, hogy a' ti hitetek el ne fogyjon. Noha a' halálnak kapuin által kell tőnéktek költőznötök: De attól se félljétek, mert az halálnak átkát és fulákját az Ur Je-

Ur Jêsus Christus az ô vérének ravában merítette és ott fojtotta-meg, hogy soha tinékek kárhozatotokra ne lehessen. Melyre nézve a' hiveknek haláluk igen becsületes az Istennek élôte, Ps. 16. és immár nem-is mondatik halálnak, hanem csak nyugodalomra való által-menetelnek és faratságtól való meg-nyugovásnak, &c.

IV. HASZON, intő ; Intetünk mi hivek mindnyájan, hogy az Istennek ebbéli hozzánk való kegyelmét és szerelmét igen meg-bócsúllyuk, melyre minket inditsanak ime' következendô dolgok: 1. Az Isten szerelmének meg-gondolása, mert ki-öntetett a' mi szívünkben, Rom. 5. v. 5. ne üzzük-el hát mi tölünk. 2. A Christushnak éretünk való keserves kén szenvedésének meg-gondolása. Szeressük hát a' mi Istenünket érette. 3. A' ki-mondhatatlan nagy kár, mely azokat követi, a' kik az Istennek szent szeretetét meg nem bócsúllik, mert ezek az ô késérteteknek idején kétségben esnek Cainnal és Judással. Az Isten meg-eméltô haragjának tüzeben esnek a' Sodomabéliekkel, a' kárhozatnak özönvize el-borította ezeket, és a' kénzó ôrdögöknek kezekben adattatnak, &c. 4. A' nagy lelki haszon, mely a' hiveket követi, mert ha az Atya Istennek hozzánk való nagy szerelmét meg-bócsúllyuk, és mi-is tellyes szívből szerettyük ô szent Felseget; 1. Meg-igazittatunk a' Christus Jêsus vérének általa, és megtartatunk a' bűnök ellen, Rom. 5. 9. 2. Az ártatlan bárány Ur Jêsus köntösében idvességünkre fel-öltöztetünk, és az ítéletben meg-álhatunk, Rom. 13. 3. A' mi lelki áldozatunknak jó illatu füstöt be-mutatya az ô szent Atyá-

Attyának, *Apoc. 8. 3.* 4. Az ő érdemes igazságával béborította és el-fedezi minden bűneinket. Es az ő menyei szent Attyának bé-mutat minket ezt mondván: Ihol Atyám a' kik tégedet szerettenek, kik én velem meg-maradtanak, azt akarom azért hogy ők-is legyenek ott, a' holott én vagyok, hadd lássák az én dicsőséggemet, Amen legyen.

IX. P R Æ D I C A T I O. Christus Urunk el-remettetéséről.

Textus. *Matth. 27. v. 57. 58. & seqq.*

57. Mikor pedig immár estve volna, el-jöve egy gazdag ember ki *Arimathiából* való vala, ki *Jesufnak* tanítvány vala. 58. Az hozzája mene *Pilátus*hoz, és meg-kéré *Jesufnak* testét, és parancsolá *Pilátus*, hogy meg-adnák az ő testét. 59. Es a *Joseph* mikor a' *Jesuf* testét le-vőtte volna, bé-takará azt tiszta gyoltsban. 60. Es helyhezteté az ő új koporsójában, melyet kő-sziklából vágatott vala ki, és nagy követ tévé a koporso szájára el-méne.

Olvassuk hivek szent Máthénak 26-dik részében a' 6-dik versről fogván mind a' 13-dik versig, mikor idvezitőnk volna Bethániában ama' poklos *Simonnak* házában, a' *Lázárnak* nennye *Mária* szerez igen drága kenetet egy *Alabástrom* kőből csináltatott szelenczében, és el-menvén, Urunk *Jesufnak* fejére kitöltötte. Mellyért noha némellyek a' tanítványok közül haraguttanak, mindazáltal idvezitőnk igen dicsértetes cselekedetnek nevez, mivel-hogy ezzel akarta az asziszonyi-állat idvezitőnknek jövődöbéli temettetését jelen

jelenteni, *Matt. 26. 12.* El-hiszem én, szerelmemim az Ur Jესusban, hogy ti-is ide e' szent helyre ilyen szándékkal gyűlkeztetek, hogy az Ur Jესus Christust, a' ti szíveteknek tiszta Alabástrom kőhöz hasonló szelenczéjét meg-nyílsátok, és a' ti hála-ado voltoroknak drága ke-nerivel a' meg-csufolatott és meg-őlettetett Jესusoknak szent testét meg-kennyétek, és Josophel együtt őtet a' ti szíveteknek koporfojába tegyétek, és a' ti hiteteknek pecsétivel ugyan bé-peccétellyétek, melyet hogy job modgyával cselekedhessetek, jertek én velem együtt látsátok-meg;

Elsőször, az ő temetésének környűl-álló dolgait.

Másodször, az ő temetésének formáját.

E L S Ő R E S Z.

A' környűl-álló dolgokban meg kell látnunk,

I. *Az időt*, mikoron temettetett-el a' Christushnak teste? A'nak a' napnak estvéjén minek előtté még a' nap el nem nyugott volna, a' mely napon meg-őletteték, úgy-mint nagy pénteken, a' mint mostan hiják. Ez pedig lőn így. 1. Az Istennek törvényére nézve, mert meg-parancsolta vala az Isten, hogy a' kiket meg-feszítenek, azoknak testeket ugyan azonnap le-vennék és el-temettetének, *Deut. 21. v. 23.* 2. A' nagy innepnek meg-szentelésére nézve, mert a' Sidók készítik vala magokat a' Husvéti báránynak meg-ételéhez. 3. Mert a' nagy innepen úgy-mint a' szombaton nem vala senki-nek szabados semmi dolgot tenni, a' negyedik parancsolat szerént.

II. *A' személyeket* kell meg-látnunk, a' kik el-temették a' mi Idvezítőnknek testét. Azok, nem Tybérius, ká

rius, ki akkoron Romai Császár vala; Nem Pontius Pilátus, ki jól tudgya vala az ő ártatlanságát, de még-is halálra ítélé; nem-is a' Papok között valamellyik, kik Jerusalemben laknak vala; Nem-is valami el-fajult elméjű emberek, hanem két Istenfélő becsületes emberek, tudni-illik Joseph és Nicodemus.

A' mi Josephet illeti, nagy dicsirettel írják-le mind az Evangelisták; 1. Hogy igen gazdag ember volt, hazája ennek vala Arimathia, mely Arimathia igen híres város vala Sido országban, a' mely annakelőtte hivattott Rámának, ez vala hazája Samuel Prophetának-is, a' mint meg-tetfzik, 1. Sam. 8. 4. 2. Hogy ő-is a' mi idvezitőnknek titkon valo tanítványa volt, és várta az Istennek országát. 3. Hogy igaság szerető kegyes ember volt, mert noha ő-is a' tanácsok között nem utolsó volna, mindazáltal nem gondolván semmit világi tisztességének, méltóságának meg-kisfobbbedésével, a' Christusnak halálra valo sentétiázásába né egg'ezte a' többivel.

Második személy, ki idvezitőnknek el-temetésében jelen volt, vala Nicodemus, ki éjel ment vala idvezitőnkhez, és tudakozék az ujonnan valo születésnek módjáról; Joh. 3. Ez-is nagy méltoságu ember vala, mert mondatik a' Pharizæusok között valo fejedelemnek.

III. Meg kell látnunk az ő temetésének Helyét, holott temették-el. Nem a' Jerusalembeli templomban, sem nem a' Sidoknak közönséges temető helyeken, hanem egy kertben, mely igen közel vala ahoz a' helyhez, az holott meg-feszítették vala Jesust.

Kertben akart pedig el-temettetni idvezitőnk, 1. Mert a' mint Adám a' kertben vesztette vala el az igaságot, ezenkép-

ezenképpen a' második Adám a' Christus a' kertben átlátá helyére az igazságot. 1. Mert az ő szenvédését a' kertben kezdte vala el; azt akará azért hogy az ő szenvédésének vége is a' kertben legyen. Ezek a' temetésnek környül-állo dolgai.

M A S O D I K R E S Z.

A' mi a' temetésnek *formáját* illeti, abban ezeket kell meg-látnunk: *Először*, Pilátus engedelmeből le-vészti Josef a' kereszt-fárol Urunknak meg-holt és meg-hidegedett szent testét nagy becsülettel, mely munkában hozzája adá magát Nicodemus-is, hogy idvezitőnk halálának és el-temetésének erős tanói lennének. *Másodszor*, mindenik meg-mutattya Urunkhoz való jó indulattya, és a' kit élteben tiszteltek, szerettek, ihol meg-hidegedett testét-is meg-bőcsüllik: Mert Joseph készít szép tiszta gyolcsot, Nicodemus Myrrhábol és Aloéből csinált drága kenetet, ugymint száz fontot, mellyel a' Sidoknak modjok és rend tartások szerint meg-keni a' boldog fel-támadásnak reménségére Ur Jesu'snak testét, Joseph pedig a' szép tiszta gyolcsban szépen betakargattya. *Harmadszor*, fogják mind ketten Urunknak szent testét, és helyheztetik a' Joseph kő koporsójába, mellyet magának csináltatott vala, és még soha senkinek teste nem vala benne.

Kérdehetnéd: *Miért temettetett uj koporsóban?*

Felelet: 1. Hogy senki ne kételkedhesk benne, mintha nem az ő maga tulajdon hatalma által támadott volna fel, mint az Elysæus csontyáról a' halott, 2. Reg. 13. v. 21. 2. Hogy ezzel meg-mutassa, mitsodásnak kell lenni a' mi szívünknek, ha azt akarjuk hogy ő felsége

oda zárkozzék: Meg-ujultnak és minden féle bűnöknek régi dohától úresnek és tisztának.

K. *Miért temettetet más ember koporsójában?* F. 1. Hogy ezzel meg-mutassa, hogy az emberi nemzet bűneért holt-meg nem magáért. 2. Hogy előnkben adgya, hogy senki a' maga tulajdon igasága által meg nem igazulhat; mivel egyedül ő a' mi igaságunk, 1. Cor. 1. 31.

Negyedszer, Mikoron a' koporsóba be-tették volna egy nagy követ tőnek a' koporsó szájára; ezt Először azért cselekedék, hogy az irigy Sidok az Urnak testét meg ne motskolná. Másodszor, hogy az ő fel-támadása ezzel nyilván valóbbá lenne.

T U D O M Á N Y.

A' Jesus Christus meg-halván a' mi bűneinkért, el-temetett.

E' tudománynak két ágai vadnak, mert Először azt adgya előnkben, hogy a' mi bűneinkért a' Jesus Christus meg-holt. Erről a' felső leczkében elegendő-keppen hallottunk. Másodszor azt adgya előnkben, hogy az ő halálának utánna tisztességesen el-temetett. Ezent vallyuk az Apostoli Crédóban-is: *Es el-temetteték.* Hogy el kellett temettetni;

ELSŐ OKA; Mert meg-kellott felelni az ábrázoló dolognak. Jonás három nap és három éczakákon lón a' Czet-halnak gyomrában, az után onnét ki-jöve: Ezenképpen, a' mint ő maga monda Idvezitőnk, kellett ő neki a' földben lenni, és onnét harmadik napon dicsőségesen fel-támadni, Matt. 12. 40.

II. OKA; Mert ezt Dávid az Urnak lelke által meg-mondotta vala, hogy a' Christusnak szent teste
nem

nem jurnárothadára, *Pfal. 16.*

III. OKA; Mert a' mi kárhozatos bűneinknek ő véle együtt kellett el-temettetni; a' mint szent Pál szól, *Rom. 7. 4.* hogy a' Christusé legyünk.

ELSŐ HASZON, meg-győző; Meg-győzetnek azok az emberek az ő lelkek-isméretekben, a' kik meg nem bűcsüllik az Ur Jesus Christusnak halálát és el-temtetését, 1. A' kik soha el nem akarnak távozni az ő fertelmes bűnöktől, mellyek a' Jesus Christust meg-kénzották, meg-csufoltak, és végre megis-ölrék. 2. Kik nem akarnak a' Jesus Christusért szenvedni, noha a' Jesus Christus szenvedett az emberi nemzetért. 3. Kik soha nem akarnának a' bűnnek meg-halni; noha a' Jesus Christus meg-holt egyszer a' bűnösökért. 4. Kik soha nem emlékeznek-meg az ő halálokról, és az ő temtetésekről, hogy el-jő az idő, melyben meg-kérik az ő lelkeket: El-jő az idő, melyben az ő kényes testeknek a' földben kell tétetni, hogy ott a' férgeknek eledelek legyenek, &c.

II. HASZON, meg-probáló; Probályátok-meg magatokat kik ezeket halljátok, nem tartoznaké mind ezek ti reátok? Menyi ideje immár hogy ama' teszerelmes bűneidet fedezgeted? Menyi ideje immár, hogy az Isten hi tégedet a' poenitentiára, a' te bűneidnek el-hagyására, az ő irgalmasságának meg-köszöletására, de te ugyan nem akarsz a' Jerusalembeliekkel együtt az Urhoz meg térni. 2. Honét vadnak hát a' fok veszekedések, boszszuság úzások, békételenségek, és egymás között való gyűlölködések? Ha az Istennek dicsőségeért kell szenvedned, mindgyárt sopánkodol, rühetelen-

kedel ; nem jutván eszedben hogy a' te Idvezitőd többet szenvedett, s' ugy ment-bé az ő dicsőségeben. Tenéked-is szenvedned kell és ugy meherfz az Istennek országában. 3. O honnét vagyon hát, hogy sóha nem igyekezel azon, hogy a' bűnt meg-öld te benned, hanem inkább minden féle bűnöknek meg-elevenítője vagy? Ugyan vadászod az alkalmatosságot a' bűnöknek cselekedetire. 4. Innét vagyon ez-is, hogy ki-mondhatatlan kevély, fel-fuvalkodott, nagyra hajazó ember vagy. Nem gondolod, hogy tenéked-is meg kell halnod, és akar mint kevélykedgyél, de ugyan csak földé kell lenned.

III. HASZON, intő. Intetünk azért mindnyájan, emlekezzünk-meg rola, hogy az Ur Jesus Christus mi érettünk meg-holt és el-temettetett; halljunk-meg mi-is valaha a' bűnöknek, hogy élhefünk az Istennek és támadhassunk-fel az Urnak dicsőségére.

Hogy pedig ezeket cselekedhefünk imezekre vigyázzunk:

Előszór. Legyünk hasonlók a' mi édes Idvezitónkhöz, a' többi között három dolgokban: 1. A' szenvedésben; a' mint hogy ő mi érettünk minden szidalmokat, éhséget, fártságot, kénokat és keserves halált el-szenvedett és fel-vőtt; Mi-is mikoron a' mi Jesusunknak dicsősége ugy kívánnya, minden nyomoruságokat sőt még a' halált-is fel-venni ne neheztellyük. Mert el-hidgyük, hogy senki addig a' mennyei dicsőséges koronával meg nem koronáztatik, valameddig a' nyomoruságoknak tövis koronáját meg-nem kóstitollya. 2. A' bekeféséges úrásban; a' mi nyomoruságinknak idején, ne be-

ne békételenkedgyünk, ne atkozódgyunk. Lám a' mi édes Jესufunk menyí szídalmodok, káromkodások hal-
la és szenvedé, még is mint a' mészár székre viendő bá-
rány meg nem nyitá ő ellenek az ő száját, sőt inkább az
ő mennyei szent Attyának könyörge az ő ellenségiért.
3. Az alázatóságban; a' mint hogy a' mi Idvezítőnk ő
magát meg-aláztván mindennek szolgája lőn, és az ő nag'
alázatóságából ő magát halálra adá, és el-temetteték:
Ezenképpen mi-is minden őrdógi kevélységnek békét
hagyván, alázzuk meg magunkat mind az emberek előtt,
hogy Christus tanítványinak lenni meg-ismertessünk,
s mind penig a' hatalmas Istennek kezei alatt, hogy bi-
zonyos időben fel-magasztaltassunk.

Másodszor, legyünk hálá-adók mindnyájan chez a'
mi édes Jესufunkhoz; Lám ő tanítványi vadok Nico-
demussal; Lám várjátok ti-is az Istennek országát Jo-
sephel, nosza azért készítsuk magunkat a' Christus Je-
sus el-temetéséhez. Vigyünk ő néki tiszta gyolcsot, igaz
hitet, mely nélkül nem lehetünk Isten előtt kedvessek.
Vigyünk ő néki Myrrhábol és Aloesból valo nagy drá-
ga kenetet, az az, a' mi erős rothadás nélkül valo szere-
tetünket; Es a mi szívünknek rejtekében mint valami
kopor/soban tegyük-bé. Annak-utánna a' mi Istenben
valo boldog remenségünknek szent, fegyhetetlen, ke-
gyes életünknek kővével ugyan zárjuk szívünkben,
hogy ennek az Ur Jესusnak áldott őleből minket, sem
penig a' mi szívünknek rejtekéből őtet, sem halál, sem
élet, sem Angyalok, sem fejedelemségek, sem hatal-
masságok, sem jelen valók, sem kőverkezendők, sem
magótság, sem mélység, és semmi egyéb el ne szakaszt-
ha-

hasson: hanem örökké ő vele az egekben örvendezhesünk, Amen.

X. P R Æ D I K A T I O. Christus Urunk dicsőséges Fel- támadásáról.

Textus, Marc. 16. a vers. 1. ad. v. 8.

1. Es mikoron el-múlt volna a szombat, a Mária Magdaléna, és a Jakab anyja Mária és a Salomé vőnek drága keneteket, hogy el-menvén meg-kennék őtet. 2. Annak-okaért nagy reggel az hétnek első napján menének a koporsóhoz, mikor immár a nap fel-zendült volna. 3. Es mondnak vala önnön köztök, kitoda vész-el minékünk a követ a koporsó ajtajáról? 4. Es oda tekintvén láták hogy a kő el-véretett volna, mert felette igen nagy vala. 5. Bé-menvén azért a koporsóba, látának egy iffiat ülni job felől, ki fehér ruhában öltöztetett vala, és meg-rémülének. Es monda nékiek. 6. Ne féltetek, ama Názarethbéli Jesust keresetek, a ki meg-feszítettett vala, fel-támadott: nincsen itt, im hol a helye a hová helyezették vala őtet. 7. De mennyetek-el, és mondgyátok meg az ő tanítványinak, és a Péternek, hogy ő előttök megyen Galileába, ott őtet meg-lattyátok a mint meg-mondotta nékiek.

EZekben az igékben szent Márk Evangelista summa szerint előnkben adgya a Jesus Christusnak halálból való dicsőséges fel-támadását, és fel-támadásának ki-jelentését.

Két részei vadnak az igéknek; az
Elsőben vagyon a Christus fel-támadása.

Másq.

Másodikban az Angyalnak oktatása.

E L S Ő R E S Z.

A' mi az első részt illeti, abban ime' dolgokat lássuk meg rendel, ugy-mint ;

Először, az időt, mikoron támadott-fel ; Arrol azt mondgya az Evangelista, hogy a' hétnek első napján, mely az ő halála után valo harmadik nap vala, a' mely napot szent János a' titkos könyvnek első részének tizedik verseben Urnak napjának nevez.

Másodszor, azok a' bizonyságok irattatnak-le, a' kik meg-tudták, hogy a' Christus fel-támadott. Itt az Evangelista három istenfelő aszszony emberekről emlekezik :

Egyik volt Mária Magdalena, kiből hét ördögöt űzött vala ki Idvezítőnk. Második vala a' Jakab anyja Mária. Harmadik pedig Salome.

Ezeknek cselekedeteket rendel írja-le az Evangelista. I. Hogy az Istennek parancsolattya szerént, meg-szentelték az innepet nem mentenek sohová. II. Hogy drága keneteket vőtenek a' Jesus testének meg-kenésére. III. Hogy a' hétnek első napján, mely mi nálunk vasárnap, igen jó reggel indultanak-el a' koporsóhoz. IV. Hogy midőn mennének, az uton egy más között sopánkodtanak, hogy ki veszi-le a' koporsórol a' követ nekik. V. Hogy a' koporsóhoz jutottanak, láttyák hogy a' kő nincsen rajta, hanem el vagon rola fordítva. VI. Bé-mennek a' koporsóba, és nem találták ott meg az Urnak testét : hanem fejér ruhában öltözött Angyalt láttanak, ki az Urnak fel-támadását meg-mondotta nekik, így szolván: *Nincs itt, fel-támadott, ihol a' helye a' hová őtet helyhez tették vala.*

M A S O D I K R E S Z.

Ebben a' második részben, oktattya a' Máriákat az Angyal, mert mikoron meg-vigasztalta és bátorította volna őket, el-küldi és meg-mondgya mit cselekedgyenek, hogy *Először* közönségesen minden tanítványoknak meg-mondgyák, hogy bizonyossan fel-támadott halottaiból.

Másodszor, személy szerént pedig Péternek mondgyák-meg hogy fel-támadott bizonyossan a' Ur. Nem azért igen pedig Péternek mintha az Apostoloknak ő lőtt volna fejedelmek; és azzal a' Christus *vicarius*sává tenné, a' mint némellyek álmodoznak felőle; hanem azért. 1. Mert senki a' tanítványok között (Judáson kívül) olyan rutul, olyan nehezen, és olyan nagyon nem vétkezett vala mint Péter. Azt akará azért a' mi Idvezitőnk, hogy az Angyal által itt meg-jelentene Péternek, hogy noha vétkezett, háromszor meg-tagadván őtet, de azért ugyan nem vetette-el tőle; hanem mostan-is szerelmes tanítványa, mivel azért könyörgött vala az őszent Attyának, hogy el ne fogyna Péternek az ő híri. 2. Mert senkinek a' Christus halálán ugy meg nem keseredett vala a' tanítványok között a' szive, mint Péternek, azért azt akará Idvezitőnk hogy nagy lelki vigasztalást vegyen. 3. Hogy a' meg-térő bűnösöknek lenne példák, kik midőn az ő bűnöket keserveessen meg-siratták Péterrel; a' Jesus Christus-is fel-támad Idvezitő kegyelmeivel az ő lelkében idvességekre.

Harmadszor, Emlékezteti a' tanítványokat Idvezitőnk mondására, melyet mondott vala nekik az olaj fának he-

nak hegyén, Marc. 14. 28. Mikoron fel-támadándok előtte-
rek megyek Galiléába. Mert noha a' mi idvezitők az ő
fel-támadásának utánna Jerusalemben jelent-meg az ő
tanítványinak; de azért Galileában őt száz férfiaknál
többnek jelentette-meg ő magát, a' kik mind együtt
voltanak és látták őtet, 1. Cor. 15. 6.

T U D O M Á N Y.

*Az Ur Jesus Christus valóságosan fel-támadott halot-
taiból.*

Ennek a' tudománynak igazságát majd ezenfok-
kal adgyák előnkben a' tanítványok; Mert az ő fel-tá-
madásának első napján mentenek vala ketten a' ta-
nítványok közül Emausban, holott a' Christus meg-
jelenté ő magát nékik. Im ezek sietséggel visszafé-
rének Jerusalemben a' több tanítványokhoz, kiknek
mondának a' többi: *Fel-támadot bizonyval az Ur, és meg-
láttatott simontul, Luc. 24. 34.* Ezent vallyuk az Apostoli
Credoban-is: *Harmad napon halottaiból fel-támadá. Sz.
Pál Apostol-is ezeneket adgya előnkben, 1. Cor. 15. 3. 4. 5.*
De akarod okát tudni, miért támadott-fel halottaiból?

E L S Ő O K A; Hogy hatalmasson meg-bizonyi-
ta magát Isten Fiának lenni, Rom. 1. 4.

I I. O K A; Mert az Atya Isten esküvéllel ígérte vala
a' Christusnak, hogy örökké való Pap lenne a' Melchi-
sedecnek rendi szerint, Psal. 110. 4. A' Papnak penig
nem csak áldozni kell vala; hanem a' leg szenteb hely-
re bé-is kell vala menni. Azért fel kellett az áldozat
után, az az, az ő halála után a' halottak között támad-
ni, hogy az ő örökkévaló Papságának általa, mind
örökké élvén, mindenestől fogván meg-tartsa azokat
a' kik

a' kik ő általa járulnak az Istenhez, *Hebr. 7. 25.*

III. OKA; Mert minek előtte még nem szenvedett vala, fok izben meg-mondotta az ő tanítványinak mind szenvedését, mind halálát, s' mind pedig halálból való dicsőséges fel-támadását. Hogy azért az ő tanítványi hidgyenek ő neki mint igaz mondó Urnak, mondását bé-is tellyesíté. Mind ezeket igen világosan beszélik az Angyalok a' Máriáknak, mondván: *Emlekezzetek-meg rola a' mit néktek szóllott még mikor Galileában volna, ezt mondván: Szükség az embernek Fiának adattareni a' bűnös emberek kezében, és meg-feszíttetni s' harmad napon fel-támadni, Luc. 24. 6. 7.*

IV. OKA; Mert még annak előtte az Isten a' Prophéták által az ő fel-támadását mind meg-prophétálatta vala, s' mind pedig ábrázoló dolgokkal meg-jelentetre vala. Szent Dávid Király és Prophéta Christus Urunk képében ilyen módon szóllott vala az 16-dik Soltárnak 10-dik versében: *Mert nem hagyott az én lelkemet a' koporsóban, és nem engeded hogy a' te szent rothadásra jussom.* Mellyet Szent Péter Apostol egészlen Christus Urunkra magyaráz, *Act. 2. 31.* Az 22-dik Soltárban-is, prophetiai lélekkel le-írta Dávid Idvezitónknek mind szenvedését, halálát, s' mind pedig fel-támadását. A' száz tizedik soltárnak-is hetedik versében ilyen módon szóllott: *Az úton való zavaros patakból iszik: annak okáért fel-emeli az ő fejét.* Edes Idvezitónk ő maga-is az Emausban menő tanítványokat az írásra igazítá el-kezdvén Mofesen. Ugyan-is, mert az Isten azt ígérte vala a' mi szüléinknek, hogy, *az aszszonyi-állatnak magva meg-rontya a' kígyónak fejét,*

fejét, Gen. 3. 15. Abrahámnak az után az Isten ilyen igé-
retet tőn: *A te magodban áldatnak meg minden nemzetségek,*
Gen. 22. 18. A' mely mondást szent Pál Apostol egyenes-
sen idvezítőnkre szab, mondván: *A' Christus peng meg-
váltott minket a' törvénynek átkától, mikor mi érettünk lőte
átok: mel meg vagy on írva: Atkozott valaki fan függ. Hogy
a' pogányokban az Abrahám áldása a' Christus által lenne, és
hogy amaz ígért szent Lelket a' hitnek általa vegyük.* Erről
szolott vala Isten Móseinek általa a' Sido nemzetnek,
midőn a' nagy Prophetát meg-igére nekik, Deut. 8. 18.
Mely Prophetán értettek a' Messiást, a' mint ama' Sama-
riabéli afziszonynak Christus Urunkal valo beszélgeté-
séből ki-terszik, Job. 4. 25. Mellyet vártanak-is igen a'
Sidok, 1. Maccab. 14. 41. A' holott peng a' nagy Prophe-
táról vagy on emlekezet, azt szent István mind a' mi édes
Idvezítőnkre magyarázza, Aét. 7. 37. 38. Esaiás Prophe-
ta-is mind szenvedését, mind halálát, s' mind peng fel-
támadását le-írta egész szon az 53-dik részben. Az Isten-
nek Angyala, ki Daniel Prophetával beszél vala, meg-
monda, hogy a' Messiásnak ki kell vágatni: de a' halál
őnéki semmit nem kezd ártani, az az, fel-támad halot-
taiból, Dan. 9. 26.

Ha az ábrázolo dolgokra vettyük szemeinket, azok-
is arra mutattanak, hogy a' Christus Jესusnak az ő halá-
lának utánna harmad nappal fel kell dicsőségesen tá-
madni. Joseph a' rómlócznek fogságából, harmadik
esztendőben emelterék Egyiptomi fejedelemségre,
Gen. 41. 41. 42. Jonást harmadik napon a' Czethal ki-
adá a' szárazra, mellyet Idvezítőnk a' maga fel-támadá-
sának meg bizonyítására hoz elő, Matt. 12. 38. 39.

Hát

Hát az áldozatokban ama' makula nélkül való bárányok mit példáztanak? A' makula nélkül való áldott Ur Jéhus Christust, mellyet keresztre feszített szent János ujjával meg-mutata' a' Sidóknak, ezt mondván: *Ihol ez az Istennek béránnya, a' ki el-vészi e' világnak bűneit.* Ezenről azt mondgya a' titok láto Apostol: hogy meg-öletett a' földnek fundamentomáinak fel-vetéséről fogván, *Apoc. 13. 9.*

Summa szerint, hogy mindeneket elől ne hordgyak, azt mondgya szent Péter Apostol: *Erről mind a' Prophéták is bizonytságot téstnek hogy bűnnek bocsánatnyát veszt az ő neve által minden a' ki hiszen ő benne.* *Akt. 10. 43.* Erről tanobizonytságot tőnek az Angyalok, kik azt mondák: *Nincsen itt, fel-támadott.* Tanobizonytságot tőnek a' Máriák, kik beszéllettenek vele. Tanobizonytságot tőnek a' tizenegy tanítványok ama' két Emausba ment tanítványokkal, kik jól látták, együtt beszélgettenek vele, és a' kenyérnek szegéséből meg-is isméttek őtet. Tanobizonytságot tőn erről szent Thamás, és amaz őt száz férfiaknál több sokaság, kiknek egy-szers' mind, az ő fel-támadásának utánna meg-mutata' önnön magát, *1. Cor. 15. 6.* Hallátok hivek a' tudománynak igazságát, hallyuk immár Isten segedelméből hasznait-is.

ELSŐ HASZON, meg-győző; Minden bűnökben meg-átalkodott emberek meg-győzetenek e' tudomány által, kik tudgák és hallyák, hog' az emberi nemzet bűneért keserves kénokat szenvedett és meg-hólt az Ur Jéhus Christus, az halálból valóságossan fel-támadott. Ők még-is soha nem akarnak fel-támadni a' bűnnek halálából. Hallyák és jól tudgyák hogy a' bűnök az Isten

Isten között és az ember között igen nagy szakadást tesznek; de semmit nem gondolnak véle, ugyan az ő meg szokott fertelmes bűnöknek átkozott koporsójában feküsznek affelől! Hallyák és jól tudgyák hogy a' Jesus Christus ama' veszedelemnek fiától mely álnokul adattatott-el harmincz ezüst garafokon, mely képtelenül fogattatott-meg a' bűnösöktől, mely kiméletlenül meg-kötözterett, mely kegyetlenül meg-kénoztatott, és mely gyalázatosán öletett-meg! De ugyan nem esik-meg az ő szívek ezeken, nem gondolják-meg hogy ha jo idején fel nem támadnak a' bűnnek kárhozatos koporsójából, és poenitentiát nem tartanak, ők-is jövendőben a' kénzó ördögöknek kezében adatatnak a' kénzáfra és az örökké való gyótrelemre. De ő veszett természet, és idvelségnek sok akadály! Gondolkodg'atok velé egg'ütt hivek mely nagy három akadályok vadnak, a' mellyek tartóztartják a' bűnösöket, hogy a' bűnöknek halálából fel ne támadhassanak.

Első akadály, Embernek a' maga hitsége, negédes kevélysége, mellyel ember igen nagyot tulajdonit ő magának. Mert némelleyek úgy hizelkednek magok felől hogy ők sokkal tudosabbak azoknál a' kik őket a' bűnnek halálából serkengetik, azért csak semminek vélik intéseket. Nem csuda hogy fel nem támadhatnak. Némelleyek azt alittyák, hogy ők méltóságosabbak azoknál, a' kik őket költögetik a' bűnnek halálából, azért csak semminek vélik; Nem csuda hogy fel nem támadhatnak. Némelleyek soha el nem hitetherik magokkal, hogy ők regen meg-hóltak a' bűnben, magoknak életet tulajdonítanak, noha cselekedetekkel halálnak

halált keresnek. Nem csuda hát hogy fel nem támadhatnak a' bűnnek halálából.

Második akadály: A' kép-mutatás, mert sokan alázatosoknak kezbik magokat: Alattomban pedig fel-futalkodott undok kevélyek. Sokan hogy már Isten és atyafi szeretőknak mutatták magokat: Azonban pedig ördögi gyűlöléssel tellyetek. Sokan szemben kárhoztatták a' tisztátalan életet: Ők pedig minden tisztátalanságoknak titkon való követői. Sokan kárhoztatták mások előtt a' részegséget: Ők pedig szintén fűlig merűltenek belé. Sokan pipeskednek keresztyénségekkel, azonban pedig minden nap káromoltatik miattok az Urnak neve az idegenektől. Nem csuda tehát hogy fel nem támadhatnak a' bűnnek halálából.

Harmadik akadály: Valamely dolognak lelki-isméret ellen való meg-tagadása; Mert némellyet az Istennek törvénye és a' maga tulajdon lelki-ismérete meg-győz az ő fővényességéről: Ő még-is mások előtt esküvéssel tagadgya, hogy nem ő az, hanem csak takarékos. Némellyet istentelen kegyetlenséggel vádol lelke-ismérete: Ő még-is mások előtt esküvéssel tagadgya, hogy nem ő az, hanem csak kemény. Némellyet fertelmes tisztátalan étellel vádol lelke-isméreti: Ő még-is nagy maga átkozásával tagadgya, hogy nem ő az, hanem csak vig és nyájas természetű: Nem csuda tehát hogy fel nem támadhat az ilyen a' bűnnek halálából.

II. H A S Z O N, meg-probálo; Probálljátok-meg magatokat kik ezeket halljátok, ha ezeket az akadályokat nem találjátok-e magatokban? Nem tulajdonítottok-e

tótoké magatoknak sokakat, azonban pedig minden gonofságnak tár-házai vadtok. Nem vesziteké elzetekben hogy a' maga hitség a' következendő gyalázatnak nemző anyja? Nincsené kép-mutatás bennetek? Avagy nem tudgyátoké hogy az Ur meg nem csalatik, mert ő minden sziveknek titkait jól tudgya? Nincsené csalárd hamis mondás bennetek? Avagy nem tudgyátoké hogy a' hamis csalárdokat az Isten szörnnyen elveszi? Ha ki pedig ezeket a' veszedelmes akadályokat el akarja hárítani, ime' három dolgokra vigyázzon, igen ezeken: 1. Meg-emlekezzék az Istennek beszédéről. 2. A' meg-cselekedett bűnön igen bánkodgyék és szüntelenül sirassa. 3. Az Urnak tiszteletire, és kecsésére sielve és nagy örömmel mennyen.

Először, Meg-kell annak a' Istennek beszédéről emlékezni, valaki a' veszedelmes akadályokat el akarja hárítani, mert az Isten minden bűnőket meg-tiltott és csak egyre-is senkinek szabadságot nem adott. Ugy hidd-el azért magadat ember, hogy mikor magadnak állandóságot ígérsz, ha vigyázo nem leszel, ha az Urnak beszédéről el-felelkezel, csak mig a' kakas szól is háromszor meg-tagadhatod az Istent Péterrel.

Másodszor; A' te bűneiden bánkodgyál és keservelesen siránkozzál, hogy a' te veled jól tévő édes Istenedet a' te gonosz bűneiddel meg-bántottad. Hogy oly oktalannul tennen magadat az ördögnek prédájul adtad. Hogy másokat-is gonosz fessett életteddel veszedelmessen meg-botránkoztatál. Gondolkodgyál ő ember, ha egy szerelmes atyád-fiának, jo akaro barátodnak, gyermekednek, Atyádnak, Anyádnak, és házastársodnak szó-

nak szomorú változásán bánkodik; hát tennen magadon és a' te örök halált érdemlő kárhozatos bűneiden miért nem sirnál, és miért nem bánkodnál? Szent Péter mind addig-is az ő bűneinek halálából fel nem támadhata, kegyelmet Isten előtt addig nem találhata; valameddig igen nagy keserveken undok bűneit meg nem siratá. Te is ő bűnös ember ha fel akarsz támadni a' te bűneidnek átkozott halálából, ha Isten előtt kegyelmet akarsz találni; sirassad igen keserveken meg-cselekedett bűneidet.

Harmadszor; Az Urnak keresésére örömmel és nagy fietséggel meny. Ugyan-is, ha e' világi hijában való és buborék modra el-mulando haszonra nagy fietsve és telyes örömmel megy; hát miért nem mennel az áldott Ur Jesus Christus keresésére? Mert külföldben a' te fokégre kiálto bűneidnek halálából fel nem támadhat; mivel az Ur mind az élet s' mind a' fel-támadás, *Joh. 11. 25.* Szent Péter mikoron meg-hallotta volna, hogy nincs az Urnak teste a' koporsóban, nagy fietséggel meg-yenőt ugyan futva, hogy meg-láthassa ha ott vagyóné, avagy nincsen, *Joh. 20. 4.* Ama' szegény Mária Magdaléna, melyből Urunk hét ördögököt űzött vala ki, *Maté. 16. 10.* mely nagy szorgalmatoslan keresi és tudakozza a' mi édes mesterünket! Mikoron a' mi édes Jესusunk az ő fel-támadása után a' kertben meg-szolitotta volna Máriát, Afizzonyi-állat mit sirsz? *Joh. 20. 15.* Azon paraszolkodik, hogy nem találhattya az Urnak testét; azonban meg-ismerteti magát ő vele, *Johan. 20. 16.* és minden keserüségét el-felejté, &c.

III. Haszon intő. Intetünk mi mindnyájan hi-
veki

vek, hogy a' mint a' Christus nem maradt a' halálban, hanem dicsőségessen fel-támadott, és ő magát meg-mutatta az ő tanítványinak: Azonkeppen mi-is valóságosan támadgyunk-fel a' mi bűneinknek halálából, és ele-tünknek meg-jobbitásával mutassuk-meg mindenek-nek a' mi istenes új életünket a' mi szent Istenünknek dicsőségére.

Hogy pedig meg-ismérhessük, ha mi fel-támad-tunké a' bűnnek koporlojából, vigyázzunk ime' kő-verkezendő jelekre: 1. Csak a' Jesus Christus eleven-ségét érzed magadban, úgy hogy ő nála nélkül semmi tehetőnek ismérved magadat a' jóban, *Joh. 15. 5.* 2. Er-zed gyümölcsösön a' Jesus Christusnak lelkét te magad-ban, mely az Istennek dicsőségére meg-elevenít tégedet az ő kegyelme által, *Rom. 8. 11.* 3. Régen el-hadtad, avagy ihol most mindgyárt el-akarod hadni a' testnek minden gonosz indulatit, és ugyan meg-öldöklöd, meg-feszítet a' te testedet, hogy a' Jesus Christusé lehess mind életedben, s' mind pedig halálodban, *Gal. 5. 14. Phil. 1. 21.* 4. Mindenkoron nyitván vadnak a' te fűleid az Ur Je-sus Christus szavainak mind meg-hallására, s' mind pe-nig engedelmeszen valo meg-fogadására, ki a' kegye-lemnek hegyén két kezeit el-terítvén hi minden meg-térő bűnösöket az ő kegyelmének meg-köszöletására, *Matt. 11. 28.* Ha azért meg nem veted az ő szent be-szédét és parancsolatját, hanem tellyes igyekezettel akarod magadot a' szerint viselned, jele hogy immár az ő kegyelme által, te-is fel-támadtál a' bűnnek kárho-zatos halálából. Ha pedig valaha meg akartad maga-don ismérni a' lelki fel-támadást most vagyon mind

idejes mind pedig alkalmatossága. Mert im látod hogy meg-terítette az ő gazdag kegyelmének asztalát, és valakik idvességeket szeretik, mind azokat imé lelki vendégségben hivatta; mely lelki vendégségben, nem tulkoknak, bárányoknak hufokkal és vérekkel, nem-is csak puszta kenyérrel és puszta borral gazdálkodik az ő jól el-készült vendéginek: Hanem az ő drágalátos szent testével és vérével vendégli azoknak lelkeket az örök életre. Meg-lássad azért ő ember, hogy a' te szivedet és lelkedet nem csak a' kenyérre és borra fordítsad és függesszszed: hanem igaz hitnek általa emelkedgyél-fel az egekben, a' hol mostan a' Christus Jesus teste vagyon, mert ez az igaz hitnek tulajdonsága, hogy még a' távol valókat-is jelen valókká teszi és magához kapcsolja. Meg-lássad ő ember, hogy a' te bűnös testi Izadat és fogaidat ne készítsed, mert a' te fogaiddal a' Christus szent testét meg nem rághatod, sem pedig testi képpen szent vért meg-nem ihatod: mivel immár az ő halálból fel-támadott, meg-dicsőült teste az égben vagyon, és soha többé változás és szenvedés alá nem vertethetik. Mert azt egyszer meg-cselekedte mikor von magát meg-áldozta, Hebr. 7. 27. Es, Eggyetlen egy áldozattal tökéletesekké tette mind örökké azokat a' kik meg-szenteltetnek. Hebr. 10. 14. Nem-is azért ment-fel az egekben, hogy többé meg-áldozná ő magát: Mert ha különben volna, kellett volna ő neki gyakorta szenvedni világ teremtetésül fogva. Heb. 9. 26. 27. Ne készítsd azért a' te bűnös Izadat és fogaidat, hanem a' te hitedet, lelkedet, mellyel el-vészszed őtet egéztlen: Mert a' lélek a' ki meg-elevenít, a' testi nem használ semmit, Joan. 6. 63.

Meg-

Meg-láffad azért, a' ki innét idvefségesen akarsz élni, meg-tisztult lelki ismérettel cselekedgyed, és magadat igen jól meg-probályad, hogy valami módon magadnak kárhozatot ne egyél és ne igyál.

A' probát pedig en itt négy rendben állatom csak;

I. Mivel-hogy te egészlen a' bűnökben meg-hóltál volt, vizsgál-meg magadat, ha azokból fel-támadtálé avagy meg-is nem? Meg-holt vala a' te szived a' bűnben, mert minden éktelelenségek származtanak abból: Mostan immár érzed te magadban ha vagyoné változás szivedben? utalodé a' bűnt? és ha szeretedé az istenes életet? Meg-hóltak vala a' te szemeid, kezeid, lábaid, füleid, és minden érzekenségid a' bűnben; mert szemekkel meg-tiltott dolgokat örömeft néztél. Füleiddel trágár beszédeket örömöft halgattál. Nyelveddel szitkos átkos voltál. Kezeiddel sok ártatlan vért ontottál és loprál. Lábaiddal az istentelenekkel együtt futottál. Mostan immár meg-probáld igen szemesen magadat, ha mind ezeket el-hadtadé? gyűlölödé? és többé azokra nem szándékozolé?

II. Probáld-meg magadat ha vagyoné Istenben való erős hired; mellyei el-híszed, hogy az Isten az ő szent Fiát te éretted öltöztette testben, és te éretted ölette meg a' magos kereszt-fán. Hogy a' Jesus Christus valamellyeket szenvedett, mind azokat a' te idvefségednek helyére állatásáért, a' te lelki jódéért szenvedte, kinek áldott vére meg-is mosogatot tégedet minden bűneidből. 1. Joan. 1. 7. Kinek érdemes áldozattyáért tenéked az Atya mindenható Isten minden bűneidet meg-bocsáttya, és az ő igéreti szerint az örök életet is meg-adgya.

III. Vagyoné Istenednek és felebarátodnak szeretete te te benned? ha mindenek felett szerettedé az Istent, és ehhez képest mindeneket csak semminek tartasz? Ha felebarátodat úgy szerettedé, hogy minden te ellened való eserit oly tökéletesen meg-bocsátod, a' mint kívánod Istentől hogy tenéked-is ő felsége meg-bocsásson?

IV. Mind ezekben vagyoné el-tökéltet szándékosd, hogy ha az Isté az ő segítő és bűnöktől meg-tartoztató kegyelmét te tőled el nem vész, avagy meg nem vonsz, utolsó pihenésedig mind ezekben meg-akarasz maradni, és ezekben akarasz mind élni, s' mind meghalni? Ha bár csak ezeket te magadban fel-találod, nagy lelki örömmel és bátorsággal járulhatsz az Urnak asztalához. Ti pedig czégéres bűnben élő emberek, a' kik bűnötökben meg-keménytetek, kik ugyan nem akartok meg-térni, kik nem szeretitek sem az Istent, sē felebarátotokat, hanem éjtel nappal csak az őrdögnek szolgáltok. Hallyátok meg és rentennyeteket meg, mert az Ur Jesus Christus hatalmával el-tiltalak titeket e' drágalatos szent vendégségtől mind addig, valamig a' ti bűneiteknek fertelmességében meg-maradtok. Mindazáltal ő szegény nyavalyások kétségben ne essetek, hanem higgyetek az Istenben, térjete meg mentől hamarab a' ti gonosz utatokról az Istenhez: mert az Isten igen irgalmas kegyelmes, és meg-esküött az ő szent nevére, hogy valamely órában a' bűnös ember meg-tér, hozzája fogadgya és meg-kegyelmez nékie, és soha örökké meg nem emlekezik az ő bűneiről, Ezec. 18. 21. Hogy azért a' mi jo Istenünk minékünk meg-kegyelmezzon,

mezzen, és a' Jesus Christus erdemes áldozattyáért minden bűneinket meg-bocsátván, ízomjuhozó szegény lelkünket, az ő szent Fiának testével és vérével meg-elégítse és ugyan meg-enyhítse: Jertek szerelmem az Ur Jesuban hajtsuk-meg a' mi buzgolelkünknek térdet ő felsége előtt, és a' mi szívünknek igaz töredelmességéből tegyünk vallást ő szent Felségének minden mi undokságos bűneinkről mondván. *Seq. Conf.*

XI. P R Æ D I C A T I O.

Az Ur Jesus Christus dicsóságes Fel-
támadásáról.

ANGYALI VIGASZTALÁS.

Textus, Marc. 16. vers. 6.

Ne féltetek, ama' Názáretbeli Jesust keresitek, a' ki megfeszítettetett vala; fel-támadott, nincsen itt, im hol a' helye a' hova helyezették vala őtet.

MIdőn a' mi bűneinkért a' Christus Jesus a' keresztén meg-holt volna, amaz Arimathiabol valo Joseph és Nicodemus (meg-kérvén Pilátustól a' holt testet) meg-kenék, és tiszta gyolcsban bé-takarván, a' Joseph uj koporfojában el-temeték, és egy követ tőnek a' koporfo szájára. Mind ezeket csak szemmel távol nézik vala a' Máriák. El-mulván azért a' Sidoknak nagy innepek, jó reggel fel-kelvén három Istenfélő aszszonyi-állatok, el-indulának drága kenetekkel a' Jesus koporfojához, hogy meg-kennék az Urnak szent testet. Es mikoron az urban beszélgetnének egymással, mond-

fal, mondván: *Kitsoda vész-e el minékünk a' követ a' koporfo-
ajtájáról?* Azonbā oda jutának, és láták hogy el vagyō
forditva a' kő, meg-örülének, és be-menvén a' koporfo-
ba, látának egy iffiat űlni job kéz felől fejér ruhában,
mellyen midőn igen meg-réműltenek volna, ugy kezdi
őket vigasztalni az Angyal, hogy ne félljenek. Sum-
ma szerint ezekben az igékben vigasztallya az Istennek
Angyala a' meg-ijedett Máriákat a' Christusnak fel-
támadásával.

Két részei vadnak az igéknek, mert az
Elsőben nagyon vigasztalás.

Másodikban, a' vigasztalásnak fundamentuma avagy oka.

E L S Ő R E S Z.

Az első részben meg-tiltya az Angyal a' Máriákat a'
félelemtől: *Ne félljétek.* Mint ha így izollana: *Jo Má-
riák mit félték?* mert én az Istennek Angyala vagyok, de
nem az az Angyal vagyok én, a' ki az első embereket
ki-kergeté a' Paradicsomból. Nem az vagyok én, ki
Egyiptusban az első szűlőtteket egy éjtizaka mind
meg-öle. Nem az vagyok én, ki Senacheribnek száz
nyolczvan ör ezer emberét egy éjel le-csapdosá. Mi
öröm mondo Angyal vagyok én, jól tudom miben fá-
radoztok, jól tudom hogy a' meg-feszítettett Jesust ke-
resítetek. Ne félljétek semmit, mert én annak szolgája
vagyok, s' ti hozzátok küldetté, hogy ő felőle tinéktek
boldog hirt mondanék, és titeket meg-vigasztallyalak.

M A S O D I K R E S Z.

A' második részben ilyen okát adgya vigasztalásá-
nak: *Mert fel-támadott, nincsen itt, &c.* Melyben ket-
tő cselekedik az Angyal: *Először, állattya a' Christus-
nak iga-*

nak igazán valo fel-támadását ; *Fel-támadott.* Másod-szor, tagadgya igen erőssen a' Christusnak test szerint valo jelen lételetét a' koporsóban ; *Nincsen itt.* Hogy pedig mind a' kettőt el-híthehesse vélek, meg-mutattya nékiek a' helyet, a' hová őtet helyhezterték vala. A' felső tanításban meg-tanulók, hogy a' Christus valóságosan fel-támadott halottaiból : Mostan immár Isten kegyelméből, a' meg-magyarázott igékből ilyen tudományunk jó-ki.

T U D O M Á N Y.

Noha a' Christus Jesus valóságosan halottaiból fel-támadott : mindazáltal nincsen mindenütt.

E' tudomány az igékből jó-ki, mert így szól az Angyal: *Fel-támadott, nincsen itt, &c.*

EL SŐ O K A: Mert a' fel-támadásnak általa az ő testét Istenséggé nem változtatta, sem láthatatlanná nem tette, a' mint ő maga mondgya a' tanítványoknak : *Látsátok-meg az én kezeimet és lábaimat, mert én vagyok: tapogassátok-meg engemet és lábsátok.* Mert a' léleknek nincsen húsá és csontja, a' mint láttjátok hogy ennékem vagyok, Luc.24.39. A' mindenüttvalóság pedig egyedül csak az Istennek tulajdona.

II. O K A: Mert az ő testét a' fel-támadás után dicsőségesen az egekben fel-vitte, és helyhezterte az ő szent Artyának jobbjára, honnét várjuk is el-jőni itélni holtakat és clevelandeket, a' mint az Apostoli Credóban valiyuk. Erről szent Péter Apostol tanobizonyságot téstzen az Apostoli Cselekedetekről írt könyvnek 21-dik részében a' 20-dik versben, holott ezt állattya, hogy a' Christus testének az egetől meg kell tartoztatni az

itéletig. Az Angyalok erről bizonytságot téfsznek, mikoron a tanítványok néznének a' mennyégbe menő Ur Jésus után, mondván: *Galileabéli férfiak mit állorok néz vén menybe? E' Jésus ki oda fel-vitettetek ti töletek menyországba, akképpen jó-el a' miképpen lattatok őtet fel-menni menyegbe, Act. 2. 11.*

Hogy pedig annál jobban meg-érthessük a' tudományt, lássuk-meg hány féle a' Christus jelen létele? Egyik testi, szemmel látható, és kézzel tapasztható, a' mint az ő fel-támadásának utánna magát meg-mutatta a' tanítványoknak, *Luc. 24. 39.* Tamátnak-is ilyen módon szola: *Hozd ide a' te ujjaidat, és lásd-meg az én kezeimet, és hozd ide kezedet, és bocsássad az én oldalomba, és ne légy bihetetlen hanem hívó, Joh. 20. 27.* Most a' Christus teste és embersége szerint nincsen itt a' földön; hanem el-ment mī rólunk az egekbe. Erről mondgya idvezitőnk a' tanítványoknak: *A' szegények mindenkoron veletek lesznek, de én nem mindenkor leszek ti veletek, Matt. 26. 11.* Második jelen létele lelki és Isteni jelen leteli, mert az ő imádando Istenségét az egeknek egei bé nem foghattyák. E' mod szerint jelen vagy on az ő hīveivel mindenütt, mert az ő szent Lelkét adgya nekik, mely tanobizonytságot téfszen az ő Isteni mindenhatóságáról és jelenvoltáról. Erről mondgya idvezitőnk: *Valahol ketten avagy hárman őszvegyűlnek az én nevemben ott vagyok ő közöttök, Matth. 18. 21.* Ilmet: *Veletek leszek mind világ végezeig.* Ertyük igalságát e' tudománynak, rövideden halljuk hasznait-is.

I. H A S Z O N meg-czáfolo; Meg-czáfoltatnak e' tudomány által azok az emberek, a' kik azt mondgyák, hogy

hogy a' Christus teste szerént csak egy köröm feketé-nyire-is el nem távozott a' földtől, hanem mindenütt-valová és láthatatlanná tőtte volna az ő testét. Ezek az igazat mondo Christust akarják beszédében hibálnak tenni, ki ilyen módon szol: *De én igazságot mondok ti-
néktek; Job néktek hogy én el-mennyei, mert ha el nem me-
nendek ama' vigasztaló nem jó ti hozzátok; de ha el-menén-
dek el-küldöm azt ti hozzátok. Joan. 16. 7.* Ezek az An-
gyalokat akarják meg-czafolni, kik ezt mondák: *A'
mint láttátok hogy fel-ment, azonképpen jó-el ismét.* Ezek
a' keresztyéni vallásnak ime' czikkelet akarják el-ronta-
ni: *Méne mennyégbe és üle a' mindenható Atya Istennek
jobbára, onnét leszén el-jövendőítelni eleveneket és holtá-
kat, &c.*

I. HASZON, meg-probálo; Probálljuk és vi-
gálljuk-meg mi magunkat, s' fogjuk tanobizonyosságul
lelki-ismeretünket, s' lássuk-meg ha a' Christus Jéhus
az ő szent lelkének általa mi bennünk találtatiké? Val-
lyon nem kezdé ezt mondaní a' kis bíró? *Nincsen itt,
im hol a' helye a' hová helybeztetett vala.* Te kép-mutato
áll-orczás ember, ki a' kegyecségnek csak nevét viseled,
azonban penig minden gonofságban szintén fülíg ülsz,
és gyönyörködöl minden istentelenségben, mint a' ha-
lak a' szép folyó vizekben. O nézd-meg kérlek a' te-
szivedet hol vagyon a' Christus? Hiszem az Istennek
háza népe közzé számláltattál vala te a' szent keresztség-
nek általa; hiszem az Isten anyaszentégyházának fiai és
leányi között nevededtél-fel; hiszem a' Jéhus Christus
nevéről hívattatol keresztyénnek; lám éltél az Ur Va-
csorájával, hát hol vagyon a' Christus? Meg-felel re-
néked

néked a' te lelked-isméreti és ezt mondgya: *Nincsen itt, ahol a' helye a' hová helyezettett vala.* Te bűneidben meg-átalkodott gonosz istentelen ember, keresed a' te szivedben a' Christust? Ezentől meg-felel tenéked a' te lelked-isméreti mondván: *Nincsen itt.* Ugyan-is mert semmi kőzi nincsen a' feretségnek a' világossággal. Ti szitkozodo, átkozodo emberek, hová törtétek a' ti sziveteknek koporfojából a' Christust? *Nincsen ott, csak a' helye vagyon.* O miért engedtétek-meg hogy az ördög ki-űzze a' ti szivetekből? Ti paráznák, részegsek, nézzétek-meg a' ti sziveteket, ha ott vagyóné a' Christus? Meg-felel néktek lelketek-isméreti mondván: *Nincsen ott, csak a' helye vagyon.* O ki sokan vadnak kik meg-ölik szivekben a' Christust, hogy ne élhesse nek általa! Sokan vadnak kik útra bocsátták szivekből a' Christust, hogy mind örökké vétkeszhessenek. Sokan vadnak kik szivekbenn-is bé nem bocsátták a' Christust, hogy a' tisztátalan világgal edgyütt egy ideig gyönyörködhesse nek. O nagy gonofság és Isten ellen való nagy háládatlanság!

Gondoljátok-meg ti átkozodo, szitkozodo gonosz emberek, mely nagy kárt tértetek ti magatoknak. Vagyóné szükségtek a' Christus érdemére? Bizony valóban volna; mert a' bűnben fűlig űltök, lelki betegek vadtok, s' nem érzitek. Meztelének vadtok, mert lelki öltözetetek nincsen; s' még-is nem szégyenlitek. Lelki szegények vadtok, mert a' Christus gazdagságában nincsen részetek; s' még-is mások felett pipeskedtek. Ihol a' Christust ki-űztétek szivetekből. Gondoljátok meg ti paráznák mely nagy kárt tértetek ti magatok;

gatoknak. Vagyoné Izsákségtek az Isten bűn bocsáto kegyelmére? Volnabizony, de a' Christust ki-űztétek szivetekből. Gondollyátok-meg ti tobzodo rebegetek, melly nagy kárt teszték ti magatoknak. Hol vagyon a' Christus a' ti szivetekből? *Nincsen ott.* O ki vezedelmes állapototok vagyon kiknek a' Christus nincsen szivetekben, mert hirtelen vízben merülhettek Pharaohal; hirtelen meg-halhattok Saphirával és Ananiással; hirtelen az ebek nyalhattyak véretek Jezabellel; hirtelen barommá lehettek Nabugodonozorral; a' pokolnak kinnyaiban emelhetitek-fel szemeiteket ama' tobzodo gazdaggal.

De gondold: Miről tudhatnám én azt meg ugyan valóságosan hogy nem volna a' Christus az én szívembé?

FEL. Meg-tudhatod a' többi között imezekről: 1. Halgatod ugyan az Istennek igéjét; de szivednek gondolkodási mind csak oda kijárnak a' te testednek gyönyörűséginek meg-veszett után; *Nincsen ott a' Christus, Matth. 13.* 2. Halgatod ugyan az Istennek igéjét; de gyűkeret szivedben nem verhet az Istennek drága szent beszéde; *Nincsen ott a' Christus, Matth. 13.* 3. Halgatod az Istennek igéjét, de sok hijában valo világi gondolkodásokkal igen meg-elegyíted az Istennek szent tiszta beszédét; *Nincsen ott a' Christus, Matt. 9.* 4. Halgatod az Istennek igéjét; de ez életnek sok hijábanvalo szorgalmatosságának tövissel ugy meg-fojtod nevedését, hogy semmi gyümölcsöt nem teremhet; *Nincsen ott a' Christus, Matth. 13.* 5. Hallod az Istennek beszédét, de ugyan elébbeni gonosz életednek utáiban jársz, semmivel meg nem jobbulsz, csak olyan vagy mint

mint az előtt voltál. *Nincsen ott a' Christus, 1. Pet. 1.* Ezekből eszedben veheted ha vagyóné a' Christus a' te szivedben avagy nincs.

De kérded: Hát mi módon hihatom én viszsza az én szivemben a' Christus Jesust?

Felelet: 1. Mind a' földnek poráig alázd-meg magadat, és sirassad, hogy a' te undok életeddel el-űzted volt tőled a' Christust, a' mint szent Péter cselekedék. 2. Fojtogasd-meg te magadban minden testi indulatodat és gonoszágadat, s' adgyad rabul testedet a' te lelkednek, ki nagy keserű suhajtásokkal sokszor kívánczik az Ur Jesushoz menni, mint szintén a' szomjuhozó szarvas a' kut fejekhez, *Pf. 42. 1.* 3. Jo idején keyl-fel a' te bűneidnek régi álmából, és tellyes készülettel induly a' Christus keresésére ama' siránczó, de igenbuzgó Máriákkal; az az, A' mig időd vagyón reá, ne halogassad a' te Istenedhez való meg-téréseidet; hanem mielőtt érzed, mielőtt veszed eszedben, hogy vétkeztél, mindgyárt el-hadgyad, mindyárt meg-bánnnyad, és mindgyárt keserveffen meg-sirassad; hogy a' Jesus Christust a' te keserves könnyhullatásiddal te magadhoz hihafád; és a' te szivednek rejtekében ugyan bé-zárhafád. 4. Mikoron ő maga ez a' Jesus Christus kezd zörgetni a' te szivednek ajtaján, mind az igének hirdetése, mind a' Sacramentumok, s' mind penig a' nyomorúságok és szenvedések által, mindgyárt nyisd-meg szivednek ajtaját, bocsádd-bé őtet, hadd szerezzen lakodalmat a' te szivedben.

De kérded ismét: Ha viszsza hihatom az Ur Jesust az én szivemben, mit kell cselekednem hogy nájam maraszthassam?

Felelet:

Felelet: 1. Valamit akariz cselekedni, igen megfontollyad, ha véték nélkül meg-cselekedhetedé, avagy nem? Es az után ha véték nélkül végben viheted, cselekedd-meg: mert az Ur Jesus tiszta edényt ízeret. Így meg-maraszthatod a' Christust. 2. Ha valamit testi indulatodbol akariz cselekedni, ne siess, hanem várakozál. Talám egy kis várakozás után az Isten szivedben meg-változtattya, és abbéli vétkes testi indulatodat meg-fordittya. Így meg-maraszthatod nálad a' Christust. Gal. 5. 3. Ha valami dolgot esküvéssel akariz mondani (mint a' mostani veszedelmes szokás) meglásd, hogy az gonosz ne legyen: hanem oly dologra esküdjél, mely az Isten törvényével edgyez. Ps. 119. 4. Akar érezz magadban bűnt, s' akar ne, de még-is szüntelenül arról gondolkodgyál magadban, miképpen ély hogy az Istennek országába bé mehess. Ps. 15. 5. Mindenkor arról gondolkodgyál, hogy ha tellyes életedben mind sirnál-is, még-is elegedendőképpen nem tudnád meg-síratni, mennyi sok izben megbántottad a' te szent Istenedet. 6. Mindenkor elmélkedgyél arról mely kegyelmes te hozzád az Isten; Hogy, talám mások a' kik nincsenek olyan bűnőfők mint te-vagy, nem találták-fel a' Christust, tégedet pedig úgy vezérlet ő felsége, hogy fel-találtad az Ur Jesust. 7. Erről-is elmélkedgyél, hogy ha már fel-találtad a' Christust, és vizsza hittad te magadhoz, mint kellesték immár ez urán renéked élned? Mint kellesték ez után a' bűnőktől őrizkedned, hogy vétkes életeddel meg ne ízomorítsad az Istennek szent Fiát, és ki tudgya te róled el-ne távozzék? Így meg-tarthatod nálad a' Christust.

Hogy

Hogy pedig a' Christust nálad meg-tartsad, inditsanak tégedet ezek: 1. Mert a' Christus nélkül semmi mennyei áldást nem nyerhetsz az Atyától, mivel a' hivek csak ő benne áldatnak-meg. *Eph. 1. 3.* 2. Mert a' Christus nélkül mindgyárt el-tévelyedel az idvességnek utáról, és ő nála nélkül a' jokban csak semmi tehető vagy, *Joan 15. 5.* 3. Mert a' Christus nélkül meg-nem igazulhatsz az Atya Istennek előtte, mivel egyedül csak ő minékünk az Atya Isten előtt való meg-igazulásunk, *1. Cor. 1. 31.* 4. Mert a' Christus nélkül bekeséged nem lehet az Atyával, mivel csak ő benne békéltet meg az emberi nemzettel, *Matt. 3. 17.* 5. Mert ő nála nélkül örökkévaló félelmed, gyótrelned, siralmod és jajgatásod léfzen. Mivel ő egyedül az, a' kiben minékünk minden ellenségink ellen, minden világi változásinkban és utazásinkban nagy lelki bátorságunk vagy. Mert azért jött-el e' világra, hogy az ördögnek minden munkáit el-rontsa. Es mi érettünk a' poklot és a' kárhozatot meg-rontotta, e' világot meg-győzte, a' Sátánnak hatalmát el-vette, az halálnak fulákját semmivé tőtte, és minékünk nagy lelki bátorságot szerzett. Ő mi érettünk keserves kenokat és gyalázatos halált szenvedett, hogy minket meg-szabadítsa az örökre való kárhozatról. Ő ezentől minden mi világi siralmas könyhullatásinkat orcánkrol el-törli, és örökrevaló örömmel bé-tőli a' mi sziveinket, hogy neki vég nélkül szolgálhassunk

az egekben. A M E N.

A M E N.

XII. PRÆDIKATIO.

Az Ur Jesus Christusnak dicsőséges
menybe Fel-menéséről.

Textus, Actor. i. v. 9. 10. 11.

9. Es mikoron ezeket mondotta volna, az ő szemek lát-
tára fel-emelterék; és a' felhő Jesust befogván el szakasztá
őtet az ő szemek elől. 10. Es mikoron ő utánna az ő sze-
meket az égbe függesztették volna, imé két férfiak fehér ru-
hában meg-állának mellettük. kik mondának: 11. Galilea-
béli férfiak mit állotok nézven menybe? Ez Jesus ki oda-fel
vitették ti tőletek menyországba, akképpen jő-ele a' miképpen
láttátok őtet fel-menni menyégbe.

EZ mái nap a' meg-tesztelűt áldott Ur Jesus Christus
Emlékezetire rendeltetett innepek között utolsó
innep nap, mellyen minden e' világi utazásit el-vegez-
vén az ő mennyei szent Attyához meg-tért az egekbe.
E' mái napon tere vizsgálja az, az ő országába, ki csak
egyedül vala jövevény Jerusalemben; E' mái napon di-
csőségnek koronájával meg-koronáztaték az, a' ki
ennek előtte, a' mi bűneinkért tövislekből csinált ko-
ronával meg-koronáztatott vala; E' mái napon hely-
hezterék az, az ő mennyei Attyának jobbjára, ki annak
előtte két tolvajok köziben helyhezterett vala a' kereszt
fára. E' mái napon a' mi testünk vérünk, a' mi szerel-
mes atyánkfia, e' széles földnek és a' menynek hatalmas
Ura az ő dicsőségébe nagy hatalommal és dicsóséggel
bé-ment. Örvendetes nap azért ez minden hiveknek,
mert el-vegezvén a' mi idvességünknek drága munkáit,
dicső-

dicsőségeffen azért mené-fel az egekbe, hogy miné-
künk örökké meg-maradando helyet szerzene az egek-
ben. No annak-okáért szerelmefim az Ur Jესusban
örvendezzünk a' mi királyunknak, és énekellyünk ó
néki új énekeket bölcsen, mert az ő tanítványinak sze-
mek lattára ma fel-méne az egekbe nagy dicsőfésséggel,
a' mint az el-olvasott igékből meg-értétek; Mellyekben
summa szerént előnkben adatik a' Christus Jესusnak
bizonyossan menybe valo fel-menetele.

Két részei vadnak ez igéknek, mert az
Elsőben, a' Christus menybe menetele vagy on.

Másodikban, az Angyaloknak arról valo tanobizonyság-
tetelek irattatik-le.

E L S Ő R E S Z

A' mi az első részt illeti abban ezek vadnak :

I. Az időnek környűl-állo dolgá, mikoron volt
ime' szókban: *Es mikoron ezeket mondotta volna.*

Kérdhetnéd: Mitsodákat mondott? 1. Meg-pa-
rancsolá nékik, hogy ők addig Jerusalemből el-ne
mennének, valamедdig el-nem bocsátaná hozzájuk a'
Szent Lélek Istent. 2. Igéretet téstzen nékik, hogy
rővid nap mulván a' Szent Lélek Isten ajándekit bőven
el-véven, nem csak vízzel, hanem szent Lélekkel ke-
resztelkednének, *Azt. 1. 5. 3.* Inti őket hogy az idő-
nek el-rejtett titkait és forgását, mellyeket az Atya Isten
az ő maga hatalmában helyhezterett, ne visgállyák.
4. Meg-parancsollya nékik, hogy midőn el-vejendik
a' Szent Léleknek ajándekit, ő néki tanobizonysági
legyenek, mind Jerusalemben, mind Sido országban,
mind Samariában, s' mind penig a' földnek utolsó ha-
táriban.

táriban. Ezekről emlekezik a' szent Lukás; hogy mikor mind ezeket meg-mondotta volna, mindgyárt fel-emeltetett.

II. Vagyon a' fel-menetelnek módgya és formája; melyet így ad előnkben szent Lukás: *Fel-emelteték* Illyés Propheta felől olvassuk, hogy tűzes szekérben ragattatott-el, de azt nem olvassuk hogy fel-emeltetett volna. Mert Illyés nem a' maga erejéből ragattatott-el; hanem az Isten ragattatá-el őtet: Idvezitőnk pedig az ő Isteni hatalma által emelé-fel az ő Sz. testet. Hogy pedig ebben senki ne kételkedgyék, és olyan vélekedésben ne lennének idvezitőnk teste felől, mint régenten valának Illyés felől, bizonyossan és minden homály nélkül meg-mutattya szent Lukás; *Először*; Mert ők fémekkel jól látták, a' mely látás őket meg nem csalta. *Másodszor*; Mert a' fényes kő őtet környül fogta, és el-vitte az ő szemek elől. *Harmadszor*; mert nagy szorgalmatossággal néztenek-fel utánna a' tanítványok.

III. Vagyon a' hely, a' honnet fel-ment, és a' mely helyre ment, közönségesen ment-fel a' földről, melyre alá-jött vala az ő Attyának kebeléből. Személy szerint pedig ment-fel az olajfáknak hegyéről, a' hová gyűjtötte vala az ő tanítványit, mely Jerusalemben vala. A' hová ment pedig, az mondatik menyországoknak, avagy égnek. Az égnek nevezete a' szent írásban sok módon véteik: *Először*, az égnek oly részéért, mellyen vadnak a' felhők, honnan az első alá származnak, mely mondatik Isten kéncses ládájának. Melyről pedig emlekezet, Deut. 28, 23. *Es lesznek a' te égi geid mellyek vadnak a' te fejed felett olyanok mint az égi*

Ez fog

Ez foglallya-bé az Aert az eltető eget, melyre nézve a' repeső madarak hivattatnak égi madaraknak, *Matth. 6. 26.* Nem ez az az ég a' hová fel-ment Idvezitőnk. Másodszor, vétetik a' csillagos égert, mely szemünk e-leiben vettetik. Ez is nem az az ég. Harmadszor, vétetik a' harmadik égert, mely néha Isten országanak, néha Ábrahám kebelének, néha paradicsomnak, néha penig boldogok helyének mondatik. Ide ment a' mi id-vezitőnk-fel.

M A S O D I K R E S Z.

A' második részben immár az Ő fel-menetele felől való Angyali bizonság vagyon; mert mikor on a' tanítványok csudálkozván néznének az ég felé az Ő mesterek után: 1. Látanak két Angyalokat fejér ruhában, kik énel-hiszé hog' azok az Angyalok voltak, a' kik az Ő fel-támadásának idején meg-jelētenek vala a' Máriák-nak. 2. Angyali szozatot hallának, kik ezt kérdik vala: *Ti Galileabéli férfiak, mit állotok itt nézván az égbe?* 3. Meg-mutaták minden homály nélkül az Angyalok, hog' bizonyossan fel-ment az egekbe, midőn így szólának nékik: *Ez a' Jēsus ki mostan fel-ment az égbe, ak-képpen jő-el ismét, a' miképpen fel-menni láttátok.*

T U D O M Á N Y.

A' Jēsus Christus test szerént valóságosan fel-ment az égekbe.

E' tudomány világossan a' betüből foly-ki, melyet Szent Pál Apostol-is ilyen módon erőssít, *Eph. 4. 8.* *Mikoron fel-ment volna a' magosságba, fogván vívő a' fogságot, és ada az embereknek ajándékokat.* Szent Dávid Király és Prophēta erről ilyen módon szolott, lélekben:

Fel-méni

Fel-méne az Isten nagy örömmel és az Ur Trombita szoval,
 Psal. 47.6. E' tudományban pedig a' Christus testén,
 nem értem a' Christus Istenségét, mely a' testet ő magára
 fel-vévé, mely Istenséget az egeknek egei bennem fog-
 hatnák, mely minden helyeket be-tölt: Hanem értem
 azt az emberséget, mely született Máriától, és a' mely
 halálra adattatván meg-ölettetett, el-temettetett, és
 harmad napon az emberséggel egyesült Istenségtől
 fel támasztatott. Mely még mostan-is az egy erőtel-
 ség kívül minden tulajdonságát meg-tartja. Erre én-
 neké mindeneknek előtte legyē tanobizonyosságó önön
 maga az igaz Ur Jesus Christus, ki ilyen módon szola
 az ő tanítványinak: *A' szegények mindenkoron ti veletek*
vadnak de én nem mindenkoron lések ti veletek. Matth. 26.11.
 Világossában tanít szent Jánosnak 16-dik részében a'
 18-dik versben, mondván: *Ki-jövék az Atyától és jö-*
vék a' világra, ismét el-hagyom e' világot és az én Atyám-
hoz megyek. Az ő szent Atyának az ő Izerelmis
 tanítványait ilyen módon ajánlá, szent Jánosnál a'
 17-dik résznek 11-dik versében: *Es nem vagyok többé e'*
világon, de ezek e' világon vadnak, és én te hozzád megyek.
 Szent Atyám tarts-meg a' te neved által azokat a' kiket adtál
 ennékem, &c. Az ő fel-támadásának első napján erről
 tőn tano-bizonyosságot Idvezitőnk, midőn így szola
 ama' siráinkozo Máriának: *Ne illess engemet, mert nem*
mentem még fel az én Atyámhoz, Johan. 20.vers.17. Bi-
 zonyságim, énnékem erre az Istennek szent Angya-
 li, kik alá-jövé az égből hirdetek a' Jesus Christu-nak
 valóságossan való menybe fel-menetelet. Bizonyságim
 a' tanítványok mind közönségesen, s' mind pedig egy-
 egyen

eggyen. Közönsegeffen látták szemekkel mikor on az olajfáknak hegyéről fel-ment, melyről közönsegeffen ezt mondgyuk az Apostoli credoban: *Méne menyégbe.* &c. Szent Péter Apostol azt mondgya, hogy a' Christusnak érti a' Christus testét, *bé kell fogattni az égtől mind addigi mig mindenek helyre nem állattnak.* az az, ítelet napjáig, *Act. 3. 21.* Erről igen világossan tanit Sz. Pál Apost. *Col. 3. 1.* midőn illyen módon szoll: *Ha fel-támadtatok a' Christussal, oda fel valokat keressetek, holott a' Christus vagyon, az Istennek jobján ülven.*

I. OKA; Azért nem badta a' Christus az ő testét a' földön, hanem az egekben fel-vitte, mert az ő sok kenokat és gyalázatokat vallott és szenvedett testét így kellett meg-dicsőíteni, *Luc. 24. 26.*

II. OKA; Mert külömben meg nem mutatodott volna az ő diadalmas győzedelme, mellyel el-rontá a' poklot, a' halált és az ördögöt, *Col. 2. 15. Hebr. 2. 15.*

III. OKA; Hogy a' mi sziveinket-isa' földiekről el-szakaltsza, és oda fel valokat kerestessen mi velünk, mivel a' mi dicsőségünk ő benne vagyon el-rejtven az Atyánál, *Coloss. 3. 4.*

IV. OKA; Hogy az ő mennyei szent Atyától mi nekünk Szent Lelket nyerjen, mely Szent Lélek semmi módon el nem jött volna, ha a' Christus valóságosan az egekben fel nem ment volna, *Joh. 16. 7.* Ertyük a' tudománynak igazságát, hallgyuk-meg immár rövideden hasznait-is.

ELSŐ HASZON, meg-győző. Igen meg-győzttetnek azok mind tudományokbans' mind lelkek-isméreuben ;

I. A kik hallják és jól tudgyák, hogy a' Christus az ő testét e' földön nem hadta, hanem az égekben fel-vitte, s' még-is a' Christus testének mindenüttvaló lételet lelkek-isméretek ellen állattyák. Mert avagy azt engedik-meg, hogy a' Christus teste minden tulajdonságát most-is meg-tartya, az emberi természetű erőtelenségen kívül; avagy pedig azt állattyák hogy a' Christus teste minden tulajdonságát el-hadta és úgy lőtt mindenüttvalóvá. Ha meg-tartotta tulajdonságát az erőtelenségen kívül, a' mint hogy meg-is tartotta, tehát mindenüttvalóvá nem lehetett az ő teste, mivel bizonyos időben fogantatott, és véges test, bizonyos helytől meg-határozott test, úgy hogy mikor egy helyben vagyon, nem lehet akkor más helyben, *Joan. 11. 15.* Ha pedig emberi tulajdonságát el-hadta a' Christus teste, és mindenüttvalóvá lőtt, tehát avagy a' fogantatásnak idején, avagy fel-támadásnak idején lőtt mindenüttvalóvá. Ha a' fogantatásnak idején lőtt, tehát azon mindenüttvalóságának ereje által nem csak a' szűz Mariának méhében fogantatott volna: hanem minden tiszta szűzeknek méheiben-is, mellyet állatnál hallatlan gonofság. Ha pedig a' fel-támadásnak idején lőtt a' Christus teste mindenüttvalóvá; tehát mindgyárt ugyan akkor azon mindenüttvalóságának ereje és hatalma által az égben-is volt az ő mennyei bent Attya előtt a' Christus teste, mellyet igen tagad az igazat mondo Ur Jესus Christus, midőn így szol ama' siránczó Mária Magdalénának: *Ne illess engemet, mert nem mentem még fel az én Atyámhoz, Joan. 20. 17. &c.*

II. Meg-győzetnek azok-is az ő lelkek-isméretekben,

ben, a' kik tudgyák és vallyák, hogy a' Jესus Christus valóságosan fel-vitte az ő testét az egekben, ők még-is a' földiekhez ragattanak, és egy-izálnira-is nem vágyakodnak oda fel ő hozzája. Kik midőn nyomorúságokat szenvednek, zugolodnak, Isten ellen pántolodnak, és durczáskodnak, s' nem tudgyák hogy a' Christushoz-is sok szenvedések után keller bé-menni a' mennyei dicsőségben, *Luc. 24. 26.* Kik midőn hallják hogy ő nekik el kellettik hadniok e' híván világot; félnek, reszketnek, és ki-monthatatlanul irtozván keservelen firnak, s' ha rajtok állana, inkább választanák magoknak a' földet hogy sem mint az eget, &c.

III. Meg-győzetnek azok is lelkek-isméretekben, a' kik tudva és fel-emelt kézzel várkeznak az Isten ellen. Nem gondollyák-meg hogy a' mindeneket tudo és láto Ur Jესus Christus oda fel ez egekben vagy on, ülven az ő mennyei szent Attyának jobján, s' minden cselekedeteket, titkos és rejték helyekben valo fertelmeskedéseket jól láttya, meg-vezett sziveknek gondolatir-is jól tudgya, és jövendőben az ítéletnek napján a' szerint fizet-meg nékiek, *2. Corint. 5. 10.*

II. H A S Z O N, intő; Mivel-hogy a' mi édes Jესusunk testszerint fel-ment az egekben, interünk azért mi-is, hogy a' mint a' tanítványok néztenek utána az ég felé; ezenképpen mi-is emellyük-fel a' mi hitünknek semeit, és nézzünk az ő szent Attyának jobján ülő és hatalmasson uralkodo Ur Jესus Christusra. Sicsünk ő hozzá, nem a' mi testi labainkal, hanem a' mi szívünknek tellyes igyekezetivel, és hozzája vágyakozo suhajtásival. Emellyük-fel, szerelmefim az Ur Jესusban,

Jesuban, a' mi fejeinket és oda fel valokat keresünk az
 hol a' Christus vagyon. O ember valamenyifér fejed
 felett az eget meg-tekinted, mind annyifor gondold-
 meg, hogy oda fel vagyon a' te fejed, vágyakozzál azért
 ő hozzája ez bűnnel meg-rakodott földről. Gondold-
 meg hogy oda fel vagyon a' te örökös hazád, miért kő-
 néd hát fivednek szeretetit e' buborékhoz hasonló vi-
 lághoz, melyben csak szarándok vagy? Gondold-meg,
 hogy oda fel vagyon a' te mennyei városod, melynek
 bőcsületes polgár tárfa vagy, hát miért szeretnéd e' vi-
 lágot, melyben csak nyomorult bujdosó és fellér vagy?
 Valamenyifér felhőket látsz ő ember, jusson eszedben,
 hogy a' Christus fényes felhőben ment-fel az ő dicsősé-
 gében. Ely úgy azért, hogy te-is ő hozzája fel-mehess
 a' fényes egekbe. Gondold-meg kérlek ő ember, akar
 mi kicsiny felhőt látsz, hogy talám abban jó-el ismét az
 ítéletre, és akkor; Ely úgy azért, hogy az ítéletre jövő
 igaz biro Mr Jesus Christus előtt az ítéletnek napján id-
 vefségedre meg-álhass. Gondold-meg ő ember, hogy
 az ítéletre jövő Christusnak eleiben kell tenéked-is ra-
 gattatnod. Ely úgy azért hogy mikoron eleiben jután-
 dasz, meg ne íségegyenűly, 1. Tess. 4. 17. Valamenyifér
 csak egy madarkát látsz-is hogy az aérben az ég felé re-
 pül, gondold-meg, hogy e' földön csak olyan a' te é-
 leted, és nem tudod, mely nap, mely órán, mely fzem-
 pillantásban, és holott el-kellettik te-néked-is innét rő-
 pülnöd. Légy azon kérlek ő ember, hogy az Epulo-
 val nem a' győtrelemnek helyére, hanem ama' szegény
 Lázárral az Abraham kebelében repüly, és a' te meg-
 válto Jesus Christusoddal örökké az egekben uralkod-
 halsál; A M E N.

XIII. P R A E D I K A T I O.

A' Sz. Lélek Istennek El-jöveteléről.

Textus, Actor. 2. à v. 1. ad. 14.

1. Mikoron penig a' Pünkösdsnek napja el-jött volna, valának mindnyájan egy akzattal együtt. 2. Akkor nagy hitelenséggel lön az égből úgy mint sebessen zugo szélnek zendülése, mely bé-telé a' házat, a' melyben ülnek vala. 3. Es látának kétfős tűzes nyelveket, és üle mindenikre azok között. 4. Meg-telének penig mindnyájan Szent Lélekkel, és kezdének szollani más nyelveken, a' mint a' Lélek ad vala nékiek szolnoki. 5. Valanak penig Jerusalemben kik akkor ott lakoznak vala, Istenfélő Sido férfiak, minden nemzetségek között kik ég alatt laknak. 6. Mikoron penig a' hír ki-ment volna, egybe gyüle a' sokaság, és eszek vesze, mivel-hogy hallaná minden azokat az ó nyelveken szollani. 7. Almélkodnak vala penig mindnyájan és csudálkoznak vala, mondván egyik a' másiknak Nemde nem Galileusoké mindnyájan ezek a' kik szolnak? 8. Mi módon vagyon azért, hogy halljuk őket a' mi nyelvünkön szollani mellyen születettünk? 9. Parthia országbéliek, Mediabéliek, Elámiták, és kik lakoznak Mesopotámiában, Judeában, Cappadociában, Pontusban, és Asiában, 10. Phrygiában, Pamphiliában, Egyiptumban, és Lybiának tartomány, an, mely Cyrene mellett vagyon, Romából való jövevények, Sidok és Profelytusok. 11. Cretabéliek és Arabiabéliek, halljuk hogy szollják a' mi nyelvünkön az Istennek nagyságos dolgait. 12. Almélkodnak vala penig mindnyájan, és kételkednek vala, egymásnak ezt mondván: Vallyon milészen ebből? 13. Némellyek penig patvarkodván ezt mondgyák vala: Edes bortul részegettek-meg ezek.

Régén

Regenten ezt a' napot az Izraeliták az Isten törvé-
nyének ki-adásának emlékeztire nagy alázatos
buzgósággal szokták vala meg-ülni és szentelni.
Meg-ülik vala pedig a' Húsvéti báránynak meg-étele
után ötvenedik napon, mellyen emlegetik vala az Isten-
nek vélek közlött kegyelmességét. Kiknek ebbeli di-
csiretes nyomdokokat méltán és dicsiretessen követi az
Istennek virézkedő Anyaszentegyháza az Új Testamen-
tumban, melynek fundamentoma e' jelen valo leczké-
ben vagyon, holott summa szerint azt adgya szent Lu-
kács előnkben, mi módon jött-el a' Szent Lélek Isten?
mit cselekedett? és a' nézők között némelleyek mitso-
da ítéletben voltak?

Két részei vadnak az igéknek, mert az
Elsőben le-iratik a' Szent Lélek Istennek látható formában
valo el-jövele.

Másodikban, le-irattatnak az el-jövetelnek nézői, és né-
melleyeknek ítélet rételek.

E L S Ő R E S Z.

Az első részben ezek vadnak :

Első, az idő, mikoron jött-el a' Szent Lélek Isten, ar-
rol azt mondgya a' szent Lukács: Mikoron bé-töltének
volna az ötven napok. az az, Mikoron a' Húsvéti bárány-
nak meg-étele után az ötvenedik nap bé-telleyesedett
volna, mely a' Christus fel-támadásának 50-dik napja
vala, mely lótt, a' mint némelleyek számlállyák, világ
teremtése után három ezer kilenczszáz kilenczvenhe-
tedik esztendőben. Mikoron a' nép az innepnek meg-
szentelésére minden felől Jerusalemba fel-gyülekezett
volna, akkor jöve-el a' Szent Lélek Isten.

Második, a' személyek, a' kiknek adatott a' Szent Lélek Isten. Azoknak tudni-illik a' tanítványoknak mind, a' kik eggyező szível lélekkel és akarattal öfzvegyülvén, várják vala a' Jéhus Christus igireti szerint a' Szent Lélek Istent.

Harmadik, a' hely, a' hová a' Szent Lélek el-jött, volt Jerusalemben egy ház, melyben a' tanítványok a' Christus parancsolattya szerint egybe gyűltenek vala, *Act. 1. 4.* holott imátkozván várják vala a' Szent Lelket, mellyel fel-öltöztetnének, *Luc. 24. 49.* Mitsoda ház lótt légyen pedig az, az Evangelista semmit nem emlekezik felőle, job azért nekünk-is arról halgatnunk, melyről a' Sz. Lélek semmit nem íratott az ő hűséges Iro-Deáki val, hogy sem mint hijábanvaló vélekedéssel arról válamit állatnunk.

Negyedik, a' Szent Lélek Isten el-jövetelinek módja és formája; mert

Először, lónagy zugás, mely lótt, 1. Hirtelen; 2. Az égből; 3. Sebesen; 4. Bé-tőké a' házat, a' melyben a' tanítványok imátkozván ülnek vala.

Másodszor, láttatának el-özlött nyelvek, a' mindenféle nyelven való szollásra, mellyek tűzesek valának. Tűzes nyelveknek formájában akara pedig el-jöni: 1. A' szent szeretnek meg-csalhatatlan bizonyosságára. 2. Az apostolok igaz tudományoknak meg-muratasára. 3. A' Szent Lélek erejének, és mindenhatóságának bizonyossan való meg-jelentésére.

Harmadszor, üle mindenekre a' kik egyenlő akarrattal a' házban valának. Nem vala ugyan az a' tűz a' Szent Lélek Isten, hanem csak külső látható eszköz vala, melyben el-jöve.

Negyed-

Negyegyszer, ennek az el-jött Szent Léleknek cselekedetét adgya előnkben Sz. Lukács, a' mellyek ezek: 1. Meg-telének mindnyájan Sz. Lélekkel. 2. Kezdek minden féle nyelven szollani. 3. Az Istennek nagyságos dolgait prédikállyák vala, melyben én el-hiszem be-foglalták a' teremtetnek munkáját; Az ember nemzetnek kárhozatba valo esését; A' Christus Jesus felől valo ígéretek, minden példazo és ábrázoló dolgokat. A' Christus fogantatását, születését, életét, cselekedetét, szenvedését, halálát, el-temettetését, di-csőséges fel-támadását, negyven napokig fel-támadása után vélek valo lételet; menybe valo fel-menetelet, és az ő igaz ígérete szerint a' Sz. Léleknek el-bocsátását.

Sok idvelséges tudományok jöhetnének ki mind ezekből; de én csak ez egyet téfzem-fel.

T U D O M Á N Y.

A' Szent Lélek Isten csak azokhoz jó, és azokban marad, a' kik egyenlő akarattal vádnak az Isteni szolgálatban.

E' tudomány az igékből jó ki, mert azt mondgya szent Lukács, hogy midőn a' tanítványok egyenlő akarattal volnának egy házban foglalatofok az Isteni szolgálatban, és várnak a' Szent Lélek Istent, hirtelen valo zudulás leszén, mint valami sebes szélnek fuvása, és azonban a' Szent Lélek tűzés és el-öfzlott nyelveknek formájában jó-el. Es be-tölti a' házat melyben valának a' tanítványok, és kinek kinek fejére szálván vélek maradott és be-töltötte őket ajándékival. Ezen tudományt erőltiti szent Pál Apostol, midőn ilyen módon szól: Minden alázatossággal és szelidséggel, és lelki kegyességgel el-szenvedvén egymást a' szeretetnek általa. Igyekedvén meg-

vén meg-tartani a' léleknek eggyeségét a' békeségnek kőtele által, Eph. 4. 2. 3. Phil. 1. 27.

ELSŐ OKA; Mert a' Szent Lélek eggyező szeretettelke; azért olyanokhoz mégyen és olyanokkal marad, a' kik az Isteni szent szolgálatban egyenlő akarattal forgódnak. 2. Tit. 1. 7.

II. OKA; Mert a' Szent Lélek imátkozásnak és igaságnak lelke, Job. 16. 13. Azért olyanokkal marad, a' kik az Isteni szent szolgálatban egyenlő akarattal forgódnak. Sok példákkal meg-mutathatnám e' tudománynak igaságát; de azokat el-hagyván elég példák az Apostolok, kik midőn eggyező akarattal volnának és imátkoznának, ihol a' Szent Lélek hozzájok el-jöve és vélek marada.

I. HASZON, meg-győző. Sokakat meg-győz e' tudomány lelkek ismérteiben, kik tudni-illik, immel-ammal akarnak hogy részt vennének a' szent Lélek ajándékiban; De ők nem eggyesek, nem egy szívűek és nem egy akaratuak a' szent szeretettelke kőtele által. Itt rövideden mutatok egynéhány rendbélieket, a' kik egy szívűek és egy akaratuak az Isten ellen való gonolozban: Ellenben meg-mutatom azokat-is a' kik egy szívűek egy akaratuak az Istenes szent szolgálatban.

Egy szívűek a' gonolozban azok. Először, a' kik ha szinrén személy szerént ő magok nem cselekedik-is azokat a' vétkeket a' mellyeket az istentelenek cselekednek, mindazáltal, minden tehetségek szerént azokat oltalmaznak, szeretik, és telyes tehetségekkel minden uton módon éléb-is mozdittják őket világi állapattokban, Rom. 1. 12.

Másod-

Másodszor, a' kik tudva, elrendelt bándékkal magok világi gyönyörűségekért és hasznokért az Isten ellenséggel barátkoznak, társalkodnak az istentelenekkel, kik ugyan keferűséggel illetik az Urnak lelkét, ellen rugodozván mindenekben, *Mat. 7. 1.* Illyenek minden részegesek, tobzodók, tisztátalanok, paráznák, házasság törők, irigyek, szitkozodók, és egyéb bűnben fűlig ülők.

Harmadszor, Egy szívűvek és egy akaratúvak a' gonoszban azok, a' kik valamely dologban ugyan őzve eskütnének; de nem az Istennek dicsőfisége, nem az Anyaszentegyháznak előmenetelére, nem a' szegény hazának, s' annak békeségének megmaradására: Hanem a' magok külső javokra, a' magok jövő világi dicsőfiségeknek és híreknek küllyeb terjesztésére, az egygyűűveknek mind megbotránkoztatásokkal, s' mind pedig megutálásokkal, kevélyen igyekeznek és forgodnak.

A' jokban pedig egy szívűvek és akaratúvak azok; Először a' kik semmit nē patrocínálnak, semmit nem kedveznek az istenteleneknek, kik sem adományért, sem barátságért, sem félelemért, sem emberek előtt való kedveségért, sem pedig semmi valami külső és e világi haszonkának reménségéért, nem hajladoznak imide amoda; hanem tökéletesek, álhatatosok, és egygyezők az Isteni szent tiszteletben a' szereteinek kötelei által, *Eph. 4. 2. 3.*

Másodszor, a' kik elrendelt akarattal és tellyes szível utálnak minden fertelmes bűnöket, kik nem boszszontryák az Istennek ama' jó lelkét, *Eph. 4. 30.*

Har-

Harmadszor, a' kik minden dolgokban és cselekedetekben nézik csak az Istennek dicsőségét, és minden magokra való tekinteteket, külső haszon és tisztesség kereséseket hátra hagyván el-verik magoktól. Mert ugyan-is vadnak oly emberek, kik eggyeznek valamely tudományban hogy legyenek másoktól kiválasztott tudósok, a' mely rut és veszedelmes szorgalmatosság. Vadnak oly emberek a' kik eggyeznek valamiben csak azért, hogy magoknak pénzt és jószágokat szerezhessenek; a' mely rut veszedelmes kereskedés. Vadnak oly emberek, a' kik valamibé azért eggyeznek hog' hírek nevek legyen és maradgyő érte, a' mely rut veszedelmes híjábavalóság. Vadnak ollyak, a' kik azért eggyeznek valamiben, hogy másokat isteneffen építsenek, a' mely Isten előtt kedves szeretet. Vadnak ollyak-is kik azért eggyeznek a' jobban, a' szabados Isteni szolgálatban, hogy ők-is napról napra épülhessenek, és jövendőben a' meg-boldogult szentekkel egygyűtt lehessenek az egekben; mely dicséretes lelki okosság.

II. HASZON, meg-probáló; No kik ide gyűlkezünk és ezeket halljuk, vizsgáljuk és probáljuk meg magunkat kitsodák vagyunk? Vagyon-e az Isteni szent szolgálatban egy szívünk és egy meg-szentelt akaratunk? Lássuk-meg talám inkább a' gonoszban eggyezünk? Ti gonosz bűnben élő paráznáknak Patronusi, patronái, oltalmazoi és mentegetői, nem tudgyátok-e hogy nyilván vagyon az Istennek haragja ellenetek az égből? *Rom. 1. 18.* Nem féltéké, hogy azon Játrokkal az Ur Jesus Christus ezentől mind öszve-rott benne

benneteket az ő igazságának pálcájával? *Pf. 2. 9.* Nem féltéké, hogy a' Szent Léleknek ajándéki nélkül maradtok, és Simon Mágussal együtt az ördögnek rabjai lesztek mind örökké? *Aktor. 8. 20. 21.* Ti paráznák, tisztátalanok, házasság rontók, részegesek, tobzodók, és egyéb veszedelmes bűnökben egy ízívűvek nem féltéké a' bűnöket igen gyűlölő Istennek haragjától? Vajki veszedelmes a' meg-haragutt Istennek kezébe esni, mert az Isten meg-eméltő tűz, *Hebr. 12. 29.* Nem féltéké, hogy az Istennek Szent Lelkét meg-szomorítottátok, töletek el-űzitek, és osztán ama' gonosz lélektől fogtok győtrődtetni Saullal? *1. Sam. 19. 9.*

De gondolod: Miről tudom én meg-ismerni, hogy az Istennek Szent Lelke vagyon bennem, és meg-is marad én velem?

F. Először; Ha minden te dolgaidban meg-vísgáld magadat, szivedet, és minden érzékenységedet, ha ugyan valoban veled vagyoné az Istennek Sz. Lelke, mellyet három dolgokból vehetsz észvedben: 1. Mikoron gondolkodol a' te bűncidnek bocsánattyárol, és az Istennek Jesus Christusban veled közlött idvezítő kegyelméről, vagyoné ki-mondhatatlan nagy lelki örömed? *Pfal. 51. 10.* mert ha vagyon lelki örömed ezeken, tudgyad bizony hogy ott vagyon az Istennek Lelke a' te szivedben. 2. Mikoron a' te testi gonosz indulatid meg-indulnak, és valamely bűnnek meg-cselekedetire kivánságod vagyon, viaskodolé ellene erőssen, és meg-győződéd? *Gal. 5. 24.* Mert ha viaskodol, és meg-győzheted, tudgyad bizonynal, hogy a' bűnök ellen küzdő Szent Lélek Isten vagyon a' te szivedben. 3. Miko-

ron látsz, tudsz, és ismerisz oly embert, ki valamely bűnben igen gyönyörködik, azzal nem társalkodik, sőt magad mellett lenni semmi módó el nem szenveded. Avagy ha kételen vagy vele, nehezen és ki-mondhatatlan szomorúsággal szenveded-el, *Jud. v. 23.* Es felfsz azon hogy az Istennek Szent Lelkét meg-szomorítod, *Eph. 4. 30.* Ha ez meg vagyon benned, tudgyad bizonyosan, hogy a' bűnöket nem szereted, sőt azokon szomorkodo Istennek Lelke te bennad vagyon.

Másodszor; Ha mikoron érzed, hogy az Istennek kegyelme és Szent Lelke te veled vagyon, szorgalmasan imátkozol ime' három dolgokért: 1. Hogy el ne hadgyon tégedet az Isten, és el ne vessen előle a' te gonosz bűneidért, életednek minden napjaiban, *Pf. 51. 13.* 2. Hogy ne nézze a' te erőtlenségedet az Ur Isten, és a' te hitednek egy mangorni szikráját el ne oltsa te benned, sőt inkább napról napra erősítse és nevellye a' te hitedet, *Luc. 17. 5.* 3. Hogy ő szent felsége tégedet éle- tednek minden idejében az ő Szent Lelkével vezérel- len, igazgasson az ő szent törvényének egyenes utain az ő szent nevének félelmére, *Pfal. 36. 11. 12.* Ha mind ezeket érzed te magadban, bizonyosan el-hiheted, hogy az Istennek Lelke te benned vagyon, és meg-is marad te veled.

III. HASZON, intő. Intetünk mi mindnyájan, ha azt kívánnjuk és akarjuk, hogy a' Szent Lélek a' mi szivünkben szálljon, és ott meg-is maradjon, le- gyünk egy szivűvek és egy akaratúvak az Isteni szent félelemben, a' mi Istenünknek szent (zoigálatyában). Legyünk egy szivűvek az Isten dicsőségének előb mo-
ditásá

ditásában, a' kegyes életnek gyakorlásában, és a' buzgó könyörgésekben; Legyünk egy szívűek és egy akaratúak a' bűnöknek meg-öldöklésében, el-kerülésében, és azoktól való meg-tartoztatásban; Legyünk egyfélék és egy szívűek a' szent szeretetben, a' békeségnek szeretetiben, és a' nyomorúságoknak békeséggel való el-fzenvedésében. Mellyekre hogy inkább vigyázhassunk;

1. Gondollyuk-meg ama' szo fogadatlan, és az Istennek Lelkét szomorúsággal illető Pharahót, ki minden fekeres hadaival a' tengerbe merüle. Ha azért mi-is az Isten haragjának tengerébe örökkévaló veszedelmünkre nem akarunk merülni, azon legyünk hogy a' Szent Lélek mi velünk maradgyon. 2. Gondollyuk-meg amaz Isten ellen rugodozo, és a' Szent Lelket boszszúsággal illető Sodomabéliekkel mir cselekedék az Ur: Tüzes kénköves elsővel boritá hifzem el őket. Ha azt akarjuk azért, hogy a' pokolnak rettenetes lángozo tűzébe örökkévaló veszedelmünkre ne merüllyünk; Legyünk azon, hogy a' Szent Lélek Isten mi velünk és bennünk maradgyon. 3. Gondollyuk-meg ama' hazugságban egyet értő Ananiást és Saphirát, mely igen meg-bűnteté, *Act. 5. v. 9. 10.* Távoztassuk-el hát mi a' gonofzban való egyyezeft; hanem legyünk az Isteni bologálatban egy szívűek és egy akaratúak, hogy a' mi Istenünknek szentséges áldafa bőven mi reánk szálljon, és az Istennek Szent Lelke hozzánk jöven, mivelünk végig meg-is maradgyon, ki a' mi tudatlanságinkban tanitsón, félelmünkben bátoritsón, keferőségünkben vigasztallyon, és az ő szerelmének tűzével a' bűnnek

bennünk meg-maradott seprőit ki-égetvén minket
 ujjonnan szül, és a' meg-jelenendő örök életre ez élet-
 ben úgy el-pecsétel, hogy e' sok változás alá vetteteret
 élet után ama' mennyei dicsőségnek örökségbe által-
 viszen. A M E N.

XIV. P R Æ D I C A T I O.

A' Szent Léleknek bocsületiről.

Textus, Ephes. 4. 30.

*Keferúséggel ne illeszék az Istennek ama' szent Lelkét,
 melynek általa meg-pecséltettetek a' tellyes váltság-
 nak napjára.*

SOkan mondgyák az emberek közzül magokat ke-
 resztyéneknek; de nem mind szentek azért azok, a'
 kik a' templomnak küszöbit nyomdofsák. Sokat emle-
 getik ugyan a' Lelket; de nem mindenkoron gyönyör-
 ködtetik ezzel az Istennek amaz áldott szent Lelké-
 t. Sőt inkább keferúséggel illetik nagy fokban, midőn
 minden utálatos vétkekben szintén torkig hevernek;
 Mellyet látván szent Pál Apostol, itt summa szerént int
 mindeneket a' szent Lélek Istennek serényen való meg-
 bocsulására.

Két részei vadnak, mert az

Elsőben vagyon intés, *Szomorúsággal ne illeszék az I-
 stennek ama' Szent Lelkét.*

Másodikban vagyon az intésnek oka; *Melynek általa
 meg-pecséltettetek a' tellyes váltságnak napjára.*

E L S Ő R E S Z

Az első részben ezek vadnak rövideden :

I. Az

I. Az íntés ime két szokban: *Ne illesztek.*

II. A' dolog a' mellyel nem kell illetni; *Szomorúság-
gal.* Szomorúsággal illetni valakit semmi nem egyeb-
hanem annak akarattya és parancsolattya ellen való
dolgokat fel-tött czéllal cselekedni.

III. Vagyon a' személy kit nem kell szomorúság-
gal illetni; Az Istennek ama' Szent Lelkét. Itt a' Szent
Háromságban való imádando harmadik személyt fe-
jezi-ki, és ugyan hathatoképpen mutatja igével mond-
gya-is meg: *Az Istennek ama' szent Lelkét.* Ama' Szent
Lelkét, ki az Atyával és Fiával egyenlő hatalomban, és
dicsőségben uralkodo Isten, ki a' teremtetének idején
a' vizeket legelteti vala, *Gen. 1. 2.* Ki régenten a' Pro-
phetáknak általa szolott, *2. Petri 1. 21.* Kinek csu-
dálatos árnyékozásából formáltatott a' boldog szűz-
nek méhében a' mi idvezítőnknek áldott teste, *Luc. 1.
35.* Ki galamb képében szálla-le a' Christus fejére, mi-
koron őtet János kereszteli vala, a' Jordáunak vizében,
Matt. 3. 16. Ki látható tűzes nyelveknek formájá-
ban jött az egyben gyült tanítványokra, és őket aján-
dékival be-töltvén minden nyelveken való szolókká
tötte, *Akt. 2. 4.* Ezt az Istennek Szent Lelkét mondgya
hogy szomorúsággal ne illessük.

M A S O D I K R E S Z.

A' második részben ennek az ó intésének okát ad-
gya. Melynek általa meg-peccéttettek a' tellyes vál-
tságnak napjára, az az, Mert mind az Atyának szerel-
met, s' mind pedig a' Fiúnak jó réteményét ez peccé-
teli-meg a' hivekben. Ez téfzen tanobizonyyságot a' hi-
veknek szivekben, hogy ők immár Istennek fiai és leá-

nyi, Rom. 8. 26. Ez szenteli-meg a' hiveket, és ez szüli
ujjakká őket az örök életre, Joan. 3. 3.

T U D O M Á N Y.

Valaki azt akarja hogy az áldott szent Lélek Isten az örök
életre el-peccételje, az ne illesse szomorúsággal.

E' tudomány a' meg-magyarázott igékből jó-ki,
mert im halljuk az Apostolnak intését; Szomorúsággal
ne illeszéd az Istennek ama' szent Lelkét.

ELSŐ OKA: Ezért nem kell a' szent Lelket szo-
morusággal illetni, mert ez az Istennek szent Lelke az,
a' ki minket a' Jesus Christusban idvességeffen bé-olt,
hogy hit által valo gyümölcsözők lehessünk. 2. Cor. 5. 17.

II. OKA: Mert ez az Istennek szent Lelke az, a' ki
minket tanít és minden igazságra vezérel; hogy meg-
utálván minden istentelenségeket, meg-feszítsük min-
nen magunkat e' világnak, hogy örökké élhessünk a'
Christusnak, Galat. 6. 14.

III. OKA: Mert ez az Istennek szent Lelke az, a'
ki minket meg-tisztít a' bűnnel károsatos falakjától,
és csudálatosan ujonnan szül az örök életre, Eph. 4. 20.

IV. OKA: Mert ez az Istennek szent Lelke az, ki mind
életünkben, s' mind pedig halálunkban egyetlen egy
bátorítónk, és minden szomorú háboruságinkban har-
ható tanítónk és vigasztalónk, Joh. 15. 26. & 16. 13.

Ha példákat akarsz hogy mondgyak teneked mind
ezekre, egyebeket el-halgtatván gondold-meg az Apo-
stolokat; Ezek tudatlanok valának, és oly bölcsé tévé
őket, hogy senki ellenek nem állhata; Félelmessék valá-
nak, de oly bátrakká tévé őket, hogy Királyok, Csá-
zárok, és hatalmas Fejedelmek előtt nagy bátorsággal
vallást

vallást tőttének az Ur Jesufrol. Sok szomoru változá-
sokban forgodtanék, de mind azokban-is győzedel-
messen örvendeztenék, tudván hogy sok nyomorusá-
goknak szenvedési után kellene a' hiveknek az Istennek
országába be-menni, *Akt. 14. 22.* A' Jesus Christus nevé-
jért szenvedő Márttyromok nem illetvén ezt szomoru-
sággal etről meg-vigasztaltattanak. Ez biztatá régenten
ama' Blandina afzfzonyt (ha szabad külsőt-is ide hoz-
nom) kinek mikoron mind életét meg-engednek, s
mind penig sok pénzt akarnának néki adni, csak ezt
az áldott szent Lelket szomorusággal illetné, és a' Jesus
Christus ellen káromlást szolana, ilyen módon szola
az istenteleneknek: *Akár hová legyen e' világi élet, vesz-*
szén-el a' pénz. En a' Jesus Christusnak szolgáló leánya va-
gyok. Ez a' szent Lélek bátorítá amaz Ignáciust, ki szent
Jánosnak tanítványa vala, kit midőn azzal ijesztenének,
hogy az éh oroszánnyoknak vetik, hogy el-szaggassák,
ilyen módon szolott: *En a' Christusnak gabonája vagyok,*
azt akarom hogy a' fene vadaknac fogok alatt meg-öröltessem,
hogy az Istennek találtaffam tiszta buzájának lenni. Ezt a'
szent Lelket midőn szomorusággal nem illette volna,
szent István, az ő szenvedésének idején meg-erősíté,
meg-vigasztalá, és nagy lelki örömmel ezt mondatá
véle: *Uram Jesus vedd hozzád az én lelkemet.*

Erryűk immár a' tudománynak igazságát, hal-
lyuk rövideden hasznait-is.

E L S Ő H A S Z O N, meg-győző. Meg-győzetnek
azok az emberek e' tudomány által, a' kik az Istennek
szent Lelkét ottan-ottan szomorusággal illetik; Kiket
hogy job modgyával elzünkben vehetsünk, őt rendbéli

embereket mutatok-meg, kik szomorusággal illetik az Istennek szent Lelkét.

I. A' vakmerők, kik semmit nem gondolnak az Istennek törvényével és kemény fenyegetésivel: hanem minden szemérem nélkül csak által-hágják azokat. Illyen módon illeté Pharaoh szomorusággal az Istennek szent Lelkét, midőn nem fél vala az Istentől, hanem szemtelen vakmerőséggel ezt mondgya vala: *Kitsoda az Ur hogy engedgyek az ő beszédének és el-bocsássam az Izraelt? Az Urat-is nem ismértem, az Izraelt-is nem bocsátom, Exod. 5. 2.*

II. Az engedetlenek, kik semmit nem gondolnak a' Szent Léleknek intésivel; hanem hanyat homlok rohanak minden gonofságokra. Illyen módon illeték szomorusággal az Istennek Szent Lelkét a' Sidók, kik mindenkoron ellene rugodozának és néki nem engedének, *Ach. 7. 51.*

III. A' kemény szívűek, kik annyira meg-keményedtenek, hogy semminémű jó intefeket bé nem vesznek: Hanem csak a' latorságokban gyönyörködnek. Illyen módon illeték szomorusággal az Istennek Szent Lelkét az első világbeliek, kik száz husz efsztendők alatt nem akarának meg-térni, *Gen. 6. 3.* Illyen módon illeték szomorusággal az Istennek Szent Lelkét a' Sodomabéliek-is, kik között a' Loth Pátriarcha minden nap gyótrtötte az ő lelkét, *2. Pet. 2. 8.*

IV. A' kép-mutato hazugok, kik csak az embereknek szemeket csallják-meg: De semmi Isteni kegyefség nincsen bennük, hanem csélcsepők, hazugok és csalárdok. Illyen módon illeték szomorusággal az Istennek Szent

Szent Lelkét Ananiás és Saphira, midőn mind ketten a' Szent Lélek ellen hazudtanak volna, *Act. 5. 3. 9.*

V. A' kevélyek, kik pénzekben, hatalmokban, gyűjtött gazdagságokban el-hiszik ő magokat, és majd Isten gyanánt tiszteltetik magokat másokkal. Illyen módon illeté szomorúsággal az Istennek szent Lelkét Herodes, ki el-szenvedé hogy a' bolond kőtség őtet Istennek mondgya vala, *Act. 12. 21.*

II. HASZON, meg-probálo. Valakik mind ezeket halljátok, próbáltatok-meg magatokat, mellyikben vagyon részetek, és mi módon illettetek szomorúsággal az Istennek szent Lelkét.

Először; Ember szály magadban nem vagyé vakmerő, ki semmit nem gondolsz a' nagy Istennek szent törvényével? Hiszem az Isten minden bűnöket meg-tiltott te tőled. Meg-tiltotta a' bálványozást, s' még-is olyan vagyé? Meg-tiltotta az ő szent nevével valo gonoszul élést, s' még-is olyan vagyé? Meg-tiltotta az ő szent innepének meg-törését, s' még-is nem szentelszé innepet? Meg-tiltotta a' paráznaságot, gyilkosságot, lopást, hamis esküvést, és hatalommal más ember marhájának el-vételét, s' még-is olyan vagyé? Szollyon csak mostan a' te lelked-isméreted és mind ezekre felellyen-meg, meg-látod melly igen meg-ízomorítottad az Istennek szent Lelkét. Nem felszé ő ember, hogy ama' vak-merő gonosz Pharahoval egyetemben az Isten meg-emészto haragjának tengerébe merülsz.

Másodszor; Engedetlen vagy hiszem ő ember, mert semmit nem gondolsz a' szent Léleknek sok rendbéli idvességes intéssel. Lám mindennap hi tégedet az ő

ígejének hirdetése által a' pœnitentiára; de nem engedsz semmit ő szent felségének. Hi tégedet a' rajrad forgó nyomoruságok által a' pœnitentiára; de nem akarsz meg-hallani, és semmit nem engedsz ő szent felségének. Hi tégedet ottan-ottan a' te belső érzékenységidnek jora valo vonásával, jokról valo mély gondolkodásokkal; de ugyan még-is hamar vissza térsz vad természeted-re, és nem engedsz ő felségének. Hi tégedet a' pœnitentiára a' te magad lelked-ismeretinek furdalása által; de még-is nem engedsz ő felségének. Látodé ember, mimodon illeted szomorusággal az Istennek Sz. Lelkét. Nem felfé ő ember, hogy el-vérsi te tőled az ő kegyelmét, és el-vét tégedet az engedetlen Sídokkal egyetemben?

Harmadszor; Igen kemény szívű vagy, merr nem akarsz semmi jó intefeket be-venni: Nem akarsz e' tisztátalan világon istenessen élni, és az Isten parancsolatának egyenes után járni: Nem akarsz az árvakon özvegyeken nyomorult ügye-fogyatkon könyörülni: Nem akarsz az igaz hitből származott jó cselekedetekben gyönyörködni, és nem akarsz az Isten házának romladozott kőfalait építeni. Látodé ő ember mi módon illeted szomorusággal az Istennek szent Lelkét. Nem felfé hogy az Isten majd meg-büntet az első világbéliekkel és a' meg-keményedett Sodomabéliekkel?

Negyedszer; Nincsené kep-mutato csalárdság benned? Talám csak az emberek előtt mutogatod magadat; de szíved felette távul vagy az Istentől? Talám sem hé sem hideg nem vagy? Látodé ő ember, hogy szomorusággal illeted az Istennek szent Lelkét. Nem-
éllé

féliszé hogy csak hirtelen meg-halsz Ananiással és Saphirával? Nem féliszé hogy az Ur ki-okád tégedet az ő szájából, és el-kárhozol?

Ótód/zór: Nincsené kevélység benned, mellyel igē nagyot tulajdonítasz magadnak: kevélyek a' te szémeid és tellyesflek paráznasággal, másoknak guggolásával, és alattomban valo meg-csalásával; Kevélyek a' te fűleid, mert a' jó intéseket, az idvefséges és tisztességes tanácsokat be nem eresztet fűleiden; Kevély a' te nyelved, mert nagy fel-fuvalkodván beszélsz, azzal másokat rágalmazsz, és jó hírekben nevekben meg-is ólód; Kevélyek a' te kezeid, kikkel rendeletlenül cselekezel; Kevélyek lábaid, kikkel a' feregeknek Urát Istenét boszszontod ottan-ottan, és a' büntetésre ugyan fietteted. De ő ki kevély, ember, a' te szived! Ugyan is nincsen semmi kevélyeb annál, mert abból származnak minden Isten ellen valo fertelmes bűnők, *Matth. 15. v. 19.* Látodé, ő ember, hogy szomorusággal illered az Istennek szent Lelkét. Nem féliszé hogy majd arczul veret az ő haragos Angyalával, és a' pokolnak férgeivel emészter-meg Herodesszel?

III. HASZON, intő. Interünk mi kik Isten fiainak és leányinak merjük magunkat mondani, éllýünk istenessen, el-hagyván minden rendeletlen cselekedeteket, foglallyuk magunkat szent, fegyhetetlen, jozan életben; és semmi szomorusággal ne illeszük az Istennek szent Lelkét: Hanem inkább az ő szent kegyelme által igyekezzünk úgy élni, hogy gyönyörködgyék ő szent felsége mi bennünk, ugymint ő templomiban.

Hogy pedig ezeket meg-cselekedheszük, szorgalmatos-

matossan imezekre vigyázzunk :

1. Gondollyuk-meg, hogy mi bennünk a' szent Lélek Isten úgy gyönyörködik, és úgy foglal magának lakó templomul, hogy ha szomorúsággal őtet nem illettyük : azért mind azoktul oltalmazzuk-meg magunkat a' mellyek ő előtte utálatosak. 2. Gondollyuk-meg, hogy ha az Istennek szent Lelke mi bennünk lakozik, örök életre való lakodalmat szerez a' mi lelkünkben : Ne szomorítsuk-meg hát őtet semmi illetlen dologgal. 3. Gondollyuk-meg, hogy a' szent Lélek az, k. a' mi szomorú erőtlenségünkbe meg-gyámolít, fel-emel ; ha szomorkodunk meg-vigasztal, ha fértéségben járunk ő a' mi világosságunk, utazásinkban jó vezérünk, késértetinkben bátorítónk, a' halálnak völgyében-is megelevenítónk : Járjunk lélek szerént hát míg e' szomorú életben bujdosunk, és a' mi Istenes életünkkel gyönyörkedtesük a' Szent Lélek Istent, hogy el-peccétellyen minket a' tellyes váltságnak napjára, ama' mennyei és örökké állando örömnek örökösön való el-vételére. A M E N.

XV. P R Æ D I K A T I O. A' Bűnök ellen való Fenyegetésről.

Textus. Matth. 3. 10.

Immár pedig a' fejsze a' fának gyökerére vettetett, minden fa pedig valamely jó gyümölcsöt nem terem, ki vágattatik, és a' tűzre vetterik.

LAtván Jeremiás Propheta mitsoda veszedelem következnék a' bűnért az ő idejében való népre, ilyen módon

modon fakada-ki szomorú és keserves zokogásra: O vajha valaki az én sejemet vízekké változtathatná, és az én szememet könnyhullatásoknak kut sejévé, hogy éjel nappal sírathatnám az én népem leányának meg-öletteit. O vajha valaki helyheztenne engemet a' pusztaban az uton járóknak vendég fogado házokban, hogy el-hadnám az én népemet, mert paráznak és hitetleneknek gyülekezete, Jerem. 9. 1. 2. Holott fenyegeti a' Propheta a' Sido nemzetet a' jövődöbéli pusztulással, és az Istennek rettenetes büntető ostorával, hogy ha jo idején meg nem térnek, és poenitentiát nem tartanak. Hasonlatosképpen cselekedet keresztelő János-is, mert látván a' Sido nemzertnek jövődöbéli veszedelmét, és a' bűnért reájok követekezendő romlást, ilyen módon szolittya-meg őket: Mérges kígyóknak fájzást kitesoda inte-meg titeket, hogy az Istennek következendő haragját el-távoztatnátok. Teremtés-tek azért a' poenitentiához illendő gyümölcsöt, és ingyen meg-se-gondollyátok, hogy ezt kellyen mondanotok: Abrahám mi-nékünk Atyánk, mert mondom néktek, hogy az Isten a' kövek-ből támaszthat fiakat Abrahamnak, Math. 3. 7. 8. 9. Ezek után olután ugy helyhezteti a' mostan el-olvasott igéket; holott summa szerint fenyegeti a' poenitentia tartatlannokat az Istennek kemény büntetésével.

Két részei vadnak az igéknek, mert az

Elsőben, vagyon a' büntetéshez valo készülés: Immár pedig a' sejsze a' fanak gyűkerére vettetett.

Másodikban, vagyon a' büntetés, es annak végben vitése: Minden sa a' mely jo gyümölcsöt nem terem, ki-vá-gattatik és a' tűzre vettetik.

E L S Ő R E S Z:

Az első

Az első részben rendel én ezeket találok:

I. A' büntetéshez való készületnek ideje vagyon, mely nem az el-múlt idő, melyben az Isten el-szenvedte nagy békefességgel a' haragnak idényit, mellyek veszedelemre készítették, *Rom. 9. 23.* Nem-is a' jövőendő idő, mely még ez után következik, mellyet ki érhet közzülünk csak az Isten tudgya: Hanem e' jelen való idő, melyben mostan vagyunk és élünk, ebben készíti Isten ő magát a' büntetéshez, hogy bocsfuzat álljon a' megkeményedett bűnösökön.

II. Vagyon az eszköz mely által végben viszi Isten az ő igazsága szerént való cselekedetit az ítéletben és a' büntetésben, azt itt Keresztelő János mondgya *Fejlesztésnek*. E' szoláknak formáját veszi az irtó és erdőölő emberekől, kik fejsszékkal szokták az ő mezejéből kivágni és ki-irtani az ártalmas tövisséket, és egyéb haszontalan fákat. Hasznalttya azért az Istennek bűn ellen gerjedező haragját az éles fejsszéhez, ezekért;

Előszó: Mert a' mint hogy a' fejssze éles, ezenképpen az Istennek bűn ellen gerjedező haragja igen éles, a' mint Dávid Király énekli a' 45-dik Soltárnak 6-dik versében: *A' tenyilaid igen élessek a' király ellenséginek szíveken.* Dávid az ő pásztori állapottyában meg nem ijedett a' kegyetlen Oroszlántól, nem félt semmit a' medvétől, nem rettent-meg a' vitéz Goliáttól, *1. Sam. 17. 34. 35.* De azért az Istennek ítéletitől reszketvén, félt, a' mint ő maga mondgya, *Pf. 119. A' te töled való félelem miatt reszketett az én testem, mert a' te ítéletedtől félttem.*

Másodszor: A' mint hogy a' fejssze nehéz és súlyos a' vágás-

vágásnak munkájában; Ezenképpen az Istennek bűn ellen gerjedező haragja és ítélete igen nehéz és súlyos a bűntetésben; mert mielőtt az Ur parancsol, csak akar. mi kicsiny férgetske is az istentelen embert meg-emészt, mint Herodest, *Mat. 12. 23.* A' viz el-borította Pharaohot; A' föld el-nyeli Dátánnal, *Num. 16.* Egy láb-beli kőszvényben, mint Afa Király, *1. Reg. 15. 24.* Egy vérhasban, mint Joram, csak hamar meg-halhat, *2. Cro. 21. 19.*

Harmadszor; A' mint hogy a' fejsze minden alá-javított materiát személy válogatás nélkül vág, ront, és pusztít; Ezenképpen az Istennek bűn ellen gerjedező haragja és ítélete semmi nemzeter ki nem választ, midőn valaki a' bűnökben ugyan meg-feneklik; hanem az ő igazságának terpenyőjébe veti a' meg nem térőket, meg-méri, és ki-vágja. Nem nézi a' hatalmas bűnben buborekolo Királyokat, hanem az ő haragjának napján meg-rontya azokat, *Psal. 110. 5.* Es mikoron akarja az ő igaz ítéletiből döghalált, éhséget, fene vadakat, és fegyvert bocsát az embereknek és a' barmoknak kivágattatására, *Ezech. 14. 21.*

III. Vagyon nevezet szerint az, a' mi ellen az ő igaz ítéletinek fejszójét készíti az Isten, azt nevezi *Fának gyökerének*. A' fán, értetnek; Először; az Izraeliták, mert azok mondatnak vala Istennek gyönyörűséges ültetésének és kedves plántáinak, *Ef. 5. 7.* Kik az után a' hitetlenségért ki-vágattatának ideig az Istennek kertéből, a' mint szent Pál szól, *Rom. 11. 20.* Másodszor, értetnek minden emberek, de leg-közeleb azok, a' kik életet nem akarják meg-jobbitani, és po-

niten.

nitentiát nem akarnak tartani. A' fának pedig gyűke-
rin, melyre vettetett a' fejsze, 1. Ertetik, az ember-
nek tulajdon élete. 2. Ertetik az Isten szóvetségének
fel-bontása, mellyet az istentelenek a' magok réizéről
fel-bontanak és Istennek ellenségivé lesznek.

M A S O D I K R E S Z.

A' második részben vagyon immár a' büntetés:
mely kettős: Eggyik ki-vágás; Mely ki-vágás a'
Sidokra nézve amaz ideiglen való meg-vetés, és he-
lyekben a' pogányoknak hívása és állatása, miglen a'
hivatalos pogányoknak számok bé nem telik, *Rom. 11.*
25. Mostan pedig minden bűnökben meg-átalkodott
bűnösöknek e' testi életből való ki-vágattatások, az az
reménségek kívül való hamar meg-halások, mely lé-
fzen vagy természet szerint, vagy pedig erőszak sze-
rint. Második büntetés, a' ki-vágatás után a' pokol-
nak az ő rettenetes kinnya, holott lesznek sívások ri-
vások és fogoknak csikorgatási.

Utolszor meg-mondgya mitsoda fán esnek mind e-
zek a' büntetések, a' mely fa jo gyümölcsöt nem teremte
Itt a' jo gyümölcsökön érri azokat a' jofzágos cseleke-
deteket, mellyek nem maga mutatásból, nem hypocri-
tai szívből, meztelenül, hanem igaz hitből származ-
nak. Egy szoval, keresztelő János vévén hasonlatosságot
a' kertészekről, és a' jo cselédes gazdagoktól, kik midőn
láttyák hogy az ő kertekben ültetett fák ugyan nem
akarnak termeni, avagy ha teremnek-is, rosz gyümöl-
csök vagyon, ki-szokták vágni és a' tűzre vetik; s' he-
lyekben termékenyebbeket ültetnek. Azt mondgya
keresztelő János, hogy az Isten-is azt cselekedti a' meg-
átalko-

átalkodott Sidokkal, és minden poenitentiát nem tar-
to meg-átalkodott istentelenekkel.

T U D O M Á N Y.

Az Isten a' bűnösöket sok ideig várja, de ha meg nem tér-
nek az ő haragjának fejszével gyökereستől ki-vág-
ja, és a' pokolnak tűzére veti őket.

E' tudomány egészlen a' meg-magyarázott igékben
vagyon, midőn így szol keresztelő szent János: *Immár
penig a' fejsze a' fának gyökerére vettetett, É. i.* Fundamen-
toma ennek vagyon szent Jánosnak 15-dik részében a'
6-dik versben, holott ilyen módon szol Idvezítőnk:
*Valaki én bennem nem marad a' szőlőn kivől vettetik, és
meg-szárad nint a' szőlő vesző, és egyben gyűjtetvén azok
a' tűzre vettetnek hogy meg-égjenek.* Szent Pál erről
mondgya, Rom. 2. 5. hogy a' meg-térhetetlenek hara-
got gyűjtenek magoknak a' haragnak napjára. Itt a' tuda-
mány két dolgokat ad előnkben:

I. Hogy az Isten a' bűnösök után sok ideig várako-
zik, és hja őket a' poenitentiára, melynek ilyen okaik
adom: 1. Mert az Isten igen irgalmas kegyelmes, és
szokott a' bűnösök után várakozni. 2. Mert az ő
szent nevére eskűszik, hogy nem akarja veszedelmét a'
bűnösnek, hanem azt akarja hogy meg-térjen, *Ezech.*
18. Példák erre az első világbéliek, kik után száz husz
esztendőket várakozék az Isten. A' Ninivebelieknek-
is a' meg-térése negyven napokat engede.

II. Azt adgya a' tudomány előnkben, hogy az
Isten, noha igen irgalmas, de azért igen boszszu-állo-is,
ki a' bűnőket büntetetlen el-nem szenvedheti. Oka-
inak ez; Mert az Isten igé igaz és szent, gyűlöli a' gonos-
ságot,

ságot, és ő nem akaroja annak s' nem-is mehet az istentelen mind addig ő hozzája valamig el-nem hadgya a latorságot, Pfl. 5. 7. Azért valaki az ő kegyelmességével, várakozó türhetségével gonoszul él, és poenitentiát nem tart, az ő igazsága szerint el-jő, ki-vágja az ő haragjának fejszéjével, és a' tűzre veti. A' puszttában a' Sidoknak téréseket negyven esztendeig várta az Isten, és a' kik meg-nem térének, b' nem mehetének a' meg-ígért Cánán földére; hanem a' puszttában el-hullának. Az után hogy meg-térjenek a' bálványozástól a' le telepedett Sidok, várakozókat utánnok három száz kilenczven esztendeig. Az után az ő ítéletinek igazsága szerint nyula hozzájuk, Ezech. 4. 5. Ez ám az, melyet mond Isten Esaiásnak 42-dik részében a' 14-dik versben: *Régtől fogván halgattam siket voltam, magamat megtartoztattam, mint egy gyermek szülő kiáltok, pusztitok, és mindeneket rontok.* Ertők igazságát e' tudománynak, halljuk immár hasznait is.

ELŐ HASZON, rettentő. Szolgál e' tudomány minden bűnökben élő embereknek rettentésekre. Ti tisztátalan paráznák, és azoknak párt tartói, meg nem büntetői, nem féltéké a' hoszu ideiglen várakozó Istentől, hogy csak el-pusztít egy nap bennetek Sodomával? Ti nyuzo, foszto, kobarlo lopok; és mind azoknak oltalmazoi, or gazdái, nem féltéké az Istennek igaz ítéletitől, ki, azt sem tudgyátok mely orában, kővekkel veret agyon benneteket Acánnal? Ti szegény embereket nyomorgato, ujjab ujjab adókat találó, privilegiomokat ronto és minden igazság kívül saczczoltató tisztok, nem féltéké az igaz ítéletű Istentől, ki maj-

dan meg-keferit titeket, és a' ti kedves gyermekeiteket-
 is ki-vágja az élőknek számok közzül, hogy nagy jaj-
 gatással írjatok Pharahoval? Ti részegeskedő embe-
 rek, kik az oktalan részegséget, csak vig-kedvűség-
 nek, barátságos beszélgetésnek, nyájasságnak, és a' mi
 szemtelenebb, jó lakásnak híjátok, nem félték az Isten-
 nek meg-emésztő haragjától? Azt sem tudgyátok mely
 órában csak ki-vágattatok ama' részeges Boldisár Ki-
 rályal. Ti akar mely bűnben-is titkon avagy nyilván
 élő gonoszok, nem félték az Istentől, ki minden dol-
 gotokat jól tudja és látja? Nem vesztitek észetek-
 ben hogy az Urnak pohár vagyon kezében mellyet za-
 varos borral töltött, és annak a' seprőjét-is ki-fzoptat-
 tya ti veletek? Nem vesztitek észetekben hogy az Isten
 meg-kőszőruhte az ő fegyverét és szintén nyakatokra
 bocsátta, hogy mindeneftől ki-vágjon titeket? Nem
 vesztitek észetekben, hogy az Isten meg-kente az ő
 nyilat dőghalálnak, éhségnek, fegyvernek és rabság-
 nak mérgével, és titeket arányoz vele? El-hidgyétek
 bizonyossan, ha kit el nem hord a' dőghalál, az ellenség
 vágja-le. Ha ki meg-marad a' fegyvertől, éhségnek
 miatta hal-meg. Ha ki meg-marad az éhségben, az
 ellenség rabságra viszi. Senki ne ítélje ezeket csak
 a' tanítók fenyegetésének lenni, senki ne hizelkedgyék
 magának: hanem inkább ki-ki gondolkodgyék az I-
 stennek ama' rettenetes fenyegetéséről: *Ha meg-élesi-*
tem az én fegyveremet, és az én kezemet a' büntetésre verem,
boszszut állok az én ellenségimen, és az engem gyűlölőknek
meg-fizetek, Deut. 32. 41. 42. Nem vesztitek észetekben,
 hogy az Isten kezében valo fejlze, nem olyan mint a'

metfőz-kés, mellyel csak az apro gallyokat metélik-le. Nem-is olyan mint a' kasza, mely az öreg kőrőket, a' nagy gyűkereket és fen-állo fákat le nem vágja. Az Isten kezében valo fejsze erős, hatalmas, nem személy válogato, mind bölcseseket, eszteleneket, erőseket, gyengéket, véneket, gyermekeket, dúfokat, koldusokat, urakat, szolgákat, Királyokat, Fejedelmeket és Császárokat ki-vág.

A' jó gondviselő emberek négy rendbéli dolgokért szokták kertekből a' fát ki-vágni: Először, ha tellyeslegessen meg-szárad és semmi termésre valo nyereség nincsen benne. Másodszor, ha meg-kezdett rothadni, hogy le-dőlvén a' veteményekben kárt ne tegyen, le-szokták a' kertészek vágni. Harmadszor, ha valamely fa várákosáson kívül hitván vad gyümölcsöt hoz és terem, ki szokták vágni, és job gyümölcsű fát szoktak helyébe ültetni. Negyedszer, ha ugyan semmit nem terem, várákoszik ugyan utánna, és az után-ugyan csak ki-vágja. Szabd magadra ô te bűneidben meg-átalkodott ember, és lásd-meg mitsoda fa vagy te?

Ha meg-sáradott fa vagy, ha nincse te beñed az Isteni tisztelernek, a' Sz. fegyhetetlen kegyes életnek semmi nedvessége, bizony bár fély, mert ha meg nem nyerfűlsz a' poenitentia tartás által, rövid nap ki-vág tégedet az Isten gyűkereftől. Ha meg-rothat fa vagy, és minden te ódvoid, az az, érzékenységid rakva vadnak minden bűnöknek rothatságival, rothat a' te erköltsőd, rothat magad viselése, rohattak beszédid, és minden cselekedetid. Bizony bár fély, mert ezentől ki-vág az Isten, hogy másoknak kárára és botránkoztatására ne élly.

Ha rosz

Ha rossz gyümölcsöt termő fa vagy, hamis hitű, esküvő, szitkozodo, átkozodo, gyilkos, részeges, parázna, lo-po, bűbajos, órdögös, &c. semmit nem gyöngyörkő-dik Isten te benned. Bizony bár igen fély, mert ha jó idején meg-nem térsz, és poenitentiához illendő jó gyü-mölcsöt nem teremtesz, ki-vág tégedet rossz gyümölcsű fát, és jobbat ültet te helyedben.

Négy féle ártalmas és férges gyümölcsöket terme-nek a' bűnösök, mellyek utalatosak az Istennek elõtte, és ha jó idején meg nem térnek, ki szokta őket vágni: Első, a' szent vasárnapnak meg-rontása, mellyért az Isten tüzet szokott gerjeszteni, az országokban, faluk-ban, városokban, és azoknak kapujokban, Jerem. 17. 27. Második, a' mértékletlen élet, melyből származnak mindenféle gonofságok, minden bűnőknek szabados-uta, paráznaság, gyilkosság, lopás és egyéb utalatosá-gok. Harmadik, a' bálványozás, mely nem csak vala-mi irott, öntött, és faragott kipéknek, kő és fa legény-cseknek tiszteletekben áll: Hanem hol-mi javaiban valo bizakodásban, fősvénységben és ételben valo válo-garásokban, mellyet a' szent Lélek nyilván órdógi rudo-mánynak nevez, 1. Timot. 4.1. Mind a' négy férges gyümölcsök igen bővön teremnek mi közöttünk, mert nincs semmi bőcsben az Ur nyugodalmának napja, min-den vendégeskedést, ravásokat, szedéseket, imide am-oda valo járásokat vasarnapra hagyunk. O nagy Ur Isten csak ne gerjedne tűz a' mi országunkban, városinkban, falunkban és kapunkban, e' szörnyű vétékért. Menyl-haja hujja, dősöles, tobzodás és azokból származó vét-kek uralkodnak közöttünk, az Istenfelő embernek lel-

ke ugyan győtrődik miatta. O nagy Ur Isten, csak ki ne vágattatnánk időnk előtt, poenitentia tartás és jó gyümölcs nélkül az élőknek földéből. Menyi hamis Isteni tiszteletek, öntött, irott, és faragott képeknek tiszteletek vagyon a' mi nemzetünkben, még a' pogányok-is csudálkoznak rajta. Hát még azokon kívül menyin imádgák magokat, mint a' kevelyek, a' főfvenyek, és azok kik ő magoknak faragnak religiót. O nagy Ur Isten oltalmazd a' mi nemzetünket, hogy a' régi tévelygésre viszsza ne rohannyon. Nincsen az igazságnak ki-szolgáltatása, a' szeginy özvegyek, árvák, jóvevények és igye-fogyott emberek mindenütt ohajtanak, sirnak, kiálnak, mert meg-nyomorittatnak, és senki nem oltalmazza azokat. O nagy Ur Isten kegyelmezz-meg minékünk, és ne állj bolfszút érettek mi rajtunk.

Gondollyuké hogy az igaz ítéletű Isten mind ezeket csak hivalkodo szemmel mulattya-el, és valaha a' meg-átalkodtaknak, a' gyümölcstelen meg-veszter fának ki-vágására fel nem kél? Senki ne vélekedgyék úgy, mert bizony az ő haragjának pohárát ki-szopattya az istentelenekkel. Meg-lövi őket az ő mérges nyilaival és halálos sebeket ejt rajtuk. Ki-vágja őket az ő haragjának fejszéjével akkor, mikor szintén nem gondolnak, és a' kárhozatnak el-olthatatlan tűzére veti, holtott lészén sirás rivás, és fogaknak csikorgatási.

Melytől hogy az Ur Isten szent Fiáért minket meg-oltalmazzon, mondgyuk: Mi atyánk &c.

XVI. PRÆDIKATIO.

A' pœnitentia tartatlanok ellen valo
Fenyeketőzésről.

Textus. Johan. 15. 2. Minden szőlő-vefeszőt, valamely
én bennem gyümölcsöt nem terem ki-metzen.

SOkan kérkednek a' halando emberek közzül az-
zal, hogy ők Istennek fiai és leányi, s' azonban nem
ugy élnek mint az Isté kívánnya tőlők: Hanē mindē istē-
telenségekben ugyan buborékolnak, mint valami állat
a' fertőben. Hogy azért senki se mást, sem pedig ma-
gát meg ne csallya, ezekben az igékben meg-mutattya
idvezítőnk, kik legyenek azok a' kik nem Isten fiai és
leányi, kik el-is metczetnek és a' tűzre verternek. Sum-
ma szerint indittya az embereket a' szent életre, hogy
valami módon haszontalan szőlővefeszők lévén ki ne
vágattassanak, az az, el ne kárhozzanak.

Két részei vadnak az igéknek, mert az

Elsőbē, vagyō kemény fenyeketés ime' szobā: ki-metző.

*Másodikban, ki ellen fenyeketőzik, ime' szokban:
Minden szőlő vefesző valamely én bennem gyü-
mölcsöt nem terem, (ki metzen.)*

E L S Ő R E S Z.

Az első részében ezek vadnak rendel:

I. A' fenyekető személy, ki az Atya Istennek termé-
szet szerint valo Fia az Ur Jesus Christus, kiből minden
kedve az Atyának bē-tölt, Mat. 3. II. Vagyon a' fe-
nyeketés, ime' szokban: *ki-metzen.* Ezt a' szólásnak for-
máját veszi a' kertészek től, és a' vincelérektől, kik, a'

mely fa, gally, és szőlő vészsző nem terem gyümölcsöt, ki szokták vágni és le-metzeni. Így azt mondgya idvezítőnk, hogy az Isten Anyaszentegyházának frái és leányi között lappango, meg nem térő bűnösök, ugyan mint haszontalan vészszők ki-metzetnek. III. Vagy on a' személy, ki a' haszontalan gyümölcstelen vészszőket le-metzi. Azt nevezi itt, *Szóló munkásnak*, melyen érti az ő mennyei szent Attyát.

Itt a' ki-metzésen ime' következendők értenek: *Először*, E' világi sok féle büntetésék, mellyekkel Isten az istenteleneket meg-bünteti mindenek láttára, mint Holofernest és Juliánus Apostarát. *Másodszor*, Erti itt idvezítőnk a' ki-metzésen ama' reménség kívül való éretlen halált, midőn valamely bűnben buborékolo gonosz ember ő magának hosszú életet ígér, azonban az Isten amannak várakozása felett hertelen a' szomorító halál által csak ki-metzi az élőknek ízámok és társaságok között, mint ama' kérkedekeny iffiat, ki sok esztendőket ígér vala magának. *Hármadszor*, Erti a' kárhozatot, melyben a' pœnitentiát nem tartó bűnösök vetteknek; mely készítettett az ördögöknek és az ő Angyalinak, az az, azoknak kik soha nem akarják életüket meg-jobbitani, mely kárhozatos gyötrelmeknek vagy on kezdete, de soha vége nem lélzen.

M A S O D I K R E S Z.

A' második részében vagy on az a' ki ellen fenyegetőzik, a' pedig *Gyümölcs nélkül való szőlő vessző*. A' gyümölcs nélkül való szőlő vészszőkön értetnek a' hypocriták, a' pœnitentia nélkül való czégéres latrok, bálványimádók, és az ő magok igazságokban bizakodók, kik

noha

noha keresztyén nével dicsekednek, mutattyák magokat szóló veszfzőknek; de csak hijában valo fattyu veszfzők, nincsenek bé-oltván igaz hitnek általa az Ur Jesus Christusban, mint igaz szőlőtőben. Nem termenek semmi igaz pœnitentiához illendő hitből származote lelki gyümölcsöket. Csak hijában, foglalnak helt a' lelki szőlőben, az Isten anyaszentegyházában, azért ki-metszernek és a' tűzre a' veszedelemre bocsáttatnak és vettetnek.

T U D O M Á N Y.

Valaki istenes kegyes életet nem él, az Isten a' kárhozatra taszítja.

E' tudomány a' betűben vagyon. Ezent adgya előnkben Keresztelő János, Matth. 3. *Immár pedig a' fejsze a' fának gyűkerére vettetett, minden fa pedig mely jó gyümölcsöt nem terem, ki-vágattatik és a' tűzre vettetik.*

I. OKA e' tudománynak ez: Mert az istentelen ember, maga vonnya magára az égből az Istennek haragját, midőn nem akar az Istennek engedni, Rom. 1. 18. *Nyilván vagyon az Istennek haragja mennyégből az embereknek minden hitetlenségek és hamisságok ellen, kik az igazságot hamissan fogva tartják.*

II. OKA: Mert az Isten minden eszközöket kiszolgáltat az embereknek, mellyek által hja őket a' pœnitentia tartásra, az életnek meg-jobbitására, és a' hitből származott szent életnek gyümölcsözésére: De nagy sokan meg-keményitik sziveket, lelkeket, mellyekkel az Istennek haragját magok veszedelmekre és kárbozttatásokra fel-gyujtyák a' haragnak napjára, a' mint szent Pál Apostol mondgya, Rom. 2. 4. 5. *Nem tud-*

dodé hogy az Istennek kegyelmessége tégedet meg-térésre indit. De a' te keménységed szerint, és meg-térhetetlen szived szerént gyűjtész te magadnak haragot az haragnak napjára, és az Isten igaz ítéletének meg-jelentésének napjára. Ha példában akarod meg-látni c' tudománynak igazságát, gondold-meg Caint, istentelen életet éle, s' az Ur el-űzé előle; Ananiás és Saphira vétkezének a' Szent Lélek ellen, és hirtelen meg-halának; Judás nem éle istenes életet, azért fel-akasztván magát el-kárhozék.

H A S Z N A I.

Első Haszon, meg-probalo. Szolgál magunk meg-probálására, a' meg-hallott tudomány. Probáld-meg azért ember te magadat, adtadé te magadat az Istenes életre avagy nem? Mert ha Istenes életre fogtad már magadat, ha Istenes, kegyes életet élsz, imé következőket cselekeded szívesen:

Először; Utálod szived szerént a' bünt. Ezt pedig csak azért cselekeded; 1. Mert tudod hogy az Isten meg-csilltotta. 2. Mert tudod hogy a' Christus Jesus a' mi fellelmes bűneinkért igen meg-ostoroztatott, és végre meg-is öletett. 3. Mert tudod hogy a' bűn el-szakaszt az Istentől, és az ördöggel eggyesít.

Másodszor; Ha szent életre fogtad magadat, Utálod a' meg-veszett gonosz társaságokat; 1. Mert tudod hogy tégedet az ő példájokkal, motkos cselekedeteknek követésével, csak bűnre tanítanak. 2. Mert tudod hogy tégedet magokkal eggyütt mindennémű veszedelembé ejtenek.

Harmadszor; Ha szent életre fogtad magadat, utálod mind azokat valamellyek tégedet el-szakaszthatnának az Istentől.

az Istentől: Hanem 1. Egyedül csak az Istenben és az Ő szent tiszteletiben gyönyörködöl. 2. Semmit te magadnak nem tulajdonítasz, hanem alázatos szível járész a te Istened előtt. 3. Semminek tartod csak e tiszttátalan világot, és ennek hamar el-zudulo hijában-
valo gyönyörúségét.

Ember mind ezeket kérlek minden kedvezés nélkül szabd magadra, és lásd-meg; Utálodé a' bünt? De hogy utálod a' nagy Istenért, ha semmiben nincsen nagyobb gyönyörúséged. Innét vadnak minden részegségek, trágár beszédek, rágalmazások és egyéb Isten országából ki-rekesztő bűnök. Látodé, ō ember, hogy haszontalan és gyümölcs nélkül valo szóló veszfzó vagy, nem félszé hogy az Isten ezentől ki-metszen tégedet és el-kárhozol? Minden nap fel-emelt kézzel, el-tőkéllett szándékkal hágod által az Istennek szent törvényit. Minden nap a' te bűnös lábaid alá tapodod az ártatlan Jesus Christusnak bűnöket el-moso szent vérét. Minden nap inkább ragaszkodol a' pokolbéli ördöghöz, mert inkább cselekeded a' gonoszokat, hogy sem mint az Istenhez. Látodé, ō ember, mely haszontalan és jo gyümölcs nélkül valo szóló veszfzó vagy, nem félszé hogy az Isten ezentől ki-metsz tégedet? A' gonosz társaságokban sokkal inkább gyönyörködöl, hogy sem mint az istenes emberekben. E' világi buborék modgyára el-mulókon inkább kapdosz, hogy sem mint az istenes kegyes éleren, és a' mennyei jokon. Látodé, ō ember, hogy bizony haszontalan és gyümölcs nélkül valo szóló veszfzó vagy; Jaj nem félszé hogy az Isten majd ki-metsz tégedet, és örökké el-kárhozol?

II. HASZON, intő. Intetel, ô halando ember, valóki mind ezeket hallod, ha ez ideig a' bűnben éltél; ma hadd-ela' te bűneidet, hogy az Isten ki ne messen tégedet. Ha ez ideig nem utáltad a' bűnöket, ma kérlek az Istenért utáld-meg, és hadd-el azokat, hogy az Isten ki ne messen tégedet. Ha ez ideig a' gonosz társaságokban gyönyörködteél, ma szakazd-el magadat tőlök, hogy az Isten ki ne messen vélek együtt tégedet. Hogy pedig ezeket inkább el-követhesd, vigyázz imé regulákra.

Első regula: Valamellyeket találsz magadban mellyek az Isten törvényé ellen vadnak, hadd-el mind azokat, és csak egygyet-is meg ne tarts azok között magadnak: 1. Mert azok között csak egygyikkel-is meg-rontod az Istennek szent törvényit egészlen. 2. Mert azok között akár mellyiket tarts-meg magadnak, akár mellyik-is természetire nézve a' pokolra nyomhat tégedet. 3. Mert ha csak egygyet tartasz-is meg azok között magadnak, ugyan polosfuájálészen a' több bűnöknek, mellyen az ördög fok veszedelmes bűnöket tojik, mellyekért az Istennek minden oston te reád szállanak. Azért, ha a' Christusban jó termő szőlő veszfő akar sz lenni, hogy ki ne metczettesél, minden bűneidet kösd egy csomóban, vésd-el tőled, és menekedgyél-meg-tőlök.

Második regula: Gondolkodgyál szüntelen az Istennek bűn ellen gerjedező haragiárol, mellyel a' gyümölcs-telen szőlő veszfőket eleitől fogván ki-metczette, és igen meg büntette, minden személy válogatás nélkül. Mint az első világbélieket, Sodomát, Gomorrát, és csak a' te értebre-is fok istentelenéket.

Harmadik regula: Gondolkodgyál az Istennek irgalmasságáról, menyi ideje hogy hitégedet a' pœnitentiára, menyi ideje hogy váraozik utánnad, hogy megtervén jó gyümölcsöző szőlő vészsző légy. Azért légy jó termő szőlő vészsző, hogy az ő sok ideiglen valo váraozása haragra ne fordullyon, és tégedet ki ne mészfen.

Negyedik regula: Gondolkodgyál az orvosságról, mivel gyógyíthatnád meg gyümölcstelen meg-sebefedett lelked-isméretit, tudni-illik; 1. Az Istennek reád árradot kegyelmével. 2. A' Christus Jesus ártatlan sebeivel. 3. A' Christus drágalátos sebeiből ki-csordult vérrel. Azért élyl ugy e' jelen valo világon, hogy várhassád fedjére az Istennek idvezítő kegyelmét. Ugy kapsold hozzád a' keresztfán bűneidért meg-holt Christust, hogy az ő drágalátos ki-omlott szent vérével tégedet minden kárhozatos bűneidből szépen ki-mosogasson és meg-igazítson.

Ötödik regula: Gondolkodgyál arról ha te e' világon jó gyümölcs termő szőlő vészsző leszfesz a' Christusban, minémű jokkal áld-meg tégedet, és utánnad valo maradékidat-is ez életben; 1. Boldognak mondanak tégedet az emberek, ki istenes életeddél másoknak jó példaado vagy. 2. Minden idvességes dolgaidban az Isten kegyelmessen te veled leszen és boldogul elől viszen. 3. A' te gyűjtött javaidat idegennek nem adgya, hanem kézről kézre maradékidnak meg-tartya. Ez élet után pedig ezekkel a' jokkal áld-meg: 1. A' halál által örök életre viszen a' mennyei dicsőségbe. 2. Ugy meg-boldogit ott, hogy soha örökké semmi változást nem

nem kezdesz érzeni és látni. 3. Az Istent szinről szinre kezdéd nézni, minden földi nyavalyáidról el-felelkezel, és unás nélkül való ki-beszélhetetlen örömben és dicsőséges vigasságban lélsz. Es a' dicső szent Háromságnak, a' szent Angyalokkal és minden szentekkel örökké szolgálsz. A M E N.

XVII. P R Æ D I K A T I O.

A' meg-átalkodott Szivről.

Textus, Daniel. 4. 24.

Annakokáért Király az én tanácsom tessék tenéked, és a' te vétkeidet igazsággal válts-meg, és a' te hamisságodat szegényekhez való irgalmasságoddal: imé léssen orvosság a' te bűneidnek.

AZ Isten csak egy meg-térő bűnösnek-is nem győ. Anyörködik veszedelmében, hanem azt akarja ő felsége, hogy az istentelen ember hadgya-el az ő gonosz életét, tartson pœnitentiát, és éllyen, Ezech. 33. 11. Meg-tetfzik ez világossan az el-olvasott igékből, mert minek-előtte az Istennek kemény büntetése Nabugodonozorra szállana, az Isten mind álom által meg-inté, s' mind penig a' Daniel Propheta által, ki így szola néki: *Király az én tanácsom tessék tenéked, és a' te vétkeidet igazsággal válts-meg.* Summa szerint ezekben az igékben Daniel Propheta tanácsot ád a' Királynak a' következendő büntetésnek el-távoztatására.

Két részei vadnak ez igéknek, mert az

Elsőben, tanácsot ád Daniel a' Királynak.

Másodikban, meg-mutatja a' tanácsnak hasznát, ha a' Király meg-fogadja. ELSŐ RESZ. Az első

Az első részben ezek vadnak rendel :

I. A' tanács adásnak alkalmatossága, mert Nabugodonozor Babyloniabā lakván, látott vala álmában egy égig fel-erő nagy fát a földnek közepiben ; mely igen ki-terjedettséggel, szép zöld levelekkel, és gyönyörűséges gyümölcsökkel igen ékes vala. Ennek árnyékában nyugosznak vala a' mezzi vadak, és ennek ki-terjett ágain laknak vala az égi madarak. Mikoron ezra' szép fát nézné Nabugodonozor, azonban csak nagy hirtelenséggel az égből ilyen szokat jöve alá, mondván : *Vágjátok-le a' fát, és vagdallyátok-el az ágait, rázzátok-le az ő leveleit. és hánnyátok rétova az ő gyümölcseit. De az ő tökéjét gyűkereستül a' földben hadgyátok, vas és értz kötélben legyen a' mezőnek fűvén, égi harmattal öntöztesék, és az oktalán állatokkal legyen része a' földön.* Fel-serkenvén a' Király, minden ő bőlceit elő-hivatá; de senki meg nem tudá az álmod néki magyarázni : Hanem hivatá a' Daniel Prophetát, ki akkor a' fogságban kefergő Sidokkal vala Babyloniában, ki az álom fejítésben meg-mondá néki, hogy a' felséges Isten a' Királyt az ő lok gonosz büneiért meg akarja büntetni, és az oktalán barmok közebe ki akarja verni az embereknek tárfaságokból, hog' hét esztendő alatt baromi eledellel élne, míg meg nem ismérné az egyedül uralkodo Istent, ki a' kitől akarja el-vészti a' birodalmat, és annak adgya a' kinek ő akarja. Ez alkalmatossága a' Daniel Propheta tanács adásának.

II. Vagyon intés, melyben arra inti a' Királyt, hogy meg ne vesse, és el ne mulassa az ő tanácsát mellyet néki adando, mondván : *Tessék tenéked Király az én tanácsom.*

III. Vagyon a' tanács mellyet ad a' Királynak; E' tanács pedig

penig két karban ál: Első tanács; *A' te vétkeidet igazsággal válts-meg.* Az az, hadd-el mindenelőbbeni undok fertelmes bűneidet, mellyekkel mind gondolatidban mind szolásidban s' mind penig rendeletlen cselekedtidben, meg-bántottad az Istent. Mentől hamaréb ítéld-meg azokat, hogy gonoszok, hogy igen veszedelmesek, és hogy a' Felséges Isten előtt igen rútak és utálatosok, bánd-meg bánd-meg azokat, térj az Istenhez és tarts poenitentiát, s' az Isten el-fordítja rólad a' gonoszt. Második tanács: *Válts-meg a' te hamisádsodat szegényekhez való irgalmasággoddal,* az az, a' te Istenhez való meg-téréseidet, bűneiden való bántódásodat, poenitentia tartásodat, bizonyítsd-meg a' te Istenes életeredel, szegényekhez való könyörületességgeddel, és igaz hitből származott alakiságnálkodásoddal.

M A S O D I K R É S Z.

A' második részében azt mutattya-meg, ha a' Király az ő tanácsát meg-fogadgya, mitsoda jó következik belőle, és mi hasznát kezdi véni. Azt mondgya: *Orvoslása léssz a' te bűneidnek,* az az, Ha meg-fogadod tanácsomat, ha meg-térz az Istenhez, a' mely büntetést el-fizánt Isten te felőled, mellyet álom-látásban-is meg-mutatott tenéked, azt a' büntetést el-fordítja Isten te rólad, és ha szivedben meg-nem-átalkodol, a' te bűneidet meg-bocsátgya.

T U D O M Á N Y.

A' meg-átalkodott szivű ember a' jó tanácsot bé nem vészti.

E' tudomány a' meg-magyarázott igekből foly-ki, mert Nabugodonozor meg-átalkodván szivében, be nem vévé a' Prophetának tanácsát, azért az Isten-is az ember

embereknek társaságokból, a' barmok közzé ki-űzé. Erről Salomon Proverb. 17. 10. ilyen módon szól: Foganatofsab a' dorgálás az eszesnél, inkább hogy ha meg-ver-néd a' bolondot százszor-is. Ugyan azon résznek 20-dik versében ismét így szól: A' gonosz szívű ember nem nyer-het jot.

Ennek a' tudománynak imilyen okait adom:

I. O K A; Mert a' meg-átalkodott szív még meg nem szenteltetett, s' nem-is akatja a' meg-szenteltetést, Hof. 11. 7.

II. O K A. Mert a' meg-átalkodott szív annyira meg-vakult a' joban, hogy akár mint hja Isten, és akár mint kiáltasson Isten ő néki az ő szolgálai által: de csak eszében sem vészi, nem-is hiheti-el hogy veszedelem követi őtet. Azért semmi tanácsot bé nem vészen.

III. O K A. Mert a' meg-átalkodott szív magához képest másokat csak semminek itél, azért tanács-adását bé nem-vészi. Példa erre Pharaoh Király, ki meg-átalkodék szívében, nem vevé-bé a' jó tanácsot, nem erefzté-el az Istennek népét, hanem mind magának, s' mind pedig népének veszedelmet szerze. Hámánnak meg-főjto kötele az ő meg-átalkodott szíve lón. Nabugodonozort pedig az okialá barmok közzé csapá a' meg-átalkodott szív, hogy füvet és szénát rágjon hét e-fztendőkgig. Ertyük igazságát e' tudománynak, halljuk immár halznait-is.

I. H A S Z N A, oktato. Szolgál e' tudomány miné-künk oktrattatásunkra, hogy igen el-távoztassuk a' meg-átalkodott szívet, hanem fogadgyuk-meg az Iste-nes jó tanácsokat, ha a' reánk következendő veszedel-meket el akarjuk távoztatni.

Hogy

Hogy pedig annál job modgyával el-kerülhefsük, láfsuk és tudgyuk meg mitsodás a' meg-átalkodott sziv, és mint ísmérhettyük-meg. Először; Meg-átalkodott sziv az, a' mely mikoron hallya az Istennek bűn ellen gerjedező haragját és kemény fenyegetését, mellyek személy szerint ugyan ellene valók, s' még-is nem fél semmit az igaz ítéletű Istentől, el nem hadgya bűnét és meg nem tér. Másodszor; Meg-átalkodott sziv az, a' mely midőn fűlig űla' bűnben, és az Istennek szolgálai azon bűnről feddőznek a' melyben amaz vagy on; de csak el-fűleli, és semmit magára nem szab benne, hanem mind málokra szabogattya: Ez illyen, és amaz-is olyan, magát pedig csak el-mulatya. Harmadszor; Meg-átalkodott sziv az, a' mely midőn hallya hogy az istenes emberek panaszkodnak az emberek között uralkodó bűnökről, ő-is azokkal edgűtt szintén úgy panaszkodik, azonban pedig ugyanazon vétekben él és gyönyörködik. Negyedszer; Meg-átalkodott sziv az, a' mely midőn oly bűnös ember ellen mond sententiát, a' melyben ő már régtől fogván élt, s' még-is nem fél semmit sem az Istentől, sem pedig az ő magaelke-ísméretitől, meg nem tér; hanem előb-előb meggyen a' meg-szokott gonolságban, meg-átalkodott, s' veszedelméhez közelgető gonosz sziv az.

II. H A S Z N A, meg-probálo. Nosza ember kiezeket hallod szabhatfsza tennen magadra mind ezeket rendel: I. Mindennap hallod hiszem az Istennek bűn ellen gerjedező haragját, s' magadon-is ottan-ottan meg-tapasztalod, s' még-is semmit nem félsz az Istentől. De te azt mondod mostan magadban: De bizony igen is felek.

is félek. Hogy penig nem félsz három utakon magad meg-mutatod: 1. Mert oly örömeft meg-nyomoritod az szegént, hogy csudálatos, csak a' te gazdagodat nevelhefted és szaporithassad. 2. Mert minden bűnöket nagy örömmel és kaczagva cselekedszel, csak te magadat kedved szerint gyönyörködterhefted. 3. Másoknak hireket nevetek nagy mesterséggel igen serényen meg-homályosítod, csak a' magad bocsúletit öregbitheszed. Elég meg-átalkodott sziv az ilyen, mert nincs az Isteni félelem benne.

II. Mindennap hallod, hogy mind az Isten szolgai, s' mind egyéb Istenes emberek panaszkodnak a' bűnök ellen, de te azt csak semminek tartod. 1. Mert nem jobbitod meg életedet, a' mitsodás gonosz voltál tegnap, ma annál-is gonoszább vagy. 2. Mert nem hogy meg-szűnnél a' bűnöktől, de mindennap ujjab-ujjab gonofságot tanulsz, és másokat-is gonoszára tanítasz. 3. Mert akár mint vádollyan lelked-isméreri, akár mint fedgyenek a' tanítók az Isten igéjéből, semmit nem jobbulsz, semmit magadra nem szabsz, hanem mind csak másokat vádolsz, és magadat mentegeted, honnét akár ki-is eszében veszi, hogy meg-átalkodott szivű vagy.

III. Mindennap inkább halálos sententiát mondasz másokra, te penig minden meg-térés nélkül heversz régen azokban a' bűnökben a' mellyekért másokat halálra ítélsz. Még-is nem félsz az Istentől, hogy igen rövid nap tégedet-is elő vonszon az ítéletre, és ha idején meg-nem térsz, az örökkévalo halálra sentenzia.

III. HASZNA; intó. Interel azért ő ember, ha
M meg-

meg-átalkodot szivű nem akar sz lenni, ha hirtelenséggel el nem akar sz veszni, cselekedd ezt. Midőn hallod az Istennek szolgaitól a' meg-térésre valo jo tanacsot, ne keményítsd-meg magadat, ne légy kerlek te magad hohéra szegény lelkednek: Hanem minden halogatás nélkül vedd-be a' jo tanacsadást, hadd-el bűneidet, hogy meg-tartassal. Hogy pedig ezt istenessen végben vihesse, kövessed ime' következő regulákat:

1. Hidd-el bizonyosan, hogy az Isten minden bűnőket jól lát, azokat igen gyűlöli, bánnya-is hogy cselekeded, és soha büntetés nélkül el sem szenved, *Psal. 5. 7.*
2. Hidd-el bizonyosan, hogy mentől tovább várakozik Isten a' bűnös ember után, annál nehezebben és súlyosabban érkezik-el az Istennek büntetése. 3. Hidd-el bizonyosan, hogy hatalmas az Isten, és ha meg nem tér sz, úgy fel-fegyverkezik ellened, hogy a' ki mostan olyan vagy mint valami ki-terjedett szép zöld fa, ezen-től ki-vág az ő haragjának fejszéjével mind ágastol-bogastol. Vagyon hatalma arra, hogy tégedet, gyermekidet, rokonodat, és neveden valo minden nemzetségedet, a' szomorú halál által el-vegye. Vagyon hatalma reá, hogy leveleidet és gyümölcsseidet mind lerázza estétova hánnya. Vagyon hatalma reá, hogy ha meg nem fogadod a' jo tanácsot, ha poenitentiát nem tartasz, mind testestől lelkestől a' Gehennának tűzére taszítson. Kérlek azért ő halando emberi állat, térj-meg a' te Istenedhez, míg időd és alkalmatosságod vagyon reá. Fogadd-meg az ő szent beszédet, melyet teneked egő szövétnélkül helyezettett elődben, hogy mikoron el-folynak életednek napjai, e' nyomorúságos éle-

élet után örökké uralkodhassál ő véle az egekben.
A M E N.

Mi Atyánk &c.

XVIII. P R Æ D I C A T I O.

Az Isten ellen valo rugodozásrol.

Textus. 1. Samuel. 15. 23.

Mert minémű nagy vétek a' varáslás, olyan az Isten ellen valo rugodozás, és az ő ellene valo keménység olyan mint a' bálvány-imádás.

EZekben az igékben Sámuel Prophéta commendálja mindeneknek az Istenhez valo engedelmeséget, meg-mutartván mely rettenetes kárhoyatos vétek legyen a' ki az Isten ellen magát meg-keményíti, és nem enged ő felségének.

Két részei vadnak az igéknek, mert az

Elsőben, őszveveti az Isten ellen valo rugodozást a' varáslással, mondván: *Minémű nagy vétek a' varáslás, olyan az Isten ellen valo rugodozás.*

Másodikban, őszveveti az engedetlen keménységet a' bálványimádással, mondván: *Es az ő ellene valo keménység, olyan mint a' bálvány-imádás.*

E L S Ő R E S Z.

A' mi az első részt illeti, abban ezeket kell mincünk eszünkben vennünk:

Először; Micsoda adott Samuel Prophetának alkalmatosságot, hogy ilyen módon szollyon Saul Királynak? Ez, mivel hogy az Amalechiták, az Aegyptomiélségből ki-jóvo Sido nemzetnek nem kicsiny kárt

történetek vala, a' mint erről vagyon emlékezet, Exod. 17. Melyre nézve az erős bősfszuálló Isten azoknak megbüntetésekre küldé-el Saul, hogy igen keményen hadakozzék ellenek, és mindeneket mind embereket, s' mind pedig minden nével nevezendő barmokat, minden kedvezés és tekintet nélkül, fegyvernek élivel elveszessen. El-méggyen ugyan a' Király nagy erővel, és az Isten kezébe adgya az Amalechitákat mind Királyostól; De, mind a' Királynak Agagnak, s' mind pedig a' barmoknak szépenek és kőverinek meg-kegyelmeze. Fel-gerjede az Urnak haragja ellene, és meg-izolliván Samuel Prophetát, monda néki: *Bánom én hogy a' Saul Királlyá törtém, mert el-távozott én tőlem, és az én beszédemet meg nem tellyesítette* 1. Samuel. 15. 10. 11. Ezt hallván Samuel Prophetá, igen meg-keseredék rajta, és jó reggel meg-indulván méne a' Királyhoz, és igen meg-dorgálá őtet engedetlenségejért. Saul azzal menti magát hogy az Istennek akarna a' meg-hagyott barmokkal áldozni. Mely maga mentésére ezt felelé a' Prophéta a' Királynak: *Imé az engedelmség job az áldozatnál, job az ő szavának meg fogadása, hogy sem mint a' kosoknak kővéri.* Mind ezeknek immár ez jelen való lezkeben ilyen okát adgya: *Mert minémű nagy véték a' varáslás, olyan az Isten ellen való rugodozás, avagy párt-ütés, és az ő ellene való keménység olyan véték mint a' bálványozás.* Ez az inditto alkotmányosság.

Másodszor; Vagyon a' Saul Király vétkének megnehezítése, holott a' Propheta meg-győzővén lelkeismeretiben Saul, hogy ő nem járt-el igazán az Ur parancsolattyában: Hanem a' prédának inkább öröklé-

gonok

gonofságot cselekedett az Ur ellen. A' gonofság pedig
vala az ő engederlensége, avagy Istentől valo el-párto-
lása; Mert az Ur meg-parancsollya hogy mindeneket
fegyverre hányasson, ő pedig meg nem fogadá az Ur-
beszédét; hanem mind a' Királt, s' mind pedig a' bar-
moknak a' javait életbē meg-tartá. Ennek a' szofogadat-
lanságnak és engederlenségnek vétjét hasonlittya a'
Propheta a' varáfláshoz. Mely varáflásnak általa, a' va-
ráflo el-hajol az Istentől, és frigyét kötven az őrdóggal
az Istent meg-veri, nem engedvén néki.

A' varáflás pedig a' többi kőzött őt modon szokott
lenni: 1. Mikor őrdógi mesterségek által oly dolgo-
kat akar valaki meg-tudni, mellyet Isten az emberek-
től el-rejtett. Mint példának-okáért, ha ki azt akarná
meg-tudni, az ő mátkája jövendőben mitsodás leszén,
és varáflohoz mégyen tanács kérdeni, mint Saul-is az ő
jövendő dolgairól valo tudakozásért méne az őrdöngős
varáflóhoz. 2. Mikoron az Istennek büntető ostorát,
nem az életnek meg-jobbitásával, nem poenitentia,
tartással: hanem hol mi őrdógi babonával, és meg-ve-
szett agyu embereknek játékkal, akarják el-fordítani.
Mint, midőn Isten a' bűnért valamely határra kő-eső-
bocsát, némellyek harang zugásával, némellyek mo-
gokat földhöz valo veréssel, némellyek aságoknak, Is-
tő lapátoknak ki-hányásával, némellyek sejszéknek
földben valo keresztül vágásával, és tőb Isten ellen va-
lo babonákkal akarják határokról el-úzni és el-kerge-
ni. 3. Mikoron valaki őrdógi mestersége által, valaki-
nek ábrázattában valo valami képzést mutat, melly
által el-hüeti az embert. Mint, mikor amaz őrdöngős

Aszfzony Samuelnek képzésében mutata ábrázator Saulnak, ki ő vele beszélté-is. 4. Mikorón valami ördögi szonak, írot betűknek, majmoskodo futtogásoknak oly erőt és hatalmat tulajdonitanak, mellyel az ördög tiszteltetik; ellenben penig az Isten bősízsusággal illetetvén, káromoltatik. 5. Mikorón valaki el-rejtett dolgokat, ördögi jóvendölésck, vias és ön-öntések, rostaknak bizonyos szokkal valo el-fordításával, kör-mökből és kezkenökből valo nézések által, jelengetnek, az Istennek nagy bősízsuságára. Sőt még az égben nezők-is láttatnak varáfolni akkor, mikorón az égnek forgásiból, a' csillagoknak járásokból, nem tudom mitsoda jóvendöket úgy irkálnak, mondanak, hogy az Istent ugyan kényszerítsék azoknak bé-teljesítésére. Mellyet kárhoztat Amos Propheta 5-dik részében a' 26-dik versben, holott a' pogányoknak Istenekhez hasonlítja, és mint egy bálványozásnak tartja. Egy szoval a' varáflás Istentől valo el-szakadás, és az ördöghöz valo hajlás. Ilyen rettenetes véteknek mondgya lenni Samuel az Isten ellen valo rugodozást. Mitsoda törvént íratott Isten a' varáflók ellen akar ki-is meg-lathattya a' Léviták tisztekről írt könyvnek 20-dik részében a' 27-dik versben: *Akár fersiu, akár Aszfzonyi állat legyen, ha azokban ördögi jóvendölésnek lelke leljend, meg-ölettesenek minden ok vetetlen, kövekkel verietek a-gyon őket, az ő haláloknak ő magok az okái.*

M A S O D I K R E S Z.

A' második részben, ószve veti az engedetlenségeit bálványozással, mert mikorón az Isten valamit parancsol személy szerént meg-cselekedni, avagy el-távoztatni,

tatni, és amaz szokkal másképpen cselekedik, abbeli engedetlenséget az Isten előtt színtén ollyannak mondgya lenni Samuel Propheta, mint ha csupa merő bálványt imádna.

A' bálvány-imádás penig két derekas utakon szokott lenni.

Először; Mikoron az élő mindenható Istennek tulajdonságit teremtettt állatokra ruházzák, és azoktól az Istent mint egy ugyan meg-fosztyák; Mint, midőn az Ur Vacsorájában valo kenyeret avagy ostyát, tulajdon Jesus Christusnak mondgyák s' tartják, mellyet fejeken fellyül emelvén, nem csak magok imádgják Isteni tisztellettal; hanem a' nézőkkel is imádtattják, és az Istennek tulajdonságit reá ruházván, az után meg-észik.

Másodszor; Akkor imádtatik bálvány, mikoron az Isten nem igaz uton modon tiszteltetik. Mint midőn amaz öntött, irott, és faragott képeknek, kereszteknek, felszülereknek, és meg-holt szenteknek segítségül valo hívások által akatják az Istent szolgálni. Mind ezekről az Ur illyen modon parancsol a' második parancsolatban: *Ne csinály magadnak faragot képet, és semmi hasonlóságot azoknac formájára, mellyek oda fel az égben vadnak, se azoknac formájára mellyek a' földön itt alatt vadnak, &c.* Ne hajoly meg azok elót és ne imádgjad. A' mely nagy vétek azért a' bálvány-imádás, színtén ollyan nagy véteknek mondgya Samuel Propheta, az Istenhez valo engedetlenséget, és az ő parancsolatinak meg nem fogadását.

T U D O M Á N Y.

Valaki a' rettenetes és kárhózas bálványozásban nem

*Az Isten ellen rugodozástól
akár léledzeni, az, a' nagy isten kívánságának és pa-
rancsolatjának légyen engedelmes.*

E' tudomány a' meg-magyarázott igékből jő-ki, mely előnkben azt adá, hogy a' ki Istennek nem engedelmes, az mind bálvány-imádó, s' mind penig varásló. Ennek igazságát előnkben írta Moyseš Propheta, *Deut. 28.* holott azt igéri hogy ha kik az Isten parancsolatihoz engedelmessek lesznek, minden lelki és testi áldási bőven szállanak rájuk, és a' következendő veszedelmet el-kerülhetik: Ha penig nem engednek az Istennek, minden lelki és testi veszedelmek környül-veszik őket, és mind addig kergetik, miglen mind el nem vesznek. Szent Jakab Apostol tudván, melly rettenetes véték légyen az Isten ellen való engedetlenség, ilyen módon írt mindeneket a' 4-dik résznek 7-dik versében: *Engedjétek az Istennek, álljatok ellene az ördögnek, és el-fut előtöreteket.*

EL S Ő O K A e' tudománynak ez: Mert az ember ő magával nem szabados, mivel-hogy az Isten nagy árron vőtte-meg őtet, a' mint szent Pál szol *1. Cor. 7. v. 21.* Azért engedelemmel tartozik az Istennek. Jól tudgyátok hivek, hogy az ember a' bűn által ő magát az ördögnek adta vala rabul, kinek nagy győtrelemmel és félelemmel kell vala szolgálni; De az Isten meg-száná az emberi nemzetet, és azt nagy árron, ugymint az ő Fiának vérén meg-váká abból a' veszedelmes és halálos rabságból. Melyre nézve köteles az Istenhez való engedelmeségre, *1. Pet. 1.*

II. O K A: Mert az Isten inkább gyönyörködik az engedelmeségben, hogy sem mint az áldozatban, *1. Sa-muel.*

mel. 15. 22. Azért a' ki azt akarja, hogy bálvány imádo és varáslonak ne ítéltesék az Istentől, az Isten parancsolatinak és kívánságinak legyen engedelmes. Több példák között elég példa erre Ábrahám, ki mikoron az Isten Izavának engedelmes lőtt volna, ki-jőve Chaldeának Ur nevű városából, és az Istennek baráttyának nevezetvén el-kerülé a' varásló bálvány imádást. Megértők e' tudománynak igazságát, halljuk-meg inuár hasznait-is.

EL S Ő HASZON, meg-győző. Szolgál e' tudomány fókaknak meg-győztetésekre, kik tudni-illik né akarnak semmit az Istennek engedni; hanē mindenkoron meg-átalkodott szível ellene rugodoznak. Vajki fókán vadnak a' mi időnkben-is, kik a' lelki tanítók azt merik mondani a' mit hajdon mondanak vála a' Sidók Jeremiás Prophétának a' 44-dik résznek tizenhatodik versében: *Nem halgattuk a' mit mondasz az Istennek nevében, hanem úgy cselekedünk a' mint a' mi Atyáink, a' mi Királyink, és a' mi Fejedelmink áldozván az égnek Királyné Aszfzonyának.* Ez ilyenek varásló bálványozásban vadnak. Vajki fókán vadnak a' kik az erős Istenről csak hamar el-felelkeznek, és őtet a' vakmerő Izrael népével együtt meg-késértik és haragra ingerlik, *Psal. 146. 13.* és borjú képeket imádnak. Ez ilyenek varásló bálványozásban vadnak.

Vajki fókán vadnak ez mái napon-is a' kik gonoszul élnek az Istennek vélek közlőtt kegyelmével, ki őket a' lelki sötétségből a' világosságnak országára által hozta vála: De meg-urálván az Urat, az ő régi tévelygésekre visszsa menni mind igyekeznek, s' mind peng kíván-

koznak, amaz Ægyiptomi káposztára vízfőzsa kívánczozó nyalánk Sidókkal. Ez ilyenek varáslo bálványozásban vadnak. O vajki lokan vadnak most-is, kik az Izraelnek idvésséggel folyó buzgó forrást álnokul bérekesztették, és a helyett emberi főből ki-folyt zavaros moslékat toszogatnak az embereknek, kik el-hadták az élő kut fejet, és magoknak vájtának viz nélkül való vermeket és üres kutakat; Nem engednek már ezek az Istennek, hanem varáslo bálványozásban vadnak.

II. H A S Z O N, meg-probálo. Probáld-meg ember te magadat, és lásd-meg ugyan valóban, ha te engedelmes vagyé az Isten kívánságának és előbben írott parancsolattyának? Az Isten mindeneknek azt parancsolja, hogy ma mindgyárt hadgyák-el az ő gonosz életeket, és tartsanak poenitentiát. Némellyek még-is az ő életeknek napjait olly vétkekben töltik-el, hogy ha az Isten az ő érdemek szerént cselekednék vélek, manál tovább nem élnének, hanem szörnyű halállal halnának-meg Ananiással és Saphirával. Némellyek a' néki adott lelki ajándékokat olyanokra vesztegetik, hogy, ha Isten az ő szent irgalmaságát nem nézné, mindgyárt a' Sátánnak hatalmában adná őket Saullal. Némellyek másokat intenek és tanítanak, magok pedig mindenundokságoknak és botránkoztatásoknak cselekedői, mint az Eli Pap fiai valának. Mind ezek és több ezekhez hasonló vétkek a' veszedelmes engedetlenségből származnak.

De gondolod: Mit kellene cselekednem hogy azt a' veszedelmes engedetlenséget el-kerülhessem?

FEL. Ha el-akarod kerülni, tarts magadat ezekhez a' regu-

a' regulákhoz : Első Regula ; Valamit cselekezzel tel-
lyes életedben úgy cselekedd azt, mint ha az Isten té-
gedet mindgyárt meg-kérdene, mondván : Miért cse-
lekedéd azt ? Mint Caint hogy meg-kérdé, hol a' re-
atyád fia ? 2. Regula ; Valamit cselekezzel avagy szo-
lándasz, úgy gondolkodgyál felőle, hogy mind ezekért
ollyan fizetést kell el-venned az ítéletnek napján a' mi-
tsodások azok voltanak, mint a' Lázár gazdagja. 3. Re-
gula ; Valahol valamit cselekedel, úgy gondolkodgyál
felőle, mint ha azon ízempillantásban menten ítélet-
napja lenne, mellyen mind azokért az Isten ítéletre-
vonízon tégedet. 4. Regula ; Valamellyeket cseleke-
zzel, meg-gondold hogy életednek minden napjai az
Istennek kezeiben vadnak, ha haragra indítod, életed-
nek fonalát mihelt akarja hirtelen csak el-szakasztja,
Psal. 31. 16. ha akarja pedig meg-hosszszabbithattya mint
Ezechiás Királynak. Ha mindenkoron ezekről meg-
emlekezel el-kerülheted a' veszedelmes engedetlenséget.

III. H A S Z O N, intő. Legyünk engedelmessek az-
ért mi a' mi Istenünkhez, és gyönyörködgyünk éjel és
nappal az ő szent parancsolatiban. A' mit ő gyűlöl, mi-
is gyűlöllyük azt ; a' mit pedig szeret, mi-is ő érette
szeressük azt.

Az Istenhez valo engedelemre pedig inditsanak té-
ged ember ime következendők : I. Gondollyuk-meg
ember, mikor Istennek te reád semmi szüksége nem
volt, még-is tégedet az ő képére és hasonlatosságára te-
remtett ; Légy engedelmes azért, ő ember, ő szent fel-
ségéhez. II. Gondold-meg minémű nagy méltó-
sággal áldott-meg tégedet az Isten, minden állatokon
uralko-

uralkodo urrá tölt; A' földnek minden vadait, a' vizeknek halait és a' levegő égben repeső madarakat birtokod alá vetette, és csak egy kicsinnyel tölt aláb-valová az Angyaloknál, a' mint Dávid énekli a' nyolczadik sőtárban; Légy engedelmes azért te-is, oh ember, mind ezekért ő szent felségéhez. III. Gondold-meg az ő te hozzád való nagy szeretetit, mikoron az őrdögnek rabságába, a' kárhozatba estél volna, az ő áldott szent Fiának vére hullása és halála által váltá és szabadította-meg; Légy engedelmes hát te-is, ő szent felségéhez. IV. Gondold-meg, hogy az ő áldott szent Lelkevel szült ujonnan az örök életre, mellyel el-is pecsétlet a' tellyes váltságnak napjára; Légy engedelmes te-is hát, ő ember, ő szent felségéhez. V. Gondold-meg, hogy az ő busulásának és haragjának napján el-rejt tégedot az ő áldott szent Fiának drágalátos mély sebeiben, hogy semmi kárhoztatásod ne lehessen tenéked, Rom. 8. 1. Légy engedelmes hát ő szent felségéhez. VI. Gondold-meg, hogy örök életnek koronáját készítet teneked az ő szent Fiában, mellyet az ő igaz ígérete szerint meg-is ad tenéked ama' nagy napon; Légy hű azért és engedelmes az Istennek, hogy e' szomorú élet után, örökké uralkodhassál az egekben ő véle. A M E N.

XIX. P R Æ D I K A T I O. A' Lelki-isméretéről.

Textus. Genes. 42. 21.

Es mondanak vala egy-másnak: Bizony vétkeztünk a'
mi atyáncsia ellen, mert látók az ő lelkenek ke-
serűségét

serűségét mikor minékünk könyörgene, és nem hal-
gatók meg őtet, azért következett mi reánk e nya-
valya.

Ebben a' negyven-kettődik részben három dolgok-
rol tanít Mojses Prophéta; mert Először, Le-írja
a' Jakob fiainak a' drágaságnak idején Egyiptomban
valo be-menéseket, hogy onnét magok és cselédek táp-
lásokra valo gabonát hoznának. Másodszor, Mi mo-
don fanyargatta és próbálgatta Joseph külömb külömb
modon az ő atyafiait. Harmadszor, Mi modon mente-
nek vizsgálta az ő atyákhoz Canaán földébe. A' mely
igéknek én mostan előttemek el-olvasék, azok e' cāput-
nak második részében vadnak, holott summa szerint
előnkben adatik, a' Joseph bátyjai mi modon győzet-
tenek-meg lelkük-isméretitől, és hogy-hogy tötte-
nek vallást az ő bűnökről.

Három részei vadnak ez igéknek, mert az

Elsőben, vagyon a' bűnről valo vallás-tétel: Bizony
vétkesztünk a' mi Atyánsia ellen.

Másodikban, vagyon az ő bűnöknek meg-nehezítése,
ezekben a' igékben: Mert látók az ő lelkének kesé-
rűségét, mikor minékünk könyörgene, és nem halga-
tók-meg őtet.

Harmadszor, vagyon az ő bűnöknek büntetése, mel-
lyet bé-rekesztés szerint így hoznak-ki: Azért
következett mi reánk e' nyomoruság.

E L S Ő R E S Z

I. Az elsőben vallástétsznek az ő bűnökről a' Jacob
fiái Ruben által, mondván: Bizony vétkesztünk. Holott
meg-ismérik magokban, hogy mind Isten ellen vétet-
tenek

tenek, s' mind peng az ő attyok-fia ellen.) (

II. Nevezet ízerint vagyon az a' bűn, melyről ők vallást térsnek, mely az ő attyok-fiának a' Josephnek hitetlenül való el-adása és vér-árulása. Mely ő nálók immár igen régi bűn vala, kiről ugyan örömmel el-is felekeztenek vala, hogy amaz álm látonak jövendő-lesét vér el-adásnak bűnével meg-előszhettek volna.

III. Az időt adgya előnkben mikor és mitsoda alkalmatossággal történek vallást bűnökről, mikor tudni-illik, mind Canaán földében, s' mind a' környül való tartományokban felette nagy éhség támadván, ők-is meg-szorultanak volna, és ugy menének-bé Egyiptomba gabona venni, az ő vén Attyoknak Jácobnak parancsolatyaabol. Kik midőn bé-mentenek volna Joseph eleiben vitervén őket, meg-isméré ugyan őket; de amazok nem-is gondolkodának semmit arról hogy az ő attyokfia légyen az. Joseph-is kimeknek fogván őket meg-tartoztatá Simont, mig Beniámint bé nem viszik. Látván azért az Egyiptombéli Fejedelemnek rajtok való hatalmas cselekedetét, el-végtére osztán régen el-alutt lelkek-isméreték fel-ébred, s' jutattya efebekben, mit cselekedtenek régen az ő attyokfiával Josephel, s' ugy térsnek egymás között vallást bűnökről mondván: *Bizony vétkeztünk a' mi atyáncfia ellen, &c.*

M A S O D I K R E S Z.

A' második részben vagyon a' meg-cselekedett bűnnek meg-nehezítése. Melly meg-nehezítés áll három dolgokban: I. Hogy nem valami idegennel, hanem vér-ízerént való attyokfiával cselekedtek azt. II. Hogy midőn látnak a' Joseph lelkének keferúségét, sok férel-

mit.

mit, esedezést, és félelmit, semmit bé-vőtt kegyetlen-
ségekben, és ellene valo dühösségekben, hátra nem-
hadranak. III. Hogy midőn az ő attyokfia a' Joseph
könyörgene nékiek, nem szánták- meg őtet, hanem-
inkább;

1. Mint valami tolvajok meg-ragadták, és ruháitól
meg-fosztották. 2. A' viz nélkül valo mély és pusztá-
kutba vetették-bé nyakra före kegyetlenül. 3. A'
Mádiánitáknak harmincz pénzen adták-el, mellyel
az ő attyokfiát rabságra taszították, és az ő vén attyo-
kat nagy keferűségre juttatták.

H A R M A D I K R E S Z.

A' harmadik részben vagyon a' meg-cselekedett bü-
nért valo reájok szállott büntetés, mellyet az ő magok
lelkek-ismérete bé-rekesztés, és a' meg-lőtt dologból
valo ki-hozás-képpen hoz elő és szab ő reájok, midőn
ilyen módon szólnak: *Azért következett mi reánk e' nya-
valya.* Mint ha így szolottanak volna: Nem akarók mi
jo atyafiak a' szegény ócsénknak Josephnek siralmas
könyörgését meg-hallani: Ihol az Isten, azért a' mi
régi bűnünkért úgy meg-keményítette ennek a' feje-
delemnek ellenünk szivét, hogy semmi módon nem
akar minket meg-halgatni. Mi a' mi ócsénket nagy
kegyetlenül meg-fosztván ama' mély kutba vetők;
Ihol mostan az Isten minket-isa' tömlőczbe küld éret-
te. Látók mi a' mi édes atyánkfiának nagy lelki kefe-
rűségét, s' még-is nem szánók-meg: Ihol mostan az
Isten viszsza méri mind ezeket minékünk, és az ő ártat-
lan vérét meg-keresi mi rajtunk: *Mert bizony mind azért
következett mi reánk e' nyavalya.*

E L S Ő T U D O M A N Y.

A' mely bünt, sem az Istennek félelme, sem az Isten ígétében való fenyegetések nyilván-valová nem tehetnek, azt a' szorongato nyavalya ki-jelenti.

Ennek a' tudománynak igazsága meg-tetozik a' Joseph bátyjainak cselekedetekből. Ők el-adák pénzen Josephet a' Mádiánitáknak, reá fogják hogy a' vadak szaggatták el. Nem lőn annyi Isteni félelem benne hogy valaha még csak meg-szompolyodtak volna rajta, nem hogy vallást tőtenek volna róla. Mennyit kefergett, sírt, és szomorkodott a' vén jámbor Pátriarcha a' Jacob az ő szerelmes gyermekén; de soha még nem szánák, és nem vallák-meg hogy ők adták-el az ő ötszeker a' Josephet. Mostan pedig, ihol rajtok a' szorongato inség, rajtok a' félelem, a' proba, és a' busulás, mely fel-serkenté el-alutt lelkek-ismereteket, és vallást térsznek bűnőkről.

I. O K A ennek ez: Mert a' titkos vétkekért inkább félnek az emberek a' meg-romlott természet szerént e' világi emberektől, hogy sem mint az Istentől. Azért valamig a' nyavalya, és a' proba őket nem kényszeríti, csak veszteglésben és halgatásban vadnak, mint ha ugyan jól volna dolgok, és nem ők cselekedték volna a' bünt.

II. O K A: Mert gonoszul élnek az Istennek irgalmaságával, és azt gondolják hogy immár az ő bűnők igé-régi, az után ők azt személy szerént nē cselekedték, csak semminek tartják arról való vallás tételt, és arról való poenitentia tartást mind addig, valamig ahoz hasonló büntetés nem esik rajtok. Mint sokan vadnak az ember-

emberek között, kik paráznak voltanak hajdon; El-
hadták ugyan mostan, de nem tóttének Isten előtt val-
lást, nem tartottanak poenitentiát róla: Hanem tör-
ténik oly dolog, hogy vagy gyermeke, vagy házas-tár-
sa a' paráznaságnak vétkebe esik, és akkor jut oszttán-
eszébe, ő mitsodás volt, akkor ferken-fel el-alutt lelki-
ismérete, és úgy kezdi furdalni, hogy a' kölcsönt visz-
sza keladni, s' akkor kezdi észében venni, hogy, ó bűn,
új szégyen-vallás. Példának előben teheted itt, mind
a' Jacob fiait, s' mind penig Dávidot, ki noha gyil-
kosságot és paráznaságot cselekedett vala, mindaz-
által mig meg nem ijeszté Náthán Prophéta, ugyan
csak el-fülelé minden bűneit: Hanem mikoron meg-
győzte volna lelkében, akkor kezdé Isten előtt az ő bű-
neiről való vallás-tételét el. [Ezt a' ki akarja meg-
bővítheti, én itt csak utat akartam mutatni.]

T U D O M Á N Y.

*Valaki idűességet szereti, a' jó lelki-isméretnek keresésé-
ben, és meg-tartásában fáradozzon.*

E' tudománynak világos igazságát mutogattya szent
Pál Apostol, midőn ilyen módon inti az ő lelki fiát a'
Timotheust: *Vitézkedgyél ama' jó vitézséggel. Meg-tart-
ván a' hitet és a' jó lelki-isméretet. 1. Timot. 3. 19. Sz. Pé-
ter Apostol első levelének 3. dik részében a' 16. és 17. dik
versekben ilyen inéest télszen: Jó lelki-ismérettel legye-
tek, hogy az helyében, kik ti ellenetek mint gonosz tévők el-
en szolának meg-szégyenűllyenek, a' kik a' Christusban va-
lo jó életeteket szidalimazzák. Mert job hogy a' jó cselekedé-
tekért szenvedgyetek, ha az Istennek akarattya úgy hozza,
hogy nem a' gonosz cselekedetekért.*

ELSŐ OKA; Mert senki igazán bűneit sem meg nem ismérheti, sem azokról igaz penitentiát Istennek nem tarthat, valakinek jó lelki-isméreti nincsen.

II. OKA; Mert valakinek jó lelki-isméreti nincsen, igaz hiti-is nincsen annak: Hit nélkül pedig senki Istennek kedvében nem lehet. Cain gonosz lelki-isméretű lévén kétségben ejtő magát; Saul maga fegyverébe ereszkedik; Judás pedig ő magát felakasztá. Illyenek a' gonosz lelki-isméretnek gyümölcsei.

ELSŐ HASON, oktatás. Légyünk azért igen okosok és vigyázók, hogy valami módon jó lelki-isméret helyett gonosz lelki-isméretűek ne legyünk. Hogy pedig különbözést töltsünk, tudjuk meg hogy a' lelki-isméret mondatik Jonak és Gonosznak. A' jó lelki-isméret, mely meg-szenteltetett, jár az Istennek akarattjában, melynek az igaz hit, a' boldog reménység, és a' tiszta szeretet sugar röpülő szárnyai, a' békeséges türelemmel egyetemben. A' gonosz lelki-isméret néha mondatik meg-holtnak; néha ismét fel-támasztottnak. A' meg-holt gonosz lelki-isméret semmi bűnőkre gondot nem visel, számot nem tart, akár mit cselekedgyekvalaki, ő csak halgat, nyugszik, és nem vádolódik.

Ennek a' gonosz lelki-isméretnek két nemei vadnak: Első, rest, tunya. Második, meg-bélyegeztetett lelki-isméret. A' tunya lelki-isméretnek ez természetű, hogy ő mind addig-is csak szunnyadoz, restelkedik, s' minden bűnőket nyelten el-nyel, valameddig valami nagy buja, változása, nyavalyája, és veszedelmes állapotja nem következik az embernek.

A' meg-bélyegeztetett lelki-isméret, ugyan meg-

avult

avult, meg-revesedett, bűdösödött, semmi vétkekkel semmit nem gondol. A' fel-támasztatott és fel-serkent lelki-isméret, melly gonosznak mondatik, és meg nem szenteltetett, oly, mely mindenkor avagy vádol, avagy penig menteget.

De gondolhatod mostan: Vajki ritka madár a' jo lelki-isméret, hogy-hogy tudgyam, én azt fel-keresni?

FEL. A' jo lelki-isméretnek keresésére két kiváltképpen valo dolgok kívántatnak: Az első a' keresésre valo készület; A' második penig orvosság, és azzal valo jól élés.

A' jo lelki-isméretnek keresésére valo készülésben három dolgok kívántatnak: 1. Az Isten törvényének igazán valo tudása, mely minden kicsiny és nagy vétkeket egy-aránt meg-tiltott minden rendektől. 2. Az Isten ítéletinek meg-gondolása, melly akár melly rendekben-is semmi bünt el nem szenved büntetés nélkül. 3. A' lelki-isméretnek próbája, mely az Isten lelkével egyűt télzen tano-bizonyságot minden belső állapotunkrol. Ezeken a' három utakon készitheti ember magát a' jo lelki-isméretnek meg-keresésére.

Következik immár az orvosság, mely a' lelki-isméretet meg-gyogyittya és meg-tisztittya, s' minden istenes munkára el-is készíti. Az penig nem egyéb, hanem az áldott Ur Jesus Christus érdeme, és nagy bőséggel mi érettünk ki-omtott drágalátos piros vére, mellyel meg-tisztittatnak a' mi lelki-isméretünk, és el mosatnak kárhozatos bűneink, a' mint szent János első levélének első részében az 7-dik versben mondgya: És Jesus Christusnak az ő Fiának vére tisztit-meg minket minden bű-

den bűneinkből. Ezzel pedig a' lelki orvossággal két-
 főszükséges dolgok kívántatnak, mellyek nélkül rend-
 szert a' lelki isméret meg nem tisztulhat, és meg nem
 szenteltetik. Első, az Evangéliomnak hirdetése, mely
 az Isten bűn bocsáto kegyelmének keze, mellyel mi-
 nekünk az ő szent Fiában a' meg-tartó és idvezítő ke-
 gyelmét nyújtja. Második, a' hit, mely Isten ajándé-
 kából a' szent igének hirdetése által nekünk
 adattatott oly kéz, mellyel az Istennek irgalmasságát,
 kegyelmességét, mely a' Jesus Christusban nagyon el-
 vesztjük.

Eddig vala a' jó lelki-isméretnek keresése; Követke-
 zik immár a' jó lelki-isméretnek meg-tartása, melyhez
 két dolgok kívántatnak: Első, azoknak el-távoztató-
 fok, mellyek a' jó lelki-isméretet meg-bánthatják.
 Második, azokkal való jól élés, mellyek a' jó lelki-
 méretet előb előb mozdithatják.

1. A' mellyek a' jó lelki-isméretet meg-bánthatják,
 azok avagy mi magunkban, avagy környölöttünk
 vadnak. A' mellyek bennünk vadnak három dolgok
 azok: Első, Az istenes dolgoknak nem tudása. Ez
 pedig a' mi természeti vakságunk; mert a' mint hogy
 földből valok vagyunk, a' szerint a' földiekhez ragaszk-
 odunk, úgy annyira, hogy nem cselekedhetjük azt
 a' jót, mellyet akarnánk, hanem azt a' gonoszt a' mel-
 lyet nem akarnánk, Rom. 7. Második, Mely a' jó lel-
 ki-isméretet meg-bánthatja, a' mi testünknek zabola
 nélkül tétova nyargalo rendetlen kívánsági, mellyek
 az embert veszedelmesen imide amoda hurczolják,
 és veszedelemre vonnyák. Harmadik, E' világnak
 mod

mod nélkül valo szereteti, melyet sokan paradicsomnak tartanak, és örömeft az egeket az Istennek engednék, csak ők a' tisztátalan világban maradhatnának békével.

A' mellyek pedig környülöttünk vadnak, kik a' jó lelki-isméretet meg-bánthatták, azok-is hármadvadnak:

Első a' pokolbéli ördög, ki a' hiveknek mind megbékélhetetlen ellensége, mind az Isten tekinteti előtt valo vádoloja, s' mind pedig jóvendőbéli boldogságoknak irigye lévén, úgy olalkodik a' hivek után mint az éh oroslán a' prédára, 1. Pet. 5. 8. Néha szemünk eleiben olyat gördit, mely által meg-bántya lelkünk-isméretit. Néha kezünket lopásra, öldöklésre, ártatlan vér ontásra, szegény jóvevényeknek meg-nyomorításokra, saeczczoltatásokra, és több vétkes cselekedetekre úgy fel-emelteti, hogy lelkünk-isméretit meg-bántyuk véle. Néha lábainkat oly utra tántorította, úgy ugráltatta, s' tánczoltattya, hogy lelkünk-isméretit az által mind meg-sérti, s' mind pedig másokat veszedelmessen megbotránkoztat. Hát egyéb tagainkal mit nem cselekedik? Ez másokon fellyül hajazo, egyebeket csak semminek tarro, nyalka, és kevély; Imez oly el-szenvedhetetlen fősvény, hogy meg maga-is nem mér sem eleget enni, sem pedig tiszteliségesen járni; Amaz oly tobzodo, oly dősölő és oly részeges, hogy ha birtokában volna, még a' Christus palástját-is csak el-inná és el-tékozolná. Mind ezekkel csak a' lelki-isméret bántodik-meg.

Második, ez az álhatatlan, csalfás, hamis igiretivel

fokakat meg-csalo tisztátalan világ, mely mihelt vala-
kinek kezd mosolygani, mindgyárt lelki-isméretiben
mardosni kezdi. Ha kit szeretetre fel-gerjeszthet, azt
leg-ottan Istennél gyűlölségben ejti; Ha kit el-csábít-
hat, azt leg-ottan pokolra vezeti; Ha kit ottan-ottan
meg-csalo, és minden napon meg-részegítő poharából
itathat, azt azontól a' pokolnak fenekére, örökké-valo
szomjuhozásra mélyen bé-taszittya. Melyre nézve
szent János Evangelista és Apostol első levelének 2-dik
részében a' 15-dik versben ilyen intést téstzen: *Ne sze-
ressetek e' világot, sem azokat mellyek e' világban vadnak;
ha valaki szereti e' világot, nintsen abban az atyának szerete-
te.* Sz. Jakab Apostol erről ilyen módon szol, levelének
4-dik részében, a' 4-dik versben: *Avagy nem tudjátoké
hogy e' világnak barátsága gyűlölséges Isten előtt, valaki azért
akar e' világnak barátja lenni, az Istennek ellensége lesz.*

Harmadik, A' gonosz társaságok, mellyek még a'
jó erkölcsű embereket-is meg-szokrák vesztegetni.
Kik olyak mint a' Nilus vize mellett lako Crocodilu-
sok, kik a' hidegnek idején farkokkal és szájakban vi-
zet hordanak az őlvenyekre, mellyek mikoron a' jégtől
igen síkok léfznek, azon a' kik el-mennek hirtelen reá-
jok rohanván meg-ejtik és meg-ölik: Hasonlo képpen
a' gonosz társaságok a' jó és együgyűekkel mind addig
társalkodnak, rossz erkölcsűeknek veszedelmes síkos és
kárhozatos utaira mind addig viszik őket, míg tiszta é-
leteket, jó erkölcsűeket, Isteni félelmeket, és az idve-
ségnek arany uttyát el-nem hagyattyák vélek, és vesze-
delmekre meg nem ejtik. Mind ezek azért igen meg-
tartoztatnak minket a' kegyességnek utában.

Meg-ér-

Meg-értők mitsodák bánthatták és tartoztathatták-meg a' jo lelki-isméretet: Következnek immár azok mellyek a' jo lelki-isméretet előb-előb mozdíthatták.

Első az igaz hit. Mely egyenesen vitettetik, és néz csak az Ur Jesus Christusra, ki a' mi hitünknek megmozdulhatatlan fundamentoma, melynél több fundamentomot senki nem vethet, a' mint szent Pál mondgya, 1. Cor. 3. 11. *Mert más fundamentomot senki nem vethet a' kívül, a' mely egyszer rettetett, mely a' Jesus Christus.*

Második előb mozdító őszkőz; Az Istennek és a' mi felebarátunknak tiszta szent szeretete. Melyről mi-nékünk nyilván valo parancsolatunk vagyon, szent Máthénál 22-dikben: *Szeressed a' te Uradat Istenedet tellyes szívedből, tellyes lelkedből &c. Es a' te felebarárodát mint tennen-magadat.*

Harmadik; A' boldog reménség, mellyel várjuk és reménlyük mind azoknak meg-adását és bé-telleyesedését, mellyek mi-nékünk a' Jesus Christusban meg-ígértetnek. Ez penig a' boldog reménség tápláltatik mint valami erőt adó eledellel, imez négy dolgokkal: 1. A' buzgo könyörgéssel, mellyel meg-erősítetik a' reménség, hogy a' késértetekben el ne csüggedgyen, és meg-ne győzertelsék. 2. Az igaz hittel, mellyel az Istennek minden ígértetnek igazságát és valóságát megfogja, magához vonzza, meg-tartya, és jelen valókká tétli. 3. A' békeséges türéssel, mellyel minden késérteteket, öldökléseket, háboruságokat, szegénységeket, betegséget, jo lelki-ismérettel el-szenved, tudván hogy mind azokkal az Istentől próbáltatik, taníttatik, és e' vi-

lági életének el-rendelésében vigyázóbnak azért tétetik, hogy az ő Istenben való reménsége őtet meg-nem csallya. *Rom. 5. 4.* 4. A' régi szenteknek példájokkal, kik mindenféle kísértetekben és nyomorúságokban Istenben való reménségeket bizodalmokat le nem tettek; hanem erőssen meg-tartották mind végig, várván amaz örök életnek meg-hirvathatatlan koronáját; kiket előlszámlál szent Pál Apostol Sido kereztyének-hez írt levelének tizenegyedik részében.

Negyedik. A' békelességgel őszve-köttetett Istenes élet, mellyel mind Istenünkkel s' mind penig felébarátnakaleggyesek vagyunk, mely nélkül nem-is láthattya senki idvességére az Istent, a' mint szent Pál tanít, *Heb. 12. 14.* *Kövesseitek a' békeiséget mindenekkel, és a' szent életet, mely nélkül senki az Urat nem láthattya.*

Ötödik. Az Isten igéjének figyelmessen és ferényen való halgatása, és a' szerint való éles: Mert nem azok boldogok a' kik az Isten igéjét csak halgattyaák, hanem azok a' kik meg-is tartyaák.

Hatodik. Az Ur vacsorájával való éles, mely nem szokásból, nem szin-mutatásból, hanem igaz hitből és az életnek meg-jobbitásából viterik végben. Melyben ugyan fogadást térszen az ember, hogy minden istentelenségeknék és e' Világi hijábanvalóságoknak békét hagyván, a' néki adatott kegyelem szerint szentül akar élni, és minden bűnöktől izemesen oltalmazza magát.

Hetedik. Az elől számlált lelki jokban, hűséges végigien való meg-maradás: Melyről ilyen parancsollal őszveköttetett ígéretünk vagyon a' titkos könyvnek má-

nek második részében a' tizedik versben: *Légy húmind halálig és néked adom az életnek koronáját.*

II. HASZON, magunk meg-probálására, valo, ki-ki szálljon lelki-isméretiben, és lássa, tudakozza, s' vizsgálja-meg ő magát és lelki-isméretit mitsodás? Talám el-alutt lelki-isméretű, talám érzékenség nélkül valo? Semmi bűnt nem érez, minden bűnöket csak femminek tart. Talám egy szóval gonosz lelki-isméreti vagyok. [Itt az emberekben uralkodo bűnt, a' személyek szerént holott az ember lakik, csak alattomban a' személyeknek el-halgatásával, (hanem ha ugyan czégeres bűnösök volnának az halgatok között) mind elő hordhattya és szemek eleiben adhattya ember az halgatoknak.]

III. HASZON, intés. Szolgál mindnyájunknak intettetésünkre. 1. Mikoron valami ellenkező dolgaink érkeznek, jussanak eszünkben, mikoron boldog állapotban voltunk, mit cselekedtünk, mellyeket lelkünk ismérleti csak el-nyelt, és soha azokról Pœniten-tiát-is nem tartottunk. 2. Tegyük vallást mind Istennek, s' mind penigazoknak a' kikkel edgyütt cselekedtük a' gonoszt, hogy az Isten méltán ostoroz minket a' mi régi bűneinkért. 3. Mentől hamaréb tartsunk pœniten-tiát mind azokról, és oltalmazzuk magunkat hasonlo bűnös cselekedetektől. 4. Tegyük szert a' jó lelki-isméretre, és azokat a' jó eszközöket, a' mellyek által meg-tarthattjuk, meg-bőcsüllyük. Hogy így az Isten lelkének vezérlése által e' világi életünknek harczait jól meg-harczolhaslunk, hitünket és jó lelki-isméretünket meg-tartván, pályá futásunkat idvelséges

nyereséggel meg-futhassuk, és a' mi Urunk Jესus Chri-
stusnak szentséges kezeiből az örök életnek koronáját
el-vehessük, A M E N. *Mi Atyánk, &c.*

XX. P R A E D I K A T I O.

Az utolsó napokban való ártalmas
időkről.

Textus, 2. Timoth. 3. vers. 1.

*Ez pedig legyen tudodra, hogy az utolsó napokban ártal-
mas idők lesznek.*

A'Mint hogy ama' jó illatu Gyöngy viragok szöve-
vények és tövisflek között szoktak leg-gyakrabban
nevekedni és virágozni; de mindazáltal az emberek e-
lőtt mind kedvesek, s' mind pedig azokból készített
orvosságok sok nyavalyák ellen igen hasznosak: E-
zenképpen a' hivek, sok istentelen szin-mutato emberek
között nevekednek ugyan; De mindazáltal Istennek
kedves fiai és leányi, noha a' sok tövis és szövevény-
hez hasonló tudományu emberektől háborgattatnak.
Mellyet tudván szent Pál Apostol, az ő kedves fiát Ti-
motheust, és vele egyetemben minden istenes hiveket,
int itt summa szerint a' serényen való vigyázásra, és
meg-jövendőli mitsodás ártalmas időkre kell a' hivek-
nek jutni az utolsó időkben.

Két részei vadnak ez igéknek, mert az

*Elsőben, vagyon jövendőlés, ime' szokban: Ez pedig
legyen tudodra.*

*Másodikban, vagyon a' dolog, a' miről jövendől, ime'
szokban: Az utolsó napokban ártalmas idők lesznek.*

E L S Ő

E L S Ő R E SZ.

Az első részben rendel ezek vadnak :

I. A' jóvendóló személy, ki szent Pal Apostol, ki az ő meg-térésének előtte Saulusnak, Isten Anyaszentegyháza üldözőnek, kegyetőnek, és háborgatonak mondatik vala. Ki mikoron nagy dühóssággal menne Damascusba, hogy az ott valo hiveket fogva vinné Jerusalembbe, az Ur csudálatossan meg-jelenék neki, és mikoron vakon maradván be-vitetett volna Damascusban egy házhoz, az Ur Ananiást hozzája küldé, szemeinek világossága meg-jöve, meg-tére, meg-keresztelkedék, és a' pogányoknak meg-térítésekre hatalommal ki-bocsáttaték. Ki az ő tudományát nem a' halando emberektől, sem nem a' halhatatlan Angyaloktól vőtte : Hanem a' harmadik égbe ragattatván, az Ur Jesus Christustól tanolta.

II. Kinek jóvendól? Minden istenes hiveknek köszönnésszen ; de kiváltképpen és személy szerént, az ő lelki fiának a' Timotheusnak, kit jó idején meg-tanít a' vigyázásra, az emberek között valo észesszen járásra és maga viselésére, s' mind penig egyszer s' mind el-készíti és fel-fegyverkezteti, hogy midőn el-érkeznek az ártalmas idők, sem ő, sem penig egyéb hivek meg ne csüggedgyenek, és el ne hitetteffenek.

III. Vagyon a' jóvendólésnek formája és modgya ime' szokban : Ez penig légyen tudtadra. A' felső részben az Apostol Timotheust, Először inti arra, hogy a' Christus mellet valo lelki vitézségben áthatatossan meg-erősödjék. Másodszor, hogy tisztiben, hivatallyában hiven és szorgalmatossan el-járjon, ha a' pállya futásnak ju-

nak jutalmát el akarja venni, vévén példát a' mag-vető emberektől, kik reménség alatt szántanak és vetnek. *a' v. 1. ad v. 8.* Harmadszor, emlékezteti a' Jესus Chriſtus fel-támadására, melynek tudományaért ő nyomorúságokat szenved, és inri hogy a' felől valo hitiben végiglen meg-maradgyon. Negyedszer, hogy a' hijában valo csácsogást és háboruságokat ízerző kérdéseket el-távoztassa, *a' v. 9. ad 22.* Ötödször, hogy a' testi kívánságoktól el-vonhassa, négy jószágos dolgoknak cselekedetire taníttya, mellyek a' testi tisztátalan kívánságok ellen valo meg-próbált orvosságok. Ezt parancsolja néki: 1. Kövessed az igazságot. 2. Kövessed az hitet. 3. Kövessed a' szeretet. 4. Kövessed mindennel a' békeséget. Mikor mind ezeket ilyen módon el-végezte volna, ugy fakad ofztán erre a' jóvendőlést mondván: *Ez pedig tutrodra legyen.*

M A S O D I K R E S Z.

A' második részben vagyon immár a' dolog, melyről jóvendől mondván: *Az utolsó napokban ártalmas idők lesznek.* Holott imezeket kell meg-tudnunk:

I. Micsodák azok az utolsó napok? és mit ért azon? Először; Erri itt az Apostol az ő halála után mindgyárt kövérkezendő napokat, mellyekben jól láttya és tudgya valo, hogy gonosz tévelygések és botránkozto tudományu emberek támadnának az Isten Anyaszentegyházában. Mert ugyan-is gyakorta, mikoron a' jó igaz tudományu és sérényen vigyázo lelki-pásztorok a' halál által el-szedegetternek; azontola' nagyra hajazo, magok világi hijábavalo dicsőséget vadászo hypocrita emberok és tanitok, idegen és veszedelmes tudományokat

nyokat kezdenek, az Isten anyaszentegyházában sokaknak botránkoztatásokkal hintegetni. Másodszor érti az utolsó napokon, azokat a napokat és esztendőket, melyek mind világ végeig lesznek, melyekben a' hypocriták elegyedve lesznek a' hivekkel, mint a' tiszta buza a' konkolyokkal és a' veszendő polyvákkal. Harmadszor; Utolsó napoknak mondgya az egymásután való következésre nézve, mert a' hypocriták nem csak ō magok kezdik szaggatni és sebesíteni a' Christusnak ritkos testét az Ecclesiát. Hanem ō magok után ártalmasabb tanítványokat hadnak, és ugyan mint egy őszveszkűvén, kézről kézre adgyák ártalmas mótelyeket. Kik egyszer fel-fuvalkodván minden jó rendeléseket magok agyoktól feneket fel-forgatnak, és magoknak mindenek felett szemtelenül tetszenek.

II. Miért mondgya ártalmas időeknek? Először; a' hypocritákra nézve, kik csak alattomban, a' kegyeseknek és az Isten dicsőségének előb-előb mozdításának tettetes színe alatt, csudálatoson meg-zavarják az Istennek Anyaszentegházát, kik sokkal inkább és többet ártanak, hogy sem mint a' hitnek nyilván való ellenségi. Másodszor; Ártalmas időnek mondgya az elhíttetésre nézve: Mert látván a' külső emberek azoknak külső magok viselkedet, kik alázatosoknak tettetik magokat; halván tudományokat, kik bölcssek, bátrak ékeffen szólók, azt gondolják nagy sokan, hogy azoknak részekről vagyon az igazság, melyre nézve nagy sokan a' közönséges gyülekezettől szakadást tésznek, és azokhoz adgyák ō magokat. Harmadszor; Ártalmas időnek mondgya a' botránkoztatásra nézve; Mere látván

látván nagy fokon az Isten Anyaszentegyházában való villongásokat, szakadásokat, és ördögi gyűlölségeket, fokon meg-borrátkoznak benne, úgy hogy, némelyek igaz vallásokat el-hadgyák; Némelyek meg-tartozkodnak, hogy az igaz vallást bé ne vegyék; némelyek pedig vallások felől-is ugyan kételkedni kezdenek. Azért-is szól ilyen módon az Apostol: Ez pedig *suttodra legyen hogy az utolsó napokba ártalmas idők lesznek.*

T U D O M Á N Y.

Eleitül fogván az Istennek Anya-szentegyházában a' hy-pokriták miatt ártalmas idők voltak és ez után is lesznek.

E' tudomány a' meg-magyarázott igékből jó ki: *'Az utolsó napokban ártalmas idők lesznek.* Erről edes idvezítőnk olyá módon tanított, hogy oly idők következnek még, hogy, ha lehetséges volna még a' választottak-is el-hitettetnének. Szent Pál Apostol azt adgya tanácsul, hogy a' jó alkalmatosságot pénzen-is megvegyük, mert a' napok igen gonoszok, Eph. 5. 15. 16.

I. O K A ennek ez: Mert a' pokolbéli ördög jól tudja, hogy ő néki keves ideje vagyon immár, azért mind maga s' mind pedig az ő tagjai által igen dühösködik, tojván és támasztván veszedelmes tudományokat és hatalmas háborgásokat; kik által az Istennek együgyű Anyaszentegyházát nyomorgattya és veszedelmessen üldözteri. Mellyekre nézve elég ártalmas idők vannak és lesznek.

II. O K A: Mert az Isteni gondviselésnek úgy tetszik, hogy az ő Anyaszentegyházában való hivek, mind meg-probáltassanak, s' mind pedig sok nyomorúságok-

fágoknak szenvedési által mennyenek-bé az Istennek
 országába, *Aët. 14. 22.* Mert a' ki jóvendőben akar a'
 boldog egekben örvezni, annak először sirni kell e'
 földön; A' ki bővölködni akar az Istennek országában,
 annak sok szükségeket kell szenvedni e' világban; Es a'
 ki változás nélkül valo jó időket akar látni az egekben.
 Készítse az magát jó idején e' siralomnak és sok zürza-
 var változásoknak völgyében, a' következő ártal-
 mas időknek jó lelki-ismérettel valo el-szenvedésre és
 meg-győzésére. Hogy pedig eleitől fogván az Istennek
 Anyaszentegyháza sok ártalmas időket látott és szenve-
 dett, meg-tetstik a' meg-lőtt példákból. Amaz igaz
 hitnek általa kedvessebb áldozatot tévő Abelt, meg-ölé
 Cain, *Gen. 4. 8.* *Hebr. 11. 4.* Ismael mindenkor ellenke-
 zik vala Isákkal, *Gal. 4. 29.* Esau élete után mind addig
 olálgodék Jakobnak, hogy el-kelleték budosni az ő
 Attyának házából; Saul mit nem cselekedék Dáviddal?
 A' régi Prophetákat, mind a' hamis Propheták, s' mind
 pedig az istentelen hatalmasok kegyetlenül üldözték és
 kergették. A' mi édes idvezitőnknek születése után
 amaz istentelen *Adrianus Imperator* tíz ezer kereszttyéne-
 ket feszített-e fel Armeniában. *Diocletianus* és *Maximis-*
nus (ki Maximinusnak-is mondatot) harmincz napok
 alatt harmincz ezer embereket öletének-meg az igaz
 vallásért. s' mostan-is mit nem szenved az Istennek
 igaz gyülekezete sok helyeken? Így telik-bé a' mi édes
 Jესusunknak mondása: *Sírtok ti és jajgattok, e' világ pe-*
nig ellenben örül, ti pedig szomorkodtok. *Joh. 16. 20.* Erről
 a' tudománynak igazságát, rövideden halljuk immár
 hasznait-is.

ELSŐ HASZON, oktato. Szolgál minékünk a meg-hallott tudomány oktatásunkra, és tanítatásunkra, hogy tudni-illik legyünk, 1. Okosok, és vizsgáljuk meg mind az időt melyben élünk, mind az helyet holott lakunk, s mind pedig az embereket kik között vagyunk. Az idő melyben élünk, utolsó idő, mely minden fellelésekkel és gonofságokkal telyes és rakva. Ez oly idő, melyben a' jozan életű emberek a' részegesektől; A' szegény a' dúsgazdagoktól; Az igaz kézi munkájokkal élők a' tolvajoktól, a' lopoktól; A' tiszta életűek a' paráznáktól; A' szelid együgyűek, az ember szolo rágalmazóktól; A' kegyes életűek a' gonosz istentelenektől, minden könyörületlenül igen nyomorgattatnak. Bizony hát valóban ártalmas idő ez, mert sok ártalmas emberekkel telyes.

Holott lakunk? Minden féle bűnökkel telyes világban, melynek ha valaki barátja akar lenni, az Istennek ellenségévé kell lenni; melynek szeretéire valaki éktelenül gerjedez, nincsen abban az Istennek szereteti; melynek valaki szolgál, úgy el-vész az ő javait, hogy soha a' mennyei dicsőségnek javaiban semminémű része nem lehet. Ez szereti a' latrokat, gyűlöli pedig az Istenfélő jámborokat; Ez kergeti az Istennek szolgait és szolgálóit; Oltalmazza pedig a' maga fiait és leányait; Ez mikoron valamit ígér, akkor csinál megfogó tört; mikor valamit ad, akkor ejt a' veszedelemnek vermébe, &c. Bizony tehát valóba ártalmas idő ez. Mert igen ártalmas család világban élünk és lakunk.

De vallyon kik között lakunk? Sok nyilván és titkon való ellenségek között, kik mind lelkünknek, s

mind

mind pedig testünknek veszedelmére igyekeznek; Sok hypocriták között lakunk, kik szemben dicsérnek, hát-megé pedig kegyetlenül rágalmaznak; kik izemben édes mézek, hát-megé pedig meg-fojto mérgek; kik noha együtt járnak az Isteni szolgálatra velünk, de azért lelki ellenségink; kikre nézve bizony valóban ártalmas időben élünk.

De gondolhatod mostan: Miről tudhatnám én azt meg ugyan valóban, hogy ez a' mostani idő melyben élünk, olyan ártalmas volna?

Felelet: Szent Pál Apostol itt ebben a' részben leírta bizonyosan miről ismerheted meg a' gonosz és ártalmas időket, midőn ilyen módon szól: *Lészenek az emberek magoknak szeretői, fősvények, dicsekedők, kevélyek, szidalmazók, szüléjékhez engedetlenek, haládatlanok, szeret nélkül valók, pártolkodók, mértékletlenek, kegyetlenek, az jonak nem szeretői &c.* Mind ezeket és ezekhez hasonlok nézd-meg csak ember ha találisz e' mostani időben, a' mint hogy igen sokakat találhatisz is, honnét bizonyosan meg-tudhatod hog' valóságosan ez a' veszedelmes és ártalmas idő a' melyben mostan vagy. Osztan nézd-el kérlek Istenfélő ember e' mostani időben élő minden rendeket, s' fel-találod minden rendek között azokat, a' melyekről az idő gonosznak nevezetik. Az egyházi rendek között nemelylek kevélyek, nagyra vágyók, pipefek, dösölők, restek, parvarosok, fősvények, háboruság szerzők, és magok világi dicsőségeknék vadászoi és keresői. A' Magistrátusok között sokan el-fajultanak, dorbézlók, haja-huják; az Istennek két kő tábláin valo parancsolatinak rontoi, nem-
O
örzői,

örzöi, a' szegénységnek ragadozó hárpiai, a' közönsé-
ges igazság ritkán szolgáltat ki alattok, a' jók fanyar-
gattatnak, a' gonoszságok pedig oltalmaztatnak. A' kőf-
léget is nézd el, s' meg-láthadd mely el-fordult elmé-
vel vadnak nagy fokban, mert engedetlenek, szo foga-
datlanok, és minden bűnben buborékolók. Bizony
ennékem úgy tesznek hivek, oly veszedelmes időre ju-
tottunk, melyben az embereknek majd nagy része el-
felejtette az emberséget, az istenes buzgoságot és az
atyafiúi szent szeretetet. Mert míg a' fők hasontalan-
írkálások firkálások, botrántoztatást szerző kérdések
az Ecclesiában nem támadának, míg az eggyűgyű kőf-
ség a' nem jól értett szententiákhoz magát nem kötö-
minden rendek buzgobbak valának az Isteni tisztelte-
ben, és okosabbak is viselik vala magokat az Isteni
tisztelteinek helyén és idején. A' Scholában tanuló
gyermeki sereg szép zengedező énekkel mégyn vala
bé az Urnak házában: A' bé-menő népek nagy lelki
örömmel, istenes sohajtásokkal és illendő alázatossá-
gal gyűlnek vala fel. Ki-ki maga székiben avagy le-
könyöklük, avagy pedig térdre áll vala, és úgy szolgál-
lyak vala az Ur Istent. Hogy Istenhez való buzgosá-
gokat, jó tisztelteket inkább meg-mutathassák, a' Sol-
tarnak utolsó versén mind fel-állanak vala. A' prae-
dikatio előtt való éneknek (mellyet invocationnak hinak)
mondásakor nagy buzgosággal némellyek imátkoz-
nak, némellyek pedig fenn-alván énekelnek vala. Mo-
stán pedig, némellyek alig várják hogy székekben jut-
lassanak, mindgyárt le-ropják magokat, és ott minden

tiszteletes buzgoság nélkül úgy ülnek, mint ha ugyan oda szegeztek volna. A' fok haszontalan kérdések oly ördögi gyűlölséget szerzettenek sokakban, mint ha mások ugyan a' Christus nyája kívül valók volnának. Elég ártalmas időben vagyunk. Hát ha a' könnyű való országoknak fel-háborodásokat és szörnyű vérontásokat meg-gondoljuk; ez ártalmas időben mit várhatunk mi is a' mi haládatlan nemzetünkre?

II. H A S Z O N, intó. Interünk mi azért hitek, midőn látjuk hogy a' hypocriták miatt az Istennek Atyafizentegyháza ártalmas időben forog, meg ne csüggedgyünk, és reménségünkben hátra ne álljunk, mert eleitől fogván ilyen módon szenvedett az Istennek Atyafizentegyháza, s' így is szenved mind világ végeztig: Hanem inkább tartsuk magunkat ime' következő regulákhoz: 1. Probállyuk-meg a' lelkeket, kik minket el-akarnának csábitani, ha Istéről vadnaké, avagy csak a' magok bocsületeket és világi dicsőségeket keresik, 1 Joh. 4. 1. 2. Imádkozzunk érette, hogy az Ur Isten könyörüllyön rajtuk, és az istenes szeretetnek kötelével kösse öszve szíveket lelkeket mi velünk, hogy a' Christus titkos testének sebeit egygyűrt orvosolhassák mi velünk az Isten dicsőségére. 3. Nagy lelki alázatossággal, és atyafiúi szent szeretettel mind fedgyük, mind intsük, s' mind pengig hijuk őket az Isteni tiszteletnak egygyűrségére, hogy mindenek előtt magok menthetetlenek legyenek, Gal. 6. 1. 4. Ha ugyan meg-álkodnak, vakmerőkeppen meg-keményítik magokat, és tőlünk való el-szakadásokkal, ártalmas dolgokat hoznak a' gyülekezetben; azokat mind

el-távoztassuk, s' mind pengig ellenek álljunk, hogy meg-jobbulván lelkek meg-tartassék az Urnak, 1. Tim. 6. 5. 2. Tim. 3. 10. 5. Ne botránkozzunk meg bennük, és ne adgyunk okot senkinek az Isten nevének káromlására. Gondollyuk-meg hogy az Isten a' hypo-critákat ideig azért szenved-el az ő fiainak és leányinak gyülekezetekben, hogy mind vigyazóbbak lennénk, mind fogyatkozásinkat meg-ilmérnök, s' mind pengig azok által gyakoroltatván életünket meg-jobbítanak. Gondollyuk-meg el-jő az aratásnak ideje, mellyen az Ur az ő gabonáját meg-tisztítja az ártalmas konkolyoktól, kiket a' tűzre vetteti meg-égetésre: Az ő tiszta búzáit pengig bé-gyűjti az örök életnek idvességgel virágzó csűribe, és őket le-telepíti Abrahámmal, Isákkal, Jákobbal és minden szentekkel, meg-nyugottya őket, és meg-szabadítja minden veszedelmektől, és ő vele vég nélkül örökkön örökké uralkodnak az egekben, A M E N. Mi atyánk, &c.

XXI. P R A E D I K A T I O.

A' hamis Decretom Szerzőknek Jajja.

Textus, Esa. 10. 1. 2.

Jaj a' hamis Decretom Szerzőknek, és a' kik irnak emberek nyomorítására való hamis sententiákat, hogy a' szegényeknek ítéleteket el-fordítsák, és az én népem szegényinek igazságokat el-ragadgyák, hogy az özvegyek legyenek ő prédájok, és az árvákban sakmánt vessenek.

NOha el-mulik e' világ minden dicsőségével egy-
gyüt, 1. Joan. 2. 17. Mindazáltal oly ragado és
enyves

enyves ennek szereteti, hogy valakinek lelkét illetheti, veszedelmestől meg-mocsokoltatik tőle. Mert mind az Istennek s' mind pedig az ő szent törvényének szeretettől el-vonsza az őtet szeretőket, 1. Joan. 2. 15. Es magok meg-veszett agyokról koholtatott szerzésekhez ragasztja lelkeket, mellyekkel csak hiában tiszteltetik az Isten, Matth. 15. 9. mivel hogy másoknak meg-nyomorításokra való szerzések. Kiknek e' jelen való leczkében summa szerint jajt kiáltván veszedelmeket mondgya-meg az Ur azoknak, kik hamis végezéseket végeznek az ő népének, az özvegyeknek és árváknak meg-nyomorításokra.

Két részei vadnak ezeknek az igéknek, az

Elsőben Vagyon az Istennek fenyegetése, ime' szok-ban: *Jaj a' hamis Decretom szerzőknek, és a' kik irtanak emberek nyomorítására való hamis sententiákat; &c.*

Második részében okait avagy meg-ismértető jegyeit számlállyá elő a' hamis Decretomnak.

E L S Ő R E S Z

Az első részben ezek vadnak rend szerint:

I. A' fenyegetést ki-fejező, szo, J A J. E' szo a' Sisdoknál valami dolgon keservestől firo és bánkodo embernek igéje, mellyet ők így mondanak-ki, H O L. A' szent írásban pedig, jelen való és következendő nagy nyomoruságot és büntetést téstzen. Mint Jeremiáknak 48-dik részébtől, az első versben vagyon. *Jáj Nebonak mert el-pusztítottat, az az, O mely nagy veszedelmek és büntetések szállanak a' Nebora.* Esaiáknál is a' negyedik részben azon értelemben vadnak a' fok jajjok. A' mennyei titkos könyvben is úgy vétenek ama' három jajjok.

jajjok. Szent Pal magának-is ilyen értelemmel kiáltja, ha az Evangeliomot nem prædikálná, 1. Cor. 9. Ezt pedig a' jajt nem valami erőtelen világi ember kiáltja: hanem az hatalmas Isten, ki elősenki soha el-nem rejtezhetik.

II. Vadnak a' személyek kiknek mondaik az a' Jaj. Itt két rendbélieket számlál elő. Elsők, kik hamis Decretomot szerzenek. Második rendbéliek, kik hamis sententiákat irnak.

Itt a' Decretomon értetnek minden Isten törvényével egyenest ellenkező vegezelek és emberi találmányok. A' sententiákon pedig értetnek azoknak az emberi szerzéseknak bevételek, meg-erősítések, és a' perlekedésekben azok szerint való ítéletek és exequutiók.

M A S O D I K R E S Z.

A' második részben immár meg-mondgya okait, avagy inkább jegyeit, a' hamis Decretomnak és a' hamis sententiának. Első jegye ez: *A' szegényeknek ítéleteket elfordítja*, az az, Akar mi jó igazsága legyen-is valamely embernek a' törvénybeli igyhez, de a' hamis Decretomnak és hamis sentenciáknak sok káros exceptiojával, házontalan protestatiókkal, az igaz ügy ellen való Relatoriakkal, Novumokkal, csak el-fordítja az igazságot, és a' Datum mellé szítanak. Második jegye a' hamis Decretomnak és a' hamis sententiának ez: *Az szegényeknek az igye fogyottaknak igazságokat el-ragadják*; az az, Oly sententiákat, vegezeleket és Articulusokat irnak, szerzenek, mellyek által, torkon verve a' másét el-foglallják, és az igaz örökösztől, az igaz vértől a' maga-

maga tulajdonát vagy erőszakkal, vagy per non venit ugyan el-ragadgyák. Harmadik jegye a' hamis Decretomnak és a' hamis sententiáknak; *Az özvegyeket el-predallják*; az az, nem gondolnak semmit az igye-fogyott árvákkal, özvegyekkel, nem néznek semmit az ögyámoltalanságokra, nem tekintik-meg a' szomoru özvegyeknek neveletlen árvájokat: Hanem akármi kicsiny okból is romlásokra igyekeznek, és csak magok hasznokat vadászáván, minden könyörületeség nélkül magok prédájává teszik őket. Negyedik jegye, a' hamis Decretomnak és hamis sententiáknak; *Az árvákban lákmánt vetnek*; az az, midőn a' szegény árvákat látják gyámoltalanoknak lenni, azt cselekszik, hogy avagy tutorságnak színe alatt, avagy valami vérségnek fogásával, vagy penig erőszak-tétel által mindenekből ki-fordítják és lákmánt vetnek elejéről reájok szállott és maradott javaiban. Azért, a' kik ilyen hamis Decretomot szerzenek, és a' kik ilyen hamis sententiákat írkálnak, azoknak kiált Isten itt e' meg-magyarázott igékben szomoru Jajt.

T U D O M Á N Y.

Jaj léssen azoknak, valakik a' szegényeknek meg-rontására valo törvényeket szerzenek, és hamis sentenciákat írnak. E' tudomány egészlen a' meg-magyarázott igékben vagyon. Ezekről énekli Asáph az 73-dik Soltárnak 18-dik versében: *Bizony igen síkon helybeztetted őket, és őket nyakra före veted.*

I. OKA: Mert Isten meg-fizeti nékiek az ő álnokságokat, és el-vezti őket, a' mi Urunk Istenünk, azt mondgya Dávid, *Psal, 95. 23.*

II. O K A: Mert midőn törvénynek színe alatt a' nyomorultaknak lelkeket nyomorgattyák, fel kel az Ur Isten ellenek, hogy meg-szabadítsa a' szegént, *Psal.* 95. 31. és őket haragjában meg-rontya.

III. O K A: Mert az Isten igen szánnya a' nyomorultakat, és azoknak siralmas kiáltásokat meg-hallya, fel-kél és alá-szál az istenteleneknek meg-büntetésekre, *Exod.* 37. 8. Peldákkal világosab lészzen a' tudomány: Roboám nem elégedék-meg az Istennek törvényével, mellyet az ő Attya Salamon kezében hagyott vala; Nem elégedék-meg az Izrael Királyinak elébbeni törvényekkel: hanem nyomoruságot szerző, átkozodo inségeket hozó, égben kiálto, és faczoltato törvényeket szerze és hozá-bé az országba. Az Isten-is a' meg-keferedett népnek szívet el-idegeníté tőle, és tiz nemzetségek el-szakadának mellőle, *1. Reg.* 12. Jeroboám-is az Isten törvénye ellen való edictumokat ada-ki, hogy az után senki Jerusálembe ne mérelné azni áldozni fel-menni, hanem egy meg-fertezett oltárt csináltatá Bételbő, és azt parancsolá hogy mindenek oda gyűljenek és ott áldozzanak. El-külde Isten egy Prophetát Bételben, ki az oltár ellen mikoron prophétált volna, ki-nyujtá Jeroboám az ő kezét az Istennek emberére, és mind-gyárt meg-szárada a' Királynak keze, *2. Reg.* 13. Hát Pharahot menyi fok keserves ostorival látogató, hogy az ő népét illetlen törvényekkel vesztegetné? Végére a' veres tengerbe merité minden sekeres hadaival egyetemben. Igaz voltát hallók e' tudománnak; halljuk immár hasznait-is.

I. H A S Z O N, rettentő. Szolgál e' tudomány azoknak
meg-

meg-rettentésekre, a' kik oly Decretomot szerzenek, oly sententiákat írkálnak, mellyekkel az együgyű szegényeknek igaz ügyöket el-forditják, az özvegyeket árvákat, szegény gyámoltalanokat ugyan el-prédállják és mindenekben lákmánt vetnek. Itt pedig négy rend-beli emberek azok, a' kik valóban retteghetnek az Istennek kemény és meg-emelző haragjától: 1. A' kiknek hatalmokban vagyon a' hamis Decretomnak szerzése, és a' hamis sententiáknak írása, kik nem csak akarják, hanem javallyák-is, nem csak javallyák pedig, hanem ugyan parancsolják-is. 2. A' kik eggyeznek a' hamis Decretom szerzésben, és a' hamis sententiáknak írásban. 3. Az írók, kik tudgyák jól nem igaznak lenni, még-is mind magoknak, mind másoknak, s' mind pedig maradékjoknak jóvendőbeli veszedelmekre, és nagykárookra, lelkek-isméreti ellen olyanokat írnak. 4. A' kik azzal a' hamis Decretommal és hamis sentenciákkal élnek, és a' törvénykezésekben másokat-is azokkal nyomorítanak-meg. Mikoron a' szent írás magyarázó Doctorok az Istennek befédét, emberi főtől talaltatott idegen leleményekkel és el-fordult értelemmel magyarázzák s' ugy adgyák a' halgatóknak elejekben; Megcsalhatatlan jegye a' hamis tudománynak alattomban való be-csúszásának; Mikoron az orvos Doctorok az életet őrző, és az el-esett egészséget helyre állato jó orvoságokat, veszedelmes mereggel meg-elegyítik, megcsalhatatlan jegye a' hamis lelki-isméretnek; Mikoron a' bírák a' Magistratusok el-hadgyák az Isten törvényét, és hamis sentenciák mellé állanak, azokkal ítélik és czigázzák a' faluknak, városoknak és az országnak lakosait,

kofit, meg-csalhatatlan jele az Istennek kemény bűn-
zetésénk és a következő szomoru romlásnak.

II. H A S Z O N, meg-probalo. Probáld-meg jól ma-
gadat ember, also és felső Magistrátusok, Decretom
szerzők, sententiákat írók, törvénytévők és ki-mo-
dók vizsgálátok-meg magatokat. Nem szerzettélé ha-
mis Decretomot valaha? Fély ama' nagy jajtól. Nem ir-
tálé valaha hamis sententiákat? Fély ama' nagy jajtól. O
menyi szegényeket nyomorítottatok-meg! Menyi öz-
vegyeket prédáltatok-el! Menyi árváknak javaiban
hántatok lákmánt! Nem féltéké ti hamis Decretom
szerzők és hamis sententiákat írogatók ama' nagy jaj-
tól, hogy Há mánnal együtt csak hamar meg-fulhat-
tok? Nem féltéké hogy Áchitophellel ezentúl meg-szé-
gyenülhettek? Nem féltéké, hogy jövődőben mind
magatokat, s' mind penig maradékitokat azon sententi-
ákkal nyomorítanak-meg mások, mellyeket ti szerzet-
tetek és irtatok? O nem féltéké ama' rettenetes három
J j t o l, mely léfzen először a' ti világi életetekben? Má-
sodszor, a' ti szomoru halálotokban, harmadszor ama' a'
utolsó ítéletnek rettenetes napján? Féllyetek azért ő
ti halando emberek ama' nagy jajt reátok ki-öntheő
igaz ítéletű nagy Istentől, mert igen igaz, és ha jo ide-
jén meg-nem tértek, ki-folyo mértékkel vizsgálja méreti
mind azokat vagy tincétek, vagy a' ti maradékitoknak.

III. H A S Z O N, intó. Intetnek e' tudomány által
mindérendben lévő Magistrátusok, Császárok, Királyok
Fejedelmek, tanácsok, bírák, polgárok, és törvényeket
tévő minden rendek; Meg-lássák, hogy, hamis Decre-
tomot ne szerezzenek, hamis sententiákat ne irjanak,

sem pe-

sem pedig ne irassanak. Meg-írástok hogy az igaznak ügyet az ítéletben el-ne fordítsatok, senkit meg ne nyomorítsatok. A' szegény özvegyeket el-ne prédálljátok. A' nyomorult árváknak javaiban lákmánt ne hanyatok, mert az Isten erős botz/zu álló Isten, és megfizet az istentelen kevelyeknek, *Psal. 94. 1. 2.* Csináljatok és szerezzetek azért oly Decretumokat, iratok és írástok oly sentenciákat, mellyek az Isten törvényével egyezzenek; mellyek által, az el-epedett szegény kőtség pihenést vehessen, és az Istennek igaz szent tisztelete meg-bánrodás nélkül folyjon.

Hogy pedig ezeket cselekedgyetek, ô ti Magistrátusok, legyetek lelki okosok, és I. Gondollyátok-meg, hogy az Isten a' ti gyülekezetekben ott vagyon, köztetek ül, néz lát és halgat mindenket. Azért tiszta jözan elmevel, jözan ag'gval tegyetek mindenekről végezést és ítéletet, hogy a' köztetek ú'ô és igazan ítélo Isten jajt ne kiáltó ti-nektek. II. Gondollyátok-meg, hogy nem a' ti széketekben; hanem az Istennek székiben ültök. Isteneknek, és a' magoságos Isten fiainak mondatatok: Azért bocsüllýetek-meg az Istennek székít, melyben ültök, bocsüllýetek-meg méltóságos neveteket, bocsüllýetek-meg a' ti Aryátokat az Istent. Sem mit ô ellene végezzetek, hogy a' ti méltóságos neveteket el-ne vesztésétek. III. Gondollyátok-meg, hogy noha nagy méltóságrok vagyon, noha az Isten székiben ültök, noha Isteneknek, és Isten fiainak hivattatok: Mindazáltal csak úgy meg-haltok ti-is, mint egyéb köz emberek, és ha igazán nem ítélték, minden dicsőségteknek, méltóságos neveteknek nyaka szakad, végelesen. IV. Gon-

dollyátok

dollyátok-meg, hogy el-jő az idő, melyben, a' földnek porából fel-kel-támadnotok, és tinétek-is ama' kőzónságes biro eleiben kell mennetek, ki minden világi életeteket cselekedeteket fel-irta, jól tudgya és előtökben rakja. Ugy élljetez azért, ugy visellyeteket magatokat, oly végezéseket végezzetek, oly sententia-kat irjatok és iraslatok, mellyek miatt se lelketek-ismérete reátok ne támadgyon, se a' nyomorultak ne árulozzanak, sem pedig az utolsó ítélternak napján az igaz ítéletű biro előtt örökös szegényt ne vallyatok. Hanem inkább mind ez életben-is mind lltentől, s' mind a' szegény kőfségtől áldást nyerjetez: Ez élet után pedig, örökké a' fényes egekben uralkodhassátok a' szentek-
kel, A M E N. Mi Atyánk, &c.

XXII. P R A E D I C A T I O.

A' Fejedelmekről.

Textus, Psal. 72. v. 1. 2. 3.

Isten a' te ítéletedet adgyád a' Királynak, és a' te igazságodat a' Király fiának. Hogy ítéllye a' te népedet igazságban, és a' te szegényidet ítéletben. A' hegyek hozzanak békességet a' népnek, és a' halmok igazságot.

CSudálkozásra méltó az lltennek meg-foghatatlan bölcsesége, mellyet a' teremtelnek munkájában meg-mutatott. Mert ha fel-emellyük szemeinket, meg-láttjuk az llteni hatalom által fejünk felett sátor modra ki-terjesztetett szép eget, mellyet az llten minden külső oszlop nélkül mint valami kárpitot fel-vonván, meg-erősitett, Psal. 104, 2. Ha alá nézünk, látjuk a'

tyuk a' mi lábaink alatt valo temerdek földet, melyet
 Isten a' vizeken ugy épített, hogy meg-állyanak és el ne
 borulíyanak, *Psal. 72. 3. 4.* Láttuk a' fok szép folyo vi-
 zeket és csorgo patakokat, mellyek a' nagy tengerből
 vévén eredetet, és ísmét oda igyekeznek vízfíza serény
 folyással. A' tengernek az Ur Isten fővenyből csinála
 meg-tartoztato partókat, mellyeket az Ur ellen né mér
 által-hagni, *Jerem. 5. 24.* A' földet meg-ékesítette min-
 den féle hasznos fűvekkel, embereket és okralan álla-
 tokat tápláló gyümölcsökkel, gyökerekkel, fákkal,
 kövekkel, juhokkal, vadakkal, és a' maga képere te-
 remtett emberekkel. Az egeket fel-ékesítette Isten fok
 szép fényes csillagokkal, meg-ékesítette e' földet meg-
 világosító, meg-melegítő fényes nappal. Az éjszakát
 meg-ékesítette az esztendőket és a' holnapot meg-kü-
 lömböztető, nedvesítő holddal. E' földön lako min-
 den állatokon az embert Urrá és Királlyá emelte. Az
 egeknek minden seregei eleiben rendelte a' Napot és a'
 Holdot, hogy külömbséget tegyenek a' nappal és az
 éjszaka között, és hogy legyenek bizonyos jelei az
 időknek és az esztendőknek. Az emberi társaság köz-
 zé rendelt bizonyos állapotokat és rendeket, hogy egy-
 mástól valo függésnek törvényével igazgattatnának. Ez
 a' nagy Ur az ő Anyaszentegyházának igazgatására ren-
 delt Apostolokat, Evangelistákat, Pásztorokat, és Do-
 ktorokat. *Eph. 4. 11.* A' házi cselédeknek igazgatására
 adott gazdákat, gazda-aszszonyokat, atyákat és anyá-
 kat, kiktől fügjenek. A' polgári társaság közzé ren-
 delt bírákat, polgárokat, kiknek elejekben helyhez-
 tette a' Császárokat, Királyokat, és Fejedelmeket, mind
 az ő né-

az ő népének oltalmazására, s' mind penig az igazság-
nak ki-szolgálatására, kik által az emberi tártaságot
bölcsen igazgattyá ő felsege. Tudván mind ezeket
szent Dávid Király, hogy a' felsősegek csak az Istenő
vadnak, és hogy csak azoknak uralkodók boldog, a'
kiknek az ő szent Lelkét adgya. Ezekben az igekben
penig summa szerint, könyörög az Istennek, hogy az
ő fiának Salamonnak, kit még élteben Királya valasz-
tatott vala, adgya az ő szent Lelkét, és igazgassa min-
den jora, hogy ő általa a' nép pihenést vehessen.

Három részei vadnak ezeknek az igeknek, az
Első részben vagyon Dávidnak Istenhez nyújtott könyör-
gése Salamonért.

Másodikban vagyon a' könyörgésnek oka.

Harmadikban, a' kívánt dolgoknak hasznai és gyümölcsei.

E L S Ő R É S Z.

Az első részben rendel ezek vadnak, ugymint

I. A' Dávid könyörgésének formája, melyben az
Istent ilyen formán szólattyá-meg mondván: *O Isten!*
Mely igék ki-fejezik mind az ő nagy lelki örömet, mel-
lyel örvendezett azon, hogy az ő szerelmes fiát még
élteben székibe ültethette, és a' birodalmat mint egy
keztől kézre adhatta, s' mind penig az ő lelkének buz-
goságát ki-önté Isten előtt, mondván: *O Isten!* Mint
ha ilyen módon szollana: *O en Istenem*, a' juhok mel-
lől te vöttél-fel engemet a' királyságra, en mindenko-
ron csak te benned biztam, és hozzád nyújtott kő-
nyörgésemben kegyelmessen meg-hilgattál engemet,
mert eleitől fogva igen jóakaro kegyelmes Istenem
voltál. Mostan-is ő en Istenem, az en fiamért való kő-
nyör-

nyörgésemet halgasd-meg kegyelmeffen.

)(

II. Vagyon a' dolog, melyet könyörgésében kér és kíván Istentől Salamonnak; itt a' többi közzül igen nevezetessen kettőt kíván, midőn így szol: *Először; Adgyad a' te ítéletedet.* Itt az ítéleten érti Dávid Király azt a' bölcseséget, értelmet és tudománt, mely vagyon az Isten törvényének értésében, tudásában, és annak meg-tartásában. *Másodszor; Adgyad a' te igazságodat.* Az igazságon érti; 1. Az Isteni tisztületnek valóságát, tisztaságát és igazságát, mely minden emberi találmanytól üres, és egyedül csak az Istennek szent tudománya. 2. Erti az országnak igazgatásában valo igaz modort, uralkodást, és dicsíretes Isten kedve s' akarattya szerént valo directiot.

III. Vagyon a' személy, a' kinek kívánnya hogy Isten mind ezeket adgya. Azt nevezi Király fiának és Királynak, midőn így könyörög: Oh Isten adgyad a' te ítéletedet a' Királynak, és a' te igazságodat a' Király fiának: Mint ha ilyen mondón szollana; En Istenem, adgyad a' te szent Lelkednek bölcsen igazgato erejét ennek a' mostan válaftatott Királynak, mely a' te töled fel-kenettetett Királynak fia. Es a' te szövetségédért, melyet én velem töttél, ruházd-fel ezt az én fiamat Salamont, bölcs ítélettel, és a' te szent törvényed szerént valo igazsággal, hogy tudgyon bölcsen ki-menni és bé-jöni a' te néped előtt.

M A S O D I K R E S Z.

A' második részben az ő könyörgésének két derekas okait adgya, mert kívánnya Salamonnak mind ezeken 1. Hogy itéllye a' te népedet igazságban. Itt az Isten
népe,

népén ért minden rendeket, valakik a' Királyi méltóság alá vadnak vettervén, kik az Ábrahám-mal tölt fővetség szerint hivattatnak vala Isten népének. 2. Hogy a' tetzegényidet (itéllye) ítéletben. Itt a' szegényeken érti Dávid mind az országnak közönséges rendeit, s' mind pedig az özvegyeket, árvákat, nyomorultakat és egyéb igye fogyatkat. Egy szóval, két dologban helyeztetí Dávid Király minden Királyoknak és Fejedelmeknek boldog uralkodásokat. Először; midőn mindenek igazán ítéltetnek, és senkit a' Magisztrátusok igaz ok nélkül törvénykezsnek színe alatt, sem pedig erő hatalommal meg nem nyomorítanak. Másodszor; midőn mindeneknek igaz törvények szolgáltattak, ki-nek-kinek az ő jussa mikor meg-adatik, és mikoron a' nyomorult igye-fogyott szegény gyámoltalanok a' hatalmasok ellen meg-oltalmaztatnak.

H A R M A D I K R E S Z.

A' harmadik részben azt mutattya-meg micsoda hasznok, és micsoda jók következnek az ország népére, ha a' Király és Fejedelm, minden rendeket az Istennek törvénye szerint igazán kezd igazgatni. Azt mondgya, hogy két boldog állapotok kezdik követni, mind az országot s' mind pedig annak lakosát. Edgyik, Bekefesség: Mert Isten minden ő ellenségeket meg-rontya, hatalmok alá adgya, és nem léfzen senkitől bántások; hanem kívánt bekefességben élnek. Második, Bőség: Mert az Isten annak az országnak lakosát onnan fellyül megáldgya minden áldásával. Idejekorán essőt szolgáltatt az ő földöknek meg-sírosítására, és mindenféle vetemények, gyümölcsök, bővön termenek. Egy szóval, azt cse-

azt cselekedzi Isten azokkal, hogy sem ellenségtől, sem
 penig szükségtől, drágaságtól semminémü bántások
 nem léfzen.

T U D O M Á N Y.

Minden Istenfélő Fejedelmeknek Magisztrátusoknak ez az
 ő tisztek hogy míg a' birodaló nálok vagyon, jól és iste-
 nessen igazgassák az országot, és azon légyenek
 hogy még éltekben istenes Successort ültessenek szé-
 kekben, és azoknak elő-menetelekért könyörögjenek
 az Istennek.

E' tudomány egészen a' meg-magyarázott igékben
 vagyon; melynek három ágai vadnak:

Először; Azt adgya előnkben, hogy minden Feje-
 delmek istenessen igazgassák az országot és az ő alattok
 való népeket.

ELSŐ OKA ennek ez. Mert mind az ítélet-tétel-
 ben, mind az igazgatásban ők viselik az Istennek ké-
 pét, Psal. 82. 6.

II. OKA. Mert szám-ado szolgák, és jövendőben
 mindenekről számot kell ő nekik adniok, és a' szerint
 való fizetést-is kell el-venniök, a' mint éltenek.

III. OKA. Mert ha istenessen viselik magokat, az
 Istennek mindennémü áldási szállanak reájok; Ha pe-
 nig el-fajulnak, meg nem álhatnak az Ur előtt, hanem
 meg-rontya őket. Igazgassák tehát istenessen minden
 fejedelmek az ő nekik adatott országot, és minden ő
 alattok való népeket.

Másodszor; Azt adgya előnkben e' tudomány, hogy
 az istenes Fejedelmeknek gondot kell viselniök arra, ki
 legyen utánnok uralkodo székekben.

ELSŐ OKA ennek ez: Mert minden váratlan és reméntenül érkezett változás leg-gyakrabban inkább veszedelmet szokott magával hozni. Hogy azért holtok után országok és birodalmok békefésében megmaradhassanak, és a' méltoságra vágyakodóktól megne háboríttassanak, még éltekben el-rendelik és gondot viselnek az ő utánnok uralkodóról.

II. OKA. Mert az istenes Fejedelmek félnek azon igen, hogy az ő halálok után hamis törvényekkel, az Isten törvényének el-fordításával, és hamis leleményekkel, hol mi idegen vallásuak és bálványozók megmotskollyák az ő országokban le-telepedett Istennek Anyaszentegyházát. Azért még éltekben Successort választanak, kit ő magok tanítanak és taníttatnak az Istennek igaz tiszteletire, és az országnak istenessen való igazgatására.

Harmadkor; Azt adgya előnkben a' tudomány, hogy az istenes Fejedelemnek könyörgenie kell a'nak boldog uralkodásáért, a' kit még éltebé successorának választot.

I. OKA ennek ez. Mert tudgyák jól hogy csak az Istentől vadnak a' Fejedelemségek, ki a' kevélyeket leveti az ő székekből, az alázatosokat pedig a' Királyok közzé ülteti.

II. OKA. Mert jól tudgyák, hogy semmi fejedelemségek nem lehetnek állandók az Istennek segedelmé és áldása nélkül. Tudgyák hogy a' Fejedelmek ő magokban elégtelenek az országnak igazgatására. Azért az ő könyörgések által segéllik őket Isten előtt, kívánván boldog országlast azoknak kiket helyekben ültetnek és törvény szerint hadnak. Mind ezekre világos példa miné-

da minékünk Moyfes Propheta, ki midőn igazán igazgatta volna az Istennek népét, tudván immár hogy nékim eg-kell halni, még élteben gondot vifele rola ki legyen utánna igazgato Fejedelem, melyre el-is választatá a' Josuat, Num. 27. 15. Dávid Király ezért cselekedé, minek előtte meg-halna, az ő fiát Salamont választatá és fel-kenetteté Királyságra, hogy lenne ő utánna ki mindgyárt uralkodhatnek, a' mint meg-vagyon irván, 1. Reg. 2. Mind ezeket egy csomóban kötővén szent Pál Apostol ilyen módon adgya előnkben, 1. Tim. 2. 1. 2. Intlek azért mindeneknek előtte hogy legyenek könyörgések kérések imátkozások hálá-adások minden emberekért, a' Királyokért, és minden méltóságban helyhezettékért, hogy csendes és nyugodalmas életet éllyenek minden Isteni félelemmel és tisztelettel. Ertők e tudománynak igazságát, halljuk immár hasznait-is.

I. H A S Z O N, meg-győző. Meg-győzetnek e tudomány által lelkek ismérésekben azok az Magisztrátusok, a' kik nem istenessen igazgattyák az Istennek népét: Hanem Roboámmal együtt a' népnek rontói, szacoltatói, és minden jó rendes törvényeknek bontói, háborgatói. Kik Manasseffel együtt a' bálványoknak emelői, szeretői, és bővitői. Kik semmit nem gondolnak az Istennek törvényével; hanem mindeneket felelem nélkül szabadon meg-cselekednek és cselekedtetnek. Kik nem gondolkodnak semmit a' jövődébéli megmaradásról, az országnak következhetendő kárairol és veszedelmiről, nem elmélkednek az Istennek tiszta szent tiszteletinek meg-maradásáról; csak ők mig élnek kedvek szerént uralkodhassanak, kik ellen fel-támad-

nak Moyses és Dávid, és őket az ítéletnek napján kezdi vádolni.

II. HASZON, oktato. Okosfak legyenek a zért a' Magistrátusok és a' Fejedelmek, és isteneffen igazgassák az Istennek népét. Jo idején visellyenek gondot az istenes successorokrol, és azoknak életékért, boldog országlásokért szüntelen könyörögjenek; s' ha azt akarják hogy ő nekik-is Isten boldog előmenetelt engedgyen és Fejedelmi székeket meg-erősítse, a' következendő regulákhoz tartsák magokat.

I. Gondolják-meg, hogy az ország, melyben uralkodnak, nem varratott gallérokhoz, ha istentelenül kezdenek élni, az Isten csak hamar el-szakasztya tőlök az országot, mint Boldisár Királytól.

II. Gondolják-meg, hogy az ország javai, jóvedelmi, mellyekben kevélykedhennének, pipeskedhennének, a' szegénységnek veritéki; Es ha illetlen helyekre vesztegetik, tékozolják, s' nem az Isten dicsőségére, nem az ország javára fordíttyák: csak meg-fogó török lesznek mind azok, és az ellenségnek segítő alkalmatossági, mint az Ezechiás Királynak gyűjtött gazdagsági, 2. Reg. 20. 17. 18.

III. Gondolják-meg, hogy az országnak lakosai, nem a' Magistrátusok, Fejedelmek számai, hanem Istennek népei; ha azért törvénytelenégeket cselekesznek vélek és rajtok, fel-kiáltanak az Urhoz, és mentől hamareb le-szál az ő népének meg-szabadítására a' háborgtóknak rontásokra; a' mint Pharahoval cselekedék az ő népének kegyetlenül valo meg-nyomorításáért.

IV. Gon-

IV. Gondolják-meg, hogy az Isten törvényére, és az ő szent tiszteletinek elő-mozdítására kötelesek. Azért az Isten szerint valo igazságot szolgaltassák-ki. Az Istennek szent és igaz tiszteletit semmi emberi főtől találtatott veszedelmes toldalekokkal ne engedgyék meg-motskolni. Ne szenvedgyék-el az Istennek káromlását, a' bálványozást, még a' magok vérekben-is. Dávid Absolont szemei elől sokáig el-veté, az Amnon haláláért. Salomon nem kedveze másodszor az ő atyafiának Adoniának midőn pártot ütett volna; 1. Reg. 1. 53. Afa király a' maga édes anyját midőn vette volna elzében hogy ártalmas bálványozo és sokaknak botránkozására volna, minden jöszágától meg-fosztá, berkeit le-vágattatá és bálványát el-rontatá, 1. Reg. 15.

De kérded: Mint lehet a' Fejedelmeknek birodalmok erős, és hogy-hogy adhatták azt kézről kézre?

Felelet: I. Ugy, hogy ha az Istennel békefék, léfnek; az az, ha az ő szent parancsolatiban gyönyörködnek. Nem adgyák magokat az átkozott főívénységre, mellyel mindeneket igen könnyen el-idegenithetnek tőlök. Nem gyönyörködnek a' hamis ragadományokban, mellyek gyalázatos hírt nevet szerezhetnek, nem adgyák magokat a' veszedelmes részegeskedésnek; hanem meg-gondolják. 1. Hogy a' tobzodásokkal és részegeskedésekkel ugy fel gerjesszük az Istent haragra, hogy egyszer, midőn ingyen sem gondolnák, az ő igazságának mérő serpenyőjébe vetvén őket, ki-vágja, mint Boldisár Királyt. 2. Hogy a' részegeskedésnek mitsoda veszedelmes gyümölcsei vadnak, mert a' jó és szerény elméket meg-tompítja. A' dolgokat jól meg-

fogo és rendesen el-igazító ítélet tételt meg-vesztegeti. Tiszti szerint való dolgoknak el-viselesére való erőket az emberben meg-kevesíti, el-fogyattya. Egészséget ront, kezeket lábokat csonkit bennit, szemeket homályosít, pokol kinnyához csak nem hasonló kolikát és kőszvént nemz. Mellyek által mind addig kergeti a' részegeseket, miglen a' koporsóba nem teszi.

3. Hogy a' részegség nem az isten előtt, hanem az emberek előtt-is utálatossá teszi az embert. Mert a' részeges Fejedelmek, Magisztrátusok, az országnak részegesséitől csak semminek alittatnak, az idegenektől pedig ugyan nem-is bocsúztatnak-meg.

II. Felelet. Ugy léfzen erős a' Fejedelmeknek és Magisztrátusoknak birodalmok, s' ugy adhatták azt kézről kézre, ha az alatta valoknak szeretetekben és kedvekben léfzenek; 1. Mert minden rendek buzgóssággal könyörögnek életekért és boldog országlásukért. 2. Mert minden felé terjesztik és ugyan mint egy szárnyon repítik azoknak jó híreket neveket, és másokat-is fel-gerjesztnek szeretetekre. 3. Mert a' szükségnek idején, nem kételenségből, hanem kész engedelemből és szeretetből munkálkodnak mellettük, és véreket-is nem szánnyák mellettük ki-ontani.

III. Felelet: Ugy léfzenek erősek a' Fejedelmek a' birodalomban, s' ugy adhatták azt kézről kézre, ha keresztyéni tisztekben és istentől reájok biztatott hivatalyokban el-járnak szorgalmatossan.

De kérded: Mitsoda a' Fejedelmeknek és a' Magisztrátusoknak tisztek hivatalyok?

Felelet: Első tiszti és hivatalya, az Istennek igazán való

valo ismérleti, mely nélkül mindenek csak veszendők és czifra bűnök. Második, annak az igazán meg-ismért Istennek, és arról valo igaz vallásnak szeretete, annak serényen valo oltalmazása, előb-előb mozdítása, és ha az Istennek dicsősége, s' az alkalmatosság ugy kívánnya, életének-is le-tévése, hogy az Isten dicsősége megmaradgyon, előttők viselvén Moysesnek, Josuenak, Samuelnek, Dávidnak, és több szent Királyoknak Istenhez valo nagy lelki szereteteket és buzgoságokat. Harmadik tisztetek, az igaz hitben vallásban valo tökéltettség és végiglen valo meg-maradás; semminémű bálványozásra ne hajoljanak, az Istennek áldott szemeibe undok nyálat ne pökjenek: Hanem azon legyenek Afa Királlyal, hogy a' bálványozóknak berkeket jo alkalmatossággal el-fordítsák. Azon legyenek Josiással, hogy nem csak a' birodalomnak, hanem az Isten tisztetelének örüllyenek inkább. Egyik kezekben legyen a' birodalomnak bottya, másik kezekben pedig az Isten törvényének és szent tisztetelének táblája és formája. Negyedik tisztetek, gyakorollyák ő magokat az istenes szent fegyhetetlen életben, az Isten igéjének serényen valo halgatásában, az imárkozásban, istenes, jo, és szükséges dolgoknak olvasásában; hogy minden alattok valoknak leheessenek jo és élő példák, mint Josiás és Josiphát. Ötödik tisztetek, legyenek az Isten Anyaszentegyházának és a' Scholáknak s' azokban valo tanítóknak és tanulóknak tápláló Dajkái: Ne legyenek azoknak ragadozo Hárpiái, kegyetlen mostohái és rontói: Hanem a' régi szent Királyoknak és istenes Fejedelmeknek nyomdokát követ-

vén, meg-romladozott templomokat, Scholákat fel-
építtessenek. Azokban serény és tiszta tudományu ta-
nulókat és tanítókat rendellyenek, azoknak rendeltet-
tet jövedelmeket az Isteneből panasz nélkül szolgál-
tattassanak ki. Az Isteni tiszteletre tartozó Ceremo-
niáknak meg-tartattatására vigyázzanak, hogy midőn
valaki az épületnek födelét kezdi tetőva hánni, a' fun-
damentomot is tövéből ki ne fordítsa.

Hatodik tisztek. A' szegény árvákra, nyomorultak-
ra, ügyefogyott koldusokra gondot visellessenek, ne
hadgyák őket ehel meg halni, hanem rendellyenek
nekik illendő helyeket, és táplálásokra valokat, hogy
az Ur Jესustól ők-is meg-áldassanak, kinek kepet vise-
lik a' nyomorultak.

Hetedik tisztek. Légyenek a' szegény hazának édes
Attyok, minden rendeknek igaz törvényt szolgálta-
ssanak, a' jókat tehetségek szerint oltalmazók, a' gono-
szokat pedig fenyétekben tartásák, országoknak meg-
maradására úgy vigyázzanak, hogy se magoknak sem
penig kincseknek semmit ne kedvezzenek, hogy alat-
tok valokat csendes békefésben meg-tarthassák.

Nyolczadik tisztek. A' szomszéd országokkal bé-
kefésben éllyenek, és azokkal való frigyeket minden
kicsiny okból, gerjedező főfésvenységből, avagy nagyob
uralkodásnak veszedelmes kívánságából, fel-ne bon-
tsák, mert nagy veszedelmek szokták követni a' hit
szegést, a' mint sok példák meg-mutatták.

Kilenczedik tisztek, hogy mindeneket elől ne
számlállyak, országoknak vég helyeire serényen vi-
gyázzanak, mind épületekkel s' mind vitczlő rendek-
kel

kel meg-erősítsék. Minden rendbéli érdemes hiveit
ket bősületben tartsanak, kegyelmességeknek jeleit
hozzájok meg-mutassák. A' vitélő rendeknek sold-
gyokat idejében ki-szolgáltassák, hogy a' szükségnek
idején kétz engedelemből valo hivek legyenek. Ha
ezeket és több ezekhez hasonló istenes dolgokat csele-
kedik a' Fejedelmek, az Ur Isten meg áldgya őket, vé-
lek léfzen minden szükséges dolgokban, ellenségeket
meg-szégyeniti, lábok alá veti, és azt cselekeszi Isten vé-
lek, hogy az ő idejekben meg- áldgya az ő országokat
kévánatos békeséggel, semmi püztito ellenkező né-
peket birodalmokban bé nem bocsát. Meg-áldgya az
ő országokat minden joknak bőségével és állandó bé-
keséggel. A M E N légyen. *Mi Atyánk.* [Itt im-
már kell könyörgenia' Fejedelmeknek és a' Magistrá-
tusoknak boldog előmenetelekért, idejekben valo bé-
keségért és bőségért. &c.]

XXIII. P R Æ D I K A T I O.

Az Isten Biroságáról.

Textus, *Psal. 75. v. 8.*

*Az Isten igazgató Biro, ki egygyet meg-aláz, mást fel-
magasztal.*

DAvid Király és Propheta, látván az embereken
forgó sok szomorú változások, és e' világ sze-
rint a' sikamló szerencsének játékit, mellyekből sokan
ugy ítélnék, hogy mind azok avagy a' csillagoknak
Isten engedelmeiből földre alá folyó erejeből, avagy
penig csak a' vak szerencséből lennének. Kiknek eb-

beli ítéleteket meg-czafollya ez igékben, holott summa szerint azt mutattya-meg, hogy akár mi változások legyenek-is az embereken, az Istennek mindeneket bölcsé igazgató birodalmától függenek; ki mikor akarja egygyet a' porból fel-emel, mást pedig világi dicsőségének székiből le-ver.

Két részei vadnak ezeknek az igéknek, az
Elsőben az Istent mondgya Bironak lenni.

Másodikban azt mutattya-meg, mit cselekedik az igaz
Biro Ur Isten.

E L S Ő R E S Z.

Az első részében le-írja az Istent két kiváltképpen való tulajdonságról: Egygyik az Igazgatás; Második pedig a' Biroság. Az Igazgatáson érti az Istennek szent gondviselését, mellyel nem néz semmit hivalkodó szemmel, hanem mindeneket bizonyos vegekre igazgat. Biroságán érti az ő meg-máfolthatatlan igazságát, mellyel mindeneket ítéletre vonszon, és kiűkinek az ő uta szerint meg-fizet.

M Á S O D I K R E S Z.

A' második részben két meghatározott czélokban, objectumokban való munkáit, ítéletit írja-le az Istennek, mert mikoron akarja, a' nagy méltóságban lévő embereket méltóságos dicsőségeknek székekből le-veri, meg-gyalázza: Mikoron pedig Istent szent akaratjának úgy retszendik, a' porban heverő szegényeket méltóságos állapotra fel-magasztallja.

T U D Ó M Á N Y.

A' kit akar Isten fel-magasztal, a' kit pedig akar meg-aláz.

E' tudomány egészen a' meg-magyarázott igékben
vagyon,

vagyõ. Eñek igazságát mutogatya a' boldog szüz Má-
ria az õ hálá-ado dicséretiben, *Luc. 1. 52. A' hatalmasokat*
le-roná az õ székekből, és az alázatosokat fel-magasztalá.

ELsõ OKA: ennek ez: Mert mindeneken egye-
dõl szabadoson uralkodo az Isten, kinek az õ utai meg-
vizsgálhatatlanok, és tanácsi végére mehetetlenek.

II. OKA: Mertegyedül csak az õ felsége hatalmá-
ban vadnak minden birodalmok, a' kinek akarja biro-
dalmot ad, a' kitõl akarja el-vézi és másnak adgya, azt
mondgya Daniel Prophéta, *cap. 2. 21.*

III. OKA: Mert, midõn némelyek nagy méltó-
ságra, dicsóséges uralkodásra emeltetnek-fel, hamar
el-felelkeznek régi alacson állapottyokról: Hanem
kevélyek mind Isten s' mind penig az emberek ellen,
kiknek az Isten az õ igazsága szerint ellenekál, és meg-
alázza. Ellenben penig az õ meg-vizsgálhatatlan böl-
csesége szerint, a' kiket akar fel-vészen a' porból és di-
csóséges állapotra fel-emel. Példákból inkább eszünk-
ben vehettyük. Joachim Judának hatalmas Királya va-
la, de csudálatossan meg-gyaláztaték, és Babyloniába
fogva viterék mindenestül, *2. Reg. 24.* Sedechiás Nabu-
godonozor ellen pártot ütven, meg-fogaték, szemei
ki-tolyattatván fogságra viterék Babyloniába, *2. Reg. 25.*
v. 7. De bár ne mennyünk meszize példaért, csak ves-
sük szemeinket az Isten igaz ítéletit sok idõtül fogván
szenvedõ szomszéd országokra, Lengyel országra, ne-
vezet szerint, mely sok idõtül fogván el-áradott vala
minden istentelenségekben, majd hallatlan kevélység-
ben és tisztátalanságokban ugyan buborékol vala, sen-
kitõl semmit nem tartván mind Isten s' mind az embe-
rek

rek ellen fel-emelte vala magát; De ő keserves változás, és Istennek igaz ítélete! mely igen meg-aláztaték az 1649 elztendőtől fogván mind ez jelen való 1657 elztendeig. Ez után pedig Isten mitsoda ki-menetelit adgya, csak az ő szent hatalmában vagyon. Látrjuk szemeinkel, jól halljuk füleinkel, hogy majd ez egész világon való nemzetek mind rezgелődnék, minden országoknak im kengyelben vagyon lábok. Honnét mit jövendőlkhetünk egyebet, hanem az Istennek rettenetes látogatását és kemény ítéletit. Az Isteni hatalom a mint amazokat meg-alázta, azonképpen Jösephet a' tómlócból Egyiptomi fejedelemségre; Dávidot a' juhok mellől hatalmas királyságra; Gedeont a' csépről nagy meloságra emelé. Mellyekkel valóágófsan meg-mutatá az Ur Isten, hogy ő oly igazgató biro, a' ki egyet meg-aláz, mást pedig fel-magaztat. Ertők a' tudomán'nak igalságát, hall'uk immárhásonait is

I. H A S Z O N. Szolgál meg-czáfoltatásokra azoknak a' meg-veszett agyu embereknek, a' kik az emberi társaságból a' gondvisező uralkodókat lábbal akarnak ki-vonni, és fámkivetésre küldeni, hogy azokban holmi zuzavart indító fejertlen-labságot inkább be-hozhatnának, hogy minden rendek első igazgatók és világi dolgokat kormányozók nélkül lennének; Holott az Isten a' ki rendelte a' felsőségeket, ő vélzi-el a' kitől akarja, és annak adgya a' kinek ő felsége akarja, Dan. 2. 21.

De kérhetnéd: Mitsoda indittyá az Istent arra, hogy némeltyeket előbbeni dicsőséges állapottyokból le-vestien és meg-alázzon?

Felelet: En itt a' többi közzül csak három indító okait számlálom elől, kik közzül.

Első

Első, a' büntetést meg-előző urálatos *Kevélység*, midőn valaki látja mind csak a' jó szerencsének fima és egyenlő si norán futo elő-menetelit, gondolkodik méltóságáról, gazdagságáról, hatalmáról, és emberek előtt való nagy böcsületiről. Mindeneket magának, okosságának, hatalmának, és vigyázásának tulajdonit, és Istennek érette hálákat né ad, sőt inkább fel-emeli az Isten ellen szivét, mint Pharaoh és Nabugodonozor. Azonban fel-kél az Isten ellene, és az ő igazsága szerint a' veszedelemnek és gyalázatos változásoknak tengerébe meríti, hogy uszkállyon abban mindenek példájára és csudájára, a' barmok közzé, és a' böcs-telen embereknek hatalmában adgya és veti, miglen meg-isméri hogy vagyon mindeneken uralkodo Isten.

Második indito oka, a' *Szegényeknek*, és az Isten *Anyaszentegyházának* minden uton és módon való *Megnyomoritása*, mellyet az Isten csak hívokodo szemmel nem nézhet: hanem fel-kél egyszer az ő népe mellett, és a' kegyetleneket meg-rontván, meg-fzabadittya az ő *Anyaszentegyházát*.

Harmadik indito oka, az *Istennek* és az ő szent *Igéjének* haládatlanul való *Meg-utálása*, midőn nem gondolnak semmit, az Istennek sem fenyegetésével, sem szép ígéretivel: hanem nyakra főre járván, minden istentelenségekben ugyan gyönyörködnek, mint a' halak a' szép folyo vizekben. Midőn nincsen semmi fogonattya az Isten igéjének, bucsut vőrtének az Istennek szent parancsolatitól, és azokat el-cserélték emberi tá-lálmányokon az Istennek nagy borszúságára. Midőn az Istennek tiszteletit teremtet állatokra ruházzák, és
az

az Istent egyedül nem tisztelik úgy mint Istent, *Rom. 1. 21.* Kik noha tudgyák az igaságot, mindazáltal azt hamisan fogva tartják, *Rom. 1. 18.* Ez ilyenek ellen el-vég-re fel-indul az Isten az ő nagy büfülésében, és birodalmokat el-fordítván, hirtelen meg-alázza őket.

II. HASZON, oktató. Szolgál minden méltóságban helyhezített embereknek oktattatásokra; Mivel-hogy az Isten osztogattya a' birodalmokat, ő magasztal, és ő aláz, annakokárét, ne emellyék-fel magokat az Isten ellen, és ne kevélykedgyenek: hanem ha azt akarják hogy meg-ne alásztassanak, tartsák magokat ezekhez a' regulákhoz: I. Minden várjon Istentől, ő felségétől kérdegyen tanácsot, és soha meg-tiltott eszközök által magának méltóságot senki ne keressen. Mert a' mely Isten ellen fel-emeli ő magát, ugyan azon Isten nyakra főre le-taszittya, mint Adonibezeger és amaz kevély Absolont. II. Minden elégedgyék-meg a maga sorsával és állapottyával melyben Isten őtet helyhezterte. Vesse reménységét csak az Istenben, féllye ő szent felségét, szolgállyon néki tisztaságban, igyekezzék mindenben az ő szent dicsőségére, és az ő felsége kezei alatt alázza-meg önnön magát, bizonyos időben Josephphel és Dáviddal fel-magasztaltya. III. Soha el-mulo világi dicsőségnek, elméket, kevélységre izgato gazdagságoknak okáért, lelki-isméretinek reguláját senki által ne hágja; Mert a' mint idevezitőnk mondgya, *Matth. 16. 26.* Mit használ valakinek ha mind e világot meg-nyeri-is, ha az ő lelke el-kárhozik. IV. Soha e' jelen valo bizonyost, a' következendő bizonytalánért senki el-ne hadgya. Mert oly sikamlo e' világi hízeltke-

dő szerencse, hogy midőn valaki abban vetendő remén-
séget, sokáig sikamlo talpán meg nem álhat; hanem
szomorú szeggyennel kell le-fordulni onnét. Ennek a'
régiek egy nagy kerekét irtanak, és körülé négy kirá-
lyokat, kik közzül némely a' tetején, némely a' két ol-
dalain, némely pedig a' keréknek az allyán vagyon, és
mindeniknek állapottyához illendő szokból álló imil-
lyen verset irtanak, *Regno, regnavi, regnabo, sum sine*
regno. En mostan urakodom, én-is uralkodtam, én u-
ralkodando vagyok, én pedig immár ország nélkül va-
gyok. O bezzeg boldog ember az, a' ki a' más ember
kárán tanol: De igen boldogtalan az, a' ki a' maga kárán
sírván kezd okoskodni. V. Minden méltóságban é-
lők, és arra vágyakodók gondolják-meg igen szeré-
nyen: 1. Hogy az Isten mindeneket jól tud, és jól
lát, s' kinek-kinek az ő uta szerént jóvendőben meg-is
fizet. Féllék hát az Istent. 2. Gondolják-meg
hogy az Isten ez ideig mit cselekedett vélek, mint e-
melte-fel, mint áldotta-meg őket. Ha még mind ezek
nem elegek a' mint Dávidnak-is izené az Ur, sokkal töb-
bet-is ad, csak féllék az Istent. 3. Gondolják-meg,
hogy ők-is szám-ado szolgák, és elő kell állaniók
ama' rettenetes ítélre. Féllék hát az Istent, és ren-
dellyék ugy az ő világi buborékhoz hasonló élete-
ket, hogy mind e' világi tisztességes méltóságban neve-
kedvén meg-maradhasanak, és soha gyalázatra ne jus-
sának, s' mind pedig e' szomorú változás alá vertetett
élet után, ama' mennyei dicsőségnek méltóságában,
részt vehessenek, és örökké minden szentekkel, és a'
Sz. Angyalokkal Istennek szolgálhasanak, A M E N.

XXIV. P R Æ D I K A T I O.

Új Tisztek Választásáról.

Textus, Psal. 82. 3. 4.

Tegyetek ítéletet a' szegénynek, és árvának, a' nyomorultat és a' szegényt igazítsátok meg. A' szegényt és a' szükségdőt mentsétek-meg, és a' gonoszoknak kezeiből szabadítsátok-meg.

AZ Isten az embernek szívét úgy teremtetre, hogy az lenne mind a' mozgásban első, s' mind pedig minden több tagokra az életető erőket ő öntené-ki, és hogy minden részeknek az ő tulajdonit meg-adná igazán, mely által az emberi élet meg-maradhasson, mivel az életnek minden munkálkodási a' szívből származnak, Prov. 4. 23. Hasonlóképpen Isten az ő népét külső igazgató nélkül is nem akarván hadni, választott és adott az emberi társaság közből elől-járokat, bírakat és tanácsokat, kik a' nép között úgy viselleyék magokat, mint az emberben a' szív, mely minden tagokra; nagyokra, kicsinekre egy aránt gondot visel. Ugyanczeneket adgya Isten az el-olvasott igékben Dávid által a' földi Magisztrátusoknak, bírának és törvényekben ülőknek eleikben; holott summa szerént inti őket, a' fizemély válogatás nélkül való törvény-tételre, és a' nyomorult árváknak, igyefogyottaknak és szegény jövevényeknek oltalmazására.

Két részei vadnak ezeknek az igéknek; az Elsőben, Vagy az Istennek parancsolattya imé szokban: Tegyetek ítéletet.

Másod

Másodikban, A' személyek vadnak kikre a' parancsolat vitettedirik.

E L S Ő R E Ś Z.

Az első részben rendel imezeket kell meg-látnunk:

I. Kicsoda a' parancsoló személy? Az nem Solon, ki az Athenásbélieknek törvényt adott vala, Sem nem Zaleucus, ki a' Locrus szigetbélieknek törvényt írá; Nem valami pusztá ember, mint Cyrus, Dárius és Verbőczy: Hanem a' menynek földnek és minden azokban valo teremtetett állatoknak hatalmas Ura és Istene, ki minden sziveknek titkait jól tudja és láttya, ki a' hamis istentelen törvény-tévőknek örökkévalo veszedelemmel és vég nélkül valo siralommal végtére meg-fizet.

II. Vagyona' dolog a' mit parancsol, ime' szokban: *Tegyetek ítéletet.* Az ítélet egy-néhány módon vétetik a' szent írásban: Először, vétetik illetlen rágalmazásból és éretlen elméből valo ítéletért, mint Idvezítőnk szol az Evangéliomban: *Ne ítéllyetek és nem íteltettek.* Másodszor, vétetik az utolsó ítéletnek napjáért, mely felől ilyen vallást teszünk: *Onnét lészen el-jövendő ítél-ni eleveket és holtakat.* Harmadszor, vétetik valami perlekedő dolognak törvény szerint valo el-igazításáért, és kinek-kinek maga ügye szerint valo oltalmazásért. Itt a' fel-vőtt igékben az ítéletnek szava vétetik a' harmadik jedzésben, melyben azt kívánnyá az Isten, hogy a' törvény tévők, a' birák, polgárok és minden Magistratusok a' szegénynek ügyét el ne fordítsák, sem ajándékért, sem félelemért, sem penig barátságért; hanem mindenekben igazat és igazán ítéllyenek.

III. Vadnak a' személyek a' kiknek parancsol, azok

Q

penig

penig azok, kiket Isten mások eleiben helyhez tetett, a' kiket elsőkké tótt, kikre az ő népének gondgya-viselesét bizta, úgy-mint a' felső renden a' Császárok, Királyok és istenes Fejedelmek. Utánnok a' Patronusok, Patronák, Magisztrátusok, bírák, polgárok, és minden törvény széket ülő személyek.

M A S O D I K R E S Z.

A' második részben vadnak azok a' személyek, kikre a' parancsolat vitetik, és tartozik, kiknek tudni-illik, ítéletet kell tenniük. Avagy hogy jobban meg-értse, azokat a' személyeket számlállyaelő Isten a' Dávid által, a' kiknek igaz ítéletet kell tenniük a' Magisztrátusoknak, bíráknak és polgároknak.

I. Az *Arvának*; Arvának mondatik Először az, a' kinek sem Attya sem Annya nincsen. Másodszor, árvának mondatik az-is, a' kinek Isten előtte járó jó gond-viseelőjét el-vette, melyre nézve mondatik Isten árváknak és özvegyeknek Istenének.

II. A' *szegénynek*; Szegénynek mondatik Először az, a' kinek semmi nincsen, úgy-mint háza, öröksége, pénze és marhája. Másodszor, szegény az, a' ki az ő igaz ügyében vagy egy vagy más módon meg-fogyatkozik, kinek igaz perit avagy a' hamis procátorok pénzért, avagy a' hamis bírák és törvény tévők ajándékért elfordították.

III. A' *nyomorultnak*; Az pedig Először nyomorult, a' ki más ember házában és czellájában nyomorog, kinek nincsen semmi öröksége hova nyomorult fejét le-hajtsa: Másodszor, nyomorult az, a' kinek semmi gond-viseelője, táplálója, attyafia és ísmérője nincsen. Harmadszor,

madszor, nyomorult az, a' kit az istentelenek minden igaz ok nélkül meg-nyomorítanak. Ezekre nézve az Isten Esaiás Prophetának 4-dik részének 16-dik versében ilyen módon szólítja-meg az istentelen Magistratusokat és hamis bírakat: *Mi dolog hogy az én népemet rontjátok, és a' szegények orcáját ószve töritek.*

De vallyon kik ellen kell mind ezeket meg-menteni?

FE L. A' gonoszoktól. Gonoszok pedig azok: 1. A' kik a' meg-szokott bűnben előb-előb mennek minden meg-bánás és térés nélkül. 2. Gonoszok azok, a' kik törvénytelenséget és erőszakot cselekednek másokon, a' kik avagy hamis törvénykezesekkel, avagy alattomban való csalárdsággal, avagy jó barátságnak színe alatt másokat meg-nyomorítanak. Ezekről parancsolja Isten a' Magistratusoknak, a' bírának, polgároknak és egyéb törvényt-révő személyeknek, hogy mind igazán ítéllyenek, s' mind pedig az ügyefogyott szegényeket meg-mentsék.

T U D O M Á N Y.

A' kit Isten Magistrátusá, birová téssen, annak ez az ó tiszti, hogy minden törvényeket igazán szolgáltasson ki, es a' nyomorult árvákat, szegényeket a' gonoszoktól meg-mentse.

E' tudomány a' meg-magyarázott igékből foly-ki, holott Isten így szoll: *Tegyetek ítéletet a' szegénynek, &c.* Erről Salamon Példa beízüdekről írt könyvének 24-dik részében a' 11-dik versben: *Szabadíts-meg azokat a' kik halálra ragattatnak ok nélkül.* Esaiás Profetánál az Isten ilyen panaszolkodást téssen, cap. 1. 23. *A' te fejedelmi el-hajlottanak, és orvosoknak társai, mindnyájan szeretik az*
ajandé-

ajándékot, és a' fizetésre néznek. Az árvának nem ítélnek és az özvegynek perit nem bocsátják eleikben. Moyses Propheta-is erre nézett midőn ilyen módó szol, Deut. 1. 17. Személy válogatók ne legyetek, mind kicsint nagyot egyaránt meg-balgassatok.

I. OKA ennek ez. Mert mikor a' birák és a' Magistratusok törvént téstnek, nem csak ő magok vadnak a' törvényben: Hanem az Isten-is ott vagyon közöttök, jól láttya, hallya micsodás törvént téstnek, a' mint ezen Soltárnak első versében mondgya. Dávid Király: *Az Isten áll, az Isteneknek, az az, a' birák, a' gyülekezetekbē, &c.* Azért mindeneknek igaz törvént kell szolgáltatniok.

II. OKA: Mert az Istennek képét viselik a' birák és a' Magistratusok. Az Isten pedig az igaz ítéletben gyönyörködik, mert a' mint Abrahám Pátriarcha, mondgya vala az Istennek, Gen. 18. 25. *Avagy az egész földnek bírāja igazat nem ítelné?* Hogy pedig az Istennek képét viselik a' birák és a' Magistratusok, megte-
szik ezen Soltárnak hatodik verséből: *En mondom: Istenek vadrok, és a' magoságos Isten fiai mindnyájan.* Azért mindeneknek igaz törvént kell szolgáltatniok.

III. OKA: Mert meg kell ő nékiek-is halniok, és minden dolgokrol számot kell adniok az ítéletnek napján, a' mint ezen Soltárnak hetedik verséből meg-lathatták: *De minden kétség nélkül mint egyéb köz ember ti-is meg haltok.* De fel-is kell számadniok a' Jesus Christus dicsőséges széki előtt való számadáfra, 2. Cor. 5. 10. Azért mindeneknek igaz törvént kell szolgáltatniok. El-követésére valo példájul rartsák előttök minden birák, törvény tévők és Magistratusok Samuel Prophe-
tát, ki

tát, ki mindennek igaz törvént szolgáltató, és senkitől semmit el nem vett, a' mint meg-tetstik az ő keserves panaszából, 1. Sam. 12.

I. HASZON, meg-győző. Szolgál e' tudomány az istentelen Magistrátusoknak, biráknak, polgároknak és hamis törvént révőknek lelkek-isméreteken valo meg-győzöttetésekre, kik nem emlekeznek-meg arról, hogy ők volnának Istennek hely-tartói, kikre bízta volna az ő népe között valo igazgarást; Nem emlekeznek-meg arról, hogy ők ugyan Isteneknek és a' magosfágos Isten fiainak hivattnak, kikre minden igyeknek isteneffen valo ki-szolgáltatását bízta az Isten; Nem emlekeznek-meg arról, hogy akár minémű nagy birodalmok, hatalmok, tisztelések, gazdagságok, és emberek előtt valo nagy becsületek legyen-is: De ugyan mind csak végek lészzen azoknak, el-hadgyák, és ugyan csak meg-válnak mind azoktól, és az után elő kelni az utolsó szám-adásra. Mind ezekről el-feleltetvén, a' szegényeknek, az árváknak, az özvegyeknek, és az ügyefogyott nyomorultaknak rontói, vesztői, ragadozói és prédái. Kik igaz iteleter nem téstnek, az igazságot ki nem szolgáltatták, csak a' magok hasznát keresik. Nem gondolják-meg hogy az ő birodalmoknak ideje ezentől ki-telik, és ezt kezdik nekik mondan: Adgyatok számot a' ti biroságtokrol, mert ez után nem lehettek birák.

II. HASZON, intő. Szolgál a' tisztviselőknak intetésekre, ha kit az Ur Isten, valami tisztre fel-emel, Magistrátusá tést, az 1. El ne hidgye ő magát, ne kevélykedgyék, és másokat magákoz képest

p. It semminek ne alitson, mert nem magától vőtte a tiszte, hanem az Isten adta néki, és ismét el-veheti.

2. Tisztiiben szorgalmatozzon el-járjon, és az ő mérő szinora nem a maga jóvedelme, nem a maga haszna, nem a maga akarattya, hanem az Istennek igasága legyen.

3. Az Isten tiszteletire, a' templomra tanítók és tanulók lakó helyekre, azoknak gondviselelésekre igen szorgalmatozzon vigyázzon.

4. A' szegény Városnak, Falunak, melyben az Isten őket tisztekké tőtte, meg-marádására vigyázzanak.

5. Senkinek szemelyét méltóságát, atyafiságát és barátságát a' törvényben ne tekentsék a' birak, a' Magisztrátusok, hanem mindeneknek szemely válogatás nélkül igazán itéllyenek. A' szegényt, az árvákat, a' jövevényeket, az özvegyeket, senkinek meg-ne hadgyák nyomorítani.

6. A' jokat oltalmazza, a' gonoszokat pedig az Istennek törvénye szerint meg-büntesse; meg-lassa hogy senkinek bűnét meg ne egye se pedig meg ne igya, senkinek bűnével ne gazdagullyon, senkinek bűnével ne ruházza magát és háza népet, mert az Istennek ítélő széké előtt minde-
nekről számot kell adni.

Ti is ő tiszteket választó szemelyek, községek igen okosok legyetek, és meg-lásátok hogy rendet abban ne nezzetek, meg-lásátok hogy szokaira ne tekintsetek; hanem Isten-t híván segítségül, bíronak imillyen férfiat választátok magatok közzül: Először; Legyen az, erős férfiú, nem a' gonofságban, nem birságotlásban, nem az edgyes italokban és részegeskedésekben: Hanem legyen erős az igazságban, az igaz ítélet tételben, és a' ti városoknak, falutoknak, törvényének mind
tudása-

tudásában s' mind penig oltalmazásában. Ollyat válasz-
szatok azért a' ki erős légyen az Isteni félelemben, a'
szegény ügyefogyottaknak oltalmazásában, és a'
gonoszoknak meg-büntetésekben. Másodszor; Lé-
gyen az a' kit választotok, Istenfelő, ki minden csele-
kedetiben az Istent féllye, és senkitől valo félelemért az
igasságot se el-ne fordítsa, sem penig várofsának, falujá-
nak szabadságát és privilegiomát ha mi vagyon el-ne-
rontsa. Harmadszor; Légyen az, igaz mondo; a' ki-
nek szaván akar ki-is meg-álhasson, ne legyen csácso-
go, csélcsep, hazudozo, hásártos, szitkozodo, tobzodo,
és hamissan esküvő, hogy miatta sem az Isten dicsősége
ne káromoltasék az idegenektől, sem a' polgári társaság
mások előtt valo tisztelségében kárt ne vallyon. Es ne
leheffen helye ti reátok nézve ama' régi példa beszéd-
nek: *Esze veszett vár-megyének bolond az ispánnya.* Ne-
gyedízer; Ne legyen telhetetlen fősvény, gazdagságra
vágyakodo, rut nyereségnek kívánoja, hogy valami
modon avagy a' közönséges jóvedelmet magának ne
kopantsa, avagy penig a' bünösöket pénzért el-ne bo-
csáslla és meg-ne szabadítsa. Intettek ti-is közönséges-
sen kiker az Isten illyetén jámbor birákkal meg-áld, ö-
rómmel és álaadással vegyetek-bé, és méltó becsület-
tel illefsétek azokat, ugy mint kik viselik ti közörte-
tek az Istennek képét. Az Ur Isten szálljon a' ti gyüle-
kezetetekben és tanácskozástokban, s' válaszszon ma ti
közöülletek előtökben, oly Isten-felő, igasság szerető,
erős, álhatatos, igaz mondo, és fősvénység nélkül valo
férfiat; adgyon tinétek oly jo lelki-isméretű birót,
ki egyedül az ő szent nevének dicsőségére, és e' meg-

rongyosult helynek elő-menetelére, meg-maradására élhessen, és viselhesse biroságát. A M E N.

XXV. P R Æ D I C A T I O.

Veszedelmes Kereskedésről.

Textus. Matth. 16. 26.

*Mit használ valakinek ha minde' világot meg-nyeri-ís
ha az ő lelke meg-büntetődik (el-kárhozik)*

E' Tiszátalan szemfenyvesztő világban el-fajult emberek, midőn e' világi kívánt gyönyörűségeknek veszedelmes hegyére kedvek szerént fel-hághatnak; ott kaczagva követik az haja-hujat, ide alá pedig utálva szemlélik az alázatosffakat. Ott, kevélyen kérkednek gyűjtőt gazdagságokkal, ide alá pedig minden kimélles nélkül üldözik a' szegény nyomorultakat. Ott istentelenül élnek meg vetven a' nyomorúságot, kiknek veszedelmekre készíttetett amaz örökké gerjedező tűz. Ott bátran testi kereskedésekben merülnek-bé, azonban lelkekre semmi gondot nem viselnek, és a' mint Agoston Doctor szól: *Præsentia curant, futura contem-
nunt.* Csak az jelen valókra viselnek gondot, a' jövődöket pedig csak el-mulattyák. Kiknek ez jelen való leczkeben idvezítőnk ilyen kérdést téssen-fel: *Mit használ valakinek ha mind e' világot meg-nyeri-ís?* Holott summa szerint int mindeneket az igaz vallásban való végig meg-maradásra, e' világi el-mulandoknak megvetesére, és a' lelki veszedelemnek serényen való el-kerülésére.

Két részei vadnak az igéknek, mert az

Első

Első részben vagyon testi kereskedés.
Másodikban vagyon nagy lelki kárvallás.

E L S Ő R E S Z

Az első részben ime' következendők vadnak:

I. Vagyon kérdés a' kereskedésről, ime' szokban:

Mit használ?

II. Vagyon a' dolog melyről a' kérdés tétetik:

Ha minde' világot meg-nyeri-is?

III. Vagyon a' nyerő személy, mely minden kifejezés nélkül úgy vagyon, hogy akár ki-is a' ki arra a' kereskedelemre adgya magát, magára veheti, midőn azt mondgya: *Valaki.*

M A S O D I K R E S Z.

A' második részben vagyon a' kár melyet az ilyen kereskedő valhat, midőn így szoll: *Ha az ő lelke megbüntetődik; azaz, el-kárhozik.* Mert ugyan-is ha valaki az igaz vallásnak el-hagyásával, a' Jēsus Christusnak meg-tagadásával és bálványozásra valo hajlásával, világi nagy dicsőséget, emberek előtt valo méltóságot, felséget, uraságot, ki-befizélhetetlen tisztelséget, és fényes gazdagságot nyerne-is; Ha e' világon sok nemzetségeken és országokon uralkodnék-is; Azonban ugyan semmi uton, módon el-nem kerülheti a' meg-fomorito halált, mely minden világi dicsőségének és testi gyönyörűségeknek csak hamar nyakát szakasztya. Ezek után ám bár igen czifrán, igen módolon, és igen pompáson temessék el-is testét: De mit kezdenek mind ezek használni akkor ő néki, mikoron az ő lelke a' kénzo őrdögöknek kezekben adatik, és végnélkül a' pokolnak ki-gondolhatatlan kényyaiban őrké gyótróttetik? Semmit.

Inkább kell minden keresztyén embernek a' maga lelke idvejségét keresni; hogy sem mint e' világnak dicsőséges méltóságát.

E' tudomány egészen idvezitőnknek szavaiból jő-k: Mit használ, ugy-mond, *ha valaki e' világot meg-nyerí-
is, de az ő lelke el-kárhozik?* Ennek meg bizonyítására nem hozok elő több ide tartozó bizonyságokat, mivel az igaz Ur Jესus Christusnak szent szájából származott tudomány: Hanem egy avagy két okokkal mutatom-meg rövideden a' tudománynak igaz voltát.

E L S Ő O K A; Mert minden e' földön valo teremtetett állatoknál, sőt e' széles világnál-is méltóságosabb az embernek lelke. 1. Eredetire nézve; Mert a' testet az Isten a' földnek porából formálá; De azért a' földből formált emberben, a' maga szájából fuva életnek lehel-
leter, és ugy lőn élő ember, *Genes. 2. 7.* 2. Munkáira nézve; Mert az érzékenség, a' mozgás, a' hallás, látás, szolás, okoskodás, és minden rendes cselekedetek a' lélektől vadnak. Ha kitől rendes munkáit meg-vonfsza, ottan oktalannak, kábának, bolondnak itéltetik. Ha ki-ben ugyan meg-szűnik munkálkodni, az immár az emberi nevezetre-is nem méltó; hanem csak dőgnek és holt állatnak mondatik. Ugyan-is mert ha mi a' testben szép, ha mi jó, és kíváncs, Isten után mind a' léleknek köszönheti a' test, &c.

I I. O K A; Mert mi-helt a' lélek ki-megy-en a' testből, a' testnek vissza kell térni a' földben mely-ből vétetett vala, holott meg-fenyvedvén kigyoknak és békáknak eledele leszzen; De a' jól el-készítettett lélek a'

lélek a' mint a' bölcs mondgya vizsgálja tér az ő Istenéhez, a' ki őtet öntötte vala a' testben, és attól fogván mindgyárt meg-boldogittatik az Istennek országában, *Apoc. 13. 14.* Mellyet a' test az után nagy kélföre a' fel-támadás után ér-el.

EL S Ó HASZON, meg-vizsgáló. Ember ki ezeket hallod vizgáld-meg magadat, mint viselté te gondot a' te szegény lelkedre? Gondold-meg ugyan valóban, tel-lyes életedben mitsoda dolgoknak keresésében munkálkodtál? Mitsoda veszedelmes testi nyereségeid voltak? O nagy Isten ki kevessek voltak azok közzül tisztességekké, és idvességekké! A' reszegeskedést mint valami kalmárságot nem űztedé, és még mostan-is nem űzödé? Nem kereskedelé a' tobzodók között torkoddal? O mit használ az tenéked, ha a' te szegény lelked el-kárhozik? Nem ontaszé minden igaz ok kívül ártatlan vért? Nem tisztátalankodolé? és egyéb fer-telmes bűnökben nem űszkálszé mint a' halak a' vízben? O mit használ a' te szegény lelkednek ha el-kárhozik? &c.

II. HASZON, intő. Intetünk mi hivek mindnyájan, mivel-hogy a' mi lelkünk igen bőcsületes és drága, mig időnk vagyon reá, visellyünk jól gondot róla, és legyünk igen okosllak, hogy e' világi terhes életünknek munkái között nem veszedelmet, hanem mennyei dicsőséget nyerjünk a' mi lelkünknek. Mit szorgalmatoskodol ó ember a' késértetekben ejtő pénznek lérényen valo keresésében, ha ugyan csak másnak kell hagynod és semmit magaddal abból el nem vihetiz? *Psal. 39.* Mit töröd magadat világi dicsőségednek vadászá-

dáfzásában, ha csak mint a' buborék úgy-mulik-el te-
tőled? Jac. 4. Mit keresed hitván kényes testednek il-
leni igen kedvét, ha ugyan meg-vénül, meg-erőtelenül,
és csak a' férgeknek éledele lészzen? Ha téged azért, ő
ember, e' világi testi gyönyörűségekre akar ragadni ez
a' csalárd világ, kérlek ne cselekedd, hogy lelked el ne
veszszzen; Ha nem tudom mitsoda nagy méltoságot
ígér csak a' Jესus Christust meg-tagadgyad. O ne csele-
kedgyed kérlek, hogy lelked el ne veszen; Ha e' bē-
fényvesztő világ magát akarná veled imáttatni, az Iste-
nért kérlek ne cselekedgyed, hogy a' te szegény lelked
el ne veszszzen: Hanem maradgy-meg az Istennek bēnt
szolgálattyában és imádásában, hogy az Istennek bēnt
Angyali szolgálynak tenéked.

Ezekre penig tégedet ő ember inditson; Először ezi
Mert igen drága a' te lelkednek váltsága, mivel nem va-
lami el-veszendő marhán, hanem a' Jესus Christusnak
vérrel vagy meg-váltatván. Másodszor; Merr a' te lel-
kednek meg-szentelője a' Szent Lélek Isten, meg-lá-
sd azért, hogy szomorúsággal ne illessed, Eph. 4. 30.
Harmadszor; Vifely gondot jo idején a' te lelkedre,
mert ő néki az ítéletnek előtte kelleik az Istennek te-
kinteti eleiben menni. Meg-lásd azért, ugy vifely gon-
dot ez életben lelkedre, hogy meg ne szégyenüllyön
az Istennek méltoságos tekinteti előtt, hanem amaz
örök életnek koronájával a' mennyei dicsőséges
fokafágu seregek előtt koronáztatsek-meg,

AMEN. Mi Atyánk, &c.

XXVI. P R Æ D I K A T I O.

Az emberi tanácskozásról.

Textus, Prov. 16. 9.

Az embernek szíve gondolja-meg az ő urát; De az Ur igazgattya annak járását.

NEm csuda hogy a' régi pogányok közzül némelyek semmit nem tulajdonítottanak az Isteni gondviselésnek: Hanem mindeneket a' forgando szerencsének játékos kereke alá vetettenek: Mert még az Isten ísméretivel dicsekedőkben-is gyakran megtaláltatik azon vélekedés, kik az időknek, országoknak, és nagy méltóságoknak hirtelen valo változásokat csak valami szerencsétlenségeknek és történeteknek alitják; Azonban pedig az Istennek gondviseléséről nem is elmélkednek, kiket e' jelen valo igékben megczáfol Salamon, és summa szerint megmutattya, hogy az ember elméje szerint valo elrendelt dolgoknak minden ki-menetele, egyedül csak az Istennek bölcs rendelkezésétől függ.

Két részei vadnak, mert az Elsőben vagyon az embernek valamely fel-vett avagy fel-veendő dolgairól valo elmélkedése és fel-tett szándéka. Másodikban vagyon az Istennek ugyan azon dologról valo bölcs rendelése, és bizonyos végekre valo igazgatása.

E L S Ő R E S Z.

A' mi az első részt illeti, abban ezek vadnak:

Előszór, vagyon az embernek szíve; Itt el-hagyván a' szívnek külömb féle jedzésit, csak azt mutatom-meg,
mi ér-

mi értésük ez helyen a' szíven. Ertetnek rövideden a' szíven való akarat, értelem és elme, mellyel az ember valamely dolgot akar, ért és el-szán hogy meg-cselekedgyék. A' szívnak tulajdoníttatnak pedig azért:

1. Mert a' tagok között ő az első, melyben az életre való mozgás, érzékenség mind el-kezdetik, mind pedig leg utolszor el-végeződik
2. Mert az életnek minden munkálkodási a' szívből mint valami kút-főből jönnek és származnak, *Prov. 4. 23.* Ez az embernek kicsinységétől fogván gonosz, *Gen, 8. 21.* Ennél semmi csalárdab, mérgelesebb nem lehet. Ebből jönnek ki mindén utálatosságok, és Isten országából ki-zárho bűnők, *Mat. 15. 19.*

Másodszor, vagyon a' szívnak egy kiváltképpen való munkálkodása, mely a' gondolat, melynek erejét ki-öntvén az elmére, hányódik vetődik.

Harmadszor. Vagyon a' dolog miről hányódik, elmélkedik és gondolkodik, az ő utáról, az az, hol egy hol más dolgokról, diszponál, rendel, végez, tanácskodik, mit cselekedgyék? Mint cselekedgye? hol, mikor, kikkel, és mind azoknak ottan-ottan maga kívánsága szerint való ki-meneteletét fel-is teszi, mellyeket az eszközökből és a' jelen való alkolmatóságokból úgy tart mint ha szintén kezében volna.

M A S O D I K R E S Z.

A' második részben mind ezekről azt mondgya Salomon, hogy midőn az ember ilyen módő el-szánnya és el-rendeli előtte való dolgait, és azt gondolná, hogy immár az ő rendelése szerint lesznek mindenek; Azonban az Ur igaz gattyaki-menetelet; az az, ám-bár szorgalmatoskodgyék valaki akar mely dolgon, hányá, vesse,

vesse elméjét, gyűjtsen okos tanácsos embereket, minden arra valo eszközök legyenek készen, a' jó alkotmatság ugyā onszollya magát. Csak hijában valok mind azok, mert nincsen az embereknek hatalmokban a' fel-tótt és el-gondolt dolgoknak végben vivése: Hanem egyedül csak az Isten az, a' ki minden dolgoknak ki-menetelit igazgattyá.

T U D O M Á N Y.

Az ember akár-mint tartson tanácsot, akár mint végezen és rendellyen-el valamely dolgot: De annak boldog avagy boldogtalan ki-menetele, nem az embertől; hanem egyedül csak az Isteni gondviseléstől függ.

E' tudomány az igékből jó-ki, mert így szoll Salamon: Az emberek elméje gondollya-meg-az ő utát; De az Ur igazgattyá annak járását. Ezen 16-dik résznek első verseben-is erről emlékezik Salamon: Az embertől vagy-on a' szívnek gondolattyá: De az Ur-tól vagy-on a' nyelvnek beszéde. Jeremiás Propheta cap. 10. 23. ilyen mon-don tanit erről: Tudom Jehova hogy nincsen az embernek hatalmában az ő uta.

ELSŐ OKA. ennek ez: Mert az emberek a' jelen-
valo dolgokból meg-csalhatatlanul nem láthattyák ál-
tal, el-kezdett vagy el-kezdendő dolgoknak mitsoda
ki-menetelek leszén. Mert mindenkor az ember mi-
dön valami nagy dologhoz akar fogni, két nevezetes
dolgok között, mint valami habok közt hányodik, tud-
ni illik inter METUM & SPEM. Félelem és remé-
ség között. Isten előtt peniglen mind az el-múltak mind
a' jelen valok, s' mind penig a' következendők nyilván-
vadnak. Agooston Doctor mikoron ez igéket magya-
razná

rázná ilyen módon szoll hozzája: *Homo cogitat, Deus disponit*. Az ember el-gondolliya a' dolgot, de Isten rendeli-el. Es ísmét: *Homo disponit, Deus aliud ponit*. Az ember el-rendeli magában, de az Isten mást hoz-ki abból, kü-lömben rendeli. Helye lehet itt a' Magyarok régi mon-dásoknak. *Szegény ember tanácsát (szándékát,) boldog Isten bírja*.

II. O K A. Mert az Isten az embereknek ha lakáso-
kat és azoknak helyeket el-rendelte, *Act. 17. 16.* fel-vőtt
és vejendő dolgokat-is bizonyos végekre csak ő maga
igazgattyá. Mert ő ellene sem erő sem tanács nincsen.
Es ha szintén ő ellene valaki tanácskozik-is, haszonta-
lan leszén, és ha szintén a' népek egymás között befél-
nek-is, de végben nem megyen, *Est. 8. 10.* Pharaoh
el-végezte vala magában, hogy az Izraelitáknak min-
den férfiú magzatit meg-öletné, hogy el ne szaporod-
nának: De az Isten mást hoz-a-ki belőle, és őtet min-
den szekeress hadaival egyetemben a' tengerbe meríté.
Josiás Király el-rendelte vala magában, hogy az Ægyip-
tombeli Királt a' Nécot meg-tartoztatná, hogy ne me-
hetne az Assyriabéli Király ellen: Nem viheté végben
szívének gondolattyát, mert noha fel-mene hadakoz-
ni Néco ellen, mindazáltal igen reméntelesen meg-
öleték, és boldogtalan kimenetele lőn gondolkodási-
nak. Herodes fel-tőtte vala magában hogy szent Pétert
meg-ölessé: De meg-csallatkozék, mert az Isten az ő
Angyala által meg-szabadítá Pétert, amazi penig meg-
csapdósá. Hámán derekafon végezett vala Mardocheus
ellen, de végbe nem viheté, boldogtalan ki-menetele
lőn, mert fel-akasztaték. Így az ember akár mit végez-
zen-el

zen-el magában, de annak boldog avagy boldogtalan ki-menetele csak az Isten gondviseelésétől függ.

I. H A S Z O N, oktato. Szolgál é tudomány sokaknak oktattatásokra, kik tudni-illik nagy és terhes dolgokat akarnak fel venni, igen okosson cselekedgyenek, Istentől kérdgyenek mindenenek előtt tanácsot, ki nek szent kezeiben minden fel-vőtt és felveendő dolgoknak boldog avagy boldogtalan ki-menetele van. Mert ember akár mit rendely és végezz-el magában hogy meg-cselekedgyed, mindenkor két dologtól igen tarts, mert mindenik el-kezdett vagy kezdendő dologban igen meg-gátolhat. Első: A' váratlan szomorú halálnak hirtelen valo reád jövetelétől. Második; Jelen valo jó szerencsédnek, nagy becsületednek hirtelen valo változásától. Mivel mind ezek az Isteni gondviseleléstől függenek, ő felsége az, a' ki mikor akarja az embert meg-óli, mikor akarja ismét meg-eleveníti: Ő az, a' ki mikor akarja az embert fel-magasztallya, mikor ismét akarja meg-alázza. Azért ha a' haláltól valo félelmedet meg-akarod orvoslani, két dolgokat cselekedgyél: Először, keress kedvet az Istennek előtte. Másodszor, mind életedet mind haláloedet s' mind penig fel-vőtt dolgaidnak boldog ki-menetelét bíz az Istenre.

Keress kedvet Isten előtt ama' három dologra nézve: 1. Mert az Isten a' te életednek olly határt vetett, mellyet te semmi módon el nem kerülhetsz, által sem szökhet: hanem az Isten mikor akarja el-hozza, és tovább osztán élned nem hágy, *Job. 14. 2.* 2. Mert látod hogy sokan boldogtalan halállal mulnak-ki e világ-
B. lágból;

lágból, csak omlo és dőlő félben hagyván-el minden el-kezdett dolgokat, melyekből maradékjokra veszedelem következik, mint a' Saul házanépére, és az Acháb maradékira, kinek még az ebeit-is Isten el-vefzté, *1. Reg. 21. 21.* Hogy azért te boldogul végezdhefd-el életedet, és fel-vőtt dolgaidat, s' maradékidra-is rómlást ne hadgy, jó idején keress kedvet az Isten előtt. 3. Mert ha az Isten előtt kedvet nem keresz, s' a' hirtelen való változálnak szomorú zápori el-érkeznek; ha akkor e világon minden emberek kedvelnének-is, ha mindenk segitségedre egybengyűlnének-is; soha csak egy szempillantásig-is az Isten ellen meg nem oltalmazhatnak; hanem az ő haragjának rettenetes tengerbe merithet, mint Pharaohot. Azért jó idején keress kedvet magadnak Isten előtt.

De kérhetnéd: Hogy az Isten előtt kedvet találjak, és minden dolgaimnak boldog ki-menetelek legyen, miket kell cselekednem? Es miket kell el-távoztatnom?

I. F E L. A' felséges Isten előtt úgy találk kedvet;

1. Ha a' minémű vétkes életet mostan élsz, mind az Istenre mind pedig az emberekre nézve, el-hagyod, és szüntelen Istennel jársz Abrahámmal, *Gen. 17. vers. 1.*
2. Ha szüntelen arról gondolkodol, hogy te ugyan csak halandó vagy, azt sem tudod mely órában meg-erzzent tégedet a' halál, és a' te koporsódba bé-kel szállanod, *Hebr. 9. 27.* Ha kedvet akarsz Isten előtt találni, oly dolgokat cselekedgyél e' földön, a' melyek tégedet sem a' te halálodnak óráján, sem az ítéletnek rettenetes napján meg ne szomorítsanak és pokolra ne sentenciazzanak.

II. FEL. Soha ama' meg-gondolhatatlan mennyei fényes boldogságot e' világnak hamar el-mulo és buborékhoz hasonló dicsőségejért Esauval el ne cseréllyed. 2. Soha e' csalárd és csalfás világnak bereterihez ne kösfad a' teszivedet, mert így mind az Istennek szereteritől el-fzakaszt, s' mind pedig az örök életnek kívánságát ki-gyomlállyá a' teszivedből, 1. Joh. 2. 15. 3. Soha ne igyekezzél magadnak oly tisztességet szerzeni, mellyel az Istennek tisztessége meg-bántódhatnak; Sőt inkább életedet-is ted-le az Istennek dicsősége mellett; és így kedvet találsz az Isten előtt, dolgaiddat-is az Isten boldog előmenetelekkel áldgya-meg.

II. Ha a' haláltól valo félelmet meg-akarod előzni, bizd a' te jó gond-vifelő Istenedre mind életedet s' mind pedig halálodat, kinek kegyelmes gondvifelésében vagy on mind a' kettő; Azonban pedig gondolkodgyál ezekről: 1. Látod hogy némely az ő ágyában le-fekszik, és onnét mások halva veszik-fel, mint amáz Isten népét nyomorgató Siferát. 2. Látod hogy némely midőn csendessen nyugszik ágyában, reméntelenül meg-öletik a' néki hízeltkedőtől, mint azon Sifera. 3. Látod hogy némely ki-mégyen az ő házából, nemzete és cselédi közzül, és soha többé meg nem tér szerelmes hazájában el-hagyott szerelmefihez, hanem avagy természet szerént oda meg-hal, avagy álnokul öletik meg mint a' szegény Abner barátság izine alatt, 2. Sam. 3. 4. Látod hogy némely nagy dolognak cselekedetire adgya magát, és el nem végezheti, meg-hal, mint Dávid a' Templomnak csinálását. Gondold-meg immár ő ember, hogy hasonló változás alá vetterett tenéked-is életed.

életed. Mit tudsz benne, talám ha agyadban már egyszer le-fekszel, soha többé onnét fel nem kelsz; Ha már egyszer el-aluszol, talám az utolsó ítéletnek napján serkensz-fel; Ha már egyszer házadból szerelmes cselédid közzül ki-mégy, talám többé hozzájuk soha meg nem térsz; Ha már egy dolognak cselekedetihez fogsz, talám soha többé nem cselekedheted, meg-hallsz. Azért mind életedet, s' mind halálodat, mind pedig dolgaiddnak boldog ki-menetelit bíz a' te szerelmes Atyádra Istenedre, és így a' halálnak félelmétől megmenekedhetel.

Meg-hallok, mitől kell mindenkor félned, tudni-illik, a' váratlan szomorú halálnak hirtelen való reád jövésétől. Az ellen való orvosságokat-is meg-értők. Im már következik a' második dolog, melytől minden dolgaiddban kell tartanod, tudni-illik; Jelen való jó szerencsednek, nagy bűcsületednek hirtelen való változásától. Melytől akar ki-is igen méltán félhet, mert akármi rendet gondoly-el, nincsen oly ember, kinek becsületi, emberekelőtt való nagy méltósága változást nem szenvedhet. Bölcs vagyé? Légy ámbár olyan mint Salamon, de hirtelen változhatik bűcsületed. Királyi méltóságban vagyé? Légy ámbátor olyan mint a' nagy Nabugodonozor; de hirtelen mihelt Isten akarja olyan lehet sz mint a' barom. Légy másén kapdolo mint Acháb: de hirtelen az ebek nyalhattya fel a' te véredet. Légy olyan jó mint Jofias: de hirtelen egy hadi ütközetben meg-ölethetel. Királyné Afzfzony vagyé? Légy ámbár olyan mint Jézabel: de hirtelen egy ablakról le-hajthatatol. Légy ám-bár olyan, mint

csak ugyan ös embernek a' hirtelen ama
Öne szadigusa mint ez szep

ama' nagyra üző, Ura parancsolattját meg-vető Vastí
 Afzfzony: de hirtelen közönséges állapotra juthatsz
 szomorúan. Tanácsos ember vagyé? Légy ámbár ol-
 lyan mint ama' bölcs Achitophel: de hirtelen meg-csu-
 foltatván tanácsodban gyalázatos ki-meneteled tör-
 ténhetik. Gazdag vagyé? Légy ámbár olyan mint
 a' Saul Király fia Mephibozeth: de csak egy szolgádtol-
 is el-árultatván ma mindenedtől meg-fosztathatol. Oh
 emberi élet mely szomorú változásokban vagy bé-me-
 rülve! Néha becsületet keresz, és gyalázatot találz;
 Néha más embernek gyalázattját akarod, azonban te-
 is abban merülz; Néha másokat akarz meg-nyomori-
 tani, s' te nyomorittatol-meg; Néha más embernek
 jóvait minden uton módon el-akarod venni. s' azon-
 ban a' magad javaidat veszted-el; Néha mások veszedel-
 mére igyekezel, s' azonban régedet talál elől a' veszedel-
 lem: Mert az embernek szíve gondollya-meg az ő utát,
 de Isten igazgattya annak járását.

II. H A S Z O N, intő. Intetnek azért minden ren-
 dek, ha az embertől el-fzánt dolgoknak ki meneteli, vé-
 gei, az Isteni szent gond-viseletől függenek, ne tulaj-
 donitson ő magának senki semmi dicsőséget midőn-el
 kezder dolgainak boldog ki-menetelit el-érte: Mert az
 Ur igazgatta annak járását. Ha pedig boldogtalan ki-
 menetele lőtt és leszen dolgának, ne kárhoztasson sem-
 mi elzközöket; hanem tulajdon ő magát; mert az ő
 bűneinek büntetésére fordította azt a' nagy Isten, Amos
 3. 6. Thren. 3. 38. 39. 40. Ha pedig az Isten ez ideig té-
 gedet meg-áldott dolgaidnak boldog elő-menetelivel;
 s' azt kívánod hog' ez után-is úgy légyen, tartsad maga-
 dat, ime;

dat ime regulákhoz: I. Soha ne kívány magadnak mindenek felett való becsületet: hanem vedd az Istenre csak minden gondodat, ő gondot visel te rólad, *Psal.* 37. 5. II. Soha oly dolgot ne mozdíts melyről tanácsot nem kérdenél az Istentől, és ő néki tégy fogadtást, hogy mindeneket csak az ő dicsőségére fordítsd Jácobbal. III. Alázatos légy tellyes életedben, mert a' ki magát meg nem akarja alázni, meg-alázza azt az Isten. IV. Ne bölcselkedgyél e' világi haszontalanságoknak meg szerzésében, hanem légy bölcs a' mennyei jöknak meg keresésében, mert e' világnak bölcseit tanácsokban Isten meg-bolondirtya, *1. Cor.* 3. 19. V. Kősd magadat igen szorossan az Istenhez az ő szent tisztelte által, mert ha az Isten teveled léfzen, senki tenéked nem árthat. VI. Ugy cselekedgyél mind azokkal a' kik birtokod alatt vadnak, hogy azok között senkit méltatlan meg ne nyomoríts: Mert a' nyomorultaknak kiáltásokat meg-hallja az Ur Isten, és bocsáztat ál érettek. VII. Légy hű és tőkélletes mind végig a' te Istenedhez, egészen támaszkodgyál csak őreá, ne távozzál el őtől sem jobbra, sem penig balra, maradj meg szent tisztetiben, több Isteneket ezen kívül se ne keress, se ne ismerj, se penig ne tisztely. Ez az Isten a' te világi életedet nagy méltósággal meg-áldgya, ez élet után penig a' mennyei dicsőségnek áldott koronáját tenéked meg-adgya, AMEN.

A M E N.

*Ez csak egy rész az egész
világos Dicsőítés.* XXVII.

XXVII. P R Æ D I K A T I O.

A' Lelki Meg-itatásról.

Textus. Joán. 7. 37.

Ha valaki szomjuhozik, iőjjön én hozzám, és igyék.

SUMMA szerint ezekben az igékben, az Ur Jესus Christus hi minden lelki szomjuhozokat ő magához; kik tudni-illik az Istennek drágalátos kegyelmét és a' szent Lelék Istennek meg-elevenítő erejét kívánják, és igéti-nékiek az ő jo voltát.

Két részei vadnak az igéknek, mert az

Elsőben, vagyon hivatal: *Valaki szomjuhozik jőjjön én hozzám.*

Másodikban, vagyon ígélet-tétel: *Es igyék.*

E L S Ő R E S Z.

Az első részben ezeket lássuk-meg, I. Kiket hi magához? Azok a' szmélyek bizonyos jeggyel meg-vadnak bélyegeztetve, mert azok, *szomjuhozók*. Kik az Istennek bünt bocsáto kegyelmét, és az ő szent Lelkének ujonnan szülő és az örök életre él-pecsételő erejét nagy kívánsággal ohajtyák és szomjuhozzák.

II. Vagyon a' hivatal, *jőjjön*. Menni a' Christushoz nem egyéb, hanem tellyes szível ő benne reménleni, igaz hitnek általa ugyan rá támaszkodni, és tellyes-geffen ő benne meg-nyugodni; el-hívén azt, hogy ő csak egyedül az, a'kiben az Atya Isten a' választottakkal meg-békélett; Hogy egyedül ő, az Istennek ama' báránya, ki el-vőtte a' benne bizoknak bűnöket, hogy egyedül csak ő, a' kinek áldott vérében meg-mo-

gatott minket minden bűneinkből. Egyedül csak ő az, ki az ő szent Lelkével el-peccsértelt minket a' tellyes váltságnak napjára.

III. Vagyon a' személy a' kihez kell menni; *En hozzám*, azt mondgya a' Christus. Honnan ki-rekeltetnek minden teremtetett állatokban való bizodal'mok és folyamodások, s' azoknak segítségül való hívások. Mert csak egyedül nyomta mi érettünk az Isten haragjának fajtoját. Csak ő egyedül verettetett-meg a' mi álnoságinkért, és csak az ő sebeinek kékeivel gyógyultuk mi meg.

M A S O D I K R E S Z.

A' második részben vagyon kegyelmes ígéret tétel, *íme ez szokban: Es igyék.* Holot az ő hozzája való engedelmes menetellel, és igaz hitből származott lelki szomjuhozással egyben köti az ő kegyelmes ígéret tételét, meg-elégé-rlést, és a' szent Lélek Istennek áldott ajándékát: Mert a' mint itt az 39-dik versben az Evangelista mondgya. Érti vala a' szent Lélek Istennek ajándékát.

T U D O M Á N Y.

Valaki lelki szomjuságát meg-akarja enyhíteni; és a' Sz. Lélek Istennek kegyelmét el-akarja venni, az a' Christus Jeshoz mennyen.

E' tudomány egészen a' meg-hallott igékből jó-ki: *Ha valaki szomjuhozik, jőjön én hozzám és igyék.* Elatásnak 55-dik részében az első versben illyen módon szól erről az Ur: *Mindnyájan kik szomjuhoztok jőjjetek e' vizekre, ti-is kiknek pénzetek nincsen jőjjetek-el vegyetek minden pénz és jutalom nélkül bort és olajt.* Edes Idvezítőnk ezen kegyelmességét így adgya előnkben szent Mátyásnál 11. 28: *Jőjjetek én hozzám mindnyájan.* Ama'

Samari-

Samaritána aszfzonnnyal mikoron beszéllene, Joh. 4. 10. ilyen módon szola néki: Ha tudnád te az Istennek amaz asándékát, és kirtsoda legyen az, a' ki tenéked azt mond-gya: Adgy innom nékem; Te kértél volna ő tőle, és adott volna tenéked élő víz er.

E L S Ő O K A: Mert valamедdig a' Christushoz nem mégy, mind addig a' te lelked merő setétségben vagy on. Mert Istenen kívül nincsen semmi lelki világosság, az-ért is mondarik világosságnak Attyának, Jacob. 1. 17. Idvezitőnk ő maga felől ilyen módon szol, Joan. 8. 12. En vagyok e' világnak világossága, a' ki engemet követ nem jár setétségben.

II. O K A. Mert valamедdig az Istenhez nem mégy, csak olyan vagy a' lelki dolgokban, mint a' holt em-ber a' munkálkodásban, mellyet ha jól reá vigyász imez dolgokból könnyen eszedben veheted: 1. Vétkezel igen rutul az Istennek ellene, még is te magadban nem ismerhered-meg hogy vétkeztél, mint Dávid; hanem ha más hánya szemedre. Sőt néha meg-fednek is bű-neidről s' gonosz cselekedetidről, de még is azt mondod Saul-lal: Igen is jól cselekedtem. 2. Néha az Istennek dicsőségét akarod oltalmazni, azonban egyenesen azt cselekeded a' mivel meg-bántodik az Istennek tiszté-sége, mint szent Pál az ő meg-térése előtt, 3. Néha rut undok bűnös ember vagy, még is ha más bűnös em-bert látsz azt mondod ama' Phariseussal: Ugyan nem va-gyok olyan mint amaz. Látodé ember olyan vagy a' lelkiekben mint a' holt mig Istenhez nem mégy.

III. O K A. Mert valamедdig Istenhez nem mégy, se élettel, se irállal a' te el-epedert szomjuhozó szegény lelke-der

Ielkedet nem tudod idvélségesen táplálni. Mert az Istenhez kívánczo embernek lelke ugy kívánnya az Istent, mint a' szomju szarvas a' hideg forrást. Abraham mihelt el-hagyá Ur városát és az Istenhez méne, mindigárt meg-enyhitteték az ő lelki szomjusága, mert az Isten lón ő néki elégsége, *Gen. 17.* Gondold-meg Dávidot, Mária Magdalenát, Nathanaelt, és a' többit, &c.

I. H A S Z O N, meg-győző. Sokan meg-győzernék e' tudomány által, kik tudni-illik igen akarnák hogy ha lelki szomjuságok meg-enyhittetnek, és részek lenne a' Szent Lélek kegyelmében: De nem akarnak az Istenhez menni, hanem inkább hallyák e' világnak, a' testnek, az órdögnek, és a' gonosz társaságoknak szavokat, s' inkább-is mennek azokhoz, hogy sem mint az Istenhez. Mert a' romlott természet igen nehezteli az Istenhez való menetelt, mivel hogy sok szorongató inségeknek és próbáló nyomoruságoknak tövisses és darabos után kell az Istenhez menni. E' világnak és a' testnek pedig szemfényvesztő gyönyörűségére s' mérges szeretetre, szép tágas és könnyen való el-hitetésnek jó illatu virágával meg-rakodott utain szabadon mehetni. Azért sokkal inkább választja azt, s' inkább-is meggyen ahoz hogy sem mint az Istenhez. Menyi számtalanon élnek csak hajja hujja életeret? Menyin követik a' paráznaságot? Menyin a' részegséget, hamis hitet, lopást, átkozodást, rágalmazást, és fertelmességeket? Mellyekre nézve nem csuda, hogy a' pokolnak tüze fűti inyeket és szomjuhozna amaz Epuloval; Nem csuda hogy sokan magokat fel-akasztják Judáffal; Sokan kétségben esnek Cainnal, &c.

II. H A

II. HASZON, meg-probálo. Ember ki ezeket hal-
 lod szály magadban, és próbáld-meg magadat, ha te-
 mégyc az Istenhez a' te lelki szomjuságodnak meg-
 enyhítésére? Külömben találsz, én reá felelek, ha
 magadnak kegyelmes bírāja nem lélsz. Mert
 meg-látod a' te felebarátodnak valamely jóságát és
 marháját, mely felől azt parancsolja az Isten: *Ne ki-
 ványad*, az az, hamissan el ne vedd. Azonban az I-
 stennek parácsolálya előt bé-dugod mind két fűleidet, az
 ördögi sugallásra pedig igen szélesen ki-nyitod, és fele-
 barátodnak javait hamissan magadnak koporítod, mint
 Acháb a' Náboth szölejét. Így nem mehetsz Istenhez
 soha. A' tiszta szent életre, a' te kicsinységedről fog-
 ván mind hivat az Isten; Bé-dugtad mind két fűleidet,
 nem mentél-el. Az ördög pedig csak egy alkalmatos-
 ságot mutat a' paráznaságra, csak egy vagy két napok
 alatt szorgalmatoztat arra, még-is nagy örömmel tel-
 lyes gyönyöréggel még' reá. Így nem mehetsz az Isten-
 hez soha. A' te testednek rendeletlen kívánsági mihelt
 fel-buzdulnak, mind azon mesterkedel, hogy végbe-
 vigyed azokat a' mellyeket kívánnak: Az Istennek
 Lelke pedig mennyit serkengetett, mennyit intett a' te
 testednek kívánsági ellen valo viaskodásra, s' még-is
 nem fogadtad; Hanem tápláltad a' te testedet az ő go-
 nosz kívánságiban. Így bezzeg nem mehetsz az Isten-
 hez soha. A' gonosz társaságok csak egygyet intenek,
 csak egygyet fűtyöltnek, csak szemmel hunyorítanak
 a' gonoszra valo cselekedetre, s' immár tudod mit té-
 fzen, jó kedvel vészed, mindgyárt engedsz. Az Istennek
 hűséges szolgái, a' te veled beszélgető istenes emberek,
 menyiszer

mennyi szer intettek, mennyi szer hittanak az istenes életre, mennyi szer ijesztettek az Istennek rettenetes büntetésével és a' kárhozattal: De csak füled mellől bocsátottad-el, csak igen könnyen el-mulattad, meg-vertetted, meg-utáltad, és az istenes tanitokat és embereket, nem csak meg-nevetted, hanem ugyan ördögi gyűlölséggel-is gyűlölted intésekért. Így bezzeg nem mehetsz Istenhez soha. Itt gondold-meg Pharahonak, Cainnak, Nabugodonozornak, Boldisár Királynak, Jerusálemnek és az egész Sidoságnak példájokat.

III. HASZON, intő. Intettek mindnyájan, kik a' ti lelketeknek boldogságát kívánnyátok, szakasztatok-el immár ti magatokat a' világtól, a' testtől, az ördögtől és a' gonosz társaságoktól. Lám eleget jártatok immár ezekkel, eleget engettetek, eleget szolgáltatok nekik, melynek semmi hálszát nem vöttetek egyebet lelki győtrelemnél és rettenetes félelemnél: Hanem a' nagy Istenért siessetek menni a' ti Uratokhoz Istentekhez, siessetek menni a' ti lelketeknek áldott eledeléhez és italához az áldott Ur Jésus Christushoz. Siessetek menni az újjonnan szülő és meg-szentelő Szent Lélek Istenhez, hogy mind meg-elegittessenek, s' mind pengig meg-boldogittassanak a' ti el-cpedett szegény lelketek.

De gondold mostan: O én Istenem vályon mitso-da modot kellene tartanom az Istenhez való menetelben?

FE L. Két dolgot kell cselekedned. Először; Ne várj sok hivatalt, hanem siess igen hamar el-menni. Másodszor; A' te Istenedhez való meneteledet ne tudgya-minden, mert hamar meg-akadályoztatnak.

Hogy

Hogy sok hivatalt ne várj ime' következendő okok inditsanak tégedet: 1. Mert meg-érdemli az Isten tőled azt, hogy mihelt szol és hi, menten el-meny, mivel hogy ő eleitől fogván jó és kegyelmes Istened volt té-néked. Menyit várkeftél ellene, s' még-is nem őlt-meg tégedet, mint némellyekkel cselekedett. Még ma-is sok várkekekkel jöttél-bé ide az ő házába, még-is nem állott bocsfzut rajtad. Nem érdemlenéd az Istentől, hogy csak egy napi eledelédet-is ki-szolgálatná, s' még-is oly jó, oly kegyelmes hozzád, hogy ihol egész efsz-tendő által valo táplálásodnak kenyerét és borát bé-kefsséggel engedte csűrődben és pinczédben bé-takarítani. Azért ne várj sok hivatalt, hanem siets el-menni a' te Istenedhez. 2. Mert, ki tudgya ha ma nem mégý ő hozzája, holnap bé-réfszi az ő kegyelmének kapuját és künn reketfsz amaz őt bolond kézfűletlen szűzekkel. 3. Mert, ha nem sietsz a' menetellel, talám a' környűled és melletted valo bűnösök, a' paráznak és a' fukarok, meg-előznek tégedet a' menetelben, és el-ragadgyák te tőled az Istennek országát, a' mint idvezitőnk fenyegeti vala a' meg-átalkodott Sidokat, *Matth. 21. 32.*

Hogy a' te Istenedhez valo meneteledet ne tudgya minden, de azért annak gyűmölcsse mindennél nyilván legyen; cselekedgyed mind Istenre, s' mind penig az emberekre nézve. Istenre nézve ne minden tudgya ő hozzája valo meneteledet két okokért: 1. Mert az Isten, nem nézi úgy a' te magad külső viselését, noha meg-kivánnya hogy igen efszessen jársz az emberek között, *Phil. 2. 5.* mint a' te szivedet nézi, *1. Sam. 16. v. 7.* 2. Mert azt kivánnya az Isten, hogy mikoron te ő hoz-

zája mégy titkon cselekedgyed, ő pedig nyilván közli te veled az ő kegyelmét. Az emberekre nézve: Mert hamar meg-akodályoztatnak tégedet. Ha Istenhez mégy, az az, istenes életet élsz, és valami szerencsétlenség esik te rajtad, mindgyárt csufolnak, mint Jobot a felesége: *Még-í meg-tartodé a' te tökéletességedet? átkozd-meg az Istent és bálly-meg, Job. 2. 9.* Meg-nevetnek tégedet mint a' mi edes idvezítőnket: *Bizott az Istenben, szabadítsa-meg mostan őtet ha szereti, Matth. 27. 43.* Meg-káromlanak téged és igen meg-keferitenek mint Dávidot az ő félelmében való futásának idején. Semei, mondván: *Eredgyeredgy te vér-szopó és istentelen ember, viszsza adgya az Ur mostan tenéked a' Saulnak minden háza népének vérét, 2. Sam. 16. 8.* Hanem inkább a' te Istenedhez való meneteledben tartsad magadat imé regulákhoz.

I. Mikoron az Istenhez mégy úgy gondolkodgyál magad felől, mint ama' Cananeábéli szegény Atzszony, ki ő magát, az ő Urának asztala alatt morsálékokkal élő kőlykőkhöz hasonlítja. Ne hánd te a' te nagy érdemedet, hanem ismérd-meg méltatlanságodat, kérjed az Isten kegyelmének morsálékját. Bizony el nem hágy az Ur, el nem vét előle, hanem ezentől Atyai kegyelsséggel meg-szolit tégedet, ezt mondván: *Ne fely, meg bossáttattak tenéked a' te bűneid. O jo férfit, jo aszszonyiállat bezzeg nagy a' te bited, legyen ugy tenéked a' mint kívánod.*

2. Mikoron az Istenhez mégy, minden az előtt meg-cselekedett bűneidet eggyenként rakogasd elődben, nézd-meg, vizsgál-meg azokat, mely csunyak, mely rutak, mely kárhozatosok. Gondold-meg, mind azokat ki ellen cselekedted, és a' mindenható Istennek előtt

te szék-

te szegénylyed-meg magadat, szompolyodgyék-meg
a' te szived lelked azokon, sirj, keseregj és mondgyad
En Istenem légy irgalmas légy kegyelmes énnékem bűnösnek.
Bizony ezentől meg-érzed lelkedben, meg-tapasztal-
lod szivedben az Istennek kegyelmét, és meg-igazul-
ván mégy hazádhoz a' szegény Publicánussal. 3. Mi-
koron az Istenhez mégy, tégy vallást a' te Istened előtt
minden bűneidről és fertelmes cselekedetidről. Tégy
fogadást a' te Uradnak Istenednek a' te életednek meg-
jobbításáról, és kössed magadat erőssen ő hozzája, és
mondgyad Daviddal: *Könyörűly én rajtam én Istenem a' te*
irgalmaságod szerint; Es a' te irgalmaságodnak sokasága
szerint töröld-el az én bűneimet. Bizony ezentől meg-hallod
a' boldog választ: *Ne fély mert meg-kegyelmezett az Isten.*
Az Ur Isten az ő szent Fiának dragalátos érdemejért,
könyörüllyön-meg mi rajtunk, és az ő szent Lelkével
ruházzon-fel bennünket, és a' mi nagy lelki szomjusá-
ginkat töltse-be az Ur Jესus Christusnak érdemes áldo-
zattyával. AMEN.

XXVIII. P R Æ D I K A T I O.

A' szent Házasságról.

Textus, Gen. 3. 21. 22.

*Annak-okaért az Ur Isten bocsáta nagy mély álmot Adám-
ra. és el-aluvék, és egy oldala csontját ki-vévén, hússal tölté-
bé annak a' helyét. Es azt a' csontot, melyet az Ur Isten vött va-
laki Adámból építé asszonyemberré, és vité azt az Adámhoz.*

MOyses Prophéta le-írja ezen részben az Afzszony
embernek teremtését ilyen rendel: Midőn az
Isten-

Isten minden állatokat vitt volna Adám eleiben, mind el-fzemlélé őket és látá hogy mindniknek volna társa, és ő azok között magához hasonlót nem találván, az Isten úgy bocsát reá álmot, és ki-vévén egy csontot oldalából, úgy formálá abból az Eva aszfzont. Itt pedig summa szerént előnkben adgya Moyses, mi módon szerzette Isten a' szent házasságot.

Két részei vadnak ezeknek az igéknek, az

Elsőben, vagyon a' szent házasságnak szerző oka.

Másodikban, vagyon a' szent házasság szerzésének modgya.

E L S Ő R E S Z.

Rövid szoval, ennek szerző oka, ő maga a' seregeknek Ura Istene, a' mint idvezitőnk-is szoll felőle, *Matt. 19. A' mit Isten egyben szerkeztetett, azt ember el ne válassza.*

Itt azért az első részben rövideden ezeket kell mincünk meg-tudnunk: I. Mikor szerzette Isten a' sz. házasságot. II. Holott szerzette. III. Kik között szerzette.

I. Mikor szerzette Isten? Még az épségnek idején, mikoron az ember mindeneknek fejedelme vala, valamellyek a' földön, a' vizekben és a' levegő égben járnak vala, hogy lennének egy-másnak segítői, *Genes. 2. 18.*

II. Holott szerzette? A' Paradicsomban, a' szentségnek és ártatlanságnak helyén, melyet az Isten teremtet vala; honnan igen világossan ki-jó, hogy akar-mely helyben lako és élő embernek-is szükséges és szabadó is az Isten szerént valo házasság, mert az Ur még a' paradicsomban szerzette, és meg-is áldotta, *Gen. 1. 18.*

III. Kik között szerzette Isten a' házasságot? két szaba-

szabados személyek között úgy-mint egy férfiú és egy
 aszszonyi-állat között, melyet meg-mutata az Ur
 hogy nem szabados a' férfiúnak sokat venni, sem a' le-
 ányzonak, aszszony embernek egy férjénél többnek len-
 ni, mert csak kerten léznek egy test és egy vér, *Gen. 2.*
24. Ertyűk, hogy a' házasságnak szerző oka az Isten,
 azért innét ilyen tudománt hozok ki.

T U D O M Á N Y.

*Nincsen a' férfiúnak hatalmában a' kit vegyen-el házas-
 társul: A' férhez menőnek is nincsen hatalmában,
 kihez mennyen feleségnek.*

E' tudomány az igékben vagyon, mert ihol az Isten
 ő maga mutata Adámnak feleséget.

I. O K A. Mert a' házafok között valo házasság-
 rol még elein tanácskozott az Isten, és kinek-kinek ő
 rendelt házasságbéli felet, *Tob. 6. 20.* Az Istennek pe-
 nig tanácsa meg-ál mind örökké, és az ő szent akarattya
 végben mégyen, *Es. 46. 10.*

II. O K A. Mert minden külső örökségek hagyat-
 tathatnak a' testi szüléktől: de a' jó és eszes feleség az
 Urtól vagyon, *Prov. 19. 24.* Ennek meg-világosítására
 elegendő példa Mósesnek, Isáknak, Jákobnak, és
 több istenes embereknek házasságok.

I. H A S Z O N, feddő és gyózó. Vétkeznek hát a-
 zok, a' kik azt mondgyák a' házafok közzül: En mást
 vehettem volna. En máshoz mehettem volna. Edgyik
 sem lehetett volna semmi módon, mert im halljátok,
 hogy nincsen sem a' férfiúnak hatalmában, kit vegyen
 feleségül, sem pedig a' férhez menőnek nincsen ha-
 talmában kihez mennyen: hanem csak az Istennek ha-
 talmában.

ralmában vagyon, melyet senki el-nem bonthat. II. Vétkeznek azok-is, kik titkon és meg-tiltott utakon-is, motskossal akarják végben vinni a' szent házasságot; Mellyet Isten soha büntetés nélkül nem hágy. III. Vétkeznek azok-is, kik az egymáshoz illendő személyek között, kiket az Isten öszve szerkesztetett, ördögi gyűlölséget, és egymás között való utálást akarnak érzetni, és az ő jól el-indittatott házasságokat falban akarják rontani. Kiknek az Isten jövőendőben meg-fizet az ő utok ízerent.

II. HASZON, intő. Közönségesen a' házasságban lévő személy, mind a' férfiu s' mind pedig a' leánzó vagy aszszony ember, intetnek e' fellyúl említett tudomány által.

I. Halyán azt, hogy az Isten az, ki a' szent házasságot szerzett, azért ti-is imádkozzatok, hogy az Isten tiveletek-is legyen jelen az ő szent kegyelmével, és áldgya-meg a' ti házasságtokat. Eliezert kövessétek ebben, ki ilyen módon imádkozik vala: *Uram, én Uramnak az Abrahámnak Istene, adgyal hogy nyerjem-meg azt ma a' mit én kívánok, és cselekedgyél irgalmaságot az én Urammal Abrahámmal. Gen. 24. 12.* Ti-is fohászkodgyatok-fel a' ti szívétekben az Istenhez mondván: Oh szeregeknek Ura Istene, én Uram Jesus Christusomnak szent atya, nekem-is ő benne szerelmes Atyám, ki a' szent házasságnak szerzője vagy, halgass-meg engemet a' te Sz. Fiadért az én kőnyögésemben, és cselekedgyél irgalmaságot ma velem, és engedgyed hogy nyerhessem-meg ma te tőled azt a' mit én kívánok ebben az én házasságomban.

II. Mivel hogy az Isten szerzett őszve benneteket a' szent szeretet által, meg-lásátok úgy adgyátok egymásnak magatokat, hogy semmit szivetekben el ne titkoljatok: Hanem sziveteket lelketeket teljességgel egyben kössétek. Mert ha kezeteket egymásnak adván, szivetekben valamit el-titkoltok, meg-láttya az Ur. Isten, kia' szent házasságnak szerzője, és meg-boszullya, mert láttya és tudgya mitsoda vagyon szivetekben, *Luc. 16. 15.*

III. Mivel az Isten ő maga ad őszve benneteket; meg-lásátok, 1. hogy minden terheit a' házasságnak egygyütt visellyétek és egygyütt szenvedgyetek. A' jó szerencsének idején egygyütt örvendgyetek, és a' szerencsétlenségeken edgyütt bánkodgyatok. Ne legyetek egymáshoz olyanok a' kedvetlen dolgoknak idején, mint a' Job felesége vala a' Jobhoz, ki nem hogy vigasztalta volna, de inkább boszszonnya vala. 2. Mivel Isten ő maga adott egyben benneteket, meg-lásátok hogy egymást el ne hadgyátok, se olly dolgot ne cselekedgyetek mely a' szent házasságnak kötelét el-ronthattya, el-fszakaszthattya, minémű a' parázناسág és a' hitetlennül valo el-hagyás. Mert az Isten testetekben lelketekben meg-ront érette.

M A S O D I K R E S Z.

A' második részben előnkben adatik a' szent házasság szerzésének modgya; mert az Isten Előszór, Almot bocsátott a' férfira, Adámra. Másodszor, ki-vette az Isten az el-alutott Adámnak egy oldala csontját, és annak helyét hűfál tölté-be. Harmadszor, Abból a' kivótt oldal csontból, tetemből formálta az Isten az Eva

A' szont, a' mi első Anyánkat. Negyedker, Adámhoz vitte az Isten a' csontból formált a' szszony embert, és néki adta feleségül. Ezekben semmi derekas homály nincsen, azért én-is hol mi ide tartozható haszontalan kérdéseknek békét hagyván, két közeleb való rövid tanoságokat mutatok-meg.

I. T U D O M Á N Y.

Valamikor az A' szszony ember látta hogy az ő férje el-aluszik, hidgye-el, hogy Isten bocsátott álmot reája.

E' tudomány a' bőrükben vagyon, mert azt mond-gya Moyses, hogy Adámra Isten álmot bocsátott.

FLSÓ OKA. Azért bocsát Isten álmot a' férfiura, hogy mind le-feküvése, s' mind penig aluvása, legyen tiszteltes helyen, és bűn nélkül.

II. OKA. Hogy az ő aluvásának-is idején tudtára adgya és meg-ismértessé az ő feleségének cselekedetit. Adám alutt mikoron az ő oldala csontyából teremtetett Eva; de mihelt fel-serkent meg-tudta és mindgyárt meg-ismerte, mondván: Ez az én csontomból való csont, és az én testemből való test, Gen. 2. 23.

ELSŐ HASZON, intő. Először intetnek innét a' férfiak, mivel Isten bocsátta reájok az álmot. 1. Meg-lásátok férfiak, oly helyen aludgyatok-el, hogy az a' hely a' ti feleségteknek ellene, b' szszuságára ne legyen. Mert ha külömben cselekeztek, félő hogy a' ti meg-keferedett feleségteknek szomorúságát és ellene-tek való könyörgését, meg-halgattya az Isten, és soha abból az ágyból fel nem kelhettek, fel nem serkenhet-tek 2. Rea vigyázzatok ti férfiak, hogy a' mely helyen le-feküztök, tiszta hely legyen az, és semmi gonosz csele-

cselekedetekkel meg ne ferteztessétek, mert a' szent és tiszta Isten bocsátotta ti reátok az álmot, és azt kívánja ti tőletek, hogy szentek és tiszták legyetek, mert különben meg-ront titeket, *Lev. 11. 44.* 3. Szolgályaátok az Istent ti férfiak, és áldgyátok az ő szent nevére, hogy minden munkátok nélkül, még mikor alusztok-is gondot visel az Istent ti reátok. Ti alusztok, az Isten pedig akkor rendel és serez tinektek feleséget, mint Ádámnak.

II. Internek itt az Afzszony emberek-is, tartsák magokat az Isten rendeléséhez, és ki-ki ő közölők ezzen legyen, a' szent házasságnak meg-bócsúlására. 1. Tudván azt, hogy az Isten bocsátta a' ti férjeteke az álmot, valamikor láttjátok hogy ők alusznak, imátkozzatok az Istennek érette, hogy még aluvásoknak idején-is legyen vélek ő felsége és oltalmazza őket minden gonoszról. 2. Valamikor aluszik a' te férjed te Afzszony ember, lelki köteleltséged szerint tartozol ő reá vigyázni, gondot viselni, és mindenektől oltalmazni. Mert a' te életed aluszik akkor, mivel ő tőle vertél életet, *1. Cor. 11. 8.* 3. Meg-lásátok afzszony emberek, hogy mikoron a' férjeteke alusznak, semmi olyat ne cselekedgyetek mely a' szent házasságnak méltosága ellen volna, mert mihelt te olyat cselekednél, az Istent mindgyárt fel-gerjesztenéd haragra, ki a' te gonofságodat valamikor mind ki-jelenti, s' mind pedig meg-is büntet érette. 4. Meg-lásátok hogy mikoron a' ti férjeitek alusznak, semmi módon meg ne csufolljátok őket, mert ki tudgya fel-serkenti az Istent, meg-jelenti nekik, és keferésekben meg-átkoznak titeket, mint Noé meg-átkozá

árkozá az ötlet aluválakor meg-csúfolo Chámot; Gen 9. 5. Meg-elegedgyetek a' ti férjetekekkel, és többhöz senkihez ne kólsétek, ne adgyátok magatokat, mert az Isten rendelte azokat tinéktek, ő adott titeket férjetekeknek, azért fel ne fuvalkodgyatok a' ti férjetekek ellen, és őket el ne árulljátok, nekik adatott köteleltségeket fel ne bontsátok, mert az Isten a' paráznákat és a' hamis hitűveket igen meg-bünteti.

III. Intetnek itt közönségeffen a' házafok, mind a' férfiak, s' mind pedig az Afizony emberek, hogy 1. Egymást soha ne gyűlöllyek, hanem nagy buzgósággal szeressék egymást; miképpen senki nem gyűlöl az ő oldalát, hanem inkább szereti, oltalmazza, és rakargattya, az oldal csont-is nem gyűlöl az embert, kinek ő oldal csontya; Ti-is egymást oltalmazzatok, ójjátok, és szeressétek. Mind ezeket szent Pál Apostol ilyen módon adgya előnkben Ephesus városhéliekhez küldött levelének ötödik részében, a' 28-dik és 29-dik versekben: *Ugy kell a' férfiaknak szeretniük az ő feleségeket, mint az ő tulajdon saját testeket. A' ki szereti az ő feleségét ő magát szereti. Mert soha senki az ő tulajdon testét nem gyűlölte, hanem inkább neveli és táplálja azt, miképpen az Ur az ő anyaszentegyházát.* 2. Bekeségben lakjatok mind a' koporiorog, mint ha csak egy test, egy szű és egy szeretet volnátok. Mert hol láttad valaha, hogy az ember háborgatná az ő oldala csontyát? Avagy az oldal háborgana az emberrel? hanem eggyességben és békefességben laknak, és egymást szeretik. Ti-is hasonlatosképpen szeretetben és békefességben élljetekek.

Harmadszor, Meg-emlekezzetek tisztetekről, és tellyes

tellyes életetekben a' szerént élyétek. Itt meg-kell tudnotok hogy vagyon közönséges tisztetek, vagyon szemely szerint valo-is külön külön.

Első közönséges tisztetek, az unalom és kép-mutató nélkül valo szeretet, mellyel a' férfinak Isten után csak az ő feleségében vagyó. Az alszfony embernek-is Isten után minden kedvesége, szeretete az ő férjében-vagyon, és legyen, a' mint szent Pál tanit, Eph. 4. v. 23. *Férfiac szeresétek a' ti feleségteket mint a' Christus szerette az ő Anyaszentegyházat.* Mely intese az Apostolnak néz egyaránt az alszfony emberekre-is, hogy ők-is ugy szeresék az ő férjeket, mint az Anyaszentegyház az Ur J. Chr. Második közönséges tisztetek a' házasoknak ez. Ha az Ur Istē magzatokkal meg-áld titeket, azokat mentől hamaréb a' szent keresztségnek általa az Isten Anyaszentegyházának élő tagjai közzé bé-ízámláltatásatok. Azokat Isteni felelemben nevellyétek, jó erkölcsökre szoktatsátok, hogy az Isten vélek edgyütt meg-áldgyó titeket-is. Erre tanit szent Pál Ephesusban írt levelének harodik részében a' negyedik versben: *Atyák nevellyétek-fel a' ti fiaitokat fenyítékben és az Urnac félelmében.*

A' férfinak kiváltképpen valo tiszt ez; 1. Hogy az ő feleségét mint oldala csontyából formáltatott gyen-jeb edént mindenek ellen jó hireben nevében oltalmazza, míg a' tisztetésnek czellyát által nem ízóki. 2. Tanitsa oktassa az Isteni felelemre, a' szent kegyes életre, és az emberek között valo tisztetéses maga vi-felására. Mert az Ur Isten azért tőtte a' férfiat fejévé az alszfony embernek, hogy a' mint a' fő a' tagoknak meg-maradásokra vigyáz: Azonképpen a' férfiu, vigyáz-

zon az ő feleségének, előmenetelire, épületire és megmaradására. Valóban Isten és a' természet ellen cselekednek ez aránt ama' fene' természetű gonosz férfiak, kik az ő feleségeknek rontói, vesztői és kegyetlen rongalói. 3. Hogy az ő feleségét igaz kézi munkájával tartsa, táplállyá, és hivatalyához illendő tisztességes ruhában jártassa. Mert az Isten nem a' kőrméből teremtetten a' férfinak az asziszony embert, sem nem az hajából, hogy csak el-vetendő semmire kellőnek tartaná, és olyan könnyen el-vevne tőle, mint a' házonralan kőröket és ferkés hajakat: Nem-is a' lábából, hogy csak úgy becsüllene mint a' lába alatt valo fart: Sem nem a' fejéből, hogy az elsőséget néki adná, és Simon biro lévén ő hajtáná előla' lovat, ő viselné a' süveget, és a' tűz helytől ő szabna regulát a' férfinak: Hanem az oldala csontyából, hogy őtet szeretné, oltalmazná, táplálná, és mint szintén a' maga szívet lelkét testét, úgy bőcsüllné, meg-emlekezvén róla, hogy Isten ő maga adta volna néki, segítő felül és feleségül.

Az asziszony embereknek ez az ő tisztek: 1. Hogy az ő férjeket tisztán, igazán, és minden kép-mutatás nélkül szeressék. Férjeknek adott hitekről, köteleltségekről meg-emlekezzenek. Senkihez ő magokat ne kössék, mert az Isten csak egy férfinak rendelte, és egy időben sok fejek nem lehet, mert így paráznákká lennének, és az Isten országából ki-rekednének. 2. Az ő Urának küszöbit nyomdossa az asziszony ember, benn és othonn ülő legyen; példát vévén avagy csak a' teke-
nős bekárol, ki az ő házat el nem hadgya. Ne kőszárollyon azért házrol házra, szomszédból szomszédba,

mert

mert mind a' gonosz hírek olyan helyekről szoktanak be-csuszni, s' mind penig az házások tisztaságának meg-rontására igyekezők és olálkodók gyakrabban a' szomszédokban szoktanak lappangani. 3. Meg lássa az afzszony ember, hogy valami módon feneketlen kas ne legyen, kiaz ő Uranak kereshményét el-tikozlaná: Hanem azoknak őrzője, takargatoja, és Isten szerint valo szaporgatoja legyen. &c. 4. Az ő férjének bőcsületit meg-adgya követvén az Isten felő Sarának példáját, Urának hja, meg-gondolván hogy ő neki fejévé rendelte Isten azt, &c. Ha mind két részről a' házások ilyen módon cselekednek, és magokat a' fellyül meg-irt modokhoz tartándgyák; Az Ur Isten vélek léfszen, házasságokat meg-szenteli; Istenfelő fiakkal leányokkal ugy meg-áldgya őket, hogy még unokáikat-is örömmel érhetik. Az ő házasságokban valo keserűségeknek és kereltz-viseleseknek zavaros vizét, jo izúborrá változtattya, és boldog egygyütt valo csendes lakással őket meg-áldván, ez élet után-is amaz örökkévalo nyugalomra által viszi őket; Mellyeket hogy minden istenes házásokkal cselekedgyék a' jo Isten, mondgyuk: *Mi Atyánk ki vagy &c.*

XXIX. P R Æ D I C A T I O.

A' szent Keresztségről.

Textus. Galat. 3. vers. 26. 27.

Mert mindnyájan Isten fiai vadtok a' Christus Jesusban valo hitnek általa. Mert valakik a' Christusban meg-keresztelkedtetek, a' Christust öltöztétek fel.

Ezekben az igékben summa szerint, két nevezetes jegyeit írja-le az Apostol, mellyekről meg-választatnak az Istennek fiai és leányi a' hitetlenektől.

Két részei vadnak, mert az

Elsőben, le-télzi az Apostol, meg-csalhatatlan jegyét és belső eszközt, melyről meg-ismértetnek az Isten fiai és leányi, ime' szokban: *Mert mindnyájan Isten fiai vadtok, a' Christus Jéhusban való hitnek általa.*

Másodikban, meg-mutattya külső mutató jegyét avagy eszközt ennek az ilméretnek, ime' szokban: *Mert valakik meg-keresztelkedtetek a' Christusban, a' Christust öltöztétek fel.*

E L S Ő R E S Z.

Az első részben ezeket lássuk-meg:

I. Azokat a' személyeket, kikre az Istennek az a' jótéteménye, tudni-illik a' fogadot fiúságnak méltosága tartozik: *Mindnyájan.* Holott nem érti mind közönfőgeffen a' Galatiabelieket; hanem csak az ott való hivekkel együtt, mindenütt, minden időbéli, és minden nemzetből szedegérett hiyatalos szenteket.

II. A' meg-nevezett fiui méltoságnak belső fundamentumát és eszközt adgya előnkben, mely semmi nem egyéb; hanem a' Christus Jéhusban való hit, mely által részesülünk a' fiui fogadáinak méltóságával, kinek a' többi között három meg-ismértető gyümölcsei vadtak: 1. El-hízi, hogy a' Jéhus Christusa a' hiveknek válsága, idvezítője. 2. El-hízi, hogy az Istennek minden hivekre tartozó ígéreti tőkelleterlek, igazak, és személy szerint rája-is tartoznak, s' magához-is kapcsolja, rá szabja. 3. Ezzel minden bizodalmit egyedül

egyedül csak az Istenben helyhez teti, és valóságosan meg-nyugszik benne, Joan. 20. 29.

M A S O D I K R E S Z.

A' második részben vagyon a' külső eszköz, mely által mondatnak a' hivek Isten fiainak és leányinak, mely a' S Z E N T K E R E S Z T S E G, mely által a' hivek az Isten Anyaszentegyháza népe közzé bé-fzámláltatnak, és Isten cseledek mondatnak, Act. 17. 29. A-zért is szol ilyen módon az Apostol: *Mert mindnyájan Isten fiai vadtok a' Christus Jესusban valo hitnek általa. Mert valakik a' Christusban meg-keresztelkedtetek, a' Christust ölrőztétek fel.*

T U D O M Á N Y.

Valakik hitnek általa a' keresztségben az Ur Jესus Christust fel-ölrőzték, azok Istennek fiai és leányi.

E' tudomány az igékben vagyon egészen. Erről ezen szent Pál Apostol ilyen módon tanit Ephesus városbeliekhez irt levelének első részében a' negyedik és az ötödik versekben: *Miképpen választott minket ő benne, minek előtte e' világnak fondámentomi fel-vettetének, hogy legyünk szentek és fegyhertetlenek ő előtte a' szeretet által. Ki választott minket, kiket fiaivá fogadna a' Jესus Christus által ő magában az ő jo akarattjának kedve szerint.*

I. O K A; Mert a' kik fel-öltözik őtet igaz hitnek általa a' keresztségben, adott azoknak hatalmat hogy Isten fiainak és leányinak hivattassanak és legyenek, a' mint szent János szol: *Valakik pedig őtet bé-vővék ada azoknak oly méltóságot hogy Istennek fiai lennének, tudni illik azoknak a' kik az ő nevében hisznek. Kik nem vértől sem a' testnek akarattjától, sem a' férfiúnak akarattjától, hanem Istentől születettek, Joan. 1. 12. 13.*

II. O K A;

II. OKA; Mert a' mint hogy régenten az ó Testamentomban csak azok nevezternek vala Abraham fiainak, a' kik az Istennek parancsolattya szerint környülmértekedtenek, és Istennek frigyesi lóttének. Ezenképpen senki az Isten népe közé bé nem számlálrathtatik, Isten népének, és fiának s' leányának nem mondathatik, valamедdig rend szerint a' szent Keresztiségnek Sacramentoma által a' Jesus Christust fel nem öltözi. Mert nē a' test szerint valo, hanē az ígérlet szerint valo fiak számláltatnak az Abraham magva közé, Rom. 9.

Hogy pedig a' tudományt jobban elzünkben vehessük, lássuk-meg mitsoda a' szent keresztiség? A' Christus Jesusztól szereztetett oly Sacramentum az új Testamentumban, mely leszen vízzel valo mosodás által, az Atyának a' Fiának és a' szent Lélek Istennek népében, a' kisdéd gyermekeknek a' frigy kötésben valo bé-állatásoknak, ujonnan valo születetéseknék, és az Anyaszentegyházba valo bé-számláltatásoknak bizonyosságára, hogy azzal a' pogányoktól meg-válasszassanak. Itt lássuk-meg.

I. Szerző okát; Ennek szerzője az Ur Jesus Christus szent Atyával és szent Lelkével egyetemben, mint meg-tetzik a' keresztelő János keresztiségéből, melyről azt olvassuk hogy az égből valo volt, Matt. 21. 25. Mi módon bocsátotta pedig ki idvezítőnk az ő tanítványait erre, meg-írták az Evangelizták, igen világossan pedig szent Máté 28-dik, szent Márc pedig 16-dik részében, ilyen igékkel: Mennyetek el a' széles világra hirdessétek az Evangeliumot, tanítsátok a' népet meg-keresztelvén őket Atyának Fiának és szent Lélek Istennek nevében, a' ki hiend és meg-keresztelkedik idvezül, a' ki pedig nem hiend el-kárhozik.

II. Elz-

II. Elköz szerint valo okát, mely által végben vit-
tettetik a' szent Sacramentum; Az egyedül az Isten
Anyaszentegyházában szolgáló tanító, kire bizta az Ur
Jesús Christus mind az igének hirdetését, s' mind pedig
a' szent Sacramentumoknak igazán valo ki-szolgálat-
tását, a' mint meg-terfzik, *Matth. 28. 19.* Mert a' tanítók
az Isten titkainak fáfári, *1. Cor. 4. 1.* és ők a' követek, kik
által Isten szol és beszél az emberekkel, *2. Cor. 5. 20.*

Hát nem szabadé a' bábáknak és egyéb külső em-
bereknek ki-szolgáltatni a' szent keresztséget semmi
modon?

Fel: Semmi modon nem szabados, imez okokra
nézve. 1. Mert a' keresztségnek ki-szolgáltatása az
Isten Anyaszentegyházában méltóságos szolgálatnak
eggyik fő része, ugymint Sacramentom. Ha az Ur vacso-
ráját tilalmas aszfzony népeknek ki-szolgáltatni akar
hol-is, hogy-hogy volna tehát szabad azoknak keresz-
telniek? 2. Az Istennek Lelke szent Pál által meg-tilt-
tya, hogy az aszfzony emberek közönséges helyen ne
tanítsanak, *1. Timot. 2. 12. 13.* A' kereszteleésben pedig
elől jár a' tanítás, mellyet a' Christus csak az egyházi
szolgáknak, nem a' bábáknak, vagy valami paráztok-
nak parancsolt. 3. Mert ezt a' ízokást az Istennek
Anyaszentegyháza sem tudta elein, sem pedig az után,
hogy be-csufza ama' Marcion eretnek ember által, so-
ha nem javallotta. Ezt meg-akarván Epiphanius hamis-
fitani ilyen modon *in suo Panatio: Non permisit Do-*
minus Mariam dare B. isma, non benedicere discipulos.
Az az, Nem engedte az Ur hogy a' Maria keresztteljen, és
hogy meg-áldgya a' tanítványokat. Ha azért a' Christus
azó Anj

az ő Annyának meg nem engedre hogy keresztteljen, fokkal inkább nem szabados semmi bábáknak.

III. Materiaját kell meg-tudnunk, a' miből szerzette Idvezítőnk a' szent keresztséget. Az pedig tiszta víz, mely példázza az Ur Jéhus Christus drágalátos szent vérét, és a' szent Léleknek áldott kegyelmét. Mert a' mint-hogy a' víz a' külső szennyet el-mossa, ezenképpen csak a' JéhusChristus vére az, a' ki minket meg-tisztít minden lelki szennyeinktől, 1. Joan. 1. 7. Ennek pedig állattya avagy valósága ál imez igékben: *Keresztellek én tégedet az Atyának, a' Fiúnak, és a' szent Lélek Istennek nevében.* Valamely keresztségből ezek az igék kihagyatnak, avagy meg-kevesítetnek, avagy pedig megtöbbsíttetnek, az nem igaz keresztség. Modgyat ennek a' mi illeri áll a' vízzel való meg-mosodásban, holott ime' kérdések méltán be jöhetnek:

I. Kerd: A' kisdéd gyermeknek a' keresztségnek idején a' fejére kellé tölteni a' vizet, avagy ugyan a' vízben kell egészle meríteni? Fel: 1. A' nap keleti Ecclesiákban nyilván való dolog hogy szokás volt a' bé-merítés, honét némellyek közép aránt való dolognak itélik lenni, akár belé-martsák egészlen, akár pedig csak az fejére töltsék; mivel egyyikre-is nincsen meg-választo parancsolatunk. Olvassuk ugyan hogy Christus Urunk keresztségének idején bé-ment a' vízbe, és ísmét az után ki-jött onnét, *Matth. 3.* Olvassuk hogy a' Szerecsen Királyné Afzszony Hoff-mestere a' folyo vízbe szállottle meg-keresztelkedni, *Akt. 8.* De azt-is olvassuk, hogy Jérusalemben egy napon egy-néhány ezer emberek keresztelkedtenek-meg, kik ki nem mentenek a' folyo

folyovízekre, hogy abban feresztessenek-meg, *Aët. 2.*
 Olvassuk azt-is, hogy sokan csak külön a' magok há-
 zoknál-is meg-keresztelkedtenek, *Aët. 16. 18. és 1. Cor.*
2. 16. holott egészen valo bé-merítés nem lehetett: ha-
 nem fejekre tölttetett a' viz, melynek elől jároja va-
 la a' ködben és a' tengerben valo meg keresztelkedés,
1. Cor. 10. Melyre nézve Sidokhoz küldött levelének
 9-dik részében a' 13-dik versben meg-hintésnek igéjé-
 vel mutattya-meg, a' Jesus Christusnak ki-omlott vére-
 nek drága hasznát és erejét. a' bűnőknek el-mosásában-
 szent Péter *1. Pet. 1. 2.* 2. Mivel hogy mostan min-
 den jól rendeltetett Ecclesiákban, nem tekenőben, nem
 valami toban, folyovízben, sem nem valami kádban
 avagy csőbörben téstik és meritik a' kisdedeket, hanem
 ha valaki majom modgyára akarná követni a' vízíza
 keresztelkedőket, és esz-vesztő zenebonát akarna bé-
 hozni az Ecclesiába, külömbé nem itélem hogy jó lelki-
 ísméretű ember meg-cselekedné.

II. Kérdés. Hányszor kell reá önteni a' kisdéd gyer-
 meknek fejére a' kereszttségkor a' vizet?

Felelet: Az Isten-felő irás magyarázokkal együtt né-
 kem ugy teczik, nem vétkezik benne az-is, a' ki három-
 szor egymás után meg-szakasztásképpen tölti és önti
 a' gyermek fejére a' vizet, a' szent Háromságban valo
 személyeknek meg-külobóztatására, csak babona nél-
 kül legyen. Az-is nem vétkezik, a' ki csak egy húszon-
 ban meg nem szakasztás nélkül tölti fejére a' kisdédnek,
 a' szent Háromságban valo meg-öszolhatóan Isteni ál-
 latnak egységére és meg-bizonyítására nézve. Noha
 itt némelyek a' tanítók között vétkezni láttam, mi-
 dőn a'

dön a' kereszttségnek idején, a' gyermeknek a' fejét be-
födik kezekkel és tenyerekkel, s' azon fellyül öntik a'
vizet, mint ha a' magok kezeket kellene meg-keresztelni.

III. Kérdés. Nem kellene talám azt mondani,
hogy KERESZTELEK, hanem fereztelek,
avagy mologatlak, a' mint a' Görög igében
vagyon?

Felelet. 1. Nem kevéssén ütköztenek-meg ebben
az együgyűvek között, kiknek úgy teczett, hogy e' *izo*
keresztellek, annyit téssen mint *keresztetek*. De nem-
vettek észekben, hogy a' kereszttyénségtől vett eredet-
tet a' kereszttség. A' kereszttyenség pedig vett eredetet
a' Christustól, hogy ez légyen értelme: Eza' gyermek
ez által a' szent Sacramentom által mondattatik és ne-
veztetik kereszttyénnek a' Christustól. *Act. ii. 26. 2.*
Igen meg-csallá azokat, és ők-is másokat meg-csalnak
a' kik a' keresztseget a' keresztetéstől akarják nevezni és
mondani. Mert a' keresztsegek igéje nem annyit téssen,
hogy *keresztetek*; hanem hogy *keresztellek*; Az az, A'
mint a' tudósnak tetszik, *kereszttyénitlek*. Az az, ke-
resttyénnek lenni tégedet meg-bizonyitlak. Mint pél-
dának okáért, midőn valamely paraszt embert a' Király
avagy Fejedelem meg-nemesít és arról való pecsétet le-
velet ad, azt publicálni szokták a' Vár-megyéken, hogy
meg-nemesítettet. 3. Ugy vagyon hogy Baptizo, a'
Görögöknél az ő fiéles jedzésében annyit téssen, mint
fürösztelek, bé-mártlak, moslak, mely mind az ebéd s'
mind a' vacsora előtt való kéz mosást-is befoglalja, a'
mint meg-tetszik, *Luc. ii. 38.* Sőt még a' pohárokknak,
és edényeknek, és nyobolyáknak mosásokért-is véte-
tik, *Mat.*

tik, *Marc. 7. 4. 5.* A' mellyek a' Ceremoniás törvények-re valok voltanak, *Heb. 9. 10.* A' mellyekből nem igazán következik, hogy egészen magokat-is meg-mohtak volna; s' nem-is rendesen jöhetne-ki innét, hogy a' kerestségnek Sacramentomat-is olyan formán kell kiszolgáltatni, mert az csak ideig adatott és engedtetett vala nekik, *Heb. 9. 10.* Ennek pedig mind világ végétig meg-kell állani. Ha ki pedig az Ecclesiában vizsgálva-vonást akar bé-hozni, feltselelke-isméretit, mert a' mint szent Pál Apostol mondgya, *1. Cor. 11. v. 16.* *Minékünk olyan sokásunk nincsen, sem az Isten Ecclesiájának.*

IV. E' szent cselekedetben fogadás tetelek vadnak, mert a' gyermek azt fogadgya az Istennek, hogy a' Christus zászloja alatt igazán és tökéletesen kezd vitézkedni életének minden idejében, az ördög, a' testi kívánságok, e' világ és minden bűnök ellen. Semmi idegen. Isteni tiszteletre nem hajol, nem-is akar többet tiseelni, felni, imádni, segítségül hini és idvelséget, segítséget várni; hanem csak a' kinek nevében meg-keresztelkedik. Az Isten-is azt igéri a' gyermeknek, hogy őtet az ő szövetségében és frigyében bé-véfi, az ő szerelmes fiai és leányi köziben számlállyá, a' Jesus Christus érdemével szerzett lelki jokban részesé téfzi, őrizi, oltalmazza, és minden bűneit ineg-bocsátván amaz örök életet-is meg-adgya ő neki.

V. Ennek pedig a' szent keresztségnek bizonyos végei és hasznai vadnak:

I. Mert ezzel meg-választatunk a' pogányoktól és a' Christus ismérerin kívülvaloktól, és bizonyoságot téfzunk a' mi Istenünkben, valo hitünkrol és vallás-

tételünkről. Mert itt előnkben adatik. 1. A' Jēsus Christus halála, el-temettetése, és fel-támadása a' mi bűneinknek meg-bocsátásáért, és Isten előtt valo meg-igazulásunkért, melynek pecsége a' szent Kereszttség, *Act. 2. 28.* 2. A' mi meg-ujjittatásunknak és testi tagainkban valo meg-öldőköltetésünknek bizonyos volta adatik előnkben, hogy az Ur Jēsus Christus az ő Sz. Lelkének általa meg-öldőkölvé bennünk a' bűnt, meg-ujjittya a' mi természetünket, és a' mi testünkben lako bűnnek uralkodo és kárhoztato crejét el-vészi, semmivé téfzi, és a' belső embert napról napra az ő kegyelme által ujjittya mi bennünk, *2. Cor. 4. 16.* 3. Előnkben adgya a' mi Christusban valo bé-serkeztetésünket, hogy valoban el-híszszük, hogy mi úgy-mint élő tagok a' Jēsus Christusban mint főben hit által bé-vagyunk óltatván, és immár minden javaiban részesekké lőttünk, mivel hogy egy lélek által mind egy testé kereszttelkedtünk azt mondgya szent Pál, *1. Cor. 12. 13.* holott fel-is öltöztük a' Christust. 4. Bizonyossíkokká téfzen minket a' mi ujjonnan valo születésünkről, hogy a' mint láttunk hogy a' víz a' kisdedeknek fejekre tölterik, bintén olyan bizonyossan el-hidgyük, hogy a' Szent Lelknek kegyelme által belsőképpen el-peccsételtetünk és meg-szenteltetünk, *Joh. 1. 14.* Ez emlekeztet minket a' mi régi állapotunkra, mellyben Isten teremteté vala' szentségben és igazságban, melyben nem maradánk meg, hanem a' bűnnek íarában keveredünk, melyben mind örökké el-vesznénk, ha a' Jēsus Christus drágalatos vérével meg nem mosogattatnánk az ujjonnan valo születésnek főördője által,

EL SŐ H A S Z O N, intő. 1. Ha Istennek fia és leánya vagy, és a' keresztségnek általa fel-öltöztet az Ur Jé-
sus Christust, meg-lássad hogy te magadot semmi Isten
ellen valo fertelmesbűnökkel meg ne fertezd és meg
ne motskold, mint némellyek szoktanak cselekedni.
2. A' te mennyei Atyád előtt járj fiai és leányi félelem-
mel életednek minden napjaiban, hogy az ő kegyelme
te reád áradgyon, fellyed mint Uradat, tiszteltyed mint
Atyádat. *Malac. 1. 6.* 3. Haaz Istennek fia és leánya
vagy, tehát a' te Atyádfiának az Ur Jésus Christusnak
nyomdokát kövessed. 1. Az engedelemben, mert ő
engedelmes volt az ő szent Atyához mind halálig,
meg penig a' keresztségnek haláláiglan. 2. A' szent élet-
ben, mert ő oly szentül élt, hogy még az ő ellenségi-is
ötet semmiről meg nem tudták feddeni. Oly szentül és
tisztán élt, hogy még Pilátus-is azt mondotta felőle,
hogy semmi bűnt nem talál ő benne, &c. 3. A' bé-
keséges-türesben, mert noha ő szidalmaztatott, noha
vádoltatott hamissan, noha verettetett, és minden féle
méltatlanságokkal illettetett: Mindazáltal mindene-
ket békével szenvedett, nem zugolodott, senkit nem
átkozott, és meg nem nyitotta az ő száját az ő ellensé-
giellen, sőt inkább azokért könyörgött. Te-is azért
mindeneket, valamellyekkel Isten meg-látogat, szen-
vedgy-el békefésséssén, tudván azt hogy minden láto-
gátatok te rajtad, a' te mennyei Atyád szeretetinek meg-
csalhatatlan jegyei, *Hebr. 12. 7. 8.*

II. H A S Z O N, vizsgáztalo. Mivel Istennek fia és
leánya vagy, illyen négy rendbéli vizsgáztalásd lehetnek
cseneked innét: I. Nem kételkedhetel semmit a' te
mennyei

mennyei Atyádnak hozzád való jó akarattyában, mert valamellyek a' te idveiségedre, és tisztességes világi életedre-is szükségessék, mindeneker az ő tőle el-rendeltett időben, bőségesen ki-szolgáltart, semmiben tégedet meg nem hagy fogyatkozni, csak te-is a' te hivatalodban forgalmatossan járj-el, és kereszted az Istennek országát mindenek előtt, *Matth. 6. 33.* Akár mi nyavalyád és szükséged érkezzék is, ne kételkedgyél a' te mennyei Atyádnak hozzád való jóvólában, mert ő felsége gondot visel te reád. II. Mivel Istennek fia és leánya vagy, immár teneked szabados meneteled vagyon az Istenhez, mint Jéhus Christusban meg-bekéltett szerelmes jó akaro Atyádhoz, és az ő házának javaival élven ő-ökös maradáod léshen az ő házában, *Joan. 8. 35.* III. Mivel Istennek fia és leánya vagy, immár teneked a' te erőtelenségédből esett vétkeidet kárhozatodra nem tulajdonítja, *Rom. 8. 1.* hanem könyörül te rajtad, mint édes Atya az ő szerelmes gyermekén, *Psf. 103.* IV. Mivel Istennek fia és leánya vagy, immár teneked semmi veszedelmedre nem szolgálhat, sőt inkább valamellyek ez életben rajtad eshetnek, mind azok teneked, a' te Atyádnak rolad való kegyelmes gondviseléséből, javodra fordulnak, *Rom. 8. 28. 35.* Nem-is engedi-meg a' te bent Atyád hogy a' veszedelemnek ostroma csak közeltsen-is hozzád, *Psf. 90. 10.* Hanem mindenek ellen hatalmasson meg-oltalmaz, hogy hitedet végig megtartván világi életednek pályáját bátran és tökéletesen meg-futhassad, és ama' meg-ígértetett örök életnek meg-hirvathatatlan koronáját minden hivekkel edgyütt el-vehessed, A M E N.

T A B L A J A. 293

Christus Urunk születéséről.

I.	Prædikatio. Zachar. 6. v. 12. 13. Imé egy férfit	5
II.	Prædikatio. Luc. 12. v. 14. Dicsőség a' magos:	15
III.	Prædikatio. Hebr. 2. 16. Nem az Angyalokat	29
IV.	Prædikatio. Esa. 11. 6. Eslakozik a' farkas:	38

Judás árultatásáról.

I.	Prædikatio. Matth. 26. 14. 15. 16. Akkor el-menvén	54

Urunk Jesus Christus halálra valo senten- ciáztatásáról.

I.	Prædikatio. Matth. 26. 57. 58. Amazok penig	64
- Urunk keresztfán függésekor ötödik szaváról.

I.	Prædikatio. Joh. 19. 28. Szomjuhozom.	77

Az Atya Istennek szerelméről.

I.	Prædikatio. Rom. 5. 8. Az Isten az ő mi:	83

Christus Urunk el-temetéséről.

I.	Prædik: Matth. 27. 57. 58. Mikor penig immár	94

Christus Urunk fel-támadásáról.

I.	Prædikatio. Marc. 16. a' v. 1. ad 8. Es mikoron	102

II.	Prædikatio. Marc. 16. 6. 7. Ne félljétek,	117

Christus Urunk menybe menéséről.

I.	Prædikatio. Act. 1. 9. 10. 11. Es mikoron ezeket	127

A' Szent Léleknek el-jöveteléről.

I.	Prædikatio. Act. 2. a' v. 1. ad 14. Mikoron penig	136

A' Szent Léleknek bocsületiről.

I.	Prædikatio. Eph. 4. 30. Keferűséggel ne illessetek	146

A' bűnők ellen valo fenyegetésről.

I.	Prædikatio. Matth. 3. 10. Im már pedig a' fejsze	154

A' poenitentia tartatlanok ellen.

I. Præ-

1. Prædikatio. *Jon. 15. 2.* Minden szóló vessző 165
A' meg-átalkodott szivról.
1. Prædikatio. *Dan. 4. 14.* Annak okáért Király az: 171
Az Isten ellen való rugodozásról.
1. Prædikatio. *1. Sam. 15. 23.* Mert minémű nagy vétek 179
A' lelki-ísméretéről.
1. Prædikatio. *Gen. 42. 21.* Es mondanak vala 188
Az utolsó napokban való ártalmas időről.
1. Prædikatio. *2. Tim. 3. 1.* Ez pedig legyen tudtat: 202
A' hamis Decretom szerzőknek jajjáról.
1. Prædikatio. *Esa. 10. 1. 2.* Jaj a' hamis Decretom 212
A' Fejedelmekről.
1. Prædikatio. *Pf. 72. 1. 2. 3.* Isten a' te ítéletedet 220
Az Isten biroságáról.
1. Prædikatio. *Pf. 75. 8.* Az Isten igazgató biro 233
A' tisztek választásáról.
1. Prædikatio. *Psal. 82. 4.* Tegyetek ítéletet 240
A' veszedelmes kereskedésről.
2. 1. Prædikatio. *Matth. 16. 26.* Mit használ 248
Az emberi tanátskozásirol.
2. 1. Prædikatio. *Prov. 16. 9.* Az embernek szíve 253
A' lelki meg-ítatásról.
1. Prædikatio. *Joh. 7. 37.* Valaki szomjuhozik: 263
A' Szent Házaságról.
2. 1. Prædikatio. *Gen. 3. 21. 22.* Annak okáért 271
A' Szent Keresztsegről.
2. 1. Prædikatio. *Gal. 3. 26. 27.* Mert mindnyájan Isten: 281

